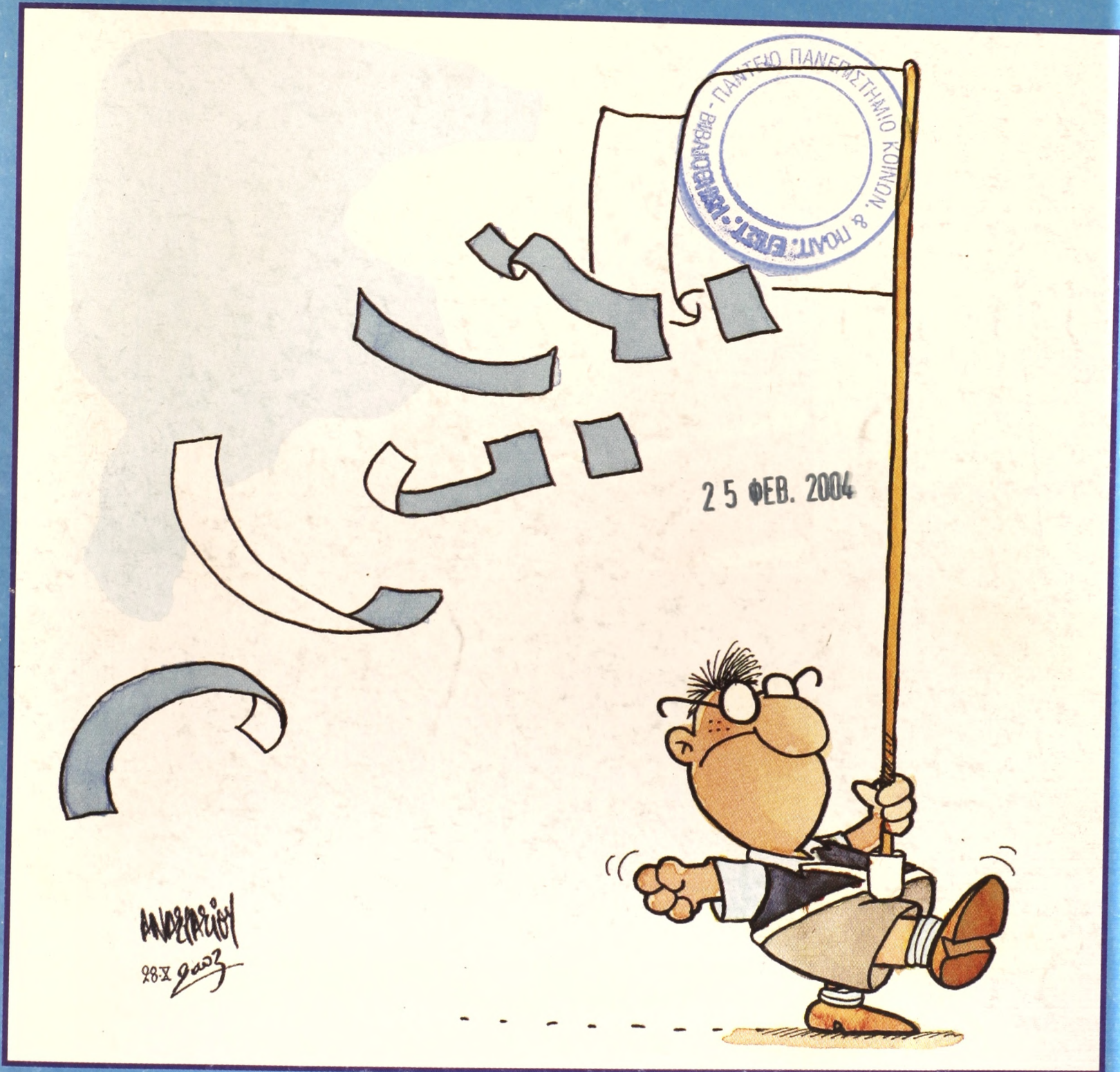

Περίοδος Β'
Τεύχος 799
Παρασκευή
31 Οκτωβρίου 2003
Τιμή: 4 Ευρώ

Πό νάυλον υψώνουμε σημαία, πλαστική

έντευξη με τον Στέργιο Πιτσιόρλα
ωπαϊκή Άμυνα: Τα όρια ενός μύθου
σιαλδημοκρατία δεν έχει προσαρμοστεί στην νέα βιομηχανική επανάσταση
όστος των Ολυμπιακών
ς πάντοτε οι «περιπτώσεις» των λογίων

ISSN 1108-9822

44>

Ⓛ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

30 χρόνια από την εξέγερση του Πολυτεχνείου

ΗΛΙΑΣ ΓΚΡΗΣ
Εισαγωγή - Ανθολόγηση

Το μελάνι φωνάζει
Η 17η Νοέμβρη 1973 στη λογοτεχνία

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ Ⓛ

ΗΛΙΑΣ ΓΚΡΗΣ (εισαγωγή - ανθολόγηση)

Το μελάνι φωνάζει

Η 17η Νοέμβρη 1973 στη λογοτεχνία

Με αφορμή τη συμπλήρωση 30 χρόνων από την εξέγερση του Πολυτεχνείου, ο ποιητής Ηλίας Γκρής ανθολογεί αποσπάσματα από την ελληνική πεζογραφία και ποίηση που αποτυπώνουν τα γεγονότα του τριημέρου και τον απόηχό τους. Αυθεντικό φωτογραφικό υλικό πλαισιώνει τα κείμενα του βιβλίου.

Περίοδος Β' • Έτος 30ο • Τεύχος 799

Παρασκευή 31 Οκτωβρίου 2003

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrarou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Εύη Ζήση

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 80 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 160 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Από νάυλον υψώνουμε σημαία, πλαστική...	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Η ελληνική σημαία και οι «λέξεις» της φυλής!	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ:	8
• E-mail από τον Απόστολο Διαμαντή	13
• Εφημερολόγια από την Εφήμερη (Όλγα Ι. Φωτακοπούλου)	14
• Στέργιος Πιτσιόρλας: «Επείγει η ανασυγκρότηση της Αριστεράς» (συνέντευξη στον Τάκη Διαμαντή)	16
• Πωλ Αλιές: «Η Σοσιαλδημοκρατία δεν έχει προσαρμοσθεί στην τρίτη βιομηχανική επανάσταση» (συνέντευξη στον Σωτήρη Λέτσιο)	20
• Αλέκος Τζιόλας: Ασύμμετρες απώλειες μιας διαμάχης	22
• Μανόλης Καρέλλης: Ισταμπούλ αντί Κωνσταντινούπολης	24
• Όλγα Ι. Φωτακοπούλου: Πόσα τρισ. δρχ. είναι το πραγματικό κόστος των Αγώνων;	26
• Στρατής Μοσχονήσιος: Ελληνοτουρκικά: Μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας	29
• Θεόδωρος Μπατρακούλης: Τουρκία: Διεκυστίνδα στο εσωτερικό, εμμονή στην «πολιτική πακέτου» απέναντι στην Ελλάδα	30
• Τάκης Διαμαντής: Η ώρα της αλήθειας για τον Τζορτζ Μπους	32
• Αλέκος Τζιόλας: Απολογισμός ενός πολέμου	34
• Αλέξανδρος Καζαμίας: Ευρωπαϊκή Άμυνα: Τα όρια ενός ελπιδοφόρου μύθου	36
• Τ.Κ.Δ.: Στην κόψη του ξυραφιού ο Σαρόν	39
• Αρχίσαν τα ματς από τον Νίκο Πρωινό	41
• ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ	42
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	45
• Γιώργος Κυριακάκης: Μνήμη Φοίβου Ανωγειανάκη	48
• Μάνος Στεφανίδης: Κράτος θεατρώνης	50
• Δημήτρης Χαρίτος: Ανεπιστρεπτί...	51
• Ειρήνη Μουντράκη: Βήμα στους μετανάστες	52
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Σε αναζήτηση μιας νέας γυναικείας ταυτότητας	53
• Νίκος Γουλανδρής: Ιστορίες λογίων: πάντοτε ίδιες	54
• Βικτωρία Καπλάνη: Για έναν ποιητικό διάλογο	60
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Επετειακά	62
• ΒΙΒΛΙΟ	63

ΑΠΟ ΝΑΪΛΟΝ ΥΨΩΝΟΥΜΕ ΣΗΜΑΙΑ, ΠΛΑΣΤΙΚΗ...

[Ο υπερνομάρχης Καβάλας-Δράμας-Ξάνθης Κώστας Τάτσης, μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Χούντας, επιτέθηκε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας επειδή ο κ. Στεφανόπουλος είχε αναφερθεί στη ρήση του Ισοκράτη ότι Έλληνες είναι όσοι μετέχουν στην ελληνική παιδεία· ο νομάρχης Θεσσαλονίκης Π. Ψωμιάδης απεφάνθη ότι Έλληνας γεννιέσαι, δεν γίνεσαι· ο κοινοτάρχης της Θέρμης στη Θεσσαλονίκη εξέδωσε φετβά να μην επιβιβάζονται στα δημοτικά λεωφορεία οι αλλοεθνείς – και άλλα πολλά. Αλλά μην πάει μόνον στο κακό ο νους σας: ο Θ. Πάγκαλος απαίτησε να γίνει αυθημερόν και με συνοπτικές διαδικασίες Έλληνας υπήκοος ο Οδυσσέας Τσενάι· ο Οδυσσέας Τσενάι δηλώνει όμως ότι πρώτα από όλα είναι Αλβανός.]

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ Τσενάι δηλώνει ότι πρώτα από όλα είναι Αλβανός. Αυτό είναι που μας ενοχλεί, το αλβανό. Αν ήταν Αμερικανός ή Γάλλος ή Γερμανός, δεν προδικάζω την απόφαση της ελληνικής κοινής γνώμης. Όμως αν είναι Αλβανός, δηλαδή φτωχός, μετανάστης, από μια χώρα που δεν έχει Παρθενώνες και Μεγαλέξαντρους πρέπει να είναι και βρόμικος και αρρωστιάρης και αγράμματος. Δεν μπορεί να βγαίνει πρώτος, να είναι ο καλύτερος μαθητής στο Λύκειο –αυτό είναι που μας ενοχλεί– κι εμείς, οι ομογάλακτοι του Περικλή και του Ευριπίδη, να τον ακολουθούμε στις επιδόσεις του.

ΕΙΔΑΜΕ στην τηλεόραση τον συμμαθητή του Οδυσσέα Τσενάι, τον «Πρόεδρο του 15μελούς», να διαβάσει την απόφαση της κατάληψης του σχολικού κτηρίου σε περίπτωση που θα ήταν σημαιοφόρος ο Οδυσσέας. Πώς ξέπεσαν λοιπόν ο ένδοξος συνδικαλισμός και οι ένδοξες καταλήψεις! Πόσο υπερήφανος θα αισθάνεται άραγε ο αντικαταστάτης σημαιοφόρος; Θα αισθάνεται ότι εγεννήθη Έλλην, όπως μας πληροφορήσε ο κ. Ψωμιάδης; Ποια θα είναι στο μέλλον η διαδρομή του «Προέδρου του 15μελούς» και του αντικαταστάτη σημαιοφόρου; Και ποια θα είναι στο μέλλον η πορεία του Οδυσσέα Τσενάι; Πιθανότατα θα εξελιχθεί σε ανθέλληνα. Τι φυσικότερο;

ΔΕΝ ΑΝΑΡΩΤΗΘΗΚΑΝ γι' αυτό οι «γνήσιοι» Έλληνες· ούτε και που τους ένοιαξε. Ούτε αναρωτήθηκαν για τον αντίκτυπο αυτής της θλιβερής ιστορίας στους άλλους μετανάστες που βρίσκονται στη χώρα μας. Όπως δεν αναλογίστηκαν τις ταπεινώσεις, τους εξευτελισμούς, τη φτώχεια των παππούδων τους που μετανάστευσαν στην Αμερική και των μπαρμπάδων τους που πήγαν στη Σουηδία και την Γερμανία. Ούτε θυμήθηκαν την δυστυχία και την καταφρόνιση των προσφύγων παππούδων που έφτασαν από τη Μικρά Ασία. Το προσφυγολόι έφτασε κι αυτό βρόμικο και κουρελιασμένο. Έτσι όπως φτάνουν καθημερινά στην Ελλάδα, για να γλυτώσουν από την ασήκωτη δυστυχία που βιώνουν στις χώρες τους, οι Αλβανοί, οι Ιρακινοί, οι Κούρδοι, οι Πακιστανοί και οι Φιλιππινέζοι.

ΜΗΠΩΣ το πρόβλημα όλων αυτών των ανθρώπων είναι να αρπάξουν τις σημαίες από τα χέρια του κυρίου Ψωμιάδη; Οι ελληνικοί νόμοι επιτάσσουν να κρατά τη σημαία στις μαθητικές παρελάσεις ο αριστούχος μαθητής. Αλλάξτε τους νόμους. Κάντε τους καθαρά ελληνικούς: ορίστε ότι Έλλην μόνον δικαιούται να κρατά το σύμβολο του έθνους. Αλλά με τους νέους νόμους ορίστε επακριβώς και τι είναι Έλλην: Ύψος, πάχος, χρώμα οφθαλμών, χρώμα μαλλιών. Ορίστε και το θρήσκευμα, τη γλώσσα που ομιλεί ο Έλλην, ορίστε το φρόνημα.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ δεν είναι πια σύμβολο· είναι σημαία πλαστική. Το είπε σε άλλες στιγμές ένας άλλος νεο-ελληναράς. Αυτό που μας ενοχλεί δεν είναι ούτε τα σύμβολα, ούτε το κράτημα της σημαίας από το Αλβανόπουλο. Αυτό που κατά βάθος μας ενοχλεί και μας διαταράσσει είναι η εμφάνιση του Άλλου, του διαφορετικού μέσα στο σπίτι μας: Έχουμε την οικογένειά μας, έχουμε το σπιτικό μας, έχουμε τους γείτονές μας. Και ξαφνικά εισβάλλει ο Άλλος. Αυτός ο Άλλος είναι άγνωστος, είναι μακρινός έχει κι αυτός τον κόσμο τον δικό του. Ε, αυτόν τον άλλο κόσμο, τον δικό του κόσμο δεν έχουμε την διάθεση να ανεχθούμε και να δεχθούμε.

ΝΤΡΟΠΗ. Πολλή ντροπή αισθάνονται σήμερα οι απλοί Έλληνες. Και ανοίγει τώρα πια ένα θέμα που θα αναδειχθεί ως κεφαλαιώδες στο άμεσο μέλλον. Αύριο. Όσοι έχουν συναίσθηση πού θα οδηγηθούμε, ας κινηθούν.

ΕΛΛΑΔΑ
ΤΟΥ 2003
ΕΙΠΑΤΕ;

ΔΕΝ ΞΕΡΩ,
ΕΓΩ ΣΚΟΤΩΘΗΚΑ
ΝΟΡΙΣ

KOSTAS

Σ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Η ελληνική σημαία και οι «λέξεις» της φυλής!

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ του «Όχι» γιορτάστηκε και φέτος με την καθιερωμένη τάξη πραγμάτων – με ρητορείες, δημηγορίες, απαγγελίες και, φυσικά, με παρελάσεις, σημαίες και ταμπούρα. Πλην το θέμα που δέσποσε, ως αμφίσημη παρακαταθήκη –μεταξύ ούλτρα πατριωτών και άλλων ομοειδών– ήταν η γνωστή ρήση του Ισοκράτη: «Έλληνες νοούνται (=καλούνται) οι της ημετέρας παιδείας μετέχοντες». Είχε (έχει) δίκαιο ο Ισοκράτης; Φυσικά όχι – απεφάνθη, πρώτος, ο νομάρχης Θεσσαλονίκης Π. Ψωμιάδης: «Έλληνας –είπε– είναι αυτός που γεννιέται Έλληνας».

ΤΟΝ ΝΟΜΑΡΧΗ συμπλήρωσε ο αρχηγός του Λαϊκού Ορθόδοξου Συνταγερμού (ΛΑΟΣ) Γ. Καρατζαφέρης: «Ας υποθέσουμε –είπε– ότι μαθαίνεις να μιλάς και να γράφεις αγγλικά. Τι σημαίνει αυτό; Ότι θεωρείσαι (“νοείσαι”) Άγγλος ή Αμερικανός;» Με τη σειρά τους, τον αρχηγό Γ. Καρατζαφέρη συμπλήρωσαν άλλοι επιφανείς εθνόφρονες, όπως ο υπερνομάρχης Καβάλας Κ. Τάτσης (είχε μεν θητεύσει στη Συμβουλευτική του Γ. Παπαδόπουλου, αλλά

μόνο για ένα χρόνο...) ή στελέχη διάφορα της Ν.Δ., όπως οι Κιλτίδης, Ρεγκούζας, Μιχαλολιάκος, Σαλαγκούδης, Καμμένος, κ.ά. Επίμετρο: Η ρήση του Ισοκράτη έχει παρεξηγηθεί ή «δεν δίδεται ολοκληρωμένη». (Την άποψη αυτή υποστηρίζει μετά σθένους και ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Στ. Παπαθεμελής.) Κατ' ακολουθία: Ο μαθητής Οδυσσέας Τσενάι, της Νέας Μηχανιώνας, αν και πρώτος στην τάξη του, δεν δικαιούται («δεν νομιμοποιείται») να κρατήσει την ελληνική σημαία, καθ' ο Αλβανός ή αλβανικής καταγωγής. Αλλά, τότε, πώς κράτησαν την ελληνική σημαία αγωνιστές όπως ο Μπότσαρης, η Μπουμπουλίνα, ο Μιαούλης, ο Τζαβέλλας, ο Γκίκας, όλοι τους Αρβανίτες, που μιλούσαν και την ελληνική και την αλβανική; Απάντηση: Πρώτον, δεν πρέπει να μπερδεύουμε εποχές: Άλλο το Εικοσιένα, και άλλο το 2003... Δεύτερο: Δεν πρέπει να μπερδεύουμε πρόσωπα. Άλλοι ήταν οι Αλβανοί που, μαζί με τους Βούλγαρους και τους Σέρβους, πλαισίωναν τον στρατό του Υψηλάντη, όταν αποβιβάστηκε στο Ιάσιο, και άλ-

λο οι σημερινοί Αλβανοί που, μέχρι χθες ακόμα, «ταλαιπωρούσαν του αδελφούς μας Βορειοηπειρώτες», προτού έλθουν στην Ελλάδα!

ΧΑΙΡΕΤΩ ΤΗΝ ΣΗΜΑΙΑ ΟΤΑΝ...

ΥΠΑΡΧΕΙ μια παλαιότερη ρήση του Ουστίνουφ, επίκαιρη ως ένα μεγάλο βαθμό: *Χαιρετίζω τη σημαία –έλεγε– όταν ξέρω ποιος την κρατεί.* Στην προκειμένη περίπτωση, αυτοί που ήθελαν ή δέχτηκαν να κρατήσουν την ελληνική σημαία, με την ευκαιρία της επετείου του «Όχι», ήταν παιδιά μεταναστών Αλβανών ή Πολωνών ή Μολδαβών ή Φιλιππινέζων –αγόρια ή κορίτσια– που αρίστευσαν στην τάξη τους, νιώθον Έλληνες ή Ελληνίδες και θέλουν να ενταχθούν στη δική μας (ελληνική) κοινωνία. Αλλά αυτό, γιατί να ενοχλεί άραγε, τους υπερέλληνες, τους υπερπατριώτες; Τους ενοχλεί γιατί μια ζωή χάρις στη ρατσιστική ή νεορατσιστική μυθολογία, πίστεψαν στην... καθαρότητα της φυλής. Και γιατί θέλουν να δώσουν (με τα όσα λένουν περί σημαίας κ.λπ.) «καθαρότερο νόημα στις λέξεις»

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ANTI (2002)

A' εξάμηνο 2002

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)
δύο ακόμα τόμοι του ANTI που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
754 έως και 766 (ο 56ος)
και 767 έως και 778 (ο 57ος).

Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών
Στους τόμους του περιοδικού ANTI
αποτυπώνεται η σύγχρονη ιστορία μας.

B' εξάμηνο 2002

ης φυλής» – donner un sens plus pur aux mots de la tribu, καταπώς θα έλεγε ο St. Mallarmé...

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, ξέρουν πολύ καλά ότι «το μέλλον της Ελλάδας είναι στους μετανάστες και, ιδιαίτερα, στη μεταναστευτική νεολαία». Το βεβαιώνουν, άλλωστε, και τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας: Από τους 900.000 ασφαλισμένους στο ΙΚΑ, οι 100.000 είναι αλλοδαποί. Και όταν διυρύνεται συνεχώς η ψαλίδα μεταξύ ασφαλισμένων και συνταξιούχων (λόγω μείωσης του εργατικού δυναμικού), καθείς αντιλαμβάνεται τι μέλλει γενέσθαι, με το δημογραφικό ή το ασφαλιστικό μας πρόβλημα, αν υποθεθεί ότι υποφασίζουμε μια μέρα –υπόθεση εργασίας κάνουμε...– ν' «απαλλαγούμε» υπό τους οικονομικούς μετανάστες. Στην περίπτωση αυτή: Ποιος θα μαζεύει τα ροδάκινα ή τις ελιές από την ύπαιθρό μας; Και ποιος θα κάνει τις δουλειές που, για διάφορους λόγους, δεν καταδέχονται να κάνουν οι έλληνες εργαζόμενοι; Σήμερα στα σχολεία μας, το 10% των μαθητών και των μαθητριών είναι αλλοδαποί. Και αυτό απαντά σε όλους εκείνους που δεν ξέρουν, τάχα, τον «λύση» του δημογραφικού προβλήματος.

ΠΑΝΤΩΣ, φαίνεται ότι τίποτε δεν πορεί ν' ανατρέψει πια την «νομοτέεια» των πραγμάτων. «Το φαινόμενο της Μηχανιώνας ή η περίπτωση κάποιου δημάρχου που απαγορεύει στους αλλοδαπούς να μπαίνουν στα λεωφορεία, ιθανόν να εκφράζει την υποβόσκουσα ενοφοβία ή τον υποκρυπτόμενο ρατσισμό, σε κάποιο ποσοστό, μεγάλο ή μικρό, της ελληνικής κοινωνίας, αλλά δεν επηρεάζει την ενσωμάτωση των μεταναστών». Την άποψη αυτή διατυπώνει ο πρώην υπουργός Δημόσιας Τάξης Ιώργιος Ρωμαιο, ο οποίος μαζί με κάποιον άλλον λογικά σκεπτόμενο άνθρωπο, πορεί να προβλέψει τη σχετική διαδικασία: Η δεύτερη γενιά των σημερινών μεταναστών –σημειώνει– θα παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ενσωμάτωση αυτή.

ΑΜΠΝΤΟΥΛΛΑΧ ΗΛΘΕ ΚΑΙ ΑΠΗΛΘΕ

ΘΑΥΜΑΣΙΑ τα εσώτατα δικά μας –ετα ελληνοτουρκικά ή το Κυπριακό τι

γίνεται; Ορισμένοι αναλυτές είχαν αποθέσει αρκετές ελπίδες στην πρόσφατη επίσκεψη του τούρκου υπουργού Εξωτερικών Αμπντούλλάχ Γκιουλ στην Αθήνα. Πλην πρόοδος –απτή, συγκεκριμένη– δεν υπήρξε, εκτός και θεωρηθεί πρόοδος η διατήρηση του «καλού κλίματος». [Κάποιοι αισιόδοξοι είχαν πιστέψει, προς στιγμή, ότι θα μπορούσε να υπογραφεί μια συμφωνία «κατάργησης των διοδίων του θανάτου» ή «εξανθρωπισμού των ναρκοπεδίων στην ελληνοτουρκική μεθόριο». Ότι δεν έγινε, όμως, στην Ελλάδα, ενδέχεται να γίνει –μονομερώς– στην Κύπρο, με πρωτοβουλία του προέδρου Τ. Παπαδόπουλου, αφού και η «Πράσινη Γραμμή» είναι επίσης ναρκοθετημένη.

ΠΑΝΤΩΣ, όλες οι ενδείξεις και πληροφορίες υποβάλλουν ότι, μέχρι τις 14 Δεκεμβρίου, ημερομηνία εκλογών στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, δεν πρέπει να αναμένεται οποιαδήποτε εξέλιξη. Πλην η κυβέρνηση Ερντογάν αφήνει να εννοηθεί ότι, ενώ «δεν παρεμβαίνει» στις εκλογές αυτές, θα θεωρούσε «ευάρεστη εξέλιξη» την επικράτηση δυνάμεων που αποδέχονται το σχέδιο Κόφι Ανάν ως «βάση διαπραγματεύσεων». Αλλά το ίδιο πράγμα θα μπορούσε να υποστηρίξει και ο Ραούφ Ντενκτάς – χάσει ή κερδίσει τις εκλογές αυτές. Πάντως, μέχρι στιγμής, Άγγλοι και Αμερικανοί παθαίνουν για να μην υπάρξει νοθεία στις εκλογές της 14ης Δεκεμβρίου, προκειμένου να έχουν «ακριβή εικόνα των διαθέσεων των Τουρκοκυπρίων σε ό,τι αφορά τη

λύση του Κυπριακού και την ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση»!

ΤΟ ΙΡΑΚ ΓΙΝΕΤΑΙ ΒΙΕΤΝΑΜ...

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, η κατάσταση στο Ιράκ «άρχισε να θυμίζει Βιετνάμ». Ο χαρακτηρισμός ανήκει στον Ρεπουμπλικανό γεροισιαστή Τζον Μακ Κέιν, ο οποίος, με την ευκαιρία, κάλεσε τον Μπους να πει –επιτέλους– στον αμερικανικό λαό «όλη την αλήθεια». Αλλά η αλήθεια εξακολουθεί να τρομάζει όλους τους πολεμοχαρείς υπουργούς της κυβέρνησης Μπους, οι οποίοι φοβούνται παραπομπή τους στα αμερικανικά δικαστήρια, όχι μόνο για τον πόλεμο στο Ιράκ, αλλά και για το χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου! Ήδη, ο πρώην κυβερνήτης του Νιου Τζέρσι, Τόμας Κιν, κατηγορεί τον Μπους για απόκρυψη ή μη σωστή χρήση πληροφοριών, πριν από την επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου.

ΚΑΙ ΕΝΩ αυτά συμβαίνουν στην Ουάσιγκτον, στο Ιράκ συνεχίζονται οι επιθέσεις κατά των δυνάμεων κατοχής και των συνεργατών τους. Οι Αμερικανοί παραδέχονται τώρα ότι ο Σαντάμ Χουσεϊν βρίσκεται στο Ιράκ, ότι ενδέχεται να τον συλλάβουν (χωρίς να είναι βέβαιοι γι' αυτό...) και ότι, ακόμα και στην περίπτωση που τον συλλάβουν, οι επιθέσεις δεν θα σταματήσουν. Αλλά υπάρχει μεγαλύτερη ομολογία από το φιάσκο της όλης αμερικανικής επιχείρησης-επιδρομής;

ANTHNOΣ

ΠΟΛΥ ΑΡΓΑ

Πολύ αργά «μυρίστηκε» ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τη διαφθορά και τη διαπλοκή. Προς το τέλος της θητείας του...

Ε.Α.

ΠΡΑΣΙΝΟ ΜΑΝΤΡΙ

Ένας-ένας επιστρέφουν στις αγκάλες του κόμματος τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ που για διάφορους λόγους είχαν απομακρυνθεί από αυτό.

Ο Αλέκος Παπαδόπουλος, που επέμενε ότι δεν θα αναμειχθεί ξανά στην πολιτική, ο Στέφανος Τζουμάκας, και αυτός... απογοητευμένος, ξαναβρίσκει τη θέση του.

Έως και ο Πάγκαλος περιμένει στη σειρά να βρεθεί κάτι και γι' αυτόν. Τι μεγαλόψυχοι που είναι στο ΠΑΣΟΚ! Για όλους έχει ο Θεός...

(ΥΓ. Για την ώρα ο Λαλιώτης ασχολείται με την κηπουρική).

ΣΩ.ΛΕ.

ΣΕ ΑΠΕΡΓΙΑ ΠΕΙΝΑΣ ΟΙ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΙ ΔΙΑΔΗΛΩΤΕΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τέσσερις μήνες μετά τη σύλληψή τους στην κεντρική διαδήλωση της Θεσσαλονίκης ενάντια στη σύνοδο της Ε.Ε., επτά διαδηλωτές παραμένουν στις φυλακές του ελληνικού κράτους. Έχοντας κριθεί προφυλακιστέοι ως «πιθανά ιδιαίτερα επικίνδυνοι για την κοινωνία», οι επτά (δύο Ισπανοί, ένας Βρετανός, τρεις Έλληνες και ο Σύριος πρόσφυγας «Κάστρο») κατηγορούνται ομαδικά και με το ίδιο ακριβώς κατηγορητήριο για πληθώρα κακουργημάτων, όπως κατοχή και χρήση εκρηκτικών υλών (βλ. μολότωφ), παρ' όλο που συνελήφθησαν σε διαφορετικά χρονικά και χωρικά σημεία της διαδήλωσης της 21ης Ιουνίου στη Θεσσαλονίκη. Το σαθρό των ενοχοποιητικών στοιχείων, που πέραν του ότι αποδίδονται συλλογικά σε όλους (!) είναι σε ορισμένες περιπτώσεις (όπως αυτή του Βρετανού Simon Chapman) εμφανώς κατασκευασμένα, η χρονοτριβή στον ορισμό της ημερομηνίας της δίκης αλλά και η επανειλημμένη απόρριψη των αιτήσεων αποφυλάκισής τους οδη-

γούν εύκολα στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για μια δίωξη καθαρά εκδικητικού χαρακτήρα, ένα σαφές μήνυμα από τους κατασταλτικούς μηχανισμούς προς κάθε άτομο και κοινωνικό κίνημα που θέλει να εκφράσει αμφισβήτηση στους δρόμους.

Από τα τέλη του Σεπτεμβρίου, οι πολιτικοί κρατούμενοι της Θεσσαλονίκης έχουν αρχίσει, ο ένας μετά τον άλλο, να προσφεύγουν στην ύστατη μορφή αγώνα για την απελευθέρωσή τους, την απεργία πείνας. Ο σύριος πρόσφυγας Σουλεϊμάν Νταϊντούκ «Κάστρο» από τις 21/9, οι Simon Chapman, Fernando Perez και Carlos Martinez από τις 5/10, και ο Σπύρος Τσίτσας από τις 7/10, αρνούνται να δεχτούν το συσσίτιο της φυλακής, απαιτώντας την άμεση αποφυλάκισή τους και την παύση των διώξεων εναντίον τους. Η κατάσταση της υγείας του «Κάστρο» έχει αρχίσει να επιδεινώνεται μετά την 30ή ημέρα απεργίας πείνας και το αίτημα της αποφυλάκισής του έχει αποκτήσει πια επείγοντα χαρακτήρα.

Από τη στιγμή της σύλληψής

των 7 μέχρι και σήμερα, δεκάδες δράσεις αλληλεγγύης έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα, την Ευρώπη, μέχρι και το Σαν Φρανσίσκο των Η.Π.Α. Έξω από Υπουργείο Εξωτερικών της Ισπανίας, στη Μαδρίτη, πραγματοποιούνται κυκλικές 24ωρες απεργίες πείνας σε αλληλεγγύη με τους επτά. Τριήμερη απεργία πείνας ξεκινάει στην Θεσσαλονίκη από τις 31/10 και τρεις γυναίκες, οι Nerea, Αντωνία και Mylen, συντρόφισσες τριών από τους απεργούς πείνας αντίστοιχα.

Παρ' όλα αυτά το ζήτημα δεν είναι ευρύτερα γνωστό στην ελληνική κοινωνία, κυρίως λόγω της επιδεικτικής αποσιώπησής του από τα κυρίαρχα ΜΜΕ. Σε μια προσπάθεια αντιστροφής του κλίματος αυτού και απαιτώντας την άμεση αποφυλάκιση των επτά κρατουμένων, καλείται, από πληθώρα οργανώσεων και μετωπικών σχημάτων, διαδήλωση αλληλεγγύης στα Προπύλαια, το απόγευμα της Τρίτης 4ης Νοέμβρη.

Η.Ζ.

ΕΘΝΟΦΥΛΕΤΙΚΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ

Διερωτώμαι αλήθεια: Τι μεσολάβησε από το 2000, όταν οι μαθητές της Μηχανιώνας στέκονταν αλληλέγγυοι προς τον Οδυσσέα Τσενάι, ως το 2003 όπου οι συμμαθητές του αριστούχου Αλβανού προετοίμαζαν κατάληψη του σχολείου τους για να μην σηκώσει ο ίδιος τη σημαία; Μήπως παρενέβη η «ελληνοφασιστική χριστιανική αγωγή» και η μύηση των μικρών στον φασιστοειδή «πατριωτισμό» των μεγάλων. Στατιστικές πάντως αποδεικνύουν ότι το 40% των μαθητών μας αγνοούν τι γιορτάζουμε την 28η Οκτωβρίου, τι την 25η Μαρτίου, τι έγινε το 1453 κ.ο.κ.

Φαίνεται ότι ο βλακώδης εθνικισμός συμπορεύεται με την πιο ενοχλητική αγραμματοσύνη. Έλληνες πια είναι οι μετέχοντες της ημετέρας αμορφωσιάς εκ του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας εκπορευόμενης. Αν τους ρώταγαν βέβαια ποια είναι η Μαντόνα και πόσες ταινίες Ράμπο έχουν γυριστεί, τα σαΐνια μας θα θριάμβευαν. Έστω κι έτσι όμως, δεν βρέθηκε ένας μαθητής ελληναράς και διαβαστερός ώστε να ξεπεράσει τον Οδυσσέα και να λυθεί αυτομάτως το εθνοφυλετικό μας αδιέξοδο;

Τζιμ Μπούκης

ΡΑΤΣΙΣΜΟΙ

Ο Δήμαρχος Θέρμης στη Θεσσαλονίκη, απαγόρευσε στους αλλοδαπούς να χρησιμοποιούν τις αστικές συγκοινωνίες του Δήμου... Πολύ σωστά! Εάν δεν έχουν δικό τους όχημα, ας προτιμήσουν τα πόδια τους! Καλό θα κάνουν στην υγεία τους... Τον Δήμαρχο Θέρμης είχε προλάβει πριν λίγα χρόνια ένας κοινοτάρχης στην Πιερία, ο οποίος είχε απαγορεύσει την μετακίνηση των Αλβανών στα όρια του χωριού μετά τη δύση του ηλίου. Ο δήμαρχος Θέρμης ζήτησε τις «ένδοξες» ημέρες του αμερικανικού νότου, όταν οι ρατσιστικοί νόμοι δεν επέτρεπαν στους μαύρους να επιβιβάζονται σε λεωφορεία. Τι άλλο απομένει άραγε να δούμε στην Ελλάδα, για να πεισθούμε ότι εκτρέφουμε και τη δική μας ρατσιστική εκδοχή ως έθνος; Την συγκρότηση ειδικών αποσπασμάτων –δικήν Κου-Κλουξ-Κλαν–, που θα τιμωρούν όσους δεν συμμορφώνονται με τους «νόμους»;

Σ. Λέτσιος

ΟΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΞΕΝΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

Πρέπει να σχεδιάσουμε νέες επενδύσεις όχι μόνο σε έργα υποδομής αλλά σε τεχνολογία, παιδεία, επαγγελματική εκπαίδευση.

Ν. Γκαργκάνας

Πρέπει να είμαστε υπερήφανοι ως Έλληνες! Μας το λένε οι γονείς της Μηνινώνας, παλιοί τουρκόσπονοι που νυν «ελληνοποιήθηκαν» εντασσόμενοι στην ιδεολογία του ΠΑΣΟΚ. Μας το λέει ο πρωθυπουργός και ο ρχιεπίσκοπος, ο κ. Χριστοφύλακας και ο κ. Πρωτόπαπας. Α το 'λεγε και ο κ. Γκαργκάνας, αλλά τον ζώνουν τα φίδια των ελλειμμάτων). Μας το λέει η κ. Γιάννα και ο κ. Βενιζέλος. Απορώ γιατί δεν έχει καταεί το γεγονός αυτό συνείδηση στον τελευταίο Έλληνα. Η πατρίδα μας έχει αλλάξει, έχει 'ναι σεβαστή σε φίλους και εχθρούς, ευημερεί και εκσυγχρονίζεται ραγδαία.

Ακούστε κρατικό ραδιόφωνο και κρατικοκομματική τηλεόραση και θα πληροφορηθείτε όλη την αλήθεια χωρίς φόβο και πάθος.

Λεπτομέρεια: αυτή η υπερήφανη και όμορφη πατρίδα είναι: α) τελευταία σε κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ε.Ε.· β) προτελευταία σε παραγωγικότητα (ΑΕΠ ανά απασχολούμενο)· γ) προτελευταία σε απασχόληση· δ) τελευταία σε δημόσια δαπάνη εκπαίδευσης· ε) τελευταία σε δαπάνη για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη· στ) τελευταία σε δαπάνη για τεχνολογίες πληροφοριών· ζ) προτελευταία σε ποσοστό ατόμων που ζουν κάτω απ' το όριο της φτώχειας· η) προτελευταία σε μακροχρόνια ανεργία (πάνω από 12 μήνες)· θ) τελευταία σε σπατάλη ενέργειας σε σχέση με την παραγωγή· ι) προτελευταία σε ατμοσφαιρική ρύπανση (εδώ μας ξεπέρασε η Πορ-

τογαλία που μας συναγωνίζεται σε χειρότερες επιδόσεις). Τέλος, το 20% του πληθυσμού μας ζει με εισόδημα λιγότερο του 60% του μέσου εθνικού, έναντι του 22% του 1995 (πηγή: Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, «Οικονομία», 26/10/03).

Απ' την άλλη, η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης φτάνει το 3,1% για να μεγαλώσει ακόμη περισσότερο το 2004. Καταναλώνουμε χωρίς να παράγουμε, εισάγουμε χωρίς να εξάγουμε, δανειζόμαστε χωρίς ν' αποπληρώνουμε, ενώ μας τρέφουν οι κοινοτικοί πόροι και η φτηνή εργασία των μεταναστών. Κατά τ' άλλα είμαστε περήφανοι σαν Έλληνες και δεν επιτρέπουμε στους αριστούχους να κρατάνε τη σημαία μας, εφόσον είναι Αλβανοί. Έχει και η υπερηφάνεια τα όριά της.

Σία Τσαχπινόγλου

ΑΧ ΤΑ ΕΛΓΙΝΕΙΑ!

Καλά, επειδή θεωρεί ο κύριος καθηγητής ότι αυτός μόνον μπορεί να μας σώσει μετά την επανεκλογή του (ενώ υπάρχουν και άλλοι εκατοντάδες πρόθυμοι σωτήρες), πρέπει όλοι μαζί να γίνουμε σούργελο; Εκείνα τα ακατονόμαστα για τα μάρμαρα που ψιθύριζε στον Τόνυ Μπλαιρ τι τα ήθελε; Ας του χαρίσουμε την εκλογή γιατί διαφορετικά ο άνθρωπος θα κάνει την προσφώνηση Έλλην να μην μπορεί να την υποφέρει ούτε ο σημαιοφόρος της εκλογικής του περιφέρειας...

Π.Τ.

ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥ ΔΡ. ΚΕΛΛΥ

του Γεωργίου Παναγιώτη

Ο ΥΠΕΡΟΧΟΣ

Οσο περνά ο καιρός, τόσο πείθομαι ότι ο κ. Σημίτης είναι ο καλύτερος πρωθυπουργός από γενέσεως ελληνικού κράτους. Ο πιο συνεπής και ο πιο φιλαλήθης κι εκείνος που βάζει το εθνικό και όχι το κομματικό συμφέρον πάνω απ' όλα. Όλα κι όλα.

Σ.Π.

ΤΑ ΜΠΑΛΟΠΑΙΔΑ

Ενα μετά το άλλο τα γήπεδα σε Αθήνα, Πειραιά και Θεσσαλονίκη καταστρέφονται από την φιλαθλο, χουλιγκανική νεολαία. Εκατό δηλαδή μπαλόπαιδα που καίνε, προπηλακίζουν, δέρνουν, σπάνε, ισοπεδώνουν, ελέω των εκάστοτε προέδρων. Τελευταίο στο χορό το γήπεδο της Ν. Σμύρνης, οι σύνδεσμοι της ΑΕΚ το έκαναν λαμπόγιο. Για την Τούμπα ή του Χαριλάου δεν το συζητάμε. Κάθε Κυριακή χρειάζονται ξανά επισκευές. Φαίνεται πως είμαστε παντελώς έτοιμοι για την Ολυμπιάδα.

Τ.Μ.

του Δημήτρη Πετσετίδη

Κάτω από ομαλές συνθήκες, ίσως να πίστευε κανείς πως η αυτοκτονία του βρετανού εμπειρογνώμονα που «μίλησε» για τα ψέματα περί των όπλων του Ιράκ, θα είχε γίνει μάθημα για την κυβέρνηση Μπλερ. Οι αποκαλύψεις της Επιτροπής Χάπτον για το ρόλο των ανδρών του βρετανού πρωθυπουργού στη δημόσια ταπείνωση του Δρ. Κέλλυ, όπως και η εντεινόμενη κρίση στις ΗΠΑ γύρω απ' την εκστρατεία φίμωσης του πρέσβη Ουίλσον απ' τους άνδρες του Προέδρου, ρίχνουν σταθερά τη δημοτικότητα του διδύμου Μπους-Μπλερ. Ωστόσο οι συνθήκες δεν είναι ομαλές: οι ηγέτες του «πολιτισμένου κόσμου» έχουν περισσότερα να χάσουν απ' τη φανέρωση της αλήθειας για το φιάσκο του Ιράκ, απ' όσα χάνουν με τις αποκαλύψεις των βρόμικων διωγμών τους ενάντια σ' όσους φανερώνουν την αλήθεια αυτή. Καλύτερα Αλ Καπόνε παρά Γκούφι, δηλαδή –επικοινωνιακά, βεβαίως–, ορθό.

Έτσι, στις 23 Οκτωβρίου, το τριμελές πειθαρχικό των βρετανών Εργατικών απέπεμψε τον βουλευτή τους Τζορτζ Γκάλοουεϊ ύστερα από 36 χρόνια υπηρεσίας στις γραμμές του κόμματος. Τέσσερις ήταν οι αιτιολογίες της αποπομπής: (α) Η ενθάρρυνση των Αράβων να πολεμήσουν τα βρετανικά στρατεύματα εισβολής, (β) η έκκληση προς τους βρετανούς στρατιώτες να προβάλλουν ανυπακοή στις διαταγές της εισβολής, (γ) η απειλή καθόδου ως υποψηφίου κατά των Εργατικών που στήριξαν τον πόλεμο και (δ) η στήριξη υποψηφίου που επέκρινε τον πόλεμο έναντι του

Εργατικού υποψηφίου της περιφέρειας του Πρέστον.

Η αποπομπή του Γκάλοουεϊ, που του μειώνει τη δυνατότητα επανεκλογής στη νομιμόφρονη Εργατική περιφέρειά του, παραβιάζει το καταστατικό του κόμματος, που απαγορεύει την επιβολή κυρώσεων σε μέλος «για απλή υιοθέτηση ή έκφραση απόψεων». Διότι ο πρώην Εργατικός βουλευτής δεν προέβη σε κάποια πράξη αλλά απλώς διατύπωνε γνώμες που άλλωστε συμεριζεται ευρύτατη μερίδα των ψηφοφόρων που τον εξέλεξαν. Όσο για την ενθάρρυνση των Ιρακινών να πολεμήσουν τους συμπατριώτες του και για τις εκκλήσεις ανυπακοής στους βρετανούς στρατιώτες, όπως πολύ σωστά είπε ένας αντίπαλός του, «αυτές αποτελούν αναφορές σε όσα απ' τη δίκη της Νυρεμβέργης αποτελούν το διεθνές δίκαιο».

Η επίσημη κατηγορία που πρόσαψε στον Γκάλοουεϊ το μακαρθικού τύπου πειθαρχικό είναι ότι με τις δηλώσεις του «δυσφήμησε το κόμμα». Όπως παρατήρησε και ο εθνικιστικός *Scotsman*, ολόκληρος αριθμός υπουργών αποπέμφθηκαν απ' τις κυβερνήσεις Μπλερ διότι διαπιστώθηκε ανάμειξή τους σε οικονομικές ατασθαλίες. Παρ' όλα αυτά κανείς τους δεν αποπέμφθηκε ποτέ ως μέλος για τη δυσφήμιση που προκάλεσε στο κόμμα με τις πράξεις του. Δυστυχώς, μόνον οι προφορικές επικλήσεις των αρχών του διεθνούς δικαίου φαίνεται πως «δυσφημούν» πλέον τις μεγάλες δημοκρατικές παρατάξεις του «πολιτισμένου κόσμου».

Αλ. Καζαμίας

ΕΡΩΤΗΣΗ ΚΡΙΣΕΩΣ

Μπορούν να μας πουν υπεύθυνα οι υπεύθυνοι πότε θα παραδοθεί το τραμ; Και από πού θα περάσει τελικώς; Επίσης μπορούν να μας πληροφορήσουν γιατί στην παραλιακή Λεωφόρο Ποσειδώνος αρχικά το σχεδίασαν στο κέντρο του οδοστρώματος ξυρίζοντας

εκατοντάδες δέντρα και καλλωπιστικά φυτά και τώρα το μεταφέρουν προς τον περίπατο που είναι πλάι στη θάλασσα; Ποιος πληρώνει το διπλό κόστος; Ποιος θ' αποκαταστήσει τη ζημιά σε πράσινο;

Σ.Π.

ΕΞ ΟΥΡΑΝΟΥ

ληθινή εμπειρία ν' ακούς τον Κώστα Μπαλάφα νωρίς το πρωί της 28ης τωβρίου από την NET. Γηινή ανατροπή όλων των εοπτικών δεδομένων το ξε-λισμα του λευκώματός του *Αντάρτικο στην Ήπειρο*, εκδόθηκε στα Γιάννενα τις 1991 και περιλαμβάνει ένα πολύτιμο υλικό εθνικής μης και θυσιών. Βέβαια οι οδεσπότες του, παρά τις ευ-ειες και τους επαίνους, του φύλαξαν την μεταχείριση ις συνηθισμένου «παράθυ-», χωρίς καν να προετοιμά-ν ειδικό βίντεο για το βι-ο (απλώς το ξεφύλλιζαν ιρός στο φακό). Επίσης τον ισιώσαν και με άλλους οσκεκλημένους αφού αυτό τάσσει η τρέχουσα τηλεο-κή πρακτική. Ίσως για να /πλήξουν οι τηλεθεατές! αρ' όλα αυτά για δύο σχε-ώρες ο Μπαλάφας μαγικά ύλιξε τις αναμνήσεις του , κυρίως προέβαλε σεμνά , πειστικά τη στάση μιας ήκληρης ζωής. Και τι δεν εί-με την ήρεμη, αργή φωνή , με κείνο το ύφος που μοι-ει να διαλέγεται με την ιστο-ι την ίδια: Για το πώς προ-θεύτηκε το φωτογραφικό υλικό κυριολεκτικά εξ ου-νού καθώς ένα αντιαεροπο-ό στα Γιάννενα κατέρριψε

εχθρικό αεροσκάφος κι εκεί μέσα βρέθηκαν फिल्μς τα οποία αγόρασε από έναν στιγμιαίο φωτογράφο έναντι λίγων οκά-δων καλαμποκάλευρου. Για την απαξίωση αυτού του τερά-στιου υλικού που επί πενήντα χρόνια παρέμενε αφανές λό-γω μιας κοντόθωρης πολιτικής ηγεσίας και που ακόμη και σή-μερα καμία πολιτιστική επι-τροπή δεν το έχει συμπεριλά-βει σε κάποια έκθεση (sic). Για τους απλούς ανθρώπους, άντρες και γυναίκες, που προ-στάτευσαν την Πρέβεζα και το Μέτσοβο –ενώ ο στρατός πο-λεμούσε ήδη στη Β. Ήπειρο– από το σχέδιο του ιταλού στρατηγού Πράτσκα, το οποίο στόχευσε, με τους Τσάμηδες της Τσαμουριάς και τους ρου-μανόφωνους λεγεωνάριους, ν' αποκόψει τα μετόπισθεν και να εγκλωβίσει τις ελληνικές δυνάμεις. Για το ήθος εκείνων των ανθρώπων που είχαν δια-γράψει από το λεξιλόγιό τους τον φόβο και είχαν τον θάνατο σαν καθημερινό σύντροφο. Για τους νέους που διεκδίκη-σαν τα τρόφιμα του Ερυθρού Σταυρού και οι Γερμανοτσο-λιάδες τούς παρέδωσαν στην Γκεστάπο προς εκτέλεση. Για την κτηνωδία του πολέμου που παρ' όλα αυτά αποκρύπτει το κρυμμένο ανθρώπινο μεγα-λείο. Για τον λαό που όταν

εμπνέεται και συσπειρώνεται μπορεί να παρασύρει και υπο-χωρητικές ηγεσίες και αναπο-φάσιστους ηγέτες. Για την αδι-κία, τέλος, και την αλλοίωση της εθνικής μνήμης που επέφε-ραν λογής σκοπιμότητες και για την Ιστορία που γράφεται κατά το δοκούν. Για την πίστη και την έργω φιλοπατρία εκεί-νης της εποχής. Για τα κορμιά που θυσιάζονταν, σημαίες του χρέους.

Μεγάλες στιγμές, όντως, για την ελληνική τηλεόραση από τον –μαζί με τον Σπύρο Μελε-τζή– κορυφαίο φωτογράφο της Εθνικής Αντίστασης. Τι κρίμα που όλο αυτό το υλικό κι όλη αυτή η ομιλούσα εποποιία ήταν απλώς μια συζήτηση στο στούντιο κι όχι κάτι πιο τεκμη-ριωμένο, αισθητικά φροντι-σμένο και μόνιμο. Ένα επεται-κό ντοκιμαντέρ ίσως. Πόσο ακόμη θα έχουμε αυτές τις φω-νές-απαράμιλλες μαρτυρίες μιας εποχής; Στην ισοπεδωτι-κή και ηλίθια τηλεοπτική κα-θημερινότητα ο Μπαλάφας στη «Πρώτη Γραμμή» της NET ήταν μια όαση, μια ζωντανή σημαία. Ο ίδιος είπε αφοπλι-στικά: «Δεν υπάρχει έργο τέ-χνης χωρίς συγκίνηση». Το πρωί της 28ης Οκτωβρίου η συγκίνηση περίσσευε.

Μάνος Στεφανίδης

Η ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

Παρατηρήσαμε την ύπαρξή του μια εβδομάδα περίπου πριν από την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου. Βγαίνοντας από το σταθμό του Μετρό στον Ευαγγελισμό, ένα τεράστιο πανό, αναρτημένο στην πρόσοψη του Πολεμικού Μουσείου, τράβαγε την προσοχή. «Πενήντα χρόνια ειρηνευτικών αποστολών» των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων... Αρχίσαμε να σκεφτόμαστε τι σχέση μπορεί να έχει κάτι τέτοιο με τον πόλεμο κατά του φασισμού και του ναζισμού, αλλά δεν βρήκαμε καμία. Μετά αρχίσαμε να αναλύουμε τον όρο «ειρηνευτικές αποστολές» και καταλάβαμε... Τι μας λέει ο υπουργός Άμυνας Γιάννης;... Άλλο καλύτερο τρόπο να διαφημίσει και να δικαιολογήσει τις προσπάθειες της κυβέρνησης για αποστολή ελληνικών δυνάμεων στο Ιράκ (και στα άλλα μέτωπα των αμερικανικών πολέμων) δεν βρήκε;

ΟΦΙς

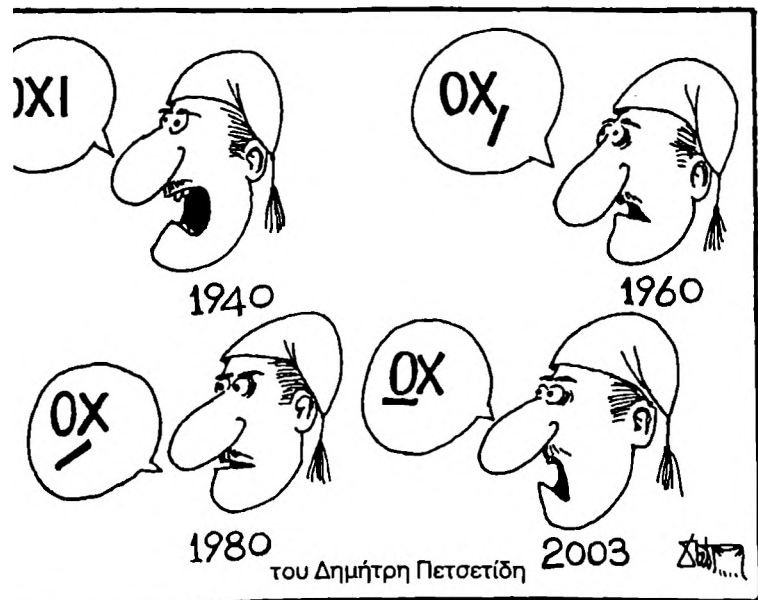
ΥΠΟΚΡΙΣΙΑ

Ενώ διαρκούσε η απεργία των εργαζομένων στους ΟΤΑ και πνιγόμασταν στα σκου-πίδια, παράγωγα εν πολλοίς και της δικής μας καταναλωτικής μα-νίας, της απροθυμίας μας να τα ανακυκλώσουμε, και του –σπάτα-λου– τρόπου ζωής μας, άκουσα στο ραδιόφωνο πως μια οργάνω-ση που διαχειρίζεται προγράμ-ματα εθελοντισμού, καλεί εθελο-ντές να συμμετάσχουν σε πρό-γραμμα στο Νεπάλ, με στόχο την

ανάπτυξη οικολογικής συνείδη-σης στους Νεπαλέζους.

Δεν κοιτάμε καλύτερα τι γίνεται στον «πολιτισμένο κόσμο» και ποιοι πραγματικά ευθύνονται για τη μόλυνση του περιβάλλοντος, και ν' αφήσουμε στην ησυχία τους τους Νεπαλέζους και τον τρίτο κόσμο γενικά, που ελάχιστα συγκριτικά συμβάλλουν στην επι-δείνωση της κατάστασης; Ας στείλουν εθελοντές στην Αθήνα.

N.X.

«ΖΩΓΡΑΦΙΣΕ» ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΝΕΟΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ...

Το Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού είναι ένα επιστημονικό όργανο, που εδώ και πολλά χρόνια αποφασίζει ποια κτήρια στη χώρα είναι «νεότερα μνημεία» και ποια όχι. Χαρακτηρισμός εξαιρετικά σημαντικός για το μέλλον ενός κτηρίου.

Πριν από δύο εβδομάδες ακριβώς, «αποφάσισε» ότι όλοι οι επιστημονικοί φορείς -Διεθνής Ένωση Αρχιτεκτόνων, Σύλλογος Ελλήνων Αρχιτεκτόνων, Σύγκλητος του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και Αρχιτεκτονική Σχολή- πιθανόν να γνωρίζουν λιγότερα ή ίσως και να έχουν χαμηλότερο επιστημονικό κύρος από το ίδιο. Το συμπέρασμα αυτό βγαίνει αβίαστα μετά την απόφαση του Συμβουλίου να μην κηρυχθούν οι προσφυγικές πολυκατοικίες της οδού Αλεξάνδρας διατηρητέο μνημείο.

Δεν είναι η πρώτη φορά που το Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού πράττει κάτι τέτοιο και «αγνοεί» παρόμοιες εισηγήσεις...

Τα μέλη του Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού δεν τα πτόησε ούτε το γεγονός ότι αυτά τα κτήρια βρίσκονται ανάμεσα στα 113 σημαντικότερα δείγματα νεότερης αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα, αφού αντιπροσωπεύουν τη μοντέρνα αρχιτεκτονική του '30, της σχολής του Bauhaus.

Τα μέλη του Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού δεν τα πτόησε ούτε το γεγονός ότι τα κτήρια είναι το σημαντικότερο παράδειγμα λαϊκής κατοικίας στην Ελλάδα κατά το Μεσοπόλεμο.

Τα μέλη του Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού δεν τα πτόησε ούτε η ιστορική σημασία των κτηρίων κατά τη διάρκεια των Δεκεμβριανών.

Μετά τα παραπάνω είναι βέβαιο πως τα μέλη του Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού δεν τα πτοούν ούτε οι μπουλντόζες. Αυτές του Υπουργείου Περιβάλλοντος που καιροφυλαχτούν για να παραδώσουν δεκαπέντε στρέμματα «γήπεδο» στην καρδιά της Αθήνας, για να έχουν να «παίζουν» οι κατασκευαστές και τα real estates...

ΟΦΙΣ

• Αντιγράψω από το **Βήμα της Αιγιάλειας**: «Μηνιαία εφημερίδα με τίτλο **Ανατροπή** κυκλοφορεί η Νομαρχιακή Επιτροπή του ΠΑΣΟΚ Αχαΐας. Καλά, αυτοί εκεί βρίσκονται;». Και το άλλο, συνοδευόμενο από την φωτογραφία που αναδημοσιεύουμε:

«Κάποιοι είπαν ότι η κατάρρευση του

κόμμα -τος επεκτείνεται και στις πινακίδες, άλλοι ότι απλώς δεν υπάρχουν πλέον στο συγκεκριμένο κτήριο γραφεία του κόμματος... Εμείς απλά λέμε ότι όποιος περαστικός φάει στο κεφάλι την ξηλωμένη πινακίδα δεν θα ψάξει τίποτα απ' όλα αυτά, αλλά μόνο τον υπεύθυνο. Αν υπάρχει τέτοιος την σήμερα ημέρα στο Αίγιο».

• Η ζωντανή μηνιαία εφημερίδα **Μήνυμα** που μας ήρθε από τα Χανιά, σε σχόλιό της γράφει την καταστροφή που έχει γίνει σε μια πανέμορφη παραλία της Κρήτης, το Ελαφονήσι:

«Οι τοπικοί φορείς δεν έχουν καταφέρει να βρουν κοινούς τόπους συνεννόησης και αναλώνονται σε "συγκρούσεις" για το εάν ο πλανόδιος πωλητής λουκουμάδων απειλεί ή όχι τον οικότοπο. Με τούτα και με κείνα η κοινωνία μας δεν έχει καν αφομοιώσει ένα-δυο σαφή αιτήματα για το Ελαφονήσι. Όλοι πάμε για μπάνιο, όλοι το καμαρώνουμε, όλοι βλέπουμε την απαξίωσή του, κανείς δεν ξέρει το πρόβλημα. Ο νομός Χανίων οφείλει ταχύτατα να αποκτήσει ένα συγκροτημένο και σαφές πλαίσιο διεκδίκησης για τη διαχείριση του τόπου. Αν αυτό δεν γίνει, τότε τα Χανιά θα έχουν την ντροπή να έχουν σπαταλήσει μια τεράστια φυσική προίκα».

• Από τα **Ηπειρωτικά Νέα**:

«Είναι ανεπίτρεπτο να βρίσκεται κανείς σε παραποτάμιο αναψυκτήριο, να ζητάει νερό και να του σερβίρουν εμφιαλωμένο νερό. Η Ήπειρος είναι γεμάτη από βουνά από τα οποία αναβλύζουν καθάρια νερά. Το έδαφός της αυλακώνεται από τα ωραιότερα ποτάμια της Ελλάδας. Θα έπρεπε ο επισκέπτης να γεύεται από το φυσικό νερό των πηγών».

Από την ίδια εφημερίδα αντιγράψω μέρος από το σχόλιο με τίτλο «Τσιμεντένιος Πολιτισμός» του τακτικού συνεργάτη της εφημερίδας Στράτου Στασινού:

«Το σπίτι μου με την αυλή του, ίσως γιατί δεν είχαμε χρήματα να το κάνουμε τσιμέντο, έμεινε όπως τότε, πέτρινο, με την κληματαριά και τις μουριές στον κήπο, ένα ταπεινό πουρνάρι και μια λυγαριά στο σύνορο. Το σοκάκι όμως, κατέληξε, αντί για ιστό σύνδεσης της γειτονιάς, να γίνει πρόβλημα. Να το διαπλάτνουμε, να το εκσυγχρονίσουμε, να μπορούν να περάσουν φορτηγά. Να γίνουμε πολιτισμένοι άνθρωποι! Να κόψουμε τις παλιοσαμυδαλιές (που φύτεψε ο πατέρας μου!) μου πρότείνει ο κύριος Αντιδήμαρχος, να το στρώσουμε με ασφαλτό και να βάλουμε **σαμαράκια** να μην τρέχουν τ' αυτοκίνητα, πρότείνει η καλή γειτόνισσα, ώσπου, ήρθε και με συνάντησε ο κύριος Δήμαρχος, για να συζητήσουμε το μείζον πρόβλημα του Δήμου μας, το σοκάκι!

Τσιμεντένια σενάζια, επειγόντως, μοι είπε (προεκλογική περίοδος τότε) κατ'ασφαλτό για ευκολία. Δεν έχω τίποτα με το τσιμέντο και την ασφαλτό, αρκεί να χρησιμοποιούνται εκεί που πρέπει, του απάντησα, αλλά, το σοκάκι του χωριού το βλέπω πλακόστρωτο και δόξα τω Θεώ η περιοχή μας έχει άφθονη άσπρη πλάκα. Κοστίζει, μου απάντησε ο κύριος Δήμαρχος, κι έτσι το σοκάκι έμεινε στην ημιθανή κατάστασή του.

Κλείνω το σημείωμά μου με μιαν έκκληση προς τον κύριο Δήμαρχο του Δήμου μας και προς όλους τους κυρίους Δημάρχους, τους διαχειριστές της τοπικής εξουσίας, να διατηρήσουν τα ελάχιστα δείγματα του τοπικού και ταπεινού πολιτισμού μας.

Ως προς το κόστος της άσπρης πλάκας για την επιστροφή του σοκακιού, ερωτώ τον κύριο Δήμαρχο: Πόσο κόστος έχει το ξεκούλιασμα των λόφων γύρω από το χωριό, από τα νταμάρια που βγάζουν πλάκες και ποιο είναι το (πραγματικό) όφελος του Δήμου μας;».

ΕΓΩ, ΟΤΙ ΑΥΘΑΙΡΕΤΟ ΕΙΧΑ ΝΑ ΧΤΙΣΩ 30 ΧΡΟΝΙΑ, ΤΟΧΤΙΣΑ...
... ΟΜΩΣ, ΑΦΟΥ ΕΠΙΜΕΝΟΥΝ, ΚΑΤΙ ΘΑ ΒΡΩ ΝΑ ΚΑΝΩ ΚΑΙ ΤΣΡΑ...

Σκίτσο του Γρ. Γεωργίου
από το φιστίκι της Αίγνας.

Φεβρουάριος '03

ΞΕΩ ΟΙ ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΙ

πή η μπούρδα περί Ισοκράτη πρέπει αμέσως να σταματήσει, διότι ο άνθρωπος θα βρικολακιάσει και θα πάρει καμιά βρεγμένη σανίδα. Το μόνο που είπε είναι ότι οι Αθηναίοι είναι τόσο μορφωμένοι, ώστε ο υπόλοιπος κόσμος να έχει την εντύπωση –δοκείν είναι– πως Έλληνες είναι μόνοι όσοι έχουν αττική παιδεία. Αυτό είπε. Δεν έδωσε κανέναν ορισμό του ποιοι καλούνται Έλληνες, διότι προφανώς δεν ήταν ζωολόγος.

ΓΟΝ ΠΕΤΡΟ

λλά, θα μου πείτε, μήπως ξέρει κανένας αρχαία ελληνικά ώστε να γνωρίζει τι λέει ο Ισοκράτης; Οπότε αναγκάζεται να ρωτήσει τον γνωστό προγονόπληκτο ελληνολάτρη φιλόλογο Κουναλάκη. Και έτσι μαθαίνει αμέσως την αλήθεια.

ΞΥΛΟΣΧΙΣΤΕΣ

φήστε, παιδιά, ήσυχο τον Ισοκράτη και γενικώς τους αρχαίους ημών προγόνους. Οι άνθρωποι δεν είχαν καθόλου

υπόψιν τους σημερινούς ξυλοσχίστες της φιλολογίας και της ιστορίας.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Ο Πανηγυρικός του Ισοκράτη, αναδεικνύει τη γλώσσα και την παιδεία –αυτό που σήμερα θα λέγαμε πολιτισμό– σε καθοριστικές παραμέτρους συνοχής και συνέχειας των Ελλήνων, μέσα στην ιστορική τους διαδρομή. Ουσιαστικά λοιπόν ο Ισοκράτης αναδεικνύει το πολιτισμικό πεδίο ως κανόνα εθνικής συνέχειας – αυτόν τον κανόνα που ανέδειξε και

η ευρωπαϊκή ιστορική σχολή τον 19ο αιώνα.

ΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

Σύμφωνα λοιπόν με αυτά, το λεγόμενο ισοκρατικό ιδεώδες, ο προσδιορισμός δηλαδή της εθνικής ουσίας πρακτικά και όχι θεωρητικά, αποτελεί, ακόμη και σήμερα, τον κανόνα αυτοπροσδιορισμού των εθνών. Μέσα στην κοινότητα του πολιτισμού του βρίσκει ο Έλληνας την αυτοσυνειδησία του και τη συνέχειά του στους αιώνες.

Και δεν ψάχνει να βρει τι αίμα τρέχει στις φλέβες του, σαν τον Φαλμεράγιερ και τον Ψωμιάδη.

ΡΕΖΟΥΣ Ο ΠΑΣΟΚ ΑΡΝΗΤΙΚΟ

Με τα αίματα τι να βρεις; Τέσσερις ομάδες είναι όλες κι όλες. Μπορεί εγώ και ο Κουλούρης να έχουμε το ίδιο ακριβώς αίμα, που λέει ο λόγος. Αλλά είμαστε ακριβώς το ίδιο από άλλης απόψεως;

ΑΤΣΙΔΑΣ

Μπράβο στον Παναγιώτη Λαφαζάνη που ξεσκέπασε πραγματικά τις απάτες των λογιστών του κ. Σημίτη, οι οποίοι κοροϊδεύοντας τον κόσμο κρατάνε διπλά κρατικά βιβλία, σαν τον τελευταίο απατεωνίσκο. Αγαπητέ Παναγιώτη, σίδερο στη μέση σου. Δούλευε μόνος, διότι οι υπόλοιποι χάφτουν μύγες.

ΣΤΟΝ ΑΓΥΡΙΣΤΟ

Το καθεστώς Σημίτη καταρρέει, αλλά ταυτόχρονα παρασύρει μαζί του τα πάντα. Δεν δίνει όσα οφείλει και όσα συμφώνησε στους απεργούς πανεπιστημιακούς και σε κανένα άλλο κλάδο. Πού να τα βρει; Από τα κλεμμένα να τα βρεί, αυτά που υπολόγισε ο Λαφαζάνης. Για να τρώνε τις ψαρούκλες τους στο Καβούρι έχουνε, και δεν έχουνε να δώσουν πέντε δεκάρες στους σκουπιδιάρηδες; Για να πετάνε με τα ιδιωτικά τζετ έχουνε, και δεν έχουνε για τους πανεπιστημιακούς;

Σ

Ψ

Π

Υ

—

Τ

Ο

ΠΑΙΔΑΚΙΑ

Στο μικρό χωριουδάκι, μπροστά στη θάλασσα ήταν μαζεμένοι οι κάτοικοι με τα καλά τους. Μόλις απόλυσε ο παπάς τη λειτουργία ήρθαν και τα παιδάκια του δημοτικού, καμιά τριανταριά. Μπλε-ασπρο, άσπρο-μπλε. Μερικά είχαν ντυθεί τσολιαδάκια. Και μερικά ήταν Αλβανάκια που οι γονείς τους δουλεύουν στις οικοδομές και τα χωράφια. Έχω κι εγώ μια οικογένεια από την Κορυτσά, που τους έχω νοικιάσει ένα σπίτι και μένουν.

Πέρασε ο παπα-Κώστας, του φιλήσανε το χέρι μερικοί, ενώ τα πλατανόφυλλα πέφτανε σωρηδόν πάνω στα κεφάλια μας. 28η Οκτωβρίου 2003. Άρχισαν αμέσως τα παιδάκια να παρελαύνουν, ο λιγοστός κόσμος χειροκροτούσε κι

από κάπου μακριά ακουγότανε ένα κασετόφωνο: Του Δαβάκη τ' άξια παλληκάρια. Και θυμήθηκα τότε τον Δαβάκη, τον πρώτο αξιωματικό που τραυματίστηκε στην περιοχή Επταχωρίου στην Ήπειρο, προσπαθώντας να αποκρούσει την επίθεση των ιταλών αλпинιστών.

Αυτή η μεγάλη ελληνική στιγμή του 20ού αιώνα, όπου ο λαός, καθώς το λέει και ο Συκουτρής, ξέφυγε πάνω από την ζωή του και έδωσε μια μεγάλη πνευματική νίκη στον κόσμο όλο, είναι καταδικιά μας, αλλά ταυτόχρονα είναι και παγκόσμια νίκη. Γι' αυτό και είναι μεγάλη ντροπή, είναι ένα φτύσιμο πάνω στους τάφους των πατεράδων μας, όλα αυτά που έγιναν και λέχτηκαν αυτές τις μέρες.

Εφημερολόγιο

ΠΕΜΠΤΗ 16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

- Αντίστοιχος του όρου «δημιουργική λογιστική» –η ανακάλυψη του οποίου ήταν μεγάλο... σουξέ– είναι νομίζω, ο νέος όρος «μερική αποκρατικοποίηση» που έχει εισαγάγει ο υπουργός Χριστοδουλάκης. Τα οικονομικά «μέντιουμ» –ειδικότητα που λανσάρεται στην... αγορά εδώ και μερικά χρόνια– δίνουν σήμερα μάχη ερμηνειών για το τελικό ποσοστό της «μερικής αποκρατικοποίησης» του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου. Μετά τις χθεσινές δηλώσεις του υπουργού Χριστοδουλάκη για τις «μερικές»– προθέσεις της κυβέρνησης σχετικά με το μέλλον της υπόθεσης, προκύπτουν δυο κατηγορίες διαφωνούντων: Οι εργαζόμενοι στο Ταμιευτήριο αφενός, οι οποίοι συνεχίζουν την κατάληψη των γραφείων του, και οι υποψήφιοι αγοραστές αφετέρου, οι οποίοι μάλλον δεν θα είναι ικανοποιημένοι μόνο με το 35% των μετοχών και την εκχώρηση του μάνατζμεντ και φροντίζουν να τροφοδοτούν παρασκηνακά τις «χαρτορρίχτρες» της αγοράς με αυτές τους τις διαφωνίες.

- Όσοι πιστεύουν –και είναι αρκετοί– ότι ο... πάτος είναι αυτός που ζούμε στις μέρες μας, διαψεύδονται. Ο «γκουρού» Γκαργκάνας «προφητεύει» σήμερα –σε έκθεση της Τραπεζής της Ελλάδος– ότι «η αναπτυξιακή βάση της οικονομίας είναι ασταθής», αφού η σημερινή ανάπτυξη είναι προϊόν της αυξημένης εγχώριας ζήτησης, η οποία στηρίζεται κατά κύριο λόγο στους κοινοτικούς πόρους. Μετά το 2005 δηλαδή, που θα έχουν τελειώσει και οι κοινοτικοί πόροι και οι Ολυμπιακοί... χαίρε βάθος αμέτρητο...

- Όμως το μεγάλο άγχος του πρωθυπουργού Σημίτη σήμερα δεν είναι ούτε οι κοινοτικοί πόροι που τελειώνουν, ούτε η ασταθής αναπτυξιακή βάση της οικονομίας, ούτε οι «μερικές αποκρατικοποιήσεις» (ως γνωστόν αυτά τα έχει αφήσει στην κυβέρνηση «που εργάζε-

ται εντατικά», το έχουμε αναφέρει κατ' επανάληψη). Το άγχος του είναι άλλο. Το αποκάλυψε στον πρωθυπουργό της Βρετανίας «Τόνι»: Είναι οι εκλογές. Και για να χαλαρώσει θέλει «εκείνα» τα μάρμαρα, τα Ελγίνεια. Το είπε ευθέως στον «Τόνι» –και το κατέγραψαν εν αγνοία του οι κάμερες– «θα ήταν χρήσιμο... έχουμε εκλογές στην Αθήνα τον επόμενο χρόνο». Όμως κατά το παράδειγμα του υπουργού Χριστοδουλάκη, ο υπουργός Βενιζέλος έχει σκεφθεί τη λύση και γι' αυτό το θέμα: «μερική αποστολή» λόγω Ολυμπιάδας – η οποία συμπίπτει με το έτος εκλογών. Προφανώς η «κυβέρνηση εργάζεται εντατικά» και για τις εκλογές!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

- Φωτιά στα μπατζάκια του «Τόνι» σήμερα, στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους της συνόδου κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες. Αντί να τρέχει για «τα μάρμαρα» και τις εκλογές του πρωθυπουργού Σημίτη, τρέχει να κατευνάσει την οργή των Αμερικανών για την πρωτοβουλία της χώρας του να προσχωρήσει στο εγχείρημα «των 4», δηλαδή της Γερμανίας, της Γαλλίας, του Βελγίου και του Λουξεμβούργου, για τη συγκρότηση ευρωπαϊκού εκστρατευτικού σώματος. Όπως ήταν φυσικό, η Ουάσιγκτον οργίσθηκε και ο «Τόνι» σήμερα αναγκάστηκε να δηλώσει πρωί-πρωί ότι όποιες κι αν είναι οι απόψεις του για την ευρωπαϊκή άμυνα, «ουδέποτε θα έθετε σε κίνδυνο το ΝΑΤΟ».

- Σε μια προσπάθεια να κλείσει τα απεργιακά μέτωπα ο υπουργός Χριστοδουλάκης έβαλε την υπογραφή του σε όλα τα ειδικά μισθολόγια των σχετικών κατηγοριών δημοσίων υπαλλήλων, για να αυτοδεσμευθεί και να μην υποχωρήσει στα αιτήματα των κινητοποιήσεων. Ο πονηρούλης! Η κυβέρνηση εκτός από εντατικά εργάζεται και... ευέλικτα...

ΣΑΒΒΑΤΟ 18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

- Τρία δισ. ευρώ ευελπιστεί να εισπράξει το Δημόσιο από τις αποκρατικοποιήσεις. Θα εισπραχθούν από το νέο πακέτο της ΔΕΗ, την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο της ΕΤΑ, την πώληση του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και της Γενικής, καθώς και από την ανάδειξη στρατηγικών επενδύσεων στην ΕΥΔΑΠ, στη ΔΕΠΑ και στη Νέα Ολυμπιακή. Αυτά τα δισεκατομμύρια προβλέπονται ήδη στον προϋπολογισμό. Είναι δε το ένα τέταρτο των εσόδων του κράτους. Έτσι, για να ξέρουμε τι ξεπουλάμε για την Ολυμπιάδα...

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

- Σήμερα συμμερίζομαι την αγωνία του πρωθυπουργού –την οποία «απρόσεκτα» κατέθεσε στον «Τόνι» πριν λίγες μέρες– για τις επερχόμενες εκλογές. «Ας υποθέσουμε ότι την ερχόμενη Κυριακή είχαμε βουλευτικές εκλογές»: άλλη μία δημοσκόπηση της MRB, που δημοσιεύεται στην Καθημερινή, εμφανίζει τη Ν.Δ. να προηγείται του ΠΑΣΟΚ στην «πρόθεση ψήφου» κατά 7,9 ποσοστιαίες μονάδες. Διαφορά που κρίνεται από τις αναλύσεις ως «μη αναστρέψιμη».

- Με αυτά τα συναισθήματα... οίκτου και συμπάθειας για τον πρωθυπουργό Σημίτη, τρίβω τα μάτια μου με αυτά που διαβάζω παραδίπλα: «Η πιο σημαντική προσφορά του πολιτικού κόσμου στην επόμενη τετραετία θα είναι να καθάρσει τον τόπο από τη διαφθορά και τη διαπλοκή και να αποκαταστήσει έτσι την αυτονομία του και την ικανότητά του να παράγει πολιτικό έργο». Όχι, δεν τα λέει αυτά ο πρόεδρος Καραμανλής. Τα λέει ο επί σειρά ετών υπουργός του ΠΑΣΟΚ Αρσένης... Oh! My God! – που θα έλεγε και ο «Τόνι», αν ήξερε.

- Και μετά έχεις και τον καθηγητή, αδελφό του πρωθυπουργού, Σημίτη να δηλώνει σε συνέντευξή του –στην Καθημερινή επίσης– ότι «κάποι-

ος που πάσχει από κατάθλιψη αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα στην καθημερινή του ζωή» και ότι στην κοινωνία μας όπου «υπάρχουν κίνδυνοι όπως η ανεργία, νομίζουμε ότι μπορούμε να επανορθώσουμε με γρήγορες αντιδράσεις, με μερικά αντικαταθλιπτικά φάρμακα, και αποφεύγουμε να σκεφθούμε ποια είναι τα αίτια για την κατάσταση της κοινωνίας!». Όταν είναι γνωστό, ότι όλα στη χώρα μας πάνε μια χαρά –σύμφωνη με την άποψη του αδελφού του ΚΑΙ πρωθυπουργού– και ότι η ανεργία είναι σχεδόν ανύπαρκτη! Διότι βεβαίως κυβέρνηση εργάζεται πάντοτε εντατικά για την ευτυχία και την ευημερία του ελληνικού λαού! Τι να τα κάνουμε τι πρόζακ εμείς οι χαρούμενοι Έλληνες;

ΔΕΥΤΕΡΑ 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

- Εν εξελίξει και αναμονή πέντε πορισμάτων ερευνών και ανακρίσεων για την υπόθεση της αυτοκτονίας της Ρουμπίνης Σταθάς, η μάχη των τηλεοπτικών «παραθύρων» δίνει και παίρνει, συσκοτίζοντας όλο και πιο πολύ τα πράγματα. Το «σασπένς» διατηρείται μάλλον εις βάρος της τελικής έκβασης της υπόθεσης.

- Με μια «απόχρωση» ειρωνείας ο Τύπος σήμερα σχολιάζει την αναβολή μιας πολιτευμένης επίσκεψης στη Ελλάδα: αυτής του Κόλιν Πουελ. Υπήρξε τόσο... προδικεγεγραμμένη που έχω την αίσθηση ότι τελικά έγινε. Ακόμα και το αντάλλαγμα για μια χειραψία του με κυβερνητικό στελέχη είχαμε πληροφορηθεί: οικονομική ενίσχυση και πολιτικό, υγειονομικό προσυποχικό υπό τις διαταγές των κοινοτικών δυνάμεων θα στέλνε με στο Ιράκ. Αχ, Κόλιν, τι μαέκανε και έχουμε και εκλογές την άνοιξη...

ΤΡΙΤΗ 21 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

- Ο Τύπος σήμερα βοά με αφορμή επίσημο έγγραφο του υπουργείου Οικονομικών που κατατέθηκε στη Βουλή

α έσοδα από τις αποκρατικοποιήσεις κατευθύνονται σε ζέχουσες δαπάνες του προπολογισμού του επανομαζόμενου και «ολυμπιακού προϋπολογισμού». Το ίδιο έγγραφο δικαιώνει και τον επιθετικό ροσδιορισμό. Τα έσοδα από τις πωλήσεις δημοσίων επιχειρήσεων κατευθύνθηκαν και για κάλυψη δαπανών της Ολυμπιάδας.

Η κυβέρνηση σήμερα παραέχθηκε όχι μόνο ότι έχασε το δρόμο Μόσχα-Αθήνα 73 κατομμύρια δολάρια από τις υμβάσεις των πυραύλων Τογ-11, αλλά και ότι δεν τα έψαξε ανείς από το 1999 μέχρι το 001. Τα 73 εκ. δολ., την τελευταία φορά που εθεάθησαν, φορούσαν πολύχρωμο ουκάμισο και έπιναν τον καφέ τους σε μια off-shore εταιρεία στα νησιά Κεϊμάν, αφού ροηγούμενως είχαν περάσει για μια βόλτα και από το Μαυοβούνιο... Για την ανακάλυψή τους ίσως κάποτε να κάνει κπομπή και η κυρία Νικολούη...

ΕΤΑΡΤΗ 22 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

5.000 κενά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και «έλλειμμα» 3.000 καθηγητών σε γυνάσια και λύκεια, οδηγούν ήμερα την ΟΛΜΕ σε δίωρη πάση εργασίας και παράσταση έξω από το Υπουργείο Παιδείας. Οι καθηγητές προσπαθούν να καταδείξουν με αυτόν τον τρόπο την κατάρρευση της «ρητορικής του ΥΠΕΠΘ» ως τάχα τα σχολεία θα λειτουργήσουν από την αρχή της χολικής χρονιάς με κάλυψη όλων των εκπαιδευτικών αναγκών».

ΙΕΜΠΤΗ 23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Η διυπουργική επιτροπή, σε ύσκεψη υπό τον πρωθυπουργό Σημίτη, αποφάσισε την επιτάχυνση της εφαρμογής μιας σειράς ευνοϊκών υθμίσεων και λήψη πρόσθετων μέτρων για τους παλιννοτούντες, τα μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας, τους Αθίγγανους και... άλλες ιδιές ομάδες ψηφοφόρων...

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

• Εδώ και πολλές μέρες στοιβάζονται σε βουνά –μέσα, γύρω και πάνω από τους κάδους– τα σκουπίδια στους δρόμους της Αθήνας και άλλων μεγάλων πόλεων της χώρας, ως συνέπεια της απεργείας των εργαζομένων στους ΟΤΑ. Αργά σήμερα το απόγευμα τα ΜΑΤ άνοιξαν την χωματερή των Λιοσίων και έτσι η κυβέρνηση... καθάρισε και από τα σκουπίδια και από τις... παράλογες απαιτήσεις των απεργών να θεωρούν το επάγγελμά τους ανθυγιεινό και να θέλουν να χαρακτηριστεί ως τέτοιο. Ενώ αντίθετα η δικαστική απόφαση που έκρινε παράνομη την απεργία στηρίχθηκε στους κινδύνους για τη δημόσια υγεία. Προφανώς, όσοι εργάζονται για την αποκομιδή των σκουπιδιών είναι μάλλον ρομπότ που δεν ανασαίνουν κι έτσι δεν εντάσσεται η υγεία τους στη... «δημόσια υγεία»...

ΣΑΒΒΑΤΟ 25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

• Τελικά οι «μερικές προθέσεις» της κυβέρνησης, σε σχέση με τις αποκρατικοποιήσεις είναι πια πολύ φανερές και πολύ συγκεκριμένες ακόμα και για τον Τύπο. Ο οποίος (Τύπος), στηριζόμενος σε χθεσινή συνέντευξη του υπουργού Χριστοδουλάκη, σήμερα βοά περί «εισπρακτικής μηχανής» για την κάλυψη των ελλειμμάτων του –ολυμπιακού– προϋπολογισμού, που είναι πια η αποκρατικοποίηση για την κυβέρνηση.

ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

• Άλλος ένας θρίαμβος του «ποδοσφαίρου» και της βαρβαρότητας επί του πολιτισμού: Ένας μαχαιρωμένος, ένας τραυματίας από τζάμια, και ανελέητο ξύλο στο ντέρμπι ΑΕΚ-Ολυμπιακού στη Νέα Σμύρνη.

• Τρέμοντας, ο υφυπουργός Άμυνας των ΗΠΑ Πολ Γούλφοβιτς έμαθε από πρώτο χέρι τι εστί πόλεμος στην πράξη και όχι πόλεμος στα χαρτιά (σ' αυτά που συνηθίζουν αυτός και

Το Ιράκ «καλωσόρισε» τον Γούλφοβιτς.

οι όμοιοί του να σχεδιάζουν το μέλλον των λαών με αριθμούς ρουκετών, τιμών πετρελαίου και τιμών απορρόφησης των προϊόντων των αμερικανικών πολεμικών βιομηχανιών). Άλλοι οι ρουκέτες ως προϊόντα που πρέπει να προωθηθούν και άλλο όταν σου έρχονται... μπουκέτο κατακέφαλα ως «καλωσόρισμα» στη Βαγδάτη...

ΔΕΥΤΕΡΑ 27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

• Στην Αθήνα μαζεύουν, και μαζεύουν, και μαζεύουν σκουπίδια νυχθημερόν. Και θα μαζεύουν για μέρες ακόμα, τουλάχιστον ως την Παρασκευή. Πρόλαβαν και η αυριανή παρέλαση θα γίνει χωρίς τα περήφανα νιάτα να πατάνε πάνω σε σωρούς από σκουπίδια όπως έκαναν οι διαβάτες πριν μερικές μέρες...

• Και ενώ με τους εργαζόμενους στους δήμους «καθάρισαν» με άλλοθι τη δημόσια υγεία, τα πράγματα σφίγγουν για τους κυβερνώντες στα μέτωπα με τους καθηγητές και τους γιατρούς.

ΤΡΙΤΗ 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

• 28η Οκτωβρίου σήμερα και στη Νέα Μηχανιώνα δεν παρήλασε τελικά με την ελληνική σημαία ο αριστούχος αλβανός μαθητής Οδυσσέας Τσενάι. Θέμα που –προκαταβολικά– απασχολούσε την επικαιρότητα εδώ και ένα τουλάχιστον μήνα. Κάτι που δεν έγινε σε είκοσι τουλάχιστον άλλες

περιοχές της Ελλάδας, όπου αλλοδαποί μαθητές παρήλασαν κανονικά. Για να αποδειχθεί έτσι ότι όπου ανοίγουν τα τηλεοπτικά «παράθυρα», κλείνει η δυνατότητα επικοινωνίας των μελών μιας κοινωνίας...

• Εν τω μεταξύ εγώ πάντα, σε πείσμα της επικαιρότητας και των σχετικών «παραθύρων», προσπαθώ να δίνω τέτοιες μέρες έμφαση –σαν ένα είδος «μνημοσύνου»– και να θυμάμαι τις ιστορίες επιβίωσης στο αλβανικό μέτωπο που μου διηγούνταν –όχι πολλά χρόνια πριν– οι παππούδες μου που πολέμησαν το φασισμό...

ΤΕΤΑΡΤΗ 29 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

• Στο Μαρούσι, όσοι επέμειναν, κέρδισαν μια μικρή νίκη. Στο 0,8 από το 1,2 έπεσε ο συντελεστής δόμησης για το δημοσιογραφικό χωριό – μπροστά στον κίνδυνο να μην ολοκληρωθεί. Το έργο το είχαν μπλοκάρει οι κάτοικοι που είχαν προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας. «Κόβονται» έτσι 5.000 τ.μ. κτηρίων.

• Με ανακούφιση κλείνει το δεκαπενθήμερο. «Η Ελλάδα έχει τη θέληση και τις δυνατότητες να διοργανώσει ασφαλείς Ολυμπιακούς Αγώνες», τόνισε ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Ρ. Μπάουτσερ. Ουφ, αφού το είπε ο εκπρόσωπος Μπάουτσερ, δεν φοβάμαι τίποτα...

Η απόσταση μέχρι τις νέες βουλευτικές εκλογές συνεχώς μειώνεται, εντείνοντας όλο και περισσότερο το διπολικό παιχνίδι, με στόχο την αποδυνάμωση των υπολοίπων, μικρότερων, κοινοβουλευτικών κομμάτων, προς ενίσχυση των δύο μεγάλων μονομάχων. Συμβαίνει όμως τα «υπόλοιπα» αυτά κόμματα να είναι όλα αριστερά; ωστόσο, αναπαράγοντας την κακοδαιμονία της Αριστεράς, αναλώνονται σε έναν δικό τους διπολισμό, θύματα του οποίου βεβαίως είναι τα ίδια. Τι –ή μάλλον ποιος– φταίει γι' αυτό; Και ποιες προοπτικές ανοίγονται –αν ανοίγονται– για την εξασφάλιση από την Αριστερά μιας θέσης που θα της επιτρέψει ν' αρθρώσει τον πολιτικό της λόγο, όχι μόνο για τα ελληνικά πράγματα, αλλά και για τα ευρωπαϊκά, καθώς και για τα τεράστια κοινωνικά προβλήματα που διαμορφώνονται σε παγκόσμια κλίμακα και στην πάλη για τα οποία θα κληθεί να συμμετάσχει; Στο πλαίσιο αυτό ο Συνασπισμός, ένας από τους κύριους πρωταγωνιστές των εξελίξεων στον χώρο της Αριστεράς, επιδιώκει εδώ και αρκετό καιρό («πληρώνοντας» μάλιστα το ανάλογο κόστος) να πραγματοποιήσει κάποια ανοίγματα και συνεργασίες με

μικρότερα κόμματα, ομάδες και κινήματα, με στόχο τη δημιουργία ενός ευρύτερου αριστερού ριζοσπαστικού μετώπου, που θα μπορούσε ν' αποτελέσει έναν ισχυρό και αξιόπιστο αριστερό πόλο στην πολιτική σκηνή της χώρας. Για κάποιους, ένα μέτωπο στροφή του Συνασπισμού προς την εξωκοινοβουλευτική κομμουνιστική Αριστερά, σαν μέσο για την πολιτική του επιβίωσης. Για τον ίδιο τον Συνασπισμό, ένα μέτωπο που (θεωρητικά τουλάχιστον) αποτελείται από νέες δυνάμεις, φορείς νέων ιδεών και τρόπων αντιμετώπισης των τεράστιων (παγκοσμιοποιημένα πλέον) κοινωνικών προβλημάτων, δυνάμεις απαλλαγμένες από αγκυλώσεις, αντίθετα με ευρύτερους ορίζοντες, ανοιχτές στα σύγχρονα ρεύματα και περισσότερο ευαίσθητες στις καθημερινές ανάγκες του πολίτη. Ένα μέτωπο ωστόσο, που (και ο ίδιος ο Συνασπισμός δεν το αναφέρει έτσι) συνθέτει την εικόνα μιας «νέας Αριστεράς», προσαρμοσμένης περισσότερο δημιουργικά στις νέες πραγματικότητες. Στις εξελίξεις αυτές και στις προοπτικές που δημιουργούν αναφέρεται σε συνέντευξή του στο *Αντί* ο Στέργιος Πιτσιόρλας, συντονιστής της Πολιτικής Γραμματείας του Συνασπισμού.

Επείγει η ανασυγκρότηση της Αριστεράς

Τη συνέντευξη πήρε ο Τάκης Διαμαντής

• *Τον τελευταίο καιρό ο Συνασπισμός επιχειρεί ανοίγματα σε διάφορα κόμματα, ομάδες και κινήματα, τα οποία μάλιστα περιέλαβε στον τίτλο του, προκαλώντας ποικίλες αντιδράσεις. Τι σημαίνουν λοιπόν και τι προσδοκά από αυτά ο Συνασπισμός;*

– Κατ' αρχήν αυτό το άνοιγμα προς τις δυνάμεις του χώρου της ριζοσπαστικής Αριστεράς και των κινήματων είναι υπόθεση μιας τριετίας. Ο Συνασπισμός είχε τη διορατικότητα να συλλάβει τη σημασία που θα είχαν αυτά τα κινήματα κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης και δεν είναι τυχαίο ότι πήγαμε από την πρώτη στιγμή στο Πόρτο Αλέγκρε, όπου μετείχαμε σε όλες τις διαδικασίες, αν και με μεγάλη δυσκολία, γιατί ήμασταν το μόνο κόμμα, και σ' εκείνη τη φάση τα κινήματα δεν δέχονταν κόμματα στις εκδηλώσεις τους.

Αυτό μας επηρέασε πάρα πολύ. Μέσα από τις διαδικασίες του κινήματος, ήρθαμε κατ' αρχήν σε επαφή με μικρότερες δυνάμεις της ριζοσπαστικής Αριστεράς, αλλά και εμείς μέσα από εκεί συνειδητοποιήσαμε τις νέες πραγματικότητες που διαμορφώνονται. Έτσι ξεκινήσαμε μια συνεργασία κατ' αρχήν μέσα στο κίνημα με τις δυνάμεις αυτές. Καθοριστική στιγμή ήταν και η δημιουργία του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ, όπου συμμετείχαμε κι εμείς, ενώ δεύτερη καθοριστική στιγμή ήταν τα μεγάλα αντιπολεμικά συλλαλητήρια πέ- ρουσι. Αναπτύχθηκε λοιπόν μία συνεργασία στην πράξη.

Παράλληλα με την διαδικασία αυτή του κινήματος, εμείς αποδεχτήκαμε μία πρόταση από μικρότερες δυνάμεις της

Αριστεράς, πριν από τρία χρόνια, για να δημιουργηθεί ο Χώρος Διαλόγου και Κοινής Δράσης της Αριστεράς. Δεν ήταν δική μας πρωτοβουλία, ήταν των μικρότερων δυνάμεων που απευθύνθηκαν σε όλα τα κόμματα, αλλά μόνο εμείς ανταποκριθήκαμε θετικά, πείσαμε για την ειλικρίνεια των προθέσεων μας και δημιουργήθηκε αυτός ο Χώρος –το ΚΚΕ ήταν από την αρχή αντίθετο, ενώ το ΔΙΚΚΗ ήλθε αρχικά και μετέφυγε– ο οποίος αποδείχτηκε τελικά πολύτιμο εργαλείο. Και συναντήθηκαν οι προσπάθειες του Χώρου Διαλόγου με τη προσπάθεια που έγινε μέσα στο κίνημα κι έτσι ένα σύνολο δυνάμεων, μικρών ομάδων, κινήσεων και προσώπων, πέντρεψε τις συζητήσεις και αναζητήσεις σε πολιτικό επίπεδο με την συμμετοχή στο κίνημα.

Άρα υπάρχει μια βάση πλέον, πραγματική, που μας επέτρεψε να διαπιστώσουμε σημεία σύμπτωσης, να διαπιστώσουμε ότι αυτά που μέχρι χτες πιστεύαμε ότι μας χωρίζουν δεν είναι τόσο μεγάλα και ότι τέλος πάντων, παρά τις διαφορές, υπάρχει περιθώριο κοινών πρωτοβουλιών. Κι έτσι τέθηκε κάποιου στιγμή το ερώτημα: Αφού είμαστε μαζί στο κίνημα, αφού συζητάμε και παίρνουμε πολιτικές πρωτοβουλίες, γιατί να μη δοκιμάσουμε και στις εκλογές μια αναβάθμιση αυτής της συνεργασίας;

Τελικά ο πυρήνας ποιος είναι; Μπορεί στην Ελλάδα να δημιουργηθεί ένας πόλος «αντι-νεοφιλελεύθερος» αυτή τη στιγμή; Εμείς απαντήσαμε θετικά ότι μπορεί. Θετικά απο- ντούν και άλλοι, και είμαστε σε επαφή για να δούμε αν μπο-

ρούμε αυτό το πλαίσιο να το οδηγήσουμε και σε μια από κοινού κάθοδο στις εκλογές.

Άρα προϋπήρχε η συνεργασία, έχει δοκιμασθεί σε διάφορα στάδια. Τώρα δοκιμάζουμε αν μπορεί και εκλογικά, και βέβαια αν δοκιμασθεί εκλογικά, άμα φτάσουμε στο σημείο να κάνουμε την εκλογική συνεργασία –εξαρτάται βεβαίως και από το αποτέλεσμα–, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις του θα μας επιτρέψουν να μιλήσουμε και για μια προοπτική πυρύτερη. Έτσι κι αλλιώς η Αριστερά σήμερα ψάχνεται, η ευρωπαϊκή Αριστερά ακόμα παραπάνω, οι δυνάμεις που κινούνται πέρα από το χώρο της Σοσιαλδημοκρατίας είναι σε μια αναζήτηση κι εμείς νομίζουμε ότι ο Συνασπισμός έχει κάθε λόγο να συμβάλει στην ανασυγκρότηση όλου αυτού του χώρου.

• *Δηλαδή οι εκλογές έδωσαν μια αφορμή για να προχωρήσει από κει και πέρα κάτι άλλο;*

– Ακριβώς έτσι...

• *Τώρα, επειδή αναφερθήκαμε νωρίτερα και στο ΚΚΕ,*

υπάρχει γενικώς η άποψη ότι προσπαθεί πάντα να «καπελώνει» και να χειραγωγεί διάφορες κινήσεις που γίνονται· κάποια στιγμή όμως ακούστηκε το ίδιο και για τον Συνασπισμό...

– Το ΚΚΕ δοκιμάζει να εφαρμόσει πάλι την στρατηγική που εφαρμόσε αμέσως μετά τη Μεταπολίτευση. Τότε είχε βάλει στόχο να μονοπωλήσει τον χώρο της Αριστεράς και να περιθωριοποιήσει το ΚΚΕ εσωτερικού. Και τώρα βάζει στόχο να περιθωριοποιήσει τον Συνασπισμό και όλους τους υπόλοιπους και να μονοπωλήσει τον χώρο της Αριστεράς. Όμως έχουν αλλάξει οι εποχές και νομίζω ότι δεν μπορεί να το πετύχει αυτό. Διότι η πολιτική και το προφίλ του ΚΚΕ είναι πάρα πολύ παλαιολιθικό και σε μεγάλη απόσταση από τις σημερινές αναζητήσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι το ΚΚΕ επιχείρησε και μια σύγκρουση με το Κοινωνικό Φόρουμ, καθώς θεωρεί ότι τέτοια κινήματα εξωραϊζουν τον καπιταλισμό και δεν έχουν καμία αξία. Όμως αυτό που φάνηκε, και από τις εκδηλώσεις που έγιναν ενόψει της ελληνικής προεδρίας στην ΕΕ και από τα αντιπολεμικά συλλαλητήρια, ήταν ότι το ΚΚΕ μένει απομονωμένο, ενώ το Φόρουμ απέκτησε πολύ μεγάλη απήχηση.

• *Ίσως γι' αυτό αργότερα προσπάθησε ν' αλλάξει τη στάση του...*

Ακριβώς. Νομίζω όμως ότι η πολιτική του ΚΚΕ αυτή τη φορά θα δοκιμασθεί και θα είναι πιο δύσκολα τα πράγματα γι' αυτό. Τώρα σε ό,τι αφορά εμάς, ξέρω ότι διατυπώνεται αυτή η άποψη και για τον Συνασπισμό, αλλά δεν είναι έτσι. Διότι εμείς και αποδεχτήκαμε πρωτοβουλίες και άλλων μικρότερων δυνάμεων, αλλά και επιδιώξαμε να ενταχθούμε σ' αυτό το μεγάλο ποτάμι που είναι το κίνημα. Ήταν η επιλογή η δική μας. Το ότι το ΚΚΕ έμεινε απ' έξω με δική του επιλογή δεν είναι ευθύνη δική μας. Αυτό που θέτουμε εμείς σήμερα –και δεν το θέτουμε μόνο εμείς– είναι να δημιουργηθεί το

πολιτικό ισοδύναμο αυτού που συμβαίνει στα κινήματα. Το ΚΚΕ όμως δεν είναι μέσα στα κινήματα· άρα εκ των πραγμάτων δημιουργείται ένας διπολισμός στο χώρο της Αριστεράς, που όμως εμείς ευχόμαστε να ξεπεραστεί. Και θα μπορούσε να ξεπεραστεί αν το ΚΚΕ αποδεχόταν την ιδέα του διαλόγου και τη συμμετοχή του στα κινήματα αυτή τη στιγμή.

Επίσης θα αναφέρω ένα τρίτο στοιχείο που θα το βρούμε μπροστά μας: εμείς μετέχουμε πολύ ενεργά στη διαδικασία για τη δημιουργία του ευρωπαϊκού κόμματος της Αριστεράς. Είμαστε σε συνεργασία με το Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα, με την Κομμουνιστική Επανάσταση της Ιταλίας, με την Ενωμένη Αριστερά της Ισπανίας, με το ΑΚΕΛ της Κύπρου, με το PDS της Γερμανίας, με όλα τα κόμματα της παράδοσής μας. Και εδώ το ΚΚΕ είναι απ' έξω. Τα ευρωπαϊκά κόμματα είχαν μία πίεση, σου λέει «να κάνω επιλογή;», και περάσανε από ένα στάδιο σκεπτικισμού «γιατί να πάω με το Συνασπισμό και να αφήσω το ΚΚΕ;». Πειστήκαν όμως ότι το ΚΚΕ είναι αυτό που έχει κάνει την επιλογή και έχει μείνει απ' έξω. Και άρα προχωράνε μαζί μας για τη δημιουργία του κόμματος.

• *Για να γυρίσουμε στα ανοίγματα που κάνει ο Συνασπισμός και που είναι προϊόν κάποιων πολυετών διεργασιών, όπως είπαμε. Στο πλαίσιο και μιας μελλοντικής προοπτικής, σημαίνουν αυτά μια ριζοσπαστικοποίηση του Συνασπισμού;*

– Συνηθίζω να λέω ότι, χωρίς να το καταλαβαίνουμε, τελικά μας καθοδηγεί όλους η πραγματικότητα. Και μας καθοδηγεί σε μια ριζοσπαστικοποίηση, όλους. Γιατί τα προβλήματα που τίθενται σήμερα για την Αριστερά είναι πολύ μεγάλα και είμαστε υποχρεωμένοι να δώσουμε απαντήσεις, για τις οποίες εκ των πραγμάτων, αν θέλουμε να μείνουμε σε επαφή με την παρά-

δοση της Αριστεράς, σε επαφή με τα οράματά της, πρέπει να γινόμαστε όλο και πιο ριζοσπαστικοί. Δηλαδή τη στιγμή που ζούμε σε όλη την Ευρώπη την αποδόμηση του κοινωνικού κράτους, που ζούμε την επίθεση στα δικαιώματα και στη δημοκρατία, αν δεν θέλουμε κι εμείς να γλιστρήσουμε σιγά-σιγά στο έδαφος του νεοφιλελευθερισμού, οφείλουμε να είμαστε πάρα πολύ ριζοσπαστικοί. Άρα δεν είναι μόνο για τον Συνασπισμό, είναι η φορά των πραγμάτων που θέτει στην Αριστερά το αίτημα να γίνει πιο ριζοσπαστική, προκειμένου να έχει αποτέλεσμα.

• *Και πώς προσλαμβάνεται αυτό από τους πολίτες;*

Νομίζω ότι βρισκόμαστε στην αρχή της διαδικασίας. Και στο χώρο της Αριστεράς τώρα αρχίζουν να συνειδητοποιούνται οι αλλαγές στον σύγχρονο κόσμο και η σημασία τους. Τώρα αρχίζουμε να συνειδητοποιούμε τι έχει συμβεί από το 1989 και μετά. Ο πόλεμος στο Ιράκ ήταν ένα ορόσημο. Θα σου θυμίσω όμως, και το ξέρεις πολύ καλά, τι έγινε και στον πόλεμο στην Γιουγκοσλαβία με αφορμή το Κοσσυφοπέδιο. Ελάχιστοι είχαν αντιληφθεί ότι ήταν μια τομή, κάτι καινούριο στην παγκόσμια ιστορία. Λέγανε όλοι τότε ότι «κακός ο

εμείς και αποδεχτήκαμε πρωτοβουλίες και άλλων μικρότερων δυνάμεων, αλλά και επιδιώξαμε να ενταχθούμε σ' αυτό το μεγάλο ποτάμι που είναι το κίνημα

Μιλόσεβιτς, καλά του κάνουνε». Δεν καταλαβαίνανε όμως στην Ευρώπη ότι αυτό δεν ήταν απλώς ο «κακός Μιλόσεβιτς». Στο Ιράκ αντίθετα, παρ' όλο που και ο Σαντάμ ήταν κακός, ήταν πολλαπλάσιοι αυτοί που κατάλαβαν ότι κάτι άλλο παίζεται, γι' αυτό και αντέδρασαν. Αυτό ισχύει σε όλα τα κόμματα. Πριν από ένα χρόνο ο Συνασπισμός πίεζε τα κόμματα της ευρωπαϊκής Αριστεράς να ασχοληθούν με το υπό διαμόρφωση Ευρωσύνταγμα, συναντούσε όμως αδιαφορία. Τώρα, το τελευταίο διάστημα –τον τελευταίο μήνα– έχουν ξυπνήσει όλοι. Έχουν καταλάβει ότι αυτό που φτιάχνεται είναι κάτι πολύ σημαντικό που πρέπει να αντιμετωπίσουν σοβαρά.

Αρα λέω ότι είμαστε κατ' αρχήν στα πρώτα στάδια μιας διαδικασίας και θεωρώ ότι σε μερικές περιπτώσεις μάς ξεπερνάει και το κίνημα και ο κόσμος. Τον τελευταίο χρόνο ζήσαμε σε όλη την Ευρώπη τεράστιες κινητοποιήσεις: στην Ελλάδα είχαμε ζήσει κινητοποιήσεις για το ασφαλιστικό, για τα ίδια θέματα στην Γαλλία, την Αυστρία, τη Γερμανία, την Ιτα-

λία έχουμε κινητοποιήσεις πρωτοφανείς. Με αυτά τα θέματα υποχρεωτικά πρέπει να αντιστοιχηθεί η Αριστερά και θα αντιστοιχηθεί. Και νομίζω ότι σιγά-σιγά θα συναντηθεί η Αριστερά με αυτές τις αγωνίες.

• *Δηλαδή, ο ριζοσπαστισμός λειτουργεί αμφίδρομα...*

Λειτουργεί αμφίδρομα και έχω την εντύπωση ότι στις εκλογές θα εκφρασθεί. Βεβαίως, η κυριαρχία του δικομματισμού είναι μεγάλη –και να μην το υποτιμούμε αυτό– αλλά θεωρώ ότι αυτή η ριζοσπαστικοποίηση κοινωνικών στρωμάτων θα αρχίσει να εκφράζεται και πολιτικά. Το θέμα είναι εμείς να καταφέρουμε να πείσουμε ότι όντως κάνουμε βήματα προς μια κατεύθυνση ριζοσπαστική.

• *Ας έρθουμε όμως σε ένα άλλο θέμα, σ' αυτό δηλαδή που υποστηρίζεται από*

κάποιους κύκλους, ότι ο Συνασπισμός αποτελεί μια συμπληρωματική δύναμη του ΠΑΣΟΚ, και ότι μεταξύ τους υπήρχε πάντα μια σχέση συγκοινωνούντων δοχείων, καθώς πολλές φορές ο Συνασπισμός εξέφραζε θέσεις ταυτόσημες με τις θέσεις του ΠΑΣΟΚ, αλλά και άνθρωποί του προσέβλεπαν σε μια συνεργασία –με ή χωρίς εισαγωγικά– με το ΠΑΣΟΚ, με αποτέλεσμα την περίπτωση Μπίστη και την ομάδα εκείνη που έφυγε, τη Μαρία Δαμανάκη κ.λπ. – γεγονός που επηρεάζει μια κατηγορία οπαδών της Αριστεράς.

– Το θέμα είναι σοβαρό και, για να το βάλουμε στη σωστή του βάση, θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι για ένα διάστημα μεγάλο, στη δεκαετία του '90, υπήρξε μια σύγχυση στο χώρο της Αριστεράς γύρω από το θέμα του εκσυγχρονισμού κι ένα μεγάλο κομμάτι της πίστεψε τότε ότι ο Σημίτης θα προωθούσε τον εκσυγχρονισμό. Ο εκσυγχρονισμός ήταν ένα παραδοσιακό αίτημα της Αριστεράς, η διαφορά όμως ήταν πως το κομμάτι αυτό δεν αντιλήφθηκε ότι στη δεκαετία του '90,

όταν ο Σημίτης, μαζί με όλη τη Σοσιαλδημοκρατία, μιλούσε για εκσυγχρονισμό, εννοούσε την προσαρμογή στον νεοφιλελευθερισμό. Και μέχρι σήμερα μάλιστα, είναι από τις κερβανήσεις που αποδέχονται και την ατζέντα του νεοφιλελευθερισμού και την ατζέντα που θέτουν οι ΗΠΑ για τα θέματα της διεθνούς πολιτικής. Αυτό το πράγμα δεν το συνειδητοποίησε ένα μεγάλο κομμάτι της Αριστεράς. Έτσι πρέπει να εξηγήσουμε την μετακίνηση αυτών των δυνάμεων προς το χώρο του ΠΑΣΟΚ. Αυτό επηρέασε και εμάς, επηρέασε και τον Συνασπισμό και κάποιες δυνάμεις που για κάποια περίοδο ήταν εντός του Συνασπισμού. Νομίζω όμως ότι έχουμε φτάσει σε ένα όριο. Ο Συνασπισμός ως κόμμα το έχει συνειδητοποιήσει και έχει οριοθετηθεί πλήρως, η πορεία που έχει χαράξει είναι μία πορεία διαφορετική εντελώς, αλλά και οι δυνάμεις εντός του Συνασπισμού που είχαν αυτές τις αυτοπάτες είναι πια σήμερα απειροελάχιστες.

Δεν μπορώ να αποκλείσω ότι υπάρχουν ορισμένοι που έχουν ακόμα αυτές τις ιδέες στο κεφάλι τους, αλλά νομίζω

**σίγουρα αποδεσμεύεται από
τα αριστερά κόσμος ο οποίος
παραμένει σταθερά
προσηλωμένος στις ιδέες του
δημοκρατικού σοσιαλισμού
και αυτής της προοπτικής, και
ο κόσμος αυτός δεν
εκφράζεται σήμερα από το
ΠΑΣΟΚ.**

ότι τα πράγματα έχουν ξεκαθαρίσει. Ενδεχομένως και οι επιλογές που γίνονται από την πλευρά του Συνασπισμού να έχουν ένα μικρό κόστος. Αυτά όμως είναι απολύτως αναμενόμενα και λογικά. Καθεωρώ ότι αυτό το ξεκαθάρισμα των αντιλήψεων και η σταθερή πολιτική του Συνασπισμού σε μια κατεύθυνση ριζοσπαστική, που έχουμε χαράξει ιδιαίτερα από το προγραμματικό μας συνέδριο και μετά θα συσπειρώσει με πολλαπλάσιο τρόπο δυνάμεις στο χώρο της Αριστεράς και γύρω από το Συνασπισμό.

Για να φέρω ένα παράδειγμα που δείχνει αυτή τη δυναμική: Από το '89 και μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, υπήρξε μια πλήρης ηγεμονία της σημερινής εκδοχής του ΠΑΣΟΚ στο χώρο των διανοουμένων. Το τελευταίο χρονικό διάστημα έχουμε μια πολύ σοβαρή μετα-

στροφή. Εμείς πήραμε την απόφαση να συγκροτήσουμε ένα Προγραμματικό Συμβούλιο πλάι στην Κεντρική Επιτροπή του Συνασπισμού και η ανταπόκριση που βρήκαμε, στον χώρο των πανεπιστημιακών που κατ' αρχήν απευθυνθήκαμε ήταν εντυπωσιακή. Τέτοια ανταπόκριση δεν υπήρχε πριν. Αρα υπάρχει μια μεταστροφή που έχει βάθος και δεν είναι το θέμα ότι κάνουμε κριτική στο Σημίτη για τα αυθαίρετα ή για τα δάση, είναι κάτι βαθύτερο, είναι η συνειδητοποίηση της μετάλλαξης του ΠΑΣΟΚ προς τη νεοφιλελεύθερη κατεύθυνση και μαζί η συνειδητοποίηση της ανάγκης να υπάρξει εναλλακτική πρόταση από την Αριστερά.

• *Και η φιλολογία περί Κεντροαριστεράς;*

– Τα περί Κεντροαριστεράς νομίζω ότι είναι μια συζητήσιμη περασμένης εποχής στο πλαίσιο αυτών που έλεγα προηγουμένα. Δηλαδή υπήρχε και για την Ελλάδα πάντα ένα θέμα συνεργασίας των δυνάμεων της Αριστεράς με τις δυνάμεις του Κέντρου, αλλά και αυτό είναι μία θεματολογία άλλης εποχής

• *Δηλαδή μιλάμε για την ιδέα της συνεργασίας μεταξύ των δυνάμεων αυτού που ονομαζόταν προοδευτικός χώρος...*

— Ο προοδευτικός χώρος ακριβώς. Αυτό όμως έχει τελειώσει. Θα δούμε στο μέλλον τι είδους πολιτικές συμμαχίες θα υπάρξουν, αλλά προς το παρόν αυτό που επείγει είναι η συγκρότηση του χώρου της Αριστεράς σε μια σύγχρονη στρατηγική. Αφού υπάρξει αυτό, τότε θα δούμε το θέμα των συμμαχιών και αν υπάρξουν.

• *Ένα άλλο ερώτημα που τίθεται επίσης είναι κατά πόσο το ΠΑΣΟΚ είναι ένα αριστερό κόμμα.*

— Σήμερα το ΠΑΣΟΚ όπως και τα άλλα κόμματα της Σοσιαλδημοκρατίας έχουν μια κρίση ταυτότητας. Έχουν αποδεχτεί το πλαίσιο το νεοφιλελεύθερο, με ένα τρόπο που δεν όφειλαν να το κάνουν, κι αυτό τους έχει αποδιορθώσει την κοινωνική τους βάση. Δεν γνωρίζουμε ποια θα είναι η εξέλιξη —ήδη το γαλλικό σοσιαλιστικό κόμμα περνά μια βαθύτατη κρίση και να δούμε πώς θα βγει από αυτή—, αλλά προς το παρόν αυτό που μπορούμε να πούμε είναι ότι αντιμετωπίζουν μια κρίση ταυτότητας και ότι σίγουρα αποδεσμεύεται από τα αριστερά κόσμος ο οποίος παραμένει σταθερά προσηλωμένος στις ιδέες του δημοκρατικού σοσιαλισμού και αυτής της προοπτικής, και ο κόσμος αυτός δεν εκφράζεται σήμερα από το ΠΑΣΟΚ.

• *Παρ' όλα αυτά, η στροφή που επιχειρεί ο Συνασπισμός —διότι περί στροφής πρόκειται— γιατί εκδηλώνεται τώρα, ενόψει των εκλογών, με το κόστος που είναι δυνατό να έχει, και δεν εκδηλώθηκε νωρίτερα;*

— Αυτές οι επιλογές για τον Συνασπισμό, όπως είπα και πριν, δεν είναι τωρινές, είναι μία πορεία που ξεκίνησε πριν από τρία χρόνια, μετά από τις εκλογές του 2000, και που βεβαίως κλιμακώνεται. Για παράδειγμα η συζήτηση για την εκλογική συνεργασία γίνεται εδώ και ένα χρόνο. Το ενδιαφέρον στοιχείο όμως είναι ότι, ενώ οι συζητήσεις άρχισαν πριν από ένα χρόνο, στο εσωτερικό του Συνασπισμού οι αντιδράσεις εμφανίστηκαν τώρα. Σ' αυτό δεν θέλω να αποδώσω προθέσεις, αλλά είναι σίγουρο πως κάτι δείχνει. Ίσως δείχνει την συνειδητοποίηση των βημάτων και το βάθος των αλλαγών που γίνονται. Εμείς πάντως την πορεία μας την έχουμε χαράξει εδώ και τρία χρόνια και θα την τηρήσουμε.

• *Πριν από λίγο καιρό είχαμε τον θόρυβο που ξεσηκώθηκε με αφορμή εκείνη την περίφημη συνεργασία για την απλή αναλογική, που όμως φάνηκε τελικά σαν πυροτέχνημα...*

— Και ήταν πυροτέχνημα. Εμείς το καλοκαίρι προτείναμε την ανάληψη κοινής πρωτοβουλίας για το θέμα της απλής αναλογικής και ήμασταν ειλικρινείς όταν το προτείναμε. Δυστυχώς, από την πλευρά του ΚΚΕ υπήρξε μια ανταπόκριση που δεν ήταν ειλικρινής. Ήταν μια ανταπόκριση που έγινε κάτω από το βάρος της απομόνωσης που είχε δεχτεί το ΚΚΕ και της εσωτερικής κριτικής που δέχονταν γι' αυτήν την απομόνωση, και προς στιγμήν, με την αποδοχή της πρότασής μας, προσπάθησαν να το ξεπεράσουν. Μετά όμως την πρώτη εκδήλωση που έγινε στην Πάντειο, πουθενά αλλού δεν στάθηκε δυνατό να γίνει εκδήλωση για την απλή αναλογική. Όπου πήραμε πρωτοβουλία για να γίνει κάτι τέτοιο, βρεθήκαμε μπροστά στην άρνηση του ΚΚΕ. Είναι μια επιλογή από την

πλευρά του ΚΚΕ που είναι σαφής: δεν θέλει πουθενά να συναντηθεί με τον Συνασπισμό, αντίθετα θέλει ο Συνασπισμός να βρεθεί έξω από το πολιτικό παιχνίδι. Είναι μια επιλογή ακατανόητη σήμερα. Δηλαδή σήμερα θα έπρεπε να σκεφτόμαστε όλοι πώς θα ανασυγκροτηθεί η Αριστερά και πώς θα απαντήσει στις δυνάμεις του δικομματισμού και του νεοφιλελευθερισμού. Αυτό είναι το θέμα και όχι τι ανακατανομή θα γίνει στο χώρο της Αριστεράς.

• *Σε πολλές συζητήσεις πάντως υποστηρίζεται ότι, αν όλα τα κόμματα της Αριστεράς μπορούσαν να συνεργασθούν στις επικείμενες εκλογές, αλλά με ειλικρινείς προθέσεις, θα κατάφεραν να αναδειχθούν σε μια πολύ υπολογίσιμη πολιτική δύναμη στη χώρα.*

— Όταν εμείς ξεκινήσαμε τον Χώρο Διαλόγου, ξεκινήσαμε με τη λογική να δημιουργήσουμε ένα πλαίσιο στο οποίο να συνυπάρχει όλη η Αριστερά παρά τις διαφορές της. Και, με τις δυνάμεις που βρεθήκαμε μαζί, πετύχαμε πολλά πράγματα. Δηλαδή, ο Συνασπισμός βρέθηκε μαζί, ας πούμε, με τη ΔΕΑ, μια μικρή δύναμη διεθνιστικής Αριστεράς, του τροτσκιστικού λεγόμενου χώρου. Μέχρι τότε θεωρούσαμε κι εμείς κι εκείνοι ότι είμαστε κόσμοι ασύμβατοι, παρ' όλα αυτά διαπιστώσαμε ότι και να συνυπάρξουμε μπορούμε και σε πολλά πράγματα συμφωνούμε και πολλές πρωτοβουλίες μπορούμε να πάρουμε από κοινού. Τι λέει λοιπόν αυτός ο διαχωρισμός; Απλώς ότι σήμερα όλα έχουν αλλάξει.

• *Και με όλες αυτές τις διαδικασίες, πώς βλέπει ο*

Συνασπισμός το μέλλον, τις προοπτικές που ανοίγονται;

— Το κρίσιμο θέμα είναι οι εκλογές και οι ευρωεκλογές, γιατί αυτές θα διαμορφώσουν το τοπίο. Κι εγώ θεωρώ ότι αυτή η συσπείρωση που επιδιώκουμε, αν τελικώς επιτευχθεί και πάρει μέρος στις εκλογές, θα βρει θετική ανταπόκριση. Άρα τα θέματα προοπτικής εκ των πραγμάτων θα κριθούν σε πρώτη φάση στο εκλογικό αποτέλεσμα. Όμως υπάρχουν δύο άλλοι παράγοντες που είναι ανεξάρτητοι του εκλογικού αποτελέσματος: ο ένας είναι το ευρωπαϊκό κόμμα της Αριστεράς και ο άλλος το Κοινωνικό Φόρουμ. Αυτά τα δύο θα υπάρχουν ανεξάρτητα από τις εκλογές και έχουν τεράστια σημασία. Για μας το ευρωπαϊκό κόμμα της Αριστεράς σήμερα είναι τεράστια υπόθεση γιατί, αν η Αριστερά δεν καταφέρει σε ευρωπαϊκό επίπεδο να δράσει συντονισμένα, θα είναι εξαιρετικά αδύναμη, όταν τα μεγάλα θέματα τίθενται με αποφάσεις που αφορούν το σύνολο της Ευρώπης. Επίσης το Φόρουμ είναι μια πολύ μεγάλη κατάκτηση, γιατί είναι η πρώτη φορά που έχουμε ένα τέτοιο κίνημα μαζικό σε όλες τις χώρες, σε όλο τον κόσμο, με μια ενιαία ατζέντα. Είναι συγκλονιστικό — αυτό που έγινε με τα αντιπολεμικά συλλαλητήρια ήταν κάτι πρωτοφανές. Αν σκεφτούμε ότι μπορεί να έλθει στιγμή να δούμε παρόμοιες κινητοποιήσεις σε όλη την Ευρώπη, ας πούμε για το κοινωνικό κράτος, τότε θα δούμε ότι υπάρχει μια προοπτική μπροστά μας πολύ σημαντική. Άρα οι διαδικασίες του Φόρουμ και της ευρωπαϊκής Αριστεράς είναι πολύ σημαντικές και για μας οι εκλογές, αν μας δώσουν μια ενθάρρυνση στην πολιτική αυτή που έχουμε επιλέξει και στη συσπείρωση που προωθούμε, θα είναι πάρα πολύ σημαντικό και πιστεύω ότι θα μας την δώσουν.

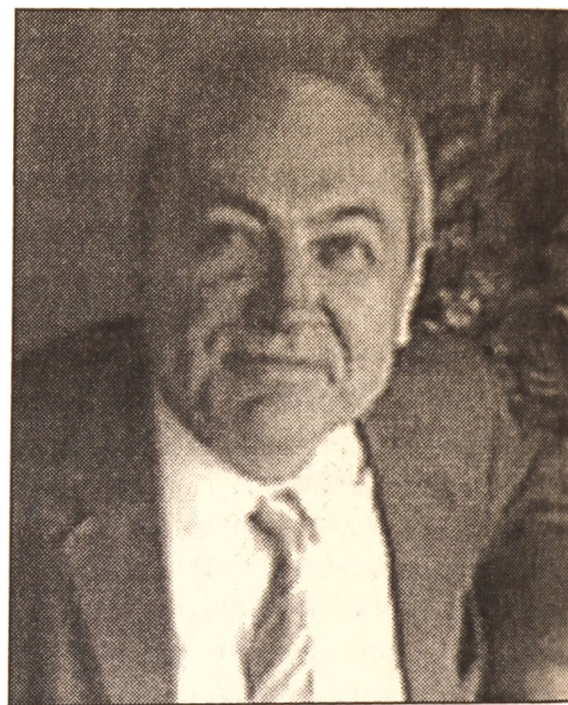
Προσωπικότητα με μεγάλη απήχηση τόσο σε πανεπιστημιακό όσο και σε πολιτικό επίπεδο, ο καθηγητής κ. Πωλ Αλιές στη συνέντευξη που ακολουθεί αναφέρεται σε θέματα ευρωπαϊκής πολιτικής αλλά και στις εξελίξεις που αφορούν στην ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία.

Ο Πωλ Αλιές είναι καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης και κοσμήτορας στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Μονπελιέ, εκδότης του εγκυρότατου πολιτικού περιοδικού *Rôle Sud*, και μέλος του εθνικού συμβουλίου του Γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος. Είναι επικεφαλής δύο πρωτοβουλιών: Η πρώτη

αφορά στην 6η Γαλλική Δημοκρατία, την αναθεώρηση του γαλλικού πολιτικού συστήματος, και η δεύτερη στην κοινωνική και δημοκρατική Ευρώπη. Ο ίδιος αντιτίθεται στο σχέδιο συντάγματος, το οποίο θεωρεί περιορισμένο και υποταγμένο στην κυριαρχία των κρατών, και τάσσεται υπέρ της καθιέρωσης εσωκομματικών δημοψηφισμάτων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το πρόσφατο τεύχος του *Rôle Sud* είναι αφιερωμένο στην ελληνική πολιτική ζωή και ετοιμάστηκε με την οργανωτική ευθύνη του καθηγητή Πολιτικών Επιστημών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο κ. Γιώργου Κοντογιώργη.

Πωλ Αλιές: Η Σοσιαλδημοκρατία δεν έχει προσαρμοσθεί στην τρίτη βιομηχανική επανάσταση...

Τη συνέντευξη πήρε ο Σωτήρης Λέτσιος

• Τα τελευταία χρόνια τα ευρωπαϊκά σοσιαλιστικά κόμματα βρίσκονται σε φάση οπισθοχώρησης. Τι κινδύνους μπορεί αυτό να συνεπάγεται για τη μελλοντική παρουσία τους καθώς και για μια σειρά από κατακτήσεις του σοσιαλιστικού κινήματος όπως είναι το κοινωνικό κράτος ή αυτές στον τομέα της εργασίας;

— Οι μεγάλες αλλαγές που συνέβησαν και συνδέονται με την μετάβαση από την δεύτερη στην τρίτη βιομηχανική επανάσταση έχουν αφήσει πίσω τα σοσιαλιστικά κόμματα. Στον εργασιακό τομέα, είναι αναγκαίο να επαναπροσδιορισθεί η έννοια της εργασίας, κα-

θώς αυτή που σήμερα αποδέχεται η Σοσιαλδημοκρατία απηχεί την δεύτερη βιομηχανική επανάσταση, την εποχή δηλαδή στην οποία γεννήθηκε και ανέπτυξε τις ιδέες της. Σημαντικές μεταβολές έχουν επέλθει και στον τομέα της πολιτικής βούλησης, στη σχέση μεταξύ κοινωνίας και πολιτικής. Η γενική βούληση ήταν μια ιδέα που γέννησε η αστική τάξη και στην οποία προσχώρησαν τα λαϊκά στρώματα. Σήμερα η παραδοσιακή έννοια του κράτους έχει ξεπεραστεί και δεν υπάρχουν ιδέες που να ενσωματώνουν τις νέες ανάγκες της πραγματικότητας, όπως π.χ. την διαμόρφωση μιας ομοσπονδιακής αντίλη-

ψης του κράτους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Δεν μπορούν να προτείνουν μια νέα σχέση πολίτη και πολιτικής. Η Σοσιαλδημοκρατία δεν έχει βρεί τα νέα εργαλεία, δεν έχει προσαρμοσθεί στην τρίτη βιομηχανική επανάσταση.

• Στο πρόσωπο του Τόνι Μπλερ η Σοσιαλδημοκρατία βιώνει μια κρίσιμη διάψευση;

— Ο ίδιος συνειδητοποίησε κάτι που, ενώ μεσοπρόθεσμα του πρόσφερε μεγάλο πλεονέκτημα, δεν είναι δυνατόν να δώσει μακροχρόνιες απαντήσεις στην Σοσιαλδημοκρατία: Ενσωμάτωσε στην Σοσιαλδημοκρατία το πολιτιστικό και πολιτικό κεκτημένο του Φιλελευθε-

ρισμού. Έμεινε όμως πίσω στο βασικό ποιχείο που διαφοροποιεί τα δύο συστήματα και είναι φυσικά το κοινωνικό πρόγραμμα, αλλά και ο εξισορροπητικός ρόλος του κράτους που θέτει το καπιονιστικό πλαίσιο της αγοράς.

• Από τις αρχές της δεκαετίας του '90 η Ευρώπη κατατράχεται από τις υποκαλύψεις μεγάλων οικονομικών κανδάλων. Η Ιταλία, η Γερμανία, το Βέλγιο, η Ολλανδία, η Δανία, και –πιο πρόσφατα– η Γαλλία με την περίπτωση Φλαίν Ζιπέ (στενού συνεργάτη του Ζακ Σιράκ) είναι μερικές από τις χώρες που βρέθηκαν στη δίνη δυσάρεστων για την ιλειψηφία των κομμάτων τους υποκαλύψεων. Η κατάσταση αυτή ιποτελεί πλήγμα για τους δημοκρατικούς θεσμούς και ιροαναγγέλλει την εμφάνιση αϊκιστικών και εθνικιστικών ιομμάτων;

– Η περίπτωση της Γαλλίας είναι χαρακτηριστική στο μέτρο που είναι η τελευταία χώρα στην Ευρώπη που εισήγαγε νομοθετικές ρυθμίσεις και περιορισμούς για την χρηματοδότηση των κομμάτων. Και η περίπτωση Ζιπέ συγκαταλέγεται στη κατηγορία των παράνομων χρηματοδοτήσεων που έχουν εξαπλωθεί σε όλη την Ευρώπη. Αλλά στην περίπτωση Μπερλουσκόνι έχουμε να κάνουμε με έναν επιχειρηματία που αξιοποιεί την δύναμη της κατοχής των ΜΜΕ για να ασκήσει απευθείας πολιτική, και αυτό είναι το πιο επικίνδυνο. Στην μακρόχρονη ιστορία της Γαλλικής Δημοκρατίας δεν συνέβη κανένας Πρόεδρος να συνδέσει την παρουσία του στο αξίωμα με σκάνδαλα αυτού του είδους. Ο Σιράκ είναι ο πρώτος που καλύπτεται πίσω από την ασυλία για να μην διωχθεί για σαφείς κατηγορίες –όπως απέδειξαν οι δικαστές– σχετικά με παράνομη χρηματοδότηση είτε του ίδιου είτε του κόμματός του. Με αφορμή όλα αυτά πήρα την πρωτοβουλία για την 6η Γαλλική Δημοκρατία, για την συνολική δηλαδή αλλαγή των θεσμών. Να ανασκεφτούμε τους όρους του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος, για ν' αλλάξει η σχέση πολίτη και πολιτικής.

Συμμερίζομαι τον κίνδυνο που αναφέρατε για την ευρωπαϊκή δημοκρατία. Υπάρχει ένα κύμα που δεν συνδέεται ακριβώς με τις ακραίες τάσεις, αλλά εί-

ναι κύμα εκλογικής διαμαρτυρίας και αμφισβητεί την κρατούσα εξουσία. Οι πολιτικές δυνάμεις δεν έχουν καταλάβει ότι έχει συντελεσθεί μια μεγάλη πρόοδος στην ατομικότητα του πολίτη, η οποία συνδυάζεται με την μεγάλη ανωριμότητα των πολιτικών δυνάμεων. Το πολιτικό σύστημα αφήνει το πολιτικό προσωπικό ανεύθυνο τόσο στη διαχείριση των οικονομικών τους όσο και στην πολιτική που ακολουθούν. Η κοινωνία εμφανίζεται πιο ώριμη και απαιτητική, ενώ η πολιτική τάξη αδυνατεί να ακολουθήσει τα αιτήματα των πολιτών.

• Στο επίκεντρο της δημοσιότητας βρίσκεται το θέμα της σύνταξης του ευρωπαϊκού συντάγματος που αποτελεί μέρος της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η πρωτοβουλία για όλες αυτές τις διεργασίες έχει περιέλθει πλέον στις συντηρητικές δυνάμεις;

– Όντως υπάρχει σοβαρό πρόβλημα με το σχέδιο συντάγματος που έχει επεξεργασθεί η αρμόδια επιτροπή. Βασικά δεν κάνει λόγο για διάκριση εξουσιών και δεν αποδέχεται την αρχή της πλειοψηφίας. Εισάγει θεσμικά στοιχεία όπως ο Πρόεδρος της Επιτροπής και ο Πρόεδρος του Συμβουλίου των Υπουργών Εξωτερικών, αλλά είναι ένα κείμενο που καθιερώνει ένα πολιτικό σύστημα προσανατολισμένο στα κράτη και όχι σε μια ομοσπονδιακή και κοινοβουλευτική λογική. Ο τομέας της οικονομίας αφαιρείται από τις κυβερνήσεις και αναπτύσσεται εξ ολοκλήρου από την Κεντρική Τράπεζα, η οποία έχει επιδείξει μια υπερφιλελεύθερη και μονεταριστική πολιτική που ξεπερνά ακόμη και την Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ.

Ως προς την διεύρυνση της ΕΕ, πιστεύω ότι θα έπρεπε πρώτα να συγκροτηθεί η πολιτική Ευρώπη, το πολιτικό σύστημα που θα καθιέρωνε τις προϋποθέσεις της διεύρυνσης. Εισήλθαν χώρες όπως αυτές του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού, χωρίς καμία δημοκρατική εμπειρία, και έχουν μπει στη λίστα αναμονής χώρες με ακόμη μικρότερη εμπειρία, όπως η Τουρκία και η Ρωσία. Σήμερα που επικρατεί η «βρετανική λογική», αυτή δηλαδή της δημιουργίας ενός εδάφους ελεύθερων οικονομικών ανταλλαγών, τα κριτήρια για τις νέες χώρες είναι πολύ χαλαρά και χαμηλής βαθμίδας. Γι' αυτό οι Άγγλοι δεν έχουν

Pôle Sud

PUBLIÉ AVEC LE SOUTIEN DU CENTRE NATIONAL DE LA RECHERCHE DÉMOCRATIQUE

N° 18 - MAI 2003

LA GRÈCE DU POLITIQUE

COORDINATION
Georges Costagueris

CONTRIBUTEURS
Dimitri Barikou
Thodoris Diamantopoulos
Nikolaos K. Klerou
Christos Katsis
Dimitris A. Sotiropoulos
Calixto Spasoulis
Constantin Tsimbalis
Lambert Tsimbalis

REVUE DE SCIENCE POLITIQUE DE L'EUROPE MÉRIDIONALE

ISSN 1255-1474

πρόβλημα η ΕΕ να φτάνει έως το Βλαδιβοστόκ, αφού ελεύθερες ανταλλαγές θέλουν και όχι μια ισχυρή Ευρώπη. Καθήκον της Σοσιαλδημοκρατίας επομένως είναι να κινητοποιήσει τις δυνάμεις της κοινωνίας των πολιτών. Για να γίνει όμως αυτό χρειάζεται να προσαρμοσθεί στις απαιτήσεις της εποχής.

• Πως βλέπετε το μέλλον του γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος και ποιος θα ηγηθεί στις εκλογές του 2007;

– Το ΓΣΚ δεν άντλησε διδάγματα από τις εκλογές του 2002 με την μεγάλη άνοδο του Λεπέν· γι' αυτό η κρίση βαθύνει ακόμη περισσότερο. Το κόμμα δεν διαθέτει πρόταση για το μέλλον και την Αριστερά και επιμένει σε μια άποψη που αφορά μόνο στη διαχείριση της εξουσίας. Δεν δίνει απαντήσεις για την ιδεολογία και τους σκοπούς ενός σύγχρονου κόμματος, είναι ένα διαχειριστικό κόμμα. Παραμένει δέσμιο των θεσμών της 5ης Γαλλικής Δημοκρατίας· ασχολείται απλά με το πώς θα υπηρετήσει και θα στελεχώσει αυτούς τους θεσμούς. Του κόμματος ηγείται σήμερα ο Φρανσουά Ολάν, ένα πρόσωπο που κανείς δεν διανοείται σοβαρά ότι μ' αυτόν θα κατέλθουμε στις εκλογές. Η προσωπικότητα που συγκεντρώνει τις μεγαλύτερες πιθανότητες είναι ο Λωράν Φαμπιούς, που κατέχει απλά την θέση μέλους του κόμματος. Η διαχειριστική όμως προσέγγιση απέναντι στα θέματα της πραγματικότητας οδηγεί στην αδρανοποίηση και την περιθωριοποίηση του κόμματος.

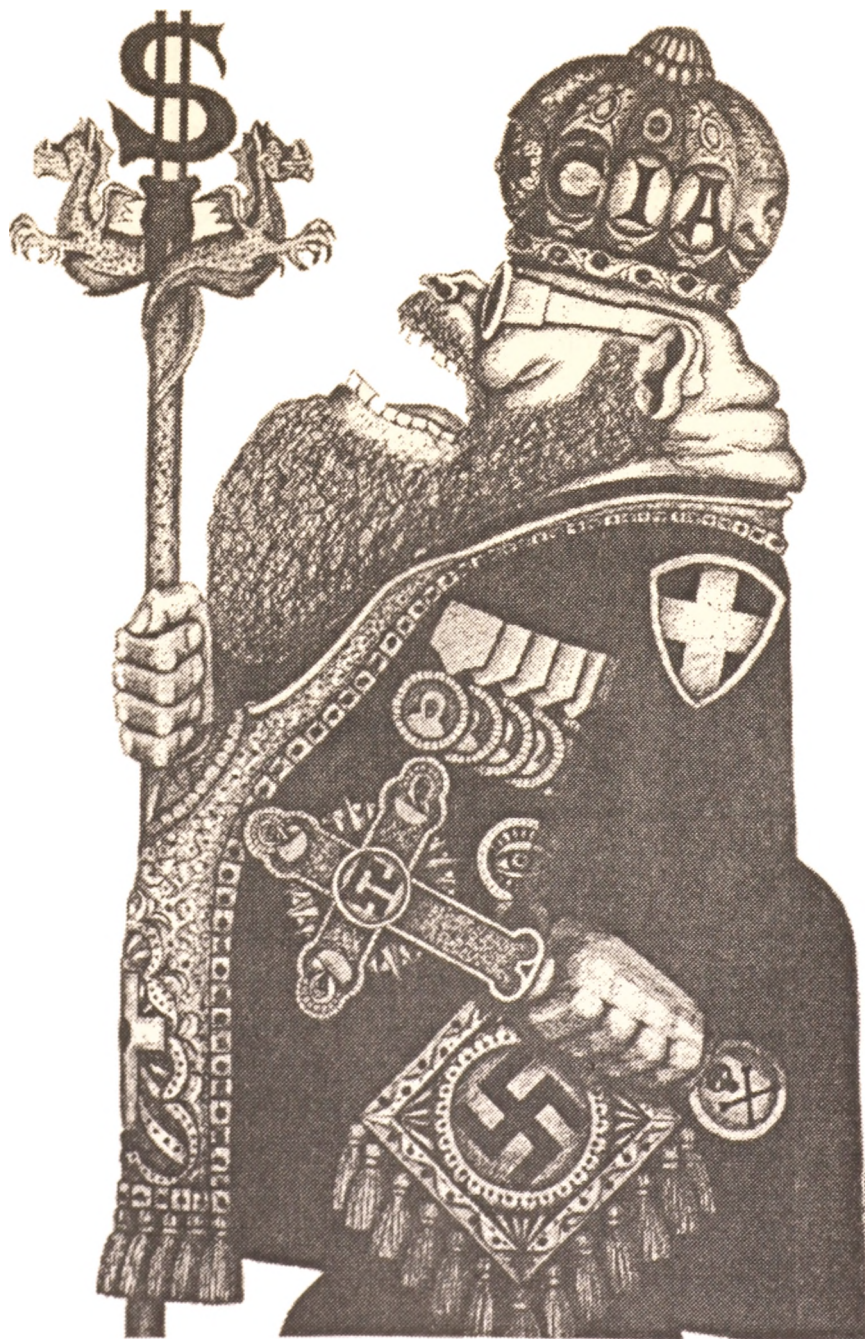

Ασύμμετρες απώλειες μιας διαμάχης

του Αλέκου Τζιόλα

Κανείς μας δεν ξέρει ως πού σκοπεύει «να το πάει» ο Χριστόδουλος. Ότι επιδιώκει να παίξει ρόλο εθνάρχη ή και «ευρωπάρχη», εάν οι καιροί το επιτρέψουν, δεν πρέπει να αποκλείεται από τη σκέψη κανενός. Για να υποχρεωθεί παλιότερα ο Πρόεδρος της Βουλής, που τον χαρακτηρίζει νηφαλιότητα αλλά και πολιτική σύνεση, να λογομαχήσει προσωπικά με τον κ. Χριστόδουλο, ή για να φτάσει στο σημείο ο Υπουργός Αιγιαίου να τον καταγγείλει δημόσια για διαθέσεις και συμπεριφορές ακατονόμαστες, φαίνεται πως έχει γίνει εξαρχής αντιληπτό ότι κάτι μεγάλο απεργάζεται στα σκοτεινά ο Αρχιεπίσκοπος. Αν κρίνει δε κανείς και από πληθώρα δημόσιων ενεργειών του, δεν μπορεί παρά ν' ανησυχεί βαθιά για το μέγεθος της φιλοδοξίας αυτού του ανθρώπου, που λόγω θέσης κάθε επιδίωξη ικανοποίησής της ενδέχεται να κυοφορήσει ανάλογου μεγέθους δεινά.

Αφότου ο κ. Χριστόδουλος κατέλαβε τη θέση του Αρχιεπισκόπου της Ελλαδικής Εκκλησίας, η θρησκοληψία συνδυασμένη με ακραίο εθνικισμό –πώς αλλιώς θα μπορούσε να έχει πέραση;– πρόβαλαν στο προσκήνιο της κοινωνικής και πολιτικής μας ζωής. Δεν είναι όμως μόνον τα ακραία φαινόμενα θρησκοληψίας που έφερε στη ζωή της κοινωνίας μας, ούτε η σύγκρουσή του με την Πολιτεία στο θέμα των ταυτοτήτων. Είναι προ πάντων η αδιάστατη εκμετάλλευση του ιδεολογικού υποβάθρου του νεοέλληνα και η χρησιμοποίηση όλων των μέσων που εξασφαλίζουν υψηλή δημοτικότητα, ώστε, όταν χρειαστεί, να προβεί και στην ανάλογη εκμετάλλευσή της. Εντυχώς που σε πολιτικό επίπεδο δεν έχει τη δυνατότητα να επιφέρει αναστατώσεις και αποσταθεροποίηση ή

ανατροπή των δημοκρατικών θεσμών, προκειμένου να ικανοποιήσει την άμετρη φιλοδοξία του. Η χώρα μας αποτελεί μέλος της ΕΕ, γεγονός που του στερεί τελείως μια τέτοια δυνατότητα. Πολύ διορατικά ο αείμνηστος Καραμανλής επικαλούνταν ως κύριο λόγο για την ένταξή μας στην ΕΟΚ την περιφρούρηση των δημοκρατικών θεσμών.

Σε ενδοεκκλησιαστικό όμως επίπεδο, όπου δεν υπάρχουν ανάλογες αντιστάσεις, είναι δυνατόν η φιλοδοξία του να προκαλέσει δεινά· γι' αυτό και εξαρχής, μόλις πήρε το θώκο, διαφάνηκαν τάσεις ικανοποίησής της, πράγμα που οδήγησε σε κρίση τις σχέσεις της Ελλαδικής Εκκλησίας με το Πατριαρχείο. Μου είχε κάνει πολλή εντύπωση τότε στις αρχές, όταν εξελέγη, που σε συνέντευξή του με τον κ. Χατζηνικολάου αρνήθηκε ν' απαντήσει κατηγορηματικά αρνητικά σε σχετική ερώτηση, αν δηλαδή σχεδιάζει να υπαγάγει στην Ελλαδική Εκκλησία τις Επισκοπές των «Νέων Χωρών». Τώρα που η σύγκρουση έγινε πια ανοιχτή, βλέπουμε να βρίσκεται στο στάδιο υλοποίησης εκείνος ο σχεδιασμός. Και παρ' όλο που το Πατριαρχείο φαίνεται να βρίσκεται πιο κοντά στη χριστιανική διδασκαλία χάρη στον οικουμενισμό που τυπικά τουλάχιστον χαρακτηρίζει

ην ιδεολογία και την ολιτική του, και παρότι ποτελεί μέγα εθνικό και πορικό σύμβολο, ενώ ο Χριστοδουλισμός» ντιπροσωπεύει απλώς τον εκκλησιαστικό παρχιωτισμό», εντούτοις χει το ανάστημα ο κ. Ίρισιόδουλος να τα βάζει ε αυτό το μεγάλο σύμβολο, ιατί καθ' όλη τη διάρκεια ης θητείας του στη θέση του ρχιεπισκόπου δούλεψε σκληρά» για την άνοδο της ημοτικότητάς του και έχει ήμερα τη δυνατότητα να πειλεί τον Πατριάρχη με ιενέργεια ημοψηφίσματος. Σαφέστατα η διαμάχη αυτή φείλεται σε ανταγωνισμό εγάλης σημασίας και για .ς δύο πλευρές, καθώς η 'λλαδική Εκκλησία πιδιώνει ν' αυξήσει ημαντικά το ποίμνιό της νσωματώνοντας και 'πισκοπές που ανήκουν, πως ανήκουν, στο Ιατριαρχείο, ενώ αυτό γωνίζεται να διατηρήσει την «κατοχή» του το λάχιστο ποίμνιο των «Νέων 'ωρών» που του έχει πομείνει. Αν χάσει και υτό, μένει στην ουσία μια πλή εκκλησιαστική αρχή, πατη βέβαια, που όμως δεν χει στην «κατοχή» της ανένα ποίμνιο, πράγμα που ης αποστερεί και το ελευταίο έρεισμα της πόστασής της. Βεβαίως το ίκαιο σ' αυτήν την νδοεκκλησιαστική ντιπαράθεση δεν μπορεί α βρίσκεται στην πλευρά ου «εκκλησιαστικού παρχιωτισμού». Καθώς δε επιβίωση είναι πάντα πιο υτικής σημασίας από την πέκταση εξουσίας, το Ιατριαρχείο έχει ανάγκη ήριξης και είναι χρέος του αθένα, πιστεύω, να

συμπαταχθεί μαζί του. Η εκπλήρωση όμως αυτού του χρέους μπορεί να εκφραστεί και με *εκτροπή* της ιστορίας.

Το καλοκαίρι που μας πέρασε, ο Δήμαρχος του Αϊ-Στράτη σε συνεργασία με τον Υπουργό Αιγαίου, στην προσπάθειά τους να στηρίξουν «σιωπηρά» τον Πατριάρχη, τον τιμήσανε δίνοντας σε κεντρικό δρόμο του νησιού το όνομά του, όταν αυτός επισκέφθηκε τον Αϊ-Στράτη.

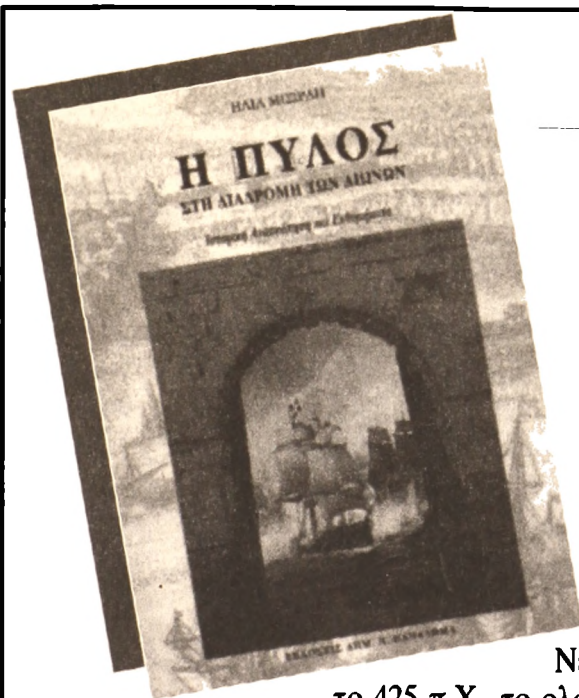
Η απότιση όμως τέτοιας τιμής δημιουργεί για πάντα την εντύπωση ότι ο συγκεκριμένος Πατριάρχης υπήρξε θύμα της πολιτικής μισαλλοδοξίας εκείνου του καιρού ή ότι υποστήριξε με γενναιότητα ο ίδιος ή κάποιος προκάτοχός του τότε τον αγώνα των θυμάτων. Κάτι τέτοιο όμως δεν έχει καταγραφεί στην ιστορία. Αντίθετα, οι πολιτικές διώξεις που υπέστησαν οι εξόριστοι, όχι

μόνο γινότανε στο όνομα των χριστιανικών ιδεών, αλλά και με την ενεργή συμμετοχή όλων των εκπροσώπων τους. Γι' αυτό και δεν υπήρξε εκ μέρους τους για ανάλογα θέματα ποτέ καμία διαμαρτυρία, ούτε μια εξαίρεση, που να σχετικοποιεί ελάχιστα έστω την απόλυτη ισχύ του κανόνα. Αν η ευαισθησία που εκδηλώνεται σήμερα για τα θύματα υπήρχε πράγματι, θα εκδηλωνόταν έγκαιρα σ' εκείνη την χρονική στιγμή. Πώς λοιπόν να εξηγήσει κανείς αυτή την ετεροχρονισμένη εκδήλωση ευαισθησίας και την παράταιρη απότιση τιμής;

Πάντως δεν πρόκειται για τη συνηθισμένη ξόρκιση του κακού, που διενεργείται στο πλαίσιο της μεταφυσικής των θρησκευτικών στάσεων. Ακόμη και αυτό θα μπορούσε να είναι συγγνωστό. Πρόκειται για φανερή θόλωση των αιτίων

που γεννάνε το κακό. Με τέτοιες αντιστροφές των γεγονότων το κακό δεν έχει την πηγή του στη γη ούτε σε κάποια ανθρώπινη αιτία. Εμφανίζεται να πέφτει από τον ουρανό. Πρόκειται ουσιαστικά για διαφύλαξη των πηγών γέννησής του, ώστε να είναι δυνατή ανά πάσα στιγμή η αναγέννησή του. Σε τελευταία ανάλυση η απότιση μιας τέτοιας τιμής αποτελεί *εκτροπή* της ιστορίας.

Πόσο όμως ένα ενδοεκκλησιαστικό παιχνίδι ανταγωνισμού και η πρόθεση στήριξης του «δικαιούχου» επιτρέπουν *εκτροπές* της ιστορίας; Και μήπως τελικά η «αντιχριστοδουλική» φαινομενικά αυτή πράξη εμπεριέχει παράκαιρο ιστορικά «Χριστοδουλισμό» με τη διπλή σημασία του όρου, και με την ετυμολογική και με την ειδικότερη των ημερών μας;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΗΛΙΑ ΜΙΣΙΡΛΗ

Η ΠΥΛΟΣ

ΣΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Ιστορική ανασκόπηση και ενθυμήματα
Σχ. 8ο, σελ. 174 με 2 γκραβούρες και 10 εικόνες

Η ιστορία της Πύλου δεν είναι μια ξεκομμένη ιστορία ενός χώρου περιορισμένου, αφού ορισμένα βαρυσήμαντα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στην περιοχή είχαν εθνική προέκταση και μεγάλη διεθνή απήχηση: η εκστρατεία του

Νέστορα στην Τροία, η αναμέτρηση Αθηναίων και Σπαρτιατών το 425 π.Χ., το ολοκαύτωμα της Σφακτηρίας τον Απρίλιο του 1825, η πτώση της στον Ιμβραήμ και ο ηρωϊκός θάνατος του Τσαμαδού, του Αναγνωσταρά, του Σαχίνη και του φιλέλληνα Σανταρόζα, η ηρωϊκή έξοδος του «Άρη», η κοσμοϊστορική ναυμαχία του Ναυαρίνου το 1827.

Η Πύλος στην εποχή της Φραγκοκρατίας, η Πύλος της Ενετοκρατίας, η Πύλος στα Ορλωφικά, η Πύλος του Μαιζώνα, η Πύλος της ιταλογερμανικής κατοχής 1941-44 και όλες οι άλλες ιστορικές στιγμές της εξιστορούνται με γλαφυρό τρόπο στο ενδιαφέρον αυτό βιβλίο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό και την Παιδεία

Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210 36.27.318

www.papadimasbooks.gr e-mail: papadimas@atp.gr

Βαρύ ατόπημα του κ. Γ. Παπανδρέου: Ισταμπούλ αντί Κωνσταντινούπολης Και τα όρια της ενδοτικότητας

του Μανόλη Καρέλλη

• Δεν ζητήσαμε, όσοι τουλάχιστον διατηρούμε την επαφή μας με την κοινή λογική και την πραγματικότητα, ούτε από τον κ. Γιώργο Παπανδρέου, ούτε από τον κ. Γιάννο Παπαντωνίου, ούτε από τον κ. Κώστα Σημίτη, ούτε από κανέναν άλλο, να ανακτήσουν, για λογαριασμό της Ελλάδας, την **Κωνσταντινούπολη** και να αναστήσουν τον **μαρμαρωμένο βασιλιά** και τους θρύλους που τον συνοδεύουν.

Αυτή όμως η **μη διεκδίκηση**, που για χρόνια αποτελεί τη **βάση της εξωτερικής μας πολιτικής** –και καλώς–, δεν μπορεί να αποτελεί τη δικαιολογία για να προχωρούμε σε γλωσσικές παραχωρήσεις όπως εκείνη που επιχείρησε ο Γιωργάκης όταν αναφέρθηκε στην **Βασιλίδα των πόλεων** με την ονομασία που της έχουν δώσει οι πορθητές: **Ισταμπούλ**.

Και την πανηγύρισαν, βέβαια, οι γείτονες, την παραχώρηση. Για το «φράγμα των 550 χρόνων» που έπεσε έκανε λόγο, στους πρωτοσέλιδους τίτλους της, η μια τουρκική εφημερίδα, για την ευγενική παραχώρηση στο τουρκικό έθνος του έλληνα υπουργού η άλλη, για την «εγκατάλειψη των ταμπού» η τρίτη – που παραπονέθηκε πάντως, γιατί δεν υπήρξε «**ανάλογη**» **πρόοδος** και στο Κυπριακό και στο Αιγαίο. (Τι σήμαινε αυτό το **ανάλογο**, ο Αλλάχ κι η ψυχή της.)

• Έτσι μετά το πριν από κάμποσους μήνες «ατόπημα της Άννας» (**Διαμαντοπούλου**), που μίλησε περίπου για

την επίσημη γλώσσα των Ελλήνων (που πρέπει να είναι η Αγγλική), έχουμε και τον Γιωργάκη που προτείνει την **αλλαγή ιερών λέξεων του Έλληνα**, δεμένων με την ιστορία του και με την εθνική του μνήμη με τις αντίστοιχες τουρκικές λέξεις, λέξεις που τραυματίζουν και ταπεινώνουν.

Και αυτή η παράδοση της ελληνικής λέξης για την **Πόλη** ενδέχεται να αποτελεί την προσημείωση υποθήκης για το ξαναγράψιμο της σχολικής ιστορίας μας, σε πρώτη φάση, μετά όμως από το σβήσιμό της που θα προηγηθεί, όπως επιτάσσουν με ιδιαίτερη επιμονή οι ρεαλιστές μέσα κι έξω από την Ελλάδα. Ένα σβήσιμο κι ένα ξαναγράψιμο που θα είναι το **ισοδύναμο της λοβεκτομής**

αλλά που θα θυμίζει και ανάλογες κινήσεις σε χώρες του αείμνηστου υπαρκτού.

Δεν παύει, όμως, να είναι μια **παράδοση και μια εγκατάλειψη**, για τις οποίες δεν υποχρέωσε κανένας, εμφανώς τουλάχιστον, τον επικεφαλής του Υπουργείου των Εξωτερικών, και που μπορεί να έχει ως αντικείμενο μια λέξη –τι λέξη όμως!– αλλά δεν είναι για τούτο λιγότερο οδυνηρή και **επικίνδυνη**.

Αλήθεια, και τι δεν έχει κάνει η χώρα μας για να φανεί αρεστή στην Τουρκία. Τι ζειμπέκικους δεν χόρεψε ο υπουργός μπροστά στα πόδια του πάλαι ποτε κ. Τζεμ, τι S-300 δεν απομακρύνει από την Κύπρο και δεν αχρηστέψαμε κάπου στα Νότια της Κρήτης, τι μεγ

ες κουβέντες για ενιαία άμυνα δεν κα-
 άπιαμε στην ουσία –καλοχώνευτες–, τι
 άλλες μεγαλόστομες διακηρύξεις για
 πίλυση σε πρώτη φάση του Κυπριακού
 ως προϋπόθεση για την άρση των ελλη-
 νικών αντιρρήσεων για την έναρξη των
 πυζητήσεων για την προσέγγιση της
 Γουρκίας στην Ε.Ε. –λέμε προσέγγιση
 και όχι είσοδο, έχοντας επίγνωση της
 κριβούς σημασίας των λέξεων– δεν
 πρσύραμε, περίπου αμαχητί.

Ήταν ανάγκη να τους παραδώσουμε
 δέσμιες και τις ελληνικές λέξεις, κομ-
 ιάτια από τη γλώσσα μας που συνθέτει,
 ιαζί με την ελευθερία, την έννοια της
 τατρίδας, για να θυμηθούμε τον ποιη-
 ή;

Και θα υπήρχε μια εξήγηση γι' αυτήν
 την παράδοση –για δικαιολογία δεν μι-
 άμε καν– αν ήμασταν εμείς οι φταί-
 ρτες, αν εμείς είχαμε διαπράξει τη «λα-
 διά», αν εμείς είχαμε κάνει κάτι για το
 οποίο θα έπρεπε να απολογηθούμε.

Η άλλη πλευρά όμως είναι εκείνη που
 ρυθίνεται και για την εισβολή, και για

την κατοχή και για τον εποικισμό στην
 Κύπρο, έναν εποικισμό, για να μείνου-
 με σ' αυτόν, εξαιτίας του οποίου ο
 Ντενκτάς θα κερδίσει τώρα τις εκλογές
 που επιχειρεί.

Αλήθεια, πώς τα ξεχάσαμε όλ' αυτά
 και γιατί τώρα, παρά την ύπαρξή των,
 χορεύουμε μπροστά στα πόδια των και
 τους προσφέρουμε και τις λέξεις μας
 χωρίς να μας το ζητήσουν καν; (Ή μή-
 πως μας το ζήτησαν και μας το κρυ-
 ψαν;)

Τις λέξεις που είναι η γλώσσα μας, η
 καρδιά μας, η ίδια η εθνική μας υπό-
 σταση, τα ιερά και τα όσιά μας.

• Και δεν υποστηρίζουμε τις εντά-
 σεις, το ξαναλέμε, τις πολεμικές προε-
 τοιμασίες, τους καταστρεπτικούς για
 τις οικονομίες των χωρών ανταγωνι-
 σμούς. Κάθε άλλο μάλιστα.

Όμως αυτή η υποχωρητικότητα, η χω-
 ρίς σταματημό επίδειξη «κατανόησης»,
 ακόμα και όταν ο τούρκος επιτελάρχης
 που βρήκε μόλις το ζήτησε ελληνικό βή-
 μα για να τραγουδήσει τους δικούς του

σκοπούς, για να επαναλάβει την άποψη
 της χώρας του σύμφωνα με την οποία ο
 τουρκικός στρατός κατοχής δεν θα απο-
 χωρήσει ποτέ από την Κύπρο και το Αι-
 γαίο είναι γεμάτο από «γκρίζες» περιο-
 χές που διεκδικεί η γειτονική μας χώρα,
 μήπως επαυξάνει τη γειτονική βουλμία
 και δημιουργεί νέες προϋποθέσεις για
 διεκδικήσεις, ιδιαίτερα αν τις συνδυά-
 σουμε με τις ανοησίες για συλλογικούς
 αυτοπροσδιορισμούς στη Θράκη και με
 άλλες περιέργες κινήσεις;

Μήπως, την ίδια ώρα, καταστρέφει
 και την εικόνα της «ισχυρής Ελλάδας»
 που με τόση επιμονή και τόσο κόπο
 έχουν προσπαθήσει να φιλοτεχνήσουν
 οι κατασκευαστές της ελληνικής πολιτι-
 κής, μιας και μας εμφανίζει ταπεινούς
 και σχεδόν καταφρονημένους;

Ερωτήσεις και ερωτηματικά καταθέ-
 τουμε, χωρίς να προσδοκούμε ούτε
 απαντήσεις ούτε εξηγήσεις.

Απλώς τη σκέψη μας χρησιμοποιούμε
 όπως έχουμε δικαίωμα – αλλά και υπο-
 χρέωση.

TZ. M. ΚΟΥΤΣΥ

ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 2003

EDWARD W. SAID

Η Βιβλιοθήκη της Νεφέλης

Ασκληπίου 16, Αθήνα 106 80 | τηλ.: 210 3607744, fax: 210 3623.093

Πόσα τρισεκατομμύρια δραχμές είναι το πραγματικό κόστος των Αγώνων;

της Όλγας Ι. Φωτακοπούλου

Υπάρχει ένα «μπαλάκι» που, από τη φετινή άνοιξη, αξιωματική αντιπολίτευση και κυβέρνηση –εντός και εκτός Βουλής– πετούν η μία στην άλλη πλευρά. Ποιο είναι το πραγματικό κόστος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004; Αυτό είναι το «μπαλάκι». Το βέβαιο είναι ότι οι Ολυμπιακοί θα κοστίσουν συνολικά στους έλληνες πολίτες αρκετά δισ. ευρώ. Πόσα ακριβώς όμως, δεν προσδιορίζεται... Για την ακρίβεια διαρκώς αναπροσαρμόζεται...

Μετά την πρόσφατη –κατ' αρχήν;– παραδοχή του υπουργού Εθνικής Οικονομίας Ν. Χριστοδουλάκη ότι χρήματα από τις αποκρατικοποιήσεις θα χρησιμοποιηθούν για την στήριξη του προϋπολογισμού –ο οποίος έχει ήδη χαρακτηριστεί ως «ολυμπιακός προϋπολογισμός»– και άρα δεν θα χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του εξωτερικού χρέους της χώρας, προδιαγράφεται τι πρόκειται να συμβεί τους επόμενους μήνες...

Είχε προηγηθεί η πρόσφατη ομολογία του υπουργού Πολιτισμού Ευ. Βενιζέλου ότι οι δαπάνες της ολυμπιακής προετοιμασίας παρουσιάζουν υπερβάσεις 5% έως 10%. Ποσοστό το οποίο «μεταφράζεται» σε –επιπλέον– 460 εκ. ευρώ. Άλλωστε και ο υφυπουργός Οικονομίας και Οικονομικών Χ. Πάχτας είχε δηλώσει ότι για το 2003 θα διατεθούν τελικά 1,8 δισ. ευρώ, ενώ προϋπολογίζονται άλλα 1,4 δισ. για το 2004, και αυτά προστίθενται στις δαπάνες 1,3 δισ. ευρώ το 2002 και περίπου 700 εκ. ευρώ το 2001.

Με αφορμή τα παραπάνω, η αξιωματική αντιπολίτευση προχώρησε σε απλές αριθμητικές πράξεις και μιλώντας για «πέπλο αδιαφάνειας στα οικονομικά των Αγώνων», ανεβάζει το κόστος τους ήδη στα 5,2 δισ. ευρώ, ενώ η Επικεφαλής του Τομέα Ολυμπιακών

Αγώνων της Νέας Δημοκρατίας, κ. Φάνη Πάλλη-Πετραλιά, σε δελτίο τύπου που εξέδωσε το γραφείο της, χαρακτηρίζει τον ολυμπιακό προϋπολογισμό «των 4,6 δισ. ευρώ που εμφανίζει η κυβέρνηση – αποκρύπτοντας σκόπιμα τα επιμέρους οικονομικά στοιχεία» ως «πλασματικό».

Παράλληλα, αναφέρει ότι «εάν σε αυτά προστεθούν οι κρυμμένες ολυμπιακές δαπάνες στους τακτικούς προϋπολογισμούς των υπουργείων, η ομολογία της κυβέρνησης για υπερβάσεις στο κόστος της Ασφάλειας, στο κόστος των Ολυμπιακών Προσαρμογών, στο κόστος λειτουργίας των εγκαταστάσεων καθώς και υπέρβαση στο προϋπολογισθέν ποσό των 1,4 δισ. ευρώ για το έτος 2004, γίνεται φανερό ότι ο γενικός ολυμπιακός προϋπολογισμός καλπάζει ανεξέλεγκτος και η κυβέρνηση έχει πλέον χάσει τον έλεγχο».

ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Επειδή τα ευρώ δεν είναι «καραμέλες», πρέπει να σκεπτόμαστε ότι όταν μιλάμε για 5,2 δισ. ευρώ, αναφερόμαστε σε 1 τρισεκατομμύριο 771 δισεκατομμύρια 900 εκατομμύρια παλαιές δραχμές... Και αυτά χωρίς να υπολογισθεί –όπως αναφέρεται και παραπάνω– ούτε η ασφάλεια, ούτε τα overlays, ούτε η λειτουργία των έργων, ούτε και οι υπερβάσεις τους...

Από το 2000 που η κυβέρνηση παρουσίασε επικαιροποιημένα τα στοιχεία των φακέλων διεκδίκησης των Ολυμπιακών Έργων και μέχρι σήμερα δεν υπάρχει έργο που να μην ανατιμήθηκε. Μέσα σε τρία χρόνια τα περισσότερα έργα ανατιμήθηκαν πάνω από 100%. Το Διεθνές Κέντρο Ραδιοτηλεόρασης, το οποίο εγκαινίασε –χωρίς να έχει ολοκληρωθεί– ο πρωθυπουργός την προηγούμενη άνοιξη, από τα 30 εκ. ευρώ που είχε προϋπολογισθεί το 2000, έφτασε τον Μάρτιο του 2003 στα 123,8 εκ. ευρώ. Η ανατίμηση ξεπερνά δηλαδή τον αρχικό προϋπολογισμό κατά 300%! Και ακόμα δεν έχει έρθει το 2004 και το τελικό «ταμείο»!

Το Ιππικό Κέντρο από τα 102 εκ. ευρώ τον Μάιο του 2001, έφτασε το 2003 στα 181,029 εκ. ευρώ (ανατίμηση 79%). Το Κέντρο Κολύμβησης από 6 εκ. ευρώ έφτασε τον Μάρτιο στα 13,035 εκ. ευρώ (ανατίμηση 117,1%). Τα έργα Καλατράβα τον Μάρτιο είχαν ανατιμηθεί κατά 77,3% και οι μεγάλες υπερβάσεις αναμένεται να είναι, χρονικά, μπροστά... Στο Κέντρο Σκοποβολής η υπέρβαση μέσα στην τριετία ξεπέρασε το 256%. Στο Στάδιο της Πάτρας η υπέρβαση έφτασε στο 157% και στο Στάδιο της Θεσσαλονίκης στο 570%!

«Η ΠΙΟ ΠΟΛΥΕΞΟΔΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΠΟΤΕ»

Η αξιωματική αντιπολίτευση –σημειώνοντας πάντα ότι «υποστηρίζει τους Ολυμπιακούς Αγώνες αν και δεν συμμετέχει στη λήψη των αποφάσεων»– καταγγέλλει την κυβέρνηση ότι «χρεώνει για τα επόμενα 25 χρόνια με δισεκατομμύρια δραχμές τις Ελληνίδες και τους Έλληνες».

Βέβαιο χρέος είναι –τουλάχιστον– τα 1,5 δισ. ευρώ που είναι το ύψος του δανείου από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα

ξπενδύσεων. Πληροφορίες αναφέρουν ότι ήδη έχει διατεθεί, με αποτέλεσμα να υπάρχει πρόβλημα ρευστότητας. Μάλιστα θεωρείται ότι είναι η πραγματική αιτία που τα έργα του Προαστικού Σιδηροδρόμου σταμάτησαν μετά από τρωτοβουλία του εργολάβου –πάντα σύμφωνα με τις ίδιες ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες–, ο οποίος φέρεται να άσκησε με αυτό τον τρόπο πίεση στην κυβέρνηση προκειμένου να συνεχίσει την εκταμίευση χρημάτων...

Η ΝΔ ήδη «παραδέχεται» –με δηλώσεις στελεχών της– ότι πρόκειται «για την πιο πολυέξοδη Ολυμπιάδα που έχει γίνει ποτέ».

Η στάση των υπόλοιπων κομμάτων της αντιπολίτευσης και ειδικά της Αριστεράς είναι γνωστή και η κριτική της

αφορά σε γενικότερα ζητήματα. Παρά τη δυσκολία πρόσβασης στις πληροφορίες γύρω απ' όσα συμβαίνουν με τα Ολυμπιακά Έργα, δυστυχώς φαίνεται να επιβεβαιώνεται η αρχική εκτίμηση ότι η χώρα με την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων μπήκε σε μια μεγάλη περιπέτεια, χωρίς καν ακόμα να είναι γνωστές οι παράμετροι αυτής της περιπέτειας...

ΜΕΡΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΙΑ... ΛΕΥΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ

Το μεγάλο και πολύ πρακτικό ερώτημα είναι πώς μέσα σε τρία μόλις χρόνια φτάσαμε να αγγίζουμε τέτοια δυσθεώρητα ύψη υπερβάσεων. Τι αλλάζει τους σχεδιασμούς από μήνα σε μήνα ή ακόμα και από μέρα σε μέρα; Ήταν... ανί-

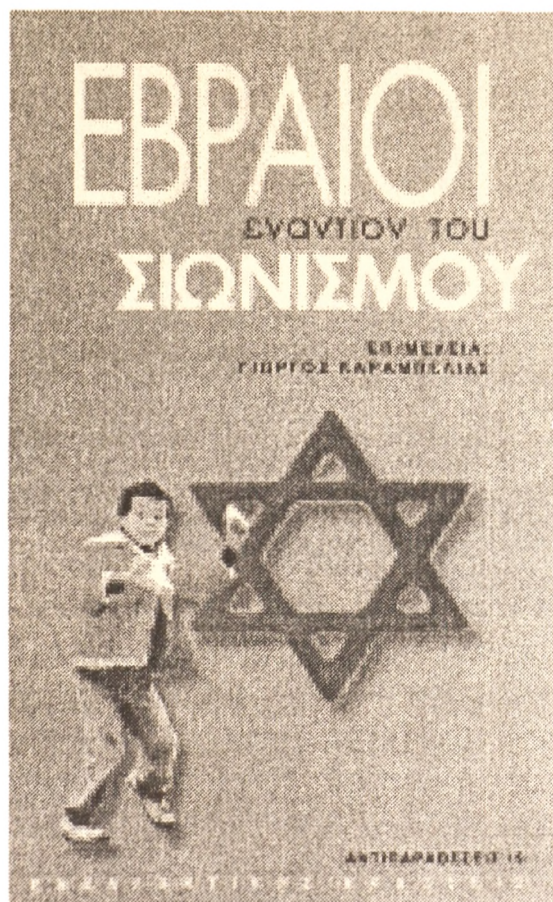
κανοι εκείνοι που σχεδίασαν αρχικά και έκαναν τους προϋπολογισμούς; Είναι οι ίδιοι και σήμερα. Άρα αυτοαναιρούνται; Το κόστος του χαμένου χρόνου πληρώνεται τόσο πολύ ακριβά; Ο χρόνος σίγουρα παίζει καθοριστικό ρόλο. Μάλλον όχι όμως τον μόνο. Και οι επερχόμενες εκλογές παίζουν τον σοβαρό ρόλο τους. Από τα «κονδύλια προπαγάνδας των έργων» μέχρι και τον... μαραθώνιο της κοπής κορδέλας, που ήδη άρχισε.

«Τι θα κάνετε με τις υπερβάσεις, αν εντωμεταξύ γίνετε κυβέρνηση;», ρωτήσαμε την Επικεφαλής του Τομέα Ολυμπιακών Αγώνων της ΝΔ, κ. Φάνη Πάλλη - Πετραλιά, για να λάβουμε την απάντηση (χωρίς περαιτέρω εξηγήσεις): «λευκή επιταγή δεν έχει κανένας»...

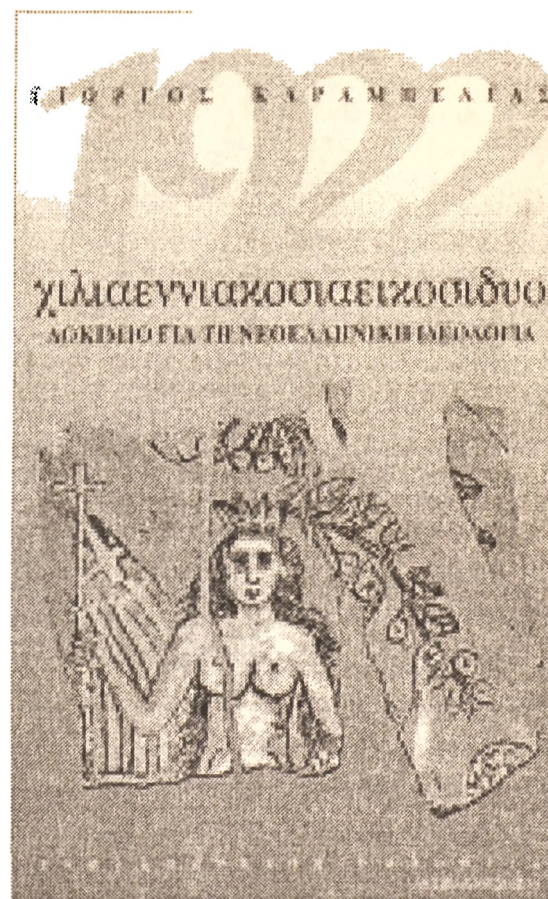
εναλλακτικές εκδόσεις

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΔΙΜΗΤΡΙΟΥ
ΜΑΖΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

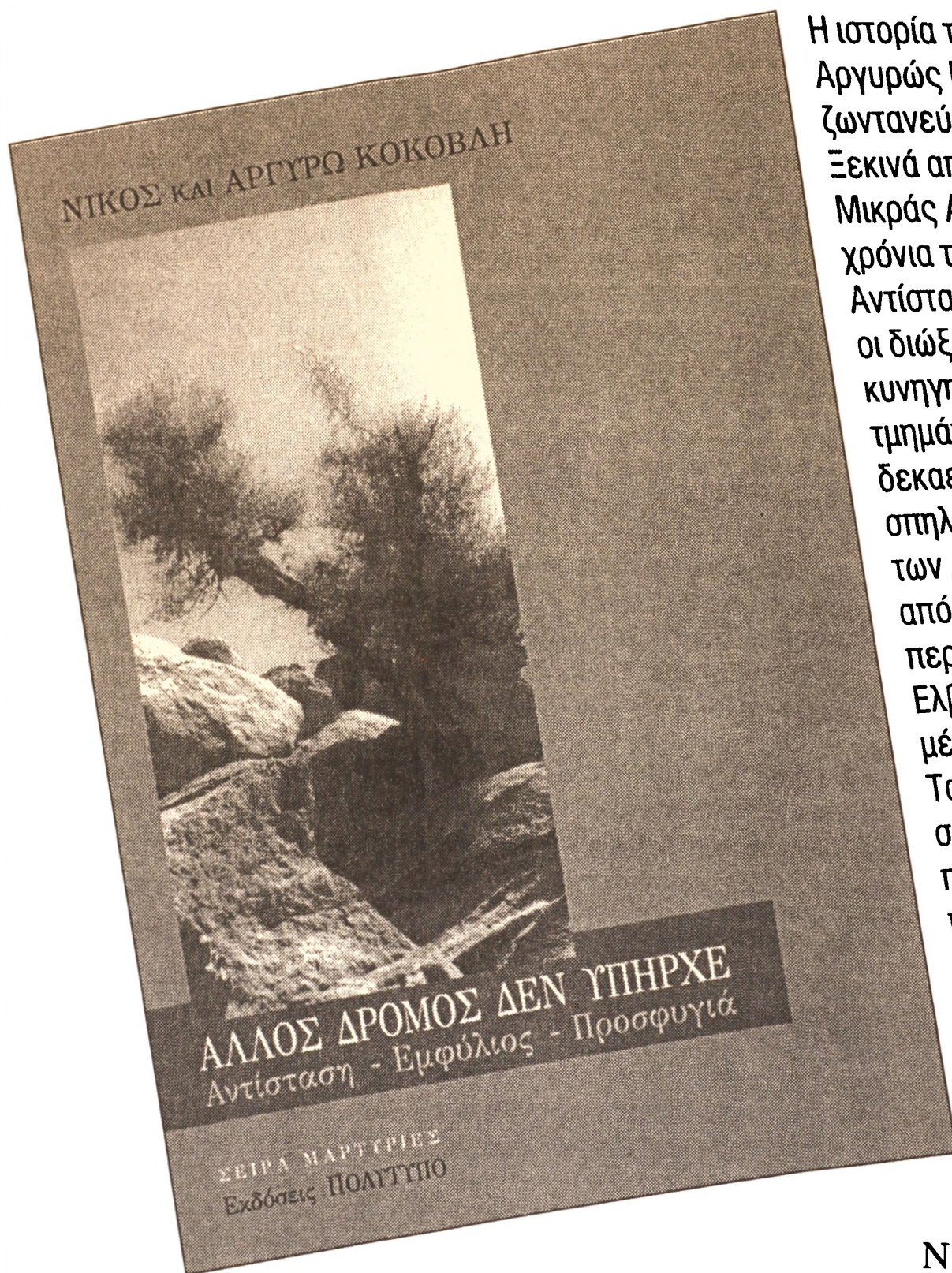

ΕΒΡΑΙΟΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ
ΤΟΥ ΣΙΩΝΙΣΜΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΜΠΕΛΙΑΣ
ΧΙΛΙΑΕΝΝΙΑΚΟΣΙΑΕΙΚΟΣΙΔΥΟ
ΔΟΚΙΜΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Κ Υ Κ Λ Ο Φ Ο Ρ Η Σ Ε

Η ιστορία του Νίκου και της Αργυρώς Κοκοβλή όπως την ζωντανεύουν οι ίδιοι. Ξεκινά από την προσφυγιά της Μικράς Ασίας και συνεχίζει στα χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης στην Κρήτη. Αρχίζουν οι διώξεις, ο Εμφύλιος, το κυνηγητό των διαλυμένων τμημάτων του Δ.Σ. με τη δεκαεξάχρονη παρανομία σε σπηλιές και κρύπτες στα βουνά των Λευκών Ορέων, η δραματική απόδραση στην Ιταλία. Το περιπετειώδες ταξίδι μέσω Ελβετίας, Αυστρίας και Ουγγαρίας μέχρι την ΕΣΣΔ. Η άφιξη στην Τασκένδη. Η αποκάλυψη της σοβιετικής πραγματικότητας. Οι περιορισμοί. Επιστροφή στην πατρίδα ύστερα από 14 χρόνια. Μια απίστευτη σε δραματικά γεγονότα ανθρώπινη ιστορία που πρέπει να γνωρίζει κάθε πολίτης. Ένα μάθημα εγκάρτηρησης και ανθρωπιάς.

Νίκος και Αργυρώ Κοκοβλή:
ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ
Αντίσταση - Εμφύλιος - Προσφυγιά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21

τηλ: 210-7232819, φαξ: 210-7226107, e-mail: chparou@otenet.gr

Ελληνοτουρκικά: Μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας

Εδώ και ένα χρόνο σχεδόν, η Τουρκία, σε επίπεδο ηγεσίας, βρίσκεται εγκλωβισμένη σε έναν «εμφύλιο πόλεμο», αυτόν που διεξάγουν από τη μία η κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και από την άλλη το στρατιωτικό κατεστημένο, με τις δύο πλευρές να αγωνίζονται σε όλα τα επίπεδα, προκειμένου η κάθε μία να επιβάλει την δική της εξουσία. Έναν «πόλεμο», οι κραδασμοί του οποίου επηρεάζουν αναπόφευκτα τόσο το εσωτερικό της χώρας, όσο και τις διεθνείς σχέσεις της.

Σύμπτωμα αυτής της κατάστασης αποτελεί και η έμμεση, αναπόφευκτη όμως, εμπλοκή και της Ελλάδας, εξαιτίας των χρόνιων προβλημάτων που υπάρχουν ανάμεσα στις δύο χώρες και τα οποία, όντας από τη φύση τους «εθνικά» –όπως συμβαίνει και στην Ελλάδα άλλωστε–, λογικό είναι να τροφοδοτούν το οπλοστάσιο και των δύο «εμπολέμων».

Τα τραγικά στην περίπτωση αυτή είναι ότι στην Ελλάδα, ενόψει βουλευτικών εκλογών, χάριν των οποίων η κυβέρνηση επιδιώκει να έχει κάποια θεαματικά αποτελέσματα, δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια ελιγμών που θα μπορούσαν ενδεχομένως να στρέψουν το κλίμα που έχει διαμορφωθεί στην γείτονα προς ενίσχυση των ελληνικών θέσεων.

Μιλώντας βεβαίως για ελληνικές θέσεις, θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι αυτές διαπνέονται –και πολύ σωστά– από τις συχνά επαναλαμβανόμενες διακηρύξεις ότι η Ελλάδα δεν διεκδικεί τίποτα από την Τουρκία και το μόνο που επιζητεί είναι η δημιουργία ενός καθεπώτος καλής γειτονίας και συνεργασίας ανάμεσα στις δύο χώρες. Άλλωστε είναι γεγονός αυτό που κατά καιρούς λέγεται, ότι δηλαδή Έλληνες και Τούρκοι είναι καταδικασμένοι να συνυπάρχουν στην περιοχή, οπότε, όσο πιο γρήγορα κάνουν πράξη την αρχή αυτή, τό-

σο το καλύτερο για όλους.

Η δημιουργία ενός τέτοιου κλίματος όμως δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί με τις συνήθεις «πονηριές» –χαρακτηριστικό γνώρισμα και των δύο γειτονικών λαών– ούτε και με την προβολή της υποχωρητικότητας του ενός έναντι της επιθετικότητας του άλλου, ιδιαίτερα κάτω από τις συνθήκες που επικρατούν αυτή τη στιγμή και στις δύο χώρες.

Τα τελευταία χρόνια, ο υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Παπανδρέου τηρεί επίμονα μια φανερά μετριοπαθή στάση, με την οποία ευελπιστεί ότι θα αφοπλίσει τις όποιες επιθετικές τάσεις εκδηλώνονται από την άλλη πλευρά. Η στάση αυτή μάλιστα τον βοήθησε στην ανάπτυξη στενών φιλικών σχέσεων, σε προσωπικό επίπεδο, τόσο με τον πρώην υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας Ισμαήλ Τζεμ, όσο και με τον σημερινό Αμπντουλλάχ Γκιουλ.

Οι προσωπικές καλές σχέσεις όμως μπορεί να διευκολύνουν σε κάποιο βαθμό την άσκηση εξωτερικής πολιτικής, ωστόσο αυτό δεν αποτελεί πάντα τον κανόνα, ιδιαίτερα όταν ανάμεσα στις χώρες υπάρχουν ανοικτά θέματα διεκδικήσεων που αφορούν στην ανεξαρτησία και την εθνική κυριαρχία, ή άπτονται της ιστορίας και του πολιτισμού τους.

Ο έλληνας υπουργός, δεσμευμένος από την ίδια τη στάση του, έχει υποχρεωθεί στο διάστημα αυτό να προχωρήσει σε μια σειρά από ενέργειες –και πολύ περισσότερο σε συμφωνίες– που θεωρητικά βελτιώνουν το κλίμα μεταξύ των δύο χωρών, από την τουρκική πλευρά όμως εκλαμβάνονται ως υποχωρήσεις –στην καλύτερη περίπτωση ως «αναγνώριση του δικαίου» των τουρκικών διεκδικήσεων. Ενέργειες και συμφωνίες όμως, ορισμένες από τις οποίες εξυπηρετούν κυρίως κάποια εξωγενή συμφέροντα –όπως των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ– από τα οποία και εκπορεύονται. Για τον λόγο αυτό η χρησιμότητά

τους βαραίνει αποκλειστικά υπέρ της μίας πλευράς, που βεβαίως δεν είναι η Ελλάδα (οι συμφωνίες για τους αεροδιαδρόμους, για παράδειγμα, είναι φανερό ότι επιβλήθηκαν και ότι πολύ μικρή σχέση έχουν με την εξυπηρέτηση των Ολυμπιακών Αγώνων, όπως διακηρύχθηκε).

Απόδειξη γι' αυτό αποτελεί το γεγονός ότι, παρά την υπογραφή της παραπάνω συμφωνίας, η οποία είναι φυσικό να ικανοποίησε τους Τούρκους, οι παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου συνεχίζονται μέχρι σήμερα, με μόνη τη διακοπή κατά την πρόσφατη επίσκεψη που πραγματοποίησε στην Αθήνα ο Αμπντουλλάχ Γκιουλ. Ο Γκιουλ βεβαίως μοίρασε απλόχερα φιλοφρονήσεις και χαμόγελα προς την ελληνική πολιτική ηγεσία, απέφυγε όμως πεισματικά να μιλήσει για την... ταμπακιέρα, όταν του τέθηκαν συγκεκριμένα θέματα που αφορούν στην ουσία των σχέσεων –και των διαφορών– των δύο χωρών.

Μία άποψη είναι ότι ο κ. Γκιουλ, όπως και ο πρωθυπουργός Ταγίπ Ερντογάν αλλά και γενικά η κυβέρνηση της Τουρκίας, μπορεί να έχει «καλύτερες» θέσεις για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, αλλά «μπλοκάρεται» από τη σκληρή στάση που επιδεικτικά συνεχίζει να τηρεί η κάστα των στρατηγών, που φυσικά αρνείται να παραδώσει την ουσιαστική εξουσία που ασκεί στη χώρα εδώ και δεκαετίες. Άποψη που δεν βρίσκεται εντελώς μακριά από την πραγματικότητα, όπως φάνηκε και στο άλλο θέμα που ανέκυψε για την Τουρκία, σχετικά με την αποστολή στρατιωτικών της δυνάμεων στο Ιράκ, στο οποίο Γενικό Επιτελείο και κυβέρνηση είχαν μια έντονη κόντρα που απειλίζει να πλήξει σοβαρά τις σχέσεις της χώρας με τις ΗΠΑ.

Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι ακριβώς πριν από την επίσκεψη Γκιουλ στην Ελλάδα ο στρατηγός Οζκιό έσπευσε να δώσει συνέντευξη στην *Ελευθεροτυπία*, για να τονίσει –για μια ακόμα φορά– και μάλιστα με αρκούντως σκληρό τρόπο, τις πάγιες διεκδικήσεις της Τουρκίας έναντι της Ελλάδας.

Το πρόβλημα όμως για την Τουρκία είναι ότι η κυβέρνηση Ερντογάν στην διαμάχη της με τους στρατηγούς υποχρεώνεται να τηρεί ισορροπίες, οι οποίες με τη σειρά τους την οδηγούν σε συνεχείς ταλαντεύσεις, αντιφάσεις και ασάφειες, που μπλέκουν περισσότερο τα πράγματα, δημιουργώντας βάσιμες αμφιβολίες για την μελλοντική πορεία όχι μόνο της κυβέρνησης αλλά και της ίδιας της χώρας.

Αυτή τη στιγμή, τα πάντα στην Τουρκία, οπότε και τα θέματα που αφορούν στις σχέσεις της με την Ελλάδα, όπως το Αιγαίο, η Θράκη και το Κυπριακό, έχουν συνδεθεί άρρηκτα με την πορεία ένταξής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ένα γεγονός που δυνητικά φέρνει την Ελλάδα σε πλεονεκτική θέση. Ωστόσο αυτό το πλεονέκτημα έχει μέχρι τώρα πενιχρά αποτελέσματα, αντιστρόφως ανάλογα με όσα ευελπιστούσε να πετύχει η ελληνική κυβέρνηση και για εσωτερική –προεκλογική– κατανάλωση.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΟΣ

Διελκυστίνδα στο εσωτερικό,

Μετά την 11η Σεπτεμβρίου του 2001, έχει επέλθει εντυπωσιακή πόλωση σε διεθνές επίπεδο: από τη μια οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους, από την άλλη το κίνημα του ισλαμικού φονταμενταλισμού που κερδίζει έδαφος σε πολύ διαφορετικές μεταξύ τους χώρες. Όπως διαμορφώνεται η κατάσταση στο Ιράκ, στην Παλαιστίνη και σ' όλη τη Μέση Ανατολή, οι ΗΠΑ-Ηνωμένο Βασίλειο χρειάζονται τις στρατηγικές βάσεις τους σε Τουρκία, Ελλάδα και Κύπρο. Στην Τουρκία, ενόψει των «εξετάσεων» που θα περάσει στο τέλος του 2004 στην Ε.Ε., διαδραματίζεται μια αδυσώπητη διελκυστίνδα μεταξύ της κυβέρνησης των μεταρρυθμιστών «ευρω-ισλαμιστών» του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης και των στρατηγών. Η πρώτη προωθεί –μεταξύ άλλων αλλαγών– και τη μείωση της καθοριστικής ισχύος των Ενόπλων Δυνάμεων. Οι δεύτεροι επιδιώκουν να διατηρήσουν υπο τον πραγματικό έλεγχο τους τη διακυβέρνηση της χώρας. Η κυβέρνηση Ερντογάν κατόρθωσε, κάνοντας τακτικούς ελιγμούς και υποχωρήσεις απέναντι στο κεμαλικό-στρατοκρατικό κατεστημένο, να προωθήσει τα νομοσχέδια για τις μεταρρυθμίσεις που ζητούσε η Ε.Ε., παρά τα προσκόμματα που προέβαλαν οι στρατηγοί. Ο ρόλος των τελευταίων, αν εφαρμοστεί το «7ο μεταρρυθμιστικό πακέτο», διαφοροποιείται αισθητά, καθώς –μεταξύ άλλων και κυρίως– υποβαθμίζεται η μέχρι τώρα σαφώς κυρίαρχη θέση τους στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας. Η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων όμως συνιστά ένα διαφορετικό κεφάλαιο, και ίσως το δυσκολότερο στοίχημα. Προκειμένου να ξεπεράσει τις αντιδράσεις του «βαθέος κράτους», η κυβέρνηση των «μεταρρυθμιστών-ισλαμιστών» όφειλε να επιδείξει ένα επαρκές μείγμα πολιτικής αποφασιστικότητας και ευελιξίας. Και ήταν δύσκολο να προβλεφθεί αν και

πότε η αντιπαράθεση θα έφθανε στην κορύφωσή της, καθώς και ποια μορφή και έκταση θα έπαιρνε η τελευταία.

Αυτό που ανησυχεί περισσότερο την Τουρκία, ως προέκταση της γενικότερης καχυποψίας με την οποία βλέπει τις κινήσεις των ΗΠΑ, είναι το φάντασμα του Κουρδικού, που έχει αρχίσει να πλανάται και πάλι στα νοτιοανατολικά σύνορά της. Ενδεικτικό αυτού του κλίματος ήταν πρόσφατο άρθρο της *Μιλιγιέτ*, στο οποίο τονιζόταν ότι «οι στρατιωτικοί πιστεύουν πως η στάση των ΗΠΑ απέναντι στο ΚΑΔΕΚ-ΡΚΚ είναι το κλειδί για το αν η τουρκική κοινή γνώμη θα μπορέσει να χωνέψει την αποστολή τουρκικών στρατευμάτων στο Ιράκ». Η στάση των στρατηγών, όπως τη μετέφερε η *Μιλιγιέτ*, συνοψίζεται στη φράση: «Αν δεν μας παραδώσετε τους εναπομείναντες αντάρτες του ΚΑΔΕΚ-ΡΚΚ που βρίσκονται στο Ιράκ, μαζί με τα όπλα τους, δεν είναι δυνατόν να στείλουμε δυνάμεις εκεί». Θα στείλει η Άγκυρα στρατεύματα στο Ιράκ; Ποιο είναι το πολιτικό και οικονομικό μέλλον της κυβέρνησης Ερντογάν; Τι προσδοκούν τα κόμματα της αντιπολίτευσης; Η απάντηση στις ερωτήσεις αυτές είχε σχέση με την απόφαση του τουρκικού Αρείου Πάγου για ένα ζήτημα που υποδήλωνε, ακόμα μια φορά, τη σπουδαιότητα του κουρδικού προβλήματος για τις εξελίξεις στην Τουρκία: την καταδικαστική απόφαση του Κακουργιοδικείου Άγκυρας εναντίον του φιλοκουρδικού Δημοκρατικού Λαϊκού Κόμματος (DEHAP), επειδή «παρουσίασε στο Ανώτατο Εκλογικό Συμβούλιο πλαστά έγγραφα για τη νόμιμη ολοκλήρωση της οργάνωσής του στην τουρκική επικράτεια». [Ένα κόμμα πρέπει, για να συμμετέχει στις εκλογές, να έχει οργανωθεί στους μισούς τουλάχιστον από τους 82 νομούς.] Η επικύρωση της απόφασης από το «Γιαργκιτάι» μπορούσε να οδηγήσει είτε σε ανακατανομή των εδρών στην

εμμονή στην «πολιτική πακέτου» απέναντι στην Ελλάδα

Εθνοσυνέλευση, είτε ακόμα και σε νέες, πρόωρες εκλογές. Ενώ οι πάντες περίμεναν την απόφαση της ανώτατης εκλογικής επιτροπής, αφού έχουν υποβληθεί προσφυγές, παρατηρούνταν μια ιδιότυπη ταύτιση απόψεων μεταξύ των δύο πρώτων κομμάτων, του κυβερνητικού Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης και του αντιπολιτευόμενου Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος, που φαινόταν ότι δεν επιθυμούσαν εκλογές.

ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Μετά την υποβολή του σχεδίου Ανάν, το Νοέμβριο του 2002, είχαν γεννηθεί ερωτηματικά σχετικά με τη βιασύνη ορισμένων στην Αθήνα, όχι να λυθεί αλλά να κλείσει το Κυπριακό. Η απόφαση της Κοπεγχάγης για ένταξη της Κύπρου στη διευρυμένη Ένωση, δημιούργησε νέα δεδομένα στο Κυπριακό και στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Παράλληλα, η αόριστη διαβεβαίωση των «15» προς την Τουρκία ότι μετά δύο χρόνια θα εξετασθεί αν τότε θα πληροί τις προϋποθέσεις για να καθορισθεί κάποια ημερομηνία έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων, αναδείκνυε σειρά ερωτημάτων/προβλημάτων για τις ευρω-τουρκικές σχέσεις, όσο και για τις ευρω-ατλαντικές σχέσεις. Το κείμενο της Κοπεγχάγης «επιβεβαίωνε τη σαφή προτίμηση για ένταξη στην Ε.Ε. μιας ενωμένης Κύπρου» κι ευχόταν την επίτευξη διευθέτησης στο άμεσο μέλλον, ενώ δήλωνε την προθυμία της Ε.Ε. να προσαρμόσει τους όρους διευθέτησης στη Συνθήκη Προσχώρησης. Ήταν σαφής η διασύνδεση της εντάξεως με την τορεία του Κυπριακού, ενώ η αποφυγή «άθε αναφοράς στο καθεστώς του «βόρειου τμήματος» αποχρωμάτιζε το πρόβλημα ως πρόβλημα εισβολής/κατοχής. Ο Κώστας Σημίτης εμμέσως παραδέχθηκε τότε την εκτίμηση περί «ευρωδιχοτομήσεως», καθώς τόνισε πως πρέπει να διατηρηθεί η δυναμική που αναπτύχθηκε και να λυθεί το Κυπριακό προ-

κειμένου «να εκλείψει οριστικώς ο διχασμός και η διχοτόμηση».

Οι ΗΠΑ διαμηνύουν την πρόθεσή τους να «κρατήσουν ζωντανή την ειρηνευτική διαδικασία, παίρνοντας νέες πρωτοβουλίες». Στα κατεχόμενα επίκεινται εκλογές (με συμμετοχή χιλιάδων εποίκων) και η Ουάσιγκτον πιέζει τη Λευκωσία να αποδεχθεί την αποστολή παρατηρητών από διεθνείς οργανισμούς. Ο Πρόεδρος Τάσος Παπαδόπουλος χαρακτήρισε την ψηφοφορία στα κατεχόμενα «παράνομη, αποσχιστική ενέργεια, η οποία δεν πρέπει να γίνει». Είπε χαρακτηριστικά, σε συνέντευξη Τύπου, στο περιθώριο της ετήσιας Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ: «Λένε ότι αν δεν υπάρξουν παρατηρητές, θα γίνει νοθεία. Ξαναρωτώ: Πότε; Την ημέρα των εκλογών; Η νοθεία έχει ήδη συντελεστεί και η νοθεία έγκειται στην προσθήκη στους εκλογικούς καταλόγους χιλιάδων εποίκων. Τους καταλόγους αυτούς ήδη χρησιμοποίησαν πριν από ένα χρόνο για τις δημοτικές εκλογές... Το ερώτημα είναι τι θα κάνουν οι παρατηρητές. Θα έχουν δικαίωμα να ελέγξουν τους εκλογικούς καταλόγους και να καταγγείλουν ή να διαγράψουν από τους καταλόγους την ύπαρξη εποίκων;».

Κατόπιν όλων αυτών, πόσο βάσιμες μπορεί να είναι οι αισιόδοξες προβλέψεις όσων επικεντρώνουν το θέμα στο πρόσωπο του Ντενκτάς, όπως π.χ. ο ΥΠΕΞ Γ. Παπανδρέου σε σχετική παλαιότερη δήλωσή του; Αρκούν ενδείξεις όπως η επίδειξη «συγκαταβατικότητας» από τον Τόμας Γουέστον, σε συγκέντρωση ομογενών στην Αστόρια, ως προς την ουσία των επιχειρημάτων της κυπριακής κυβέρνησης για το σχέδιο Ανάν, αλλά και για το μέλλον του Κυπριακού;

Στις αρχές Αυγούστου η κυβέρνηση Ερντογάν υπέγραψε συμφωνία-πλαίσιο «τελωνειακής ένωσης» μεταξύ της Τουρκίας και του ψευδοκράτους. Επρόκειτο κατ' ουσίαν για το πρώτο βήμα

προς την οικονομική προσάρτηση του κατεχόμενου βόρειου τμήματος της Κύπρου. Η παρατήρηση ότι η ενέργεια αυτή αποτελούσε ένα βήμα απομάκρυνσης της Άγκυρας από τις Βρυξέλλες ήταν σωστή. Η κατόπιν δεύτερης σκέψης αναβολή κύρωσης της «τελωνειακής ένωσης» από την τουρκική Εθνοσυνέλευση δείχνει ότι δεν είναι εύκολο για την Τουρκία να αγνοεί εντελώς την Ε.Ε. χειριζόμενη το Κυπριακό.

Το ερώτημα παραμένει: Αν η Τουρκία συνεχίσει να εμμένει στη διχοτομική πολιτική της στην Κύπρο, τι θα σημαίνει αυτό στο μέλλον για την Κυπριακή Δημοκρατία; Διότι το πρόβλημα στο νησί δεν παύει αυτομάτως επειδή... επηρεάζεται αρνητικά η ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας. Επιπλέον, όσο «Ευρωπαϊά» και αν γίνει η Κυπριακή Δημοκρατία μετά την υπογραφή της ένταξής της στην Ε.Ε., η Ελλάδα δεν απαλλάσσεται από την ανάγκη αντιμετώπισης μιας επιθετικής πολιτικής της Άγκυρας στη Μεγαλόνησο.

Το Κυπριακό μπήκε –εξαιτίας των γεωπολιτικών αλλαγών, της εφαρμογής από την ελληνική πλευρά της στρατηγικής που θεμελιώθηκε στο Ελσίνκι, και των τακτικών των «soft weapons»– σε τροχιά επίλυσης. Ίσως στον τρίτο γύρο ο Ντενκτάς, ή μάλλον ο διάδοχός του, να παρουσιαστεί διαλλακτικός, χωρίς τη γερασμένη κεμαλική αυθάδεια που του εξασφάλιζε ο διπολισμός. Η Ελλάδα στη νέα εποχή μπορεί, χωρίς εκβιασμούς, να πετύχει πολλά. Όσο όμως πάγια τουρκική γραμμή θα είναι μια «πολιτική πακέτου», η Ελλάδα μαζί με την Κυπριακή Δημοκρατία ενδέχεται να αντιμετωπίσουν «έκτακτες» καταστάσεις που ίσως θα δημιουργούσε η Τουρκία, είτε στην Κύπρο, είτε στο Αιγαίο, είτε ακόμα και στη Θράκη (πάντοτε η Άγκυρα υπολόγισε τα δύο ή και τα τρία θέματα ως μέρη μιας «δέσμης» πολιτικής της στην περιοχή).

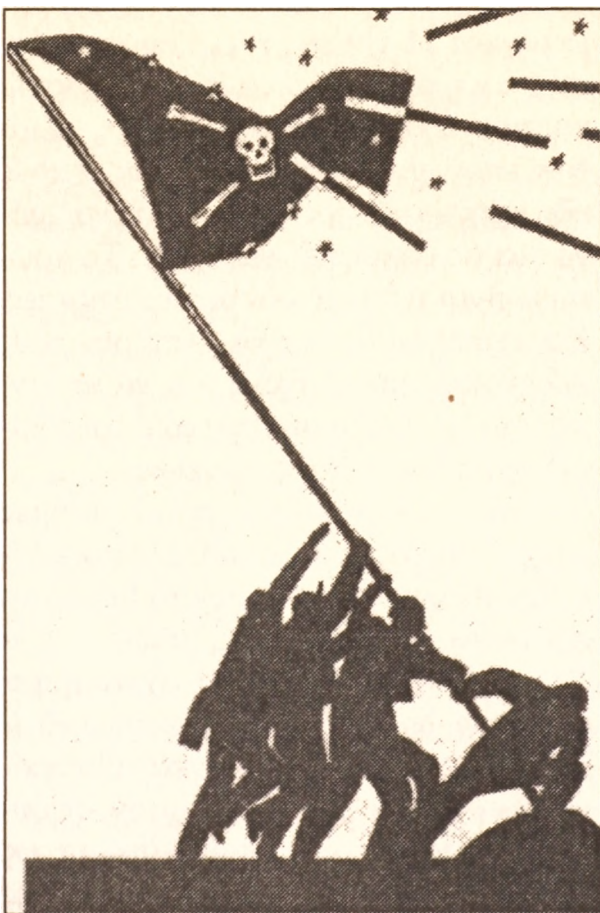
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΠΑΤΡΑΚΟΥΛΗΣ

Η ώρα της αλήθειας για τον Τζορτζ Μπους

Απ' το κακό στο χειρότερο εξελίσσονται τα πράγματα για την κυβέρνηση του Τζορτζ Μπους, όχι μόνο στο εξωτερικό αλλά και στο εσωτερικό της χώρας του, γεγονός που απομακρύνει ολοένα και περισσότερο την πιθανότητα επικράτησής του στις εκλογές που θα διεξαχθούν στις ΗΠΑ τον ερχόμενο χρόνο. Η κατάσταση που διαμορφώνεται –κυρίως σε σχέση με το Ιράκ– τον φέρνει ενώπιον μιας σκληρής πραγματικότητας την οποία πεισματικά αρνείται ακόμα να δει κατά πρόσωπο. Και αυτό το δείχνουν όχι μόνον οι σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης αλλά και οι μαζικές εκδηλώσεις διαμαρτυρίας που οργανώνονται τον τελευταίο καιρό στις ΗΠΑ.

Την περασμένη εβδομάδα, περίπου 100.000 άτομα –σύμφωνα με τους διοργανωτές της εκδήλωσης– διαδήλωσαν στην Ουάσιγκτον και πάνω από 15.000 στο Σαν Φρανσίσκο. Στη διαδήλωση της Ουάσιγκτον μάλιστα αναφέρεται ότι συμμετείχαν αντιπροσωπείες από 138 πόλεις των ΗΠΑ αλλά και από το Μεξικό, τον Καναδά και την Ευρώπη. Στόχος των διαδηλωτών ήταν να καταδικάσουν ακριβώς το αίτημα του Μπους για πρόσθετη οικονομική βοήθεια 87 δισ. δολαρίων για την ανοικοδόμηση του Ιράκ· γι' αυτό και είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική η κραυγή προς το Κογκρέσο του αιδεσιμότατου Αλ Σράμτον, ενός από τους κύριους ομιλητές της διαδήλωσης: «Μη δώσετε στον Μπους τα 87 δισ. δολάρια, μη δώσετε ούτε 87 σεντς. Δώστε μόνο στους στρατιώτες το εισιτήριο της επιστροφής. Μέχρι σήμερα έχουν σπαταληθεί για τις επιχειρήσεις στο Ιράκ περισσότερα από 150 δισ. δολάρια, αφαιρώντας ταυτόχρονα από εμάς πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα και μεταξύ αυτών το δικαίωμα για περισσότερες δουλειές, καλύτερη υγεία και παιδεία».

Βεβαίως η οικονομική κατάσταση που

Χαρακτηριστικό σκίτσο της εφημερίδας Γκάρντιαν του Λονδίνου.

είχε διαμορφωθεί στις ΗΠΑ πριν ακόμα αποφασισθεί η εισβολή στο Ιράκ ήταν περισσότερο από κακή. Αλλά και τώρα, παρά τις αισιόδοξες προβλέψεις της κυβέρνησης και διαφόρων οργανι-

σμών για ανάκαμψη, οι αμερικανοί πολίτες δεν βλέπουν τις προοπτικές να καλυτερεύουν. Παρ' όλα αυτά, οι κινητοποιήσεις τους δεν έχουν μόνο οικονομικά κίνητρα. Εκφράζουν και το φόβο που διακατέχει την αμερικανική κοινωνία για το ενδεχόμενο η υπόθεση του Ιράκ, τηρουμένων των αναλογιών, να μεταβληθεί σε μια νέα κατάσταση «τύπου Βιετνάμ», πράγμα που άλλωστε δήλωσε ανοιχτά στο περιοδικό *Νιούσγουικ* και ένας –ρεπουμπλικάνος μάλιστα– γερουσιαστής, ο Τζον Μακ Κέιν. Για τον λόγο αυτό ανάμεσα στα συνθήματα των διαδηλωτών ξεχώριζαν εκείνα που ζητούσαν την επιστροφή των αμερικανών στρατιωτών από το Ιράκ.

Ήδη από τον υποτιθέμενο τερματισμό του «πολέμου» τον περασμένο Μάιο, κάθε μέρα σχεδόν σκοτώνεται κατά μέσο όρο ένας αμερικανός στρατιώτης, με αποτέλεσμα στο διάστημα αυτό να έχουν σκοτωθεί πάνω από 110. Άλλωστε από την αρχή της εισβολής τον περασμένο Μάρτιο συνολικά περισσότερα από 500 μέλη των αμερικανικών, των βρετανικών και των άλλων «συμμαχικών» δυνάμεων έχουν χάσει τη ζωή τους, και βεβαίως άγνωστος είναι ο αριθμός των τραυματιών, όπως άγνωστος είναι και ο αριθμός των θυμάτων μεταξύ των Ιρακινών. Σύμφωνα, τέλος, με επίσημα στοιχεία του Πενταγώνου, 12 αμερικανοί στρατιώτες έχουν αυτοκτονήσει και εκατοντάδες άλλοι έχουν μεταφερθεί πίσω στις ΗΠΑ με ψυχολογικά προβλήματα. Και η κατάσταση γίνεται χειρότερη από το γεγονός ότι εδώ και σχεδόν ένα μήνα οι ιρακινοί αντάρτες έχουν εντείνει τις επιθέσεις εναντίον των δυνάμεων κατοχής, οι οποίες έχουν αυξηθεί σε... 25 ημερησίως, αλλά και εναντίον «μεγάλων» στόχων, όπως κτήρια που στεγάζουν διεθνείς οργανισμούς ή ξενοδοχεία όπου διαμένουν ανώτεροι αξιωματούχοι, αυξάνοντας

ραματικά το μέγεθος των ζημιών αλλά και τους αριθμούς των θυμάτων που ροκαλούν.

Χαρακτηριστικό είναι μάλιστα ότι το ερασμένο Σάββατο, ενώ στην Ουάσιγκτον οι αμερικανοί πολίτες διαδήλωναν για το Ιράκ, στη Βαγδάτη ο υφυπουργός Άμυνας Πολ Γούλφοβιτς δεόταν επίθεση με ρουκέτες στο ξενοδοχείο «Ρασίντ» όπου είχε καταλύσει στο λαϊσίο επίσκεψής του στην ιρακινή ρωτεύουσα. Μια επίθεση που, εξαιτίας του ότι το ξενοδοχείο αυτό είναι να από τα καλύτερα φυλασσόμενα σημεία της Βαγδάτης, πολύ περισσότερο άλιστα καθώς την ώρα της επίθεσης ρισκόταν σ' αυτό ο Γούλφοβιτς, επεινώνει την κατάσταση χάους που έχει ημιουργηθεί και αναδεικνύει με πεισσότερο δραματικό τρόπο τα προλήματα που αντιμετωπίζει η αμερικανική κατοχή του Ιράκ.

Στο πλαίσιο αυτό δεν είναι τυχαίο ότι αμερικανική κυβέρνηση επίσημα λέν σταμάτησε να ομιλεί για δράση εμονωμένων στοιχείων, υπολειμμάτων του σανταμικού καθεστώτος, και ναφέρεται σε ιρακινή αντίσταση, για ην οποία, όπως παραδέχεται σήμερα ο πουργός Εξωτερικών Κόλιν Πάουελ, κανείς δεν περίμενε ότι θα ήταν τόσο ντονη και θα διαρκούσε τόσο πολύ».

Αποτέλεσμα όλων αυτών των επιθέων βεβαίως είναι η αρνητική επίδραη στην αναγκαία πλέον προσπάθεια ου Μπους να παρασύρει και άλλες χώες να συμμετάσχουν στην ανασυγκρόηση του Ιράκ. Οι κυβερνήσεις πλούων χωρών από την Ευρώπη και αλού, οι οποίες δεν ξεχνούν μεν το θέμα ης νομιμότητας γύρω από την εισβολή,λλά αποφεύγουν την ισχυρή κόντρα ε την υπερδύναμη, όπως φάνηκε από ην τελευταία ψηφοφορία στο Συμβούιο Ασφαλείας για το σχετικό σχέδιο ου παρουσίασαν Αμερικανοί και Βρεανοί, ωστόσο δεν δείχνουν τόσο μεγάλο ενθουσιασμό να προσφέρουν είτε ς στρατιωτικές δυνάμεις είτε τα χρήατα που ζητά ο αμερικανός πρόεδρος. 'α 33 δισ. δολάρια που συγκεντρώθηαν στη Διάσκεψη Δωρητών στη Μαρίτη απέχουν πολύ από τα 56 δισ. που πολογίζεται ότι θα απαιτηθούν. Ταύχρονα, μεγαλύτερη έλλειψη ενθουιασμού δείχνουν, όπως είναι φυσικό,

Εικόνες φρίκης από βομβιστική επίθεση σε αστυνομικό τμήμα της Βαγδάτης, καθημερινό φαινόμενο στο «μεταπολεμικό» Ιράκ, που όλο και περισσότερο βυθίζεται στο χάος.

και διάφορες εταιρείες που καλούνται να πραγματοποιήσουν επενδύσεις στο Ιράκ, τόσο εξαιτίας του χάους που υπάρχει στη χώρα αυτή και συνεχώς διευρύνεται, όσο και εξαιτίας ορισμένων βρόμικων παιχνιδιών που έγινε γνωστό ότι παίζονται από τις δυνάμεις κατοχής, ιδιαίτερα γύρω από το ιρακινό πετρέλαιο.

ΜΟΝΟΣ Ο ΜΠΟΥΣ

Το γεγονός αυτό απειλεί ν' αφήσει τον αμερικανό πρόεδρο εντελώς μόνο, όχι απλώς στην αντιμετώπιση του ιρακινού αντάρτικου, αλλά και στην πληρωμή του κόστους όλης της επιχείρησης κατοχής του Ιράκ, μέχρι το τέλος. Γιατί είναι βέβαιο ότι μια πρόωγη αποχώρηση των αμερικανικών δυνάμεων από εκεί θεωρείται μάλλον απίθανη, αφού θα συνιστούσε μια τεράστια ήττα που θα καταρράκωνε το γόητρο των ΗΠΑ και τη θέση τους ως μοναδικής υπερδύναμης στον κόσμο.

Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά για τον αμερικανό πρόεδρο, εμφανίζεται και το κίνημα των σιτών Μουσουλμάνων του Ιράκ, ο ηγέτης των οποίων παρουσίασε πρόσφατα τη δική του κυβέρνηση, έναντι του κυβερνητικού συμβουλίου που έχουν δημιουργήσει οι κατοχι-

κές δυνάμεις, δηλώνοντας την πρόθεσή του να πάρει την πλήρη εξουσία στο Ιράκ και να το μετατρέψει σε Ισλαμική Δημοκρατία. Η ειρωνεία μάλιστα, σύμφωνα με ορισμένους αναλυτές, είναι ότι ο Μπους πιέζεται και δεν αποκλείεται να υποχρεωθεί τελικά εκ των πραγμάτων να αποδεχθεί μια τέτοια εξέλιξη, που αναπόφευκτα θα φέρει την κυβέρνηση του να συνομιλεί με έναν αγιατολλάχ -τύπου Χομεινί- και παράλληλα θα αλλάξει τους συσχετισμούς στην περιοχή: Θα ενισχύσει το γειτονικό Ιράν, το οποίο αυτή τη στιγμή βρίσκεται μαζί με τη Συρία στο στόχαστρο των Αμερικανών, αλλά και θα μεγαλώσει τη διαφορά που ήδη υπάρχει μεταξύ της Ουάσιγκτον και της Σαουδικής Αραβίας. Θα επηρεάσει επίσης και τα σχέδια της Ουάσιγκτον για τους Κούρδους και τις πολύ καλές μέχρι τώρα σχέσεις της μαζί τους. Εκτός κι αν ο αμερικανός πρόεδρος αποφασίσει να «τα παίξει όλα για όλα», σε μια προσπάθεια ανατροπής της αρνητικής κατάστασης που διαμορφώνεται, πράγμα όμως που θα θέσει ολόκληρη την ευρύτερη περιοχή -και όχι μόνο αυτή- σε νέους τεράστιους κινδύνους.

ΤΑΚΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Απολογισμός ενός πολέμου

του Αλέκου Τζιόλα

Η κατάληψη του Ιράκ έφερε στην επιφάνεια πολλά ερωτήματα γύρω από το ριζικό του ανθρώπινου πολιτισμού: Γυρίσανε άραγε τόσο οι καιροί στις μέρες μας, ώστε να θέλει το παρόν να εξαφανίσει το παρελθόν με τη σύμφωνη γνώμη αλλά και τη συνέργια λαών που είναι γεμάτοι παρελθόν;

Ή μήπως η ανθρώπινη ιστορία δεν είναι παρά μια ειρωνεία, που ορίζει την καταστροφή της από λαούς που δεν είναι κοινωνοί της;

Ή πρέπει να δεχτούμε παράλληλα ότι όποιος δεν έχει μοχθήσει για την πραγμάτωση ιστορίας δεν είναι και σε θέση να εκτιμήσει την αξία της, γι' αυτό και με «έξυπνες βόμβες» την καταστρέφει;

Και τι είναι εντέλει πολιτισμός; Η επίδειξη βαρβαρότητας ή η ολοένα και μεγαλύτερη απομάκρυνσή της από τις καρδιές των ανθρώπων; Αν πολιτισμό θεωρούσαμε όχι την επίδειξη βαρβαρότητας, αλλά την ολοένα και μεγαλύτερη απομάκρυνσή της από τις καρδιές των ανθρώπων, τότε οι τεχνολογικά προηγμένοι λαοί, που χρησιμοποιούν την τεχνολογία τους για την προσωπική τους ευημερία ξεχνώντας την ιστορία τους, δεν μπορούν να συγκαταλέγονται ανάμεσα στους πολιτισμένους, οι δε καυχησιολογίες της Αμερικής, ότι όπλα με τόση καταστροφικότητα δεν έχει ξαναδεί άνθρωπος μάτι, δείχνουν πόσο συγγενικές έννοιες είναι γι' αυτήν ο πολιτισμός και η επίδειξη βαρβαρότητας.

Εκείνο πάντως που συνάγει κάποιος ως γενικό συμπέρασμα από τον πόλεμο είναι ότι στις μέρες μας έχει χειραγωγηθεί το συλλογικό από το ατομικό και έχει επέλθει διάσπαση στο όλον, πράγμα που προκάλεσε και ρήξη μεταξύ παρόντος και παρελθόντος. Συνάλληλο δε συμπέρασμα είναι ότι ο δυτικός πολιτισμός, έτσι όπως έχει συμπυκνωθεί στο οικονομικοπολιτικό σύστημα της πιο ισχυρής χώρας του πλανήτη και στις επιδιώξεις του, έχει μετουσιωθεί σε υλική δύναμη και μόνο, πράγμα που κατέστησε τόσο την πραγματοποίηση ενός πολέμου όσο και τη νικηφόρα έκβασή του ως τις πιο φυσιολογικές απολήξεις του. Γιατί με την πραγματοποίηση αυτού του πολέμου το σύστημα έδειξε ότι είχε εξαντλημένα τα όρια ειρηνικής υπερίσχυ-

σης και οδηγημένο σε αδιέξοδο διάνοιξε με την κήρυξη του σωτήρια προοπτική, αποσπώντας συνάμα και την ιδεολογική του προκάλυψη από το πρόσωπό του. Για να περιορίσει δε τη δυσφήμιση που επισύρει πάντα η διάπραξη βαρβαρότητας, όχι μόνο πρόβαλε ως αγαθοεργό το έγκλημα του πολέμου, αλλά και το συνόδευσε προκαταβολικά με φραστική εξαπόλυση ανθρωπιστικής εκστρατείας προς τα υποψήφια θύματά του.

Οι οπαδοί του ίδιου συστήματος αλλά και σύμμαχοι της υπερδύναμης, όσοι δεν ήταν συνεργοί, έκαναν ό,τι μπορούσαν για να μην τον αποτρέψουν και είτε τον εξωραϊζαν δίνοντας έμφαση στις αφορμές, είτε τον αποδέχονταν με την άρνηση τους ν' αντιτάξουν σθεναρή αντίθεση απέναντί του. Μετά την κήρυξη του επίσης φανερά προχώρησαν στη νομιμοποίησή του δηλώνοντας την προθυμία συμμετοχής τους στο «έργο της ανασυγκρότησης». Σπεύσανε ακόμη σαν γνήσιοι εκφραστές του συστήματος να προσφέρουν και οι ίδιοι ανθρωπιστική βοήθεια στα θύματα, για να δείξουν ότι το σύστημα φέρει άλλο πρόσωπο από αυτό που πραγματικά έχει και να συμβάλουν με την ψευδεπίγραφη αυτοαναίρεσή του στην αυτοδιάσωσή του, έτσι ώστε οι μαθητές, που αντέδρασαν σ' αυτόν τον πόλεμο –οι άλλες ηλικίες, αν εξαιρεθεί η Αριστερά, ήταν πολιτικά εγκλωβισμένες και δεν τους

επιτρεπόταν η γενική αντδραση– να παραμείνουν αφοσιωμένοι στις αξίες του συστήματος που γεννά πολέμους και να είναι σε θέση αριό ή μεθαύριο να προετομάσουν το δικό τους πόλεμο στον οποίο θ' αντιδράσει ενδεχομένως τα παιδιά του ίσως και σε μικρότερη ηλικία.

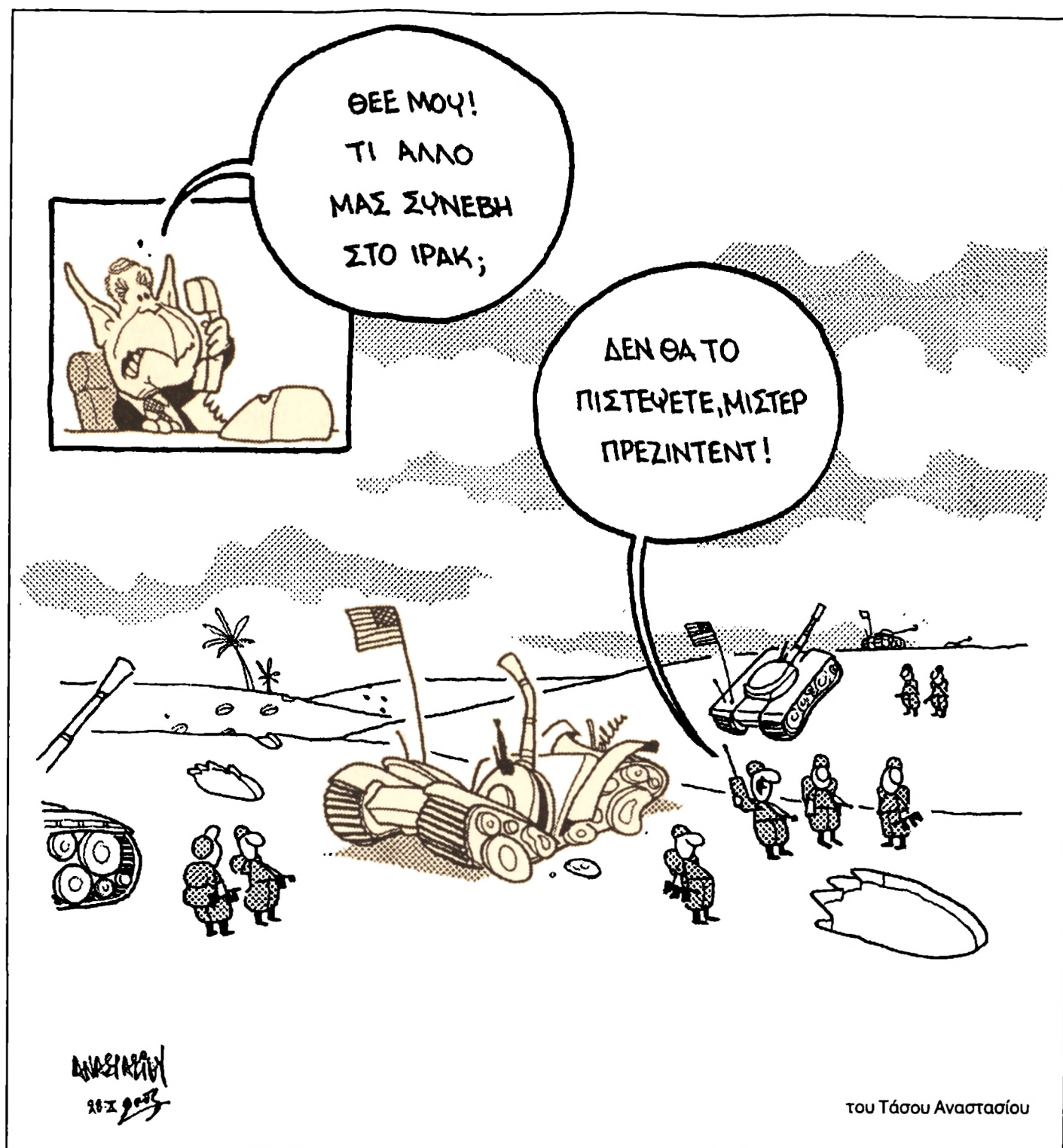
Αλλά και μετά τη λήξη του πολέμου, για να παραμείνουν αλώβητο ηθικά το σύστημα που τον διενήργησε, η ΕΕ που είναι βασικός στυλοβάτης του, όπως κατά τη διενέργειά του δε θέλησε να διενεργήσει τον πόλεμο, για να μη «δικαιολυθεί», έτσι και μετά από αυτόν έδειξε μεγάλη έγνοια για τη διατήρηση των σχέσεων της με τον αυτουργό, σίδη ίδιο επίπεδο όπως και πριν, ωσάν να μην έχει γίνει πόλεμος ή ωσάν να μην είχε αυτουργό. Γι' αυτό οι στόχοι της διακήρυξής της, που σφιντάχθηκε με αφορμή την ένταξη των δέκα νέων χωρών, εμπλουτίστηκαν, προαναχωρήσει ο δεύτερος αυτουργός του εγκλήματος απ την Αθήνα για τη χώρα του, ώστε να περιληφθούν οι διακήρυξη της ΕΕ και οι στόχοι της αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής. Είναι άραγε συναίρεση θέσεως και συμβιβασμός αυτός εμπλουτισμός ή ομολογία εμμονής στην υποταγή και στην παραγραφή του εγκλήματος;

Επιμένει επομένως η ΕΕ· αναζητά την επανασυγκόλλησή της στην απόλυτη ειθυγράμμισή της με την πολ

τική της υπερδύναμης, έστω κι αν η τελευταία διενήργησε τον πόλεμο για την υπονόμευση της πρώτης κυρίως. Γιατί ποιος δεν αναγνωρίζει σήμερα πως μια από τις κύριες αιτίες του πολέμου ήταν η υπονόμευση της ενοποίησης της Ευρώπης και, ει δυνατόν, η διάλυσή της; Αποσκοπούσε βέβαια και στην ιδιοποίηση των πετρελαίων του Ιράκ, όπως και στην εξασφάλιση του απόλυτου ελέγχου της ευρύτερης περιοχής, όπου κατοικούν οι ταξικοί αντίπαλοι, που, καθώς συμβαίνει να είναι και θρησκευτικοί, αποτελούν την κυριότερη απειλή κατά του συστήματος. Τα πραγματικά λοιπόν αίτια υπήρχαν, έστω και μονομερή, και υπήρχε χρεία, επειδή αυτά είναι ανομολόγητα, να χαλκευτούν αφορμές και να προβληθούν αυτές ως αίτια, πράγμα που έγινε, και διαπράχθηκε ο πόλεμος με πρωτοφανή ευκολία.

Επομένως δε γυρίσανε τόσο πολύ οι καιροί... Απλώς, όπως κάθε φορά έτσι και τώρα, χωρίς να υπολογίζονται ανθρώπινες ζωές και πολιτισμικές καταστροφές, οι ισχυροί για χάρη των συμφερόντων τους έκαναν χρήση του έσχατου μέσου που έχουν πάντα στη διάθεσή τους, της ένοπλης βίας. Για να μη μείνει όμως για πολύ σε κοινή θέα η βαρβαρότητά της, όλοι μαζί οι στυλοβάτες του συστήματος -κόρακας κοράκου μάτι δε βγάζει- σπεύσανε να την «κουκουλώσουν», ώστε να τους είναι δυνατή η επανεκδήλωσή της, όταν ξαναχρειαστεί.

Όταν κανείς βλέπει έτσι αφαιρετικά την ανθρώπινη ιστορία, αποκομίζει την εντύπωση ότι αυτή επαναλαμβάνεται πανομοιότυπα

και καμιά έξοδος από τον κύκλο της επανάληψης δεν νοείται. Αν όμως τη δει στη συγκεκριμένη της υφή, που κάθε φορά παρουσιάζει, τότε παρά τις κατά καιρούς αναλογίες της, καμιά περίοδος της δεν είναι όμοια με μια άλλη, οπότε και οι εξομοιώσεις που γίνονται μεταξύ εποχών ή γεγονότων είναι πάντα παρακινδυνευμένες. Ωστόσο και από τις δύο θεωρήσεις απουσιάζει η εστίαση στο ανθρώπινο δράμα, ατομικό ή συλλογικό.

Βεβαίως στα αρχικά ερωτήματα για το ριζικό του πολιτισμού το παρόν απάντησε έτσι όπως απάντησε, ότι ο

πολιτισμός φέρει μέσα του και σπέρματα αυτοκαταστροφής, που τον οδηγούν στο σημείο να βομβαρδίζει ακόμη και τον εαυτό του, και ότι οι αξίες ασφυκτιούν και δεν μπορούν να επιβιώσουν υπό καθεστώς καθολικής κυριαρχίας της υλικής δύναμης. Το μέλλον άραγε θα δώσει την ίδια απάντηση; Δεν το πιστεύουμε. Γιατί λαοί με ιστορία σπάνια πεθαίνουν, ενώ δεν τελεσφορεί καμιά προσπάθεια σχεδόν το παρόν να εξαφανίζει το παρελθόν, αφού το πρώτο κυοφορείται από το δεύτερο και έτσι μόνο πάντα υπάρχει. Αυτό, πιστεύω, θα μας

πει το μέλλον και για τον πόλεμο στο Ιράκ. Γιατί κάτω από την επιφάνεια της ιστορίας βρίσκονται οι υπόγειες διαδρομές της, όπου διαπλάθονται τα γεγονότα σχεδόν αδιόρατα και κατόπιν αναδύονται στην επιφάνειά της συνιστώντας τον κύριο κορμό της εξέλιξής της. Όσο κι αν κινήσανε θεούς και δαίμονες, όσο κι αν πέσανε με τα μούτρα όλοι τους, για να αποφράξουν τις υπόγειες διαδρομές της, οι μεταπολεμικές εξελίξεις στο Ιράκ φέρουν στην επιφάνεια καθημερινά ό,τι αδιόρατα συντελείται στο υπόστρωμα της Ιστορίας.

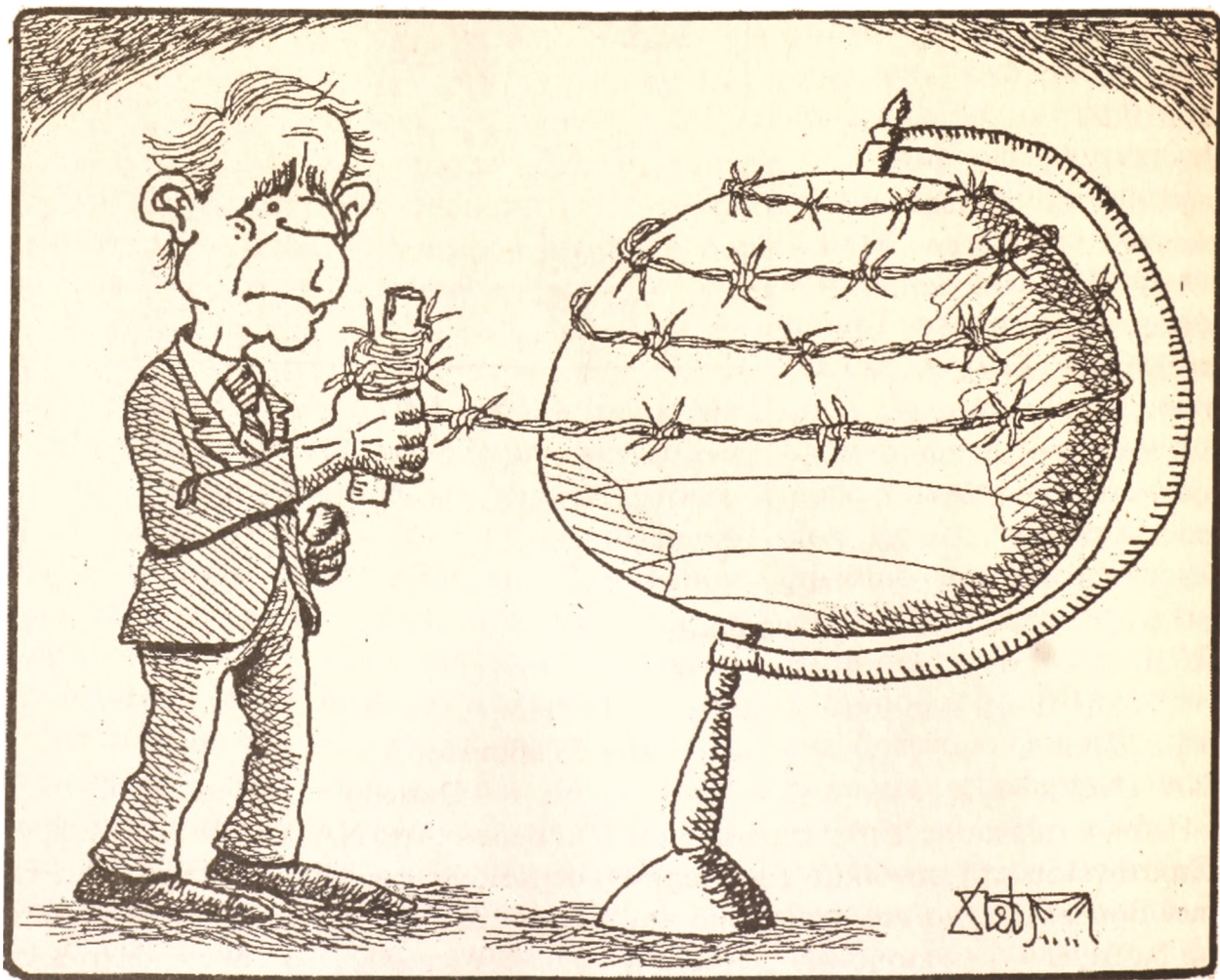
Η αισιόδοξη διεθνής προοπτική που ανοίγει το σχέδιο σύστασης αυτόνομου ευρωπαϊκού Στρατηγείου στις Βρυξέλλες απέχει ακόμη πολύ από το στόχο μιας μελλοντικής διάλυσης του ΝΑΤΟ. Παρά τις υστερικές διαμαρτυρίες του αμερικανού πρέσβη Νίκολας Μπερνς, που χαρακτήρισε το σχέδιο αυτό στις 15 Οκτωβρίου ως «την σημαντικότερη απειλή κατά του μέλλοντος του ΝΑΤΟ», η προοπτική του ευρωπαϊκού Στρατηγείου παραμένει ακόμη δέσμια ενός πανίσχυρου πλέγματος Ατλαντικών εξαρτήσεων.

Γι' αυτό ο Τόνυ Μπλερ άλλωστε διαβεβαιώνει ανελλιπώς ότι «ποτέ δεν πρόκειται να διακινδυνεύσω το ΝΑΤΟ» ή ότι «το ΝΑΤΟ είναι η βάση και ο ακρογωνιαίος λίθος της άμυνάς μας». Πράγματι, όσο ο Ευρωστρατός παραμένει παγιδευμένος στις Νατοϊκές δομές των ρυθμίσεων «Berlin plus» και του «Συμφώνου της Άγκυρας», η σύσταση ενός αυτόνομου ευρωπαϊκού Στρατηγείου δεν θα είναι παρά ένα πυροτέχνημα για την αναζωογόνηση του ωραίου μύθου της επικείμενης απεξάρτησης από τις ΗΠΑ.

Ευρωπαϊκή Άμυνα: Τα όρια ενός ελπιδοφόρου μύθου

του Αλέξανδρου Καζαμία

Ο στόχος μιας ολοκληρωμένης Κοινής Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφαλείας και Άμυνας (ΚΕΠΑΑ) είναι η σοβαρότερη εναλλακτική προοπτική για ένα διεθνές μέλλον απαλλαγμένο από τον милитарισμό του ΝΑΤΟ και των ηγεμόνων του, δηλαδή των ΗΠΑ και της Βρετανίας. Η ΚΕΠΑΑ είναι συνάμα το κρισιμότερο στάδιο για τη λεγόμενη «απόληξη» (finality) του πενήνταχρονου εγχειρήματος της ολοκλήρωσης της Ευρώπης σε μια ομοσπονδιακή ένωση των κρατών και των λαών της.¹ Η άμυνα αποτελεί τον πυρήνα της εθνικής κυριαρχίας του σύγχρονου κράτους και η μεταφορά της στους υπερεθνικούς θεσμούς της Ε.Ε. συνιστά καθοριστική προϋπόθεση της ομοσπονδοποίησης της Ευρώπης. Γι' αυτό, σωστά διακήρυξε στις 19 Οκτωβρίου ο γάλλος υπουργός Εξωτερικών Ντομινίκ ντε Βελπίν ότι «χωρίς ευρωπαϊκή άμυνα δεν πρόκειται να υπάρξει Ευρώπη» (*Financial Times*, 20.10.03). Και πράγματι, ένα μεγάλο μέρος της πρόκλησης των διαπραγματεύσεων γύρω απ' το Σχέδιο Συντάγματος που παρουσίασε τον περασμένο Ιούνιο στη Θεσσαλονίκη η

Επιτροπή για το Μέλλον της Ευρώπης, θα εξαρτηθεί από την πρόοδο που θα σημειωθεί ως το Δεκέμβριο πάνω στα άρθρα του που αφορούν το μέλλον της ΚΕΠΑΑ.

Δυστυχώς όμως, σαν το παράδοξο της πλατωνικής οντολογίας, η πραγματική υπόσταση της ΚΕΠΑΑ υπήρξε ως τώρα ένα «κακό ομοίωμα» της άκρως ελκυστικής ιδέας της. Με εξαίρεση τον νεο-

σύστατο Ευρωστρατό των 60.000 ανδρών, που παραμένει μια ειρηνευτική δύναμη χωρίς ενιαία στολή ή κεντρική διοίκηση και με περιορισμένη δράση στο πλαίσιο των «καθηκόντων της Πετρούπολης» (επίλυση κρίσεων, παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, αντιμετώπιση καταστροφών κ.λπ.), οι 15 στρατοί των 2.000.000 ανδρών της Ε.Ε. παραμένουν εθνικοί, ενώ 11 εξ αυτών υπάγονται στην Ενιαία Στρατιωτική Δομή του ΝΑΤΟ. Σαν να μην έφτανε όμως αυτό, ο ελαφρά εξοπλισμένος Ευρωστρατός, που απ' τη σύστασή του τον Ιανουάριο είναι επιστρατευμένος στην ΠΓΔΜ (προς ανακούφιση των Νατοϊκών στρατευμάτων) και στο Κογκό, είναι επιπλέον αλυσοδεμένος πάνω στο άρμα των δομών του ΝΑΤΟ:

- Οι πληροφορίες, το λογισμικό κι ο επιτελικός του σχεδιασμός, δηλαδή η «υποδομή του», είναι εξ ολοκλήρου δανεικά από το ΝΑΤΟ, όπως ορίζουν οι ρυθμίσεις «Berlin plus».

- Η πολιτική του διοίκηση, κατόπιν πιθανότατης παρασηκνιακής συμφωνίας Σημίτη-Γκιουλ στις 13 Δεκεμβρίου 2002 στην Κοπεγχάγη, δεν υπάγεται στην Ε.Ε. αλλά σ' ένα μικτό συμβούλιο ΝΑΤΟ-Ε.Ε. (το NAC-COPS), όπως προέβλεπε ακριβώς το μέχρι πρόσφατα κακόφημο «Σύμφωνο της Άγκυρας».²

- Αυτές, καθώς και άλλες ρυθμίσεις, όπως ο αποκλεισμός της Κύπρου και της Μάλτας απ' τις επιχειρήσεις του Ευρωστρατού που χρησιμοποιούν Νατοϊκά μέσα, εγκρίθηκαν στην «Κοινή Δήλωση ΝΑΤΟ-Ε.Ε.» που υπογράφηκε στις 16 Δεκεμβρίου 2002 στις Βρυξέλλες. Έτσι –όπως σημειώνει ένα καθιερωμένο πανεπιστημιακό σύγγραμμα– η ΚΕΠΑΑ «είναι ισχυρά εμπεδωμένη στο ΝΑΤΟ» κι ο Ευρωστρατός «μπορεί να δράσει “αυτόνομα” μόνο όταν το ΝΑΤΟ αποφασίζει να μη δράσει».³

Η ιδέα σύστασης ενός ευρωπαϊκού Στρατηγείου στη συνοικία Τερβουρέν των Βρυξελλών για «το σχεδιασμό και τη διεξαγωγή επιχειρήσεων χωρίς την προσφυγή στους πόρους και τις δυνατότητες του ΝΑΤΟ» προτάθηκε αρχικά από την τετραμερή διάσκεψη Γαλλίας-Γερμανίας-Βελγίου-Λουξεμβούργου στις 29 Απριλίου στις Βρυξέλλες. Υπό τη σκιά της αγγλοαμερικανικής εισβο-

λής στο Ιράκ, η πρόταση αυτή απέβλεπε σε μία εκ των υστέρων αναθεώρηση του Νατοϊκού πλαισίου λειτουργίας του Ευρωστρατού που είχε οριστικοποιηθεί στην «Κοινή Δήλωση ΝΑΤΟ-Ε.Ε.» στις 16 Δεκεμβρίου. Η πρωτοβουλία των «τεσσάρων» απέκτησε ωστόσο μεγαλύτερη σημασία όταν η άτυπη συνάντηση Σιράκ-Σρέντερ-Μπλερ στις 20 Σεπτεμβρίου στο Βερολίνο ενέκρινε ένα κείμενο που δήλωνε ότι «στόχος μας παραμένει η επίτευξη δυνατότητας σχεδιασμού και υλοποίησης είτε σε συμφωνία με τους 25 είτε ακόμη και σ' έναν κύκλο ενδιαφερομένων εταίρων». (EUobserver, 16.10.03). Σημείο καμπής υπήρξε η νέα στάση του Μπλερ, που επιθυμεί πλέον ν' αντισταθμίσει τη φιλοαμερικανική πολιτική του στον πόλεμο του Ιράκ, επιστρέφοντας εκ νέου στον «τρίτο δρόμο» του εξισορροπιστή των σχέσεων ΗΠΑ-Ε.Ε.

Ήδη από τη διάσκεψη του Ατλαντικού Συμβουλίου στο Κολοράντο Σπρινγκς στις 8-9 Οκτωβρίου, ο αμερικανός αντιπρόσωπος στο ΝΑΤΟ Νίκολας Μπερνς άρχισε να εκφράζει ανησυχίες για τις πρωτοβουλίες των «τεσσάρων»: «Αυτό που δεν μπορούμε και δεν πρόκειται να ανεχτούμε, είναι η δημιουργία ενός εναλλακτικού ευρωπαϊκού γενικού στρατηγείου. Αυτό θα δημιουργήσει αναπαραγωγή [σ.σ. του Νατοϊκού στρατηγείου]... κι αντίφαση με τις συμφωνίες Berlin plus» (Le Monde, 16.10.03).

Καθώς όμως ο Μπερνς επαναλάμβανε στις 15 Οκτωβρίου στις Βρυξέλλες ότι η ευρωπαϊκή άμυνα «είναι η σημαντικότερη απειλή κατά της Συμμαχίας», στην άλλη άκρη της πόλης η Διάσκεψη Κορυφής της Ε.Ε. προσέγγιζε το θέμα ακόμη πιο τολμηρά. Αρχικά σε παρασηκνιακή συνάντηση 45 λεπτών, που ο προεδρεύων Μπερλουσκόνι έκανε πως αγνοεί (EUobserver, 17.10.03), οι Μπλερ, Σρέντερ, Σιράκ και Βέρχοφ-σταντ του Βελγίου συζήτησαν θέματα που, σύμφωνα με τη γαλλίδα εκπρόσωπο Κατρίν Κολονά, «θα συνέβαλαν στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής άμυνας». Την επομένη, η επίσημη Διάσκεψη Κορυφής της Ε.Ε., στο πλαίσιο των συζητήσεων για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, εξέτασε κείμενο που προέβλεπε αυτό που ο Σιράκ ονομάζει «δομική αμυντική συνεργασία», δηλαδή τη δυνατότητα κάποιων κρατών-μελών να σχηματίσουν «στενή ομάδα» που να μοιράζεται κοινό στρατιωτικό σχεδιασμό και αμοιβαία αμυντική στήριξη.

Συγκεκριμένα, το κείμενο πρότεινε την περίληψη ειδικού άρθρου στο Σύνταγμα που να προβλέπει ότι: «Ένα κράτος-μέλος που μετέχει σε τέτοια συνεργασία και το οποίο θα βρεθεί θύμα ένοπλης επίθεσης στο έδαφός του θα ενημερώνει τα άλλα συμμετέχοντα κράτη για την κατάσταση και θα μπορεί να ζητήσει βοήθεια και στήριξη από αυτά» (Herald Tribune, 17.10.03). Έτσι,

εκτός από το Στρατηγείο και τον «κοινό σχεδιασμό», η πρόταση αυτή (α) επέκτεινε τον κοινό σχεδιασμό απ' τις «εκτός Ε.Ε.» αποστολές του Ευρωστρατού στη λεγόμενη «εδαφική άμυνα» των κρατών-μελών της Ένωσης και (β) άνοιγε την εξω-Νατοϊκή δυνατότητα αμοιβαίας αμυντικής βοήθειας μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ Ή ΑΝΑΛΗΨΗ ΝΕΩΝ ΑΤΛΑΝΤΙΚΩΝ ΒΑΡΩΝ

Όπως συνέβη όμως με το φιάσκο της «Νατοποίησης» του Ευρωστρατού πέ- ρυσι, η ανάμειξη της Βρετανίας στις πρωτοβουλίες αυτές θέτει ξανά τον κίν- δυνο μιας νέας «Νατοποίησης» των άρ- θρων του Ευρωπαϊκού Συντάγματος που αφορούν την ΚΕΠΑΑ. Αρχικά ο Μπλερ μπορεί να αποδέχεται μεν τις συ- νταγματικές προτάσεις περί «κοινού σχεδιασμού», ωστόσο περιορίζει τη στή- ριξη αυτή στις «επιχειρήσεις που η Ουά- σιγκτον δεν επιθυμεί να αναλάβει» και γι' αυτό πιστεύει ότι ένα αυτόνομο ευ- ρωπαϊκό Στρατηγείο δεν είναι ανα- γκαίο. Τα ίδια άλλωστε υποστήριξε και ο Ύπατος Αντιπρόσωπος της ΚΕΠΑΑ Χαβιέ Σολάνα μετά την κοινή Διάσκεψη

NATO-E.E. στις 21 Οκτωβρίου, αποδει- κνύοντας πως οι θέσεις Μπλερ υπερι- σχύουν: «Δεν υφίσταται, είτε, ανάγκη για... στρατηγείο. Σήμερα... είναι πολλά κράτη που έχουν στρατηγεία τα οποία θα μπορούν να γίνουν πολυεθνικά». Επίσης οι Βρετανοί δεν αποδέχονται την επέκταση του «κοινού σχεδιασμού» για την εδαφική άμυνα των κρατών-με- λών της Ε.Ε. και τον περιορίζουν στις «εκτός Ε.Ε.» αποστολές του Ευρωστρα- τού: «Είναι απαράδεκτο για μας και όχι ρεαλιστικό για την Ε.Ε. να φιλοδοξεί να παράσχει εδαφική άμυνα. Αυτό πρέπει να είναι ζήτημα του ΝΑΤΟ», είπε ξεκά- θαρα στις 20 Οκτωβρίου ο υπουργός Εξωτερικών Τζακ Στρω.

Ταυτόχρονα όμως, η τακτική των «τεσσάρων» δεν δείχνει διόλου προε- τοιμασμένη να παρακάμψει τα Νατοϊ- κά πλοκάμια με τα οποία ο Μπλερ τυλί- γει την ΚΕΠΑΑ. Αντιθέτως, μιλώντας στο BBC στις 20 Οκτωβρίου, ο γάλλος υπουργός Εξωτερικών Ντομινίκ ντε Βελπίν εξήρε τη βρετανική συνεργα- σία, λέγοντας πως «δεν μπορεί να υπάρξει ευρωπαϊκή άμυνα χωρίς τη Βρετανία». Χειρότερο όμως είναι το γεγονός ότι απουσιάζει ακόμη παντε-

λώς η οποιαδήποτε ιδέα ή πρόβλεψη για την αποδέσμευση του Ευρωστρα- τού από το ήδη υπάρχον Νατοϊκό πλαίσιο των ρυθμίσεων «Berlin plus», το «Συμφώνου της Άγκυρας» και τη «Κοινής Δήλωσης NATO-E.E».

Δυστυχώς, το προηγούμενο της μυστη- ριώδους γαλλογερμανικής κι ελληνικής υποχώρησης τον περασμένο Δεκέμ- βριο απέναντι στις αμερικανικές πιέ- σεις για την αποδοχή του «Συμφώνου της Άγκυρας» δεν αφήνει πολλά περι- θώρια αισιοδοξίας. Αλλά ακόμη κι αν η πρωτοβουλία των «τεσσάρων» αποφύ- γει τους βρετανικούς σκοπέλους για τη «Νατοποίηση» των άρθρων του Ευρω- παϊκού Συντάγματος που αφορούν στην ΚΕΠΑΑ, η μετάβαση προς μια αυ- τόνομη ευρωπαϊκή άμυνα συνεχίζει να είναι αδύνατη τη στιγμή που ο Ευρω- στρατός παραμένει ριζωμένος στο θερ- μοκήπιο του ΝΑΤΟ. Αν δεν προηγηθεί ο ξεριζωμός του από την παγίδα αυτή, κάθε πρωτοβουλία ενίσχυσής του με Στρατηγεία ή επιτελεία σχεδιασμού, όχι μόνο δεν θ' αποτελέσει κίνηση αυτο- νόμησης, αλλά θα επιφορτώνει τους Ευρωπαίους με ακόμη μεγαλύτερα Να- τοϊκά βάρη, αποδεσμεύοντας έτσι αμε- ρικανικές δυνάμεις για νέες περιπέτει- ες τύπου Ιράκ. Κι ενώ θα γίνονται όλα αυτά, θα διαιωνίζεται επιπλέον και ο μύθος πως η Ευρώπη αυτονομείται τά- χα από τις ΗΠΑ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. Γιόσκα Φίσερ, «From Confederation to Federation - Thoughts on the Finality of European Integration», *European Essay* no. 8, Federal Trust, Λονδίνο, 2000.
2. Βλ. Δευτερολογία του Κ. Σημίτη, Πρακτικά Βουλής, 17.12.2002: «Για τη χρησιμοποίηση των μέσων του ΝΑΤΟ γι' αυτές τις αποστολές υπάρχει πρώτα ένα κείμενο, το λεγόμενο "κείμενο των Βρυξελλών", είναι το παλιό κείμενο της Άγκυρας όπου υπάρχει μια προσθήκη στο άρθρο 2 και αυτό το κείμενο αποφασίστηκε από την ΕΕ στις Βρυξέλλες και αποφασίστηκε και εγκρίθηκε επίσης από το ΝΑΤΟ την Παρασκευή [σ.σ. 13.12.02]».
3. Neil Nugent, *The Government and Politics of the EU*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2003, σ. 420.

ΕΙΚΟΣΙ ΠΡΟΣΩΠΑ
ΖΗΤΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Απόπειρα μιας ελληνικής
αυτοβιογραφίας

ΡΕΝΑ ΑΓΓΟΥΡΙΔΟΥ

Είκοσι πρόσωπα
ζητούν την Ελλάδα:

Απόπειρα μιας ελληνικής
αυτοβιογραφίας

Ένα βιβλίο για την Ελλάδα
που ζήσαμε και ζούμε

ΠΟΤΑΜΙΟΣ

ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 31 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 010. 72.31.271

«Ένα οδοιπορικό
που διαβάζεται σαν
μυθιστόρημα και που
δίνει πράγματι, με
χρώματα, μουσικές
κι αρώματα, ένα
στίγμα της ζωής
και του πολιτισμού
του τόπου μας,
μπαίνοντας
στον 21ο αιώνα.
Κι ακόμα τι θα πει
συνέντευξη με λόγο
ύπαρξης
και ποιότητα».

Ολγα Μπακομάρου,
Ελευθεροτυπία

«Ένα καταπληκτικό
βιβλίο»

Χρ. Μιχαηλίδης,
Σταθμός 101,3

«Η Ρένα Αγγουρίδου
μοιάζει ικανή
να ανασύρει αλήθειες
ακόμη και από
τον πλέον "κλειστό"
συνομιλητή της».

Κ. Νούλας, Αντί

Στην κόψη του ξυραφιού ο Σαρόν

Το αίμα εξακολουθεί να ρέει στο Ισραήλ, καθώς ο Αριέλ Σαρόν παραμένει αμετακίνητος στην σκληρή τακτική που έχει χαράξει, γράφοντας προκλητικά στα παλιά του παπούτσια τον ΟΗΕ και τις έντονες αντιδράσεις όχι μόνο της διεθνούς κοινότητας αλλά και μιας μεγάλης μερίδας ισραηλινών πολιτών. Ένα καλό νέο ωστόσο είναι ότι μόλις πρόσφατα άρχισε να εκδηλώνεται προβληματισμός και εκ μέρους της Ουάσιγκτον, πράγμα που σημαίνει ότι, αν ο προβληματισμός αυτός είναι σοβαρός, δεν αποκλείεται ο Σαρόν να βρεθεί για πρώτη φορά σε πραγματικά δύσκολη θέση.

Την περασμένη εβδομάδα η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ προχώρησε σε μία απερίφραστη καταδίκη του Ισραήλ, κυρίως για την συνεχιζόμενη κατασκευή του περίφημου τείχους που θα χωρίζει –μάλλον θα εγκλωβίζει– τις κατεχόμενες παλαιστινιακές περιοχές από το ισραηλινό έδαφος, εγκλωπώνοντας παράλληλα σ' αυτό τους ισραηλινούς εποικισμούς στα Κατεχόμενα, δήθεν για προστασία του Ισραήλ και των εποίκων του από επιθέσεις των Παλαιστινίων. Η καταδίκη αυτή δεν έχει βεβαίως δεσμευτικές συνέπειες. Ωστόσο ήταν η πρώτη φορά που το θέμα του τείχους ήλθε επίσημα στο προσκήνιο, γεγονός που δείχνει ότι η διεθνής κοινότητα, παρά τη σθεναρή αντί-

σταση του αμερικανικού παράγοντα, θα συνεχίσει να πιέζει με στόχο την αλλαγή της πολιτικής Σαρόν και την αποδοχή από το Ισραήλ μιας συμφωνίας που θα επιλύει το παλαιστινιακό πρόβλημα.

Από την πλευρά του ο ίδιος ο Σαρόν, απαντώντας στην καταδίκη αυτή με την συνήθη τακτική του, δήλωσε ότι δεν πρόκειται να σταματήσει η κατασκευή του τείχους και παράλληλα προχώρησε στη νομιμοποίηση ενός αριθμού νέων ισραηλινών οικισμών. Ταυτόχρονα ο ισραηλινός στρατός πραγματοποίησε νέες επιδρομές στα παλαιστινιακά εδάφη, προκαλώντας τον θάνατο ή τον τραυματισμό πολλών αμάχων Παλαιστινίων. Σε μια περίπτωση μάλιστα, στη Λωρίδα της Γάζας, ανατίναξε τρία ημιτελή πολυώροφα

κτίρια, αφού προηγουμένως υποχρέωσε 2000 Παλαιστίνιους να εγκαταλείψουν άρον-άρον την περιοχή.

Αυτή την περίοδο ο Σαρόν έχει εκτός των άλλων να αντιμετωπίσει και μια έρευνα που διεξάγεται από τις εισαγγελικές αρχές της χώρας του, οι οποίες ψάχνουν στοιχεία για καταγγελίες εμπλοκής του ίδιου σε σκάνδαλα διαφθοράς. Συγκεκριμένα εξετάζονται κατηγορίες, σύμφωνα με τις οποίες ο Σαρόν πήρε ένα παράνομο δάνειο κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου του 1999, ενώ στις αρχές της περασμένης δεκαετίας είχε επίσης δωροδοκηθεί από μεγαλοεπιχειρηματία για να προωθήσει ένα πρόγραμμα αγοράς ακινήτων στην Ελλάδα.

Παρ' όλα αυτά, είναι φανερό ότι, αν δεν υπάρξει κάποια δραματική εξέλιξη που θα τον υποχρεώνει για κάτι τέτοιο, ο Σαρόν θα συνεχίσει την ίδια τακτική, παρατείνοντας την εκκρεμότητα στο Παλαιστινιακό, υποδαυλίζοντας συνεχώς το κλίμα σύγκρουσης Ισραηλινών και Παλαιστινίων και δημιουργώντας όλο και περισσότερα θύματα και από τις δύο πλευρές.

Εδώ όμως έρχεται ο νέος προβληματισμός που εκδηλώνεται από την πλευρά των ΗΠΑ και δεν αποκλείεται να αποτελέσει την αρχή κά-

ποιων σημαντικών αλλαγών στην αμερικανική στάση και κατ' επέκταση στη στάση εν γένει της διεθνούς κοινότητας, με στόχο την επίλυση της κρίσης και την εξεύρεση μιας λύσης για το παλαιστινιακό πρόβλημα.

Μετά από τις έντονες κόντρες και από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού για το θέμα του Ιράκ, αυτή τη στιγμή η Ουάσιγκτον αρχίζει να αισθάνεται ότι έχει περισσότερη ανάγκη την Ευρώπη –κυρίως– αλλά και άλλες χώρες, απ' όσο υπολόγιζε αρχικά ή άφηνε τουλάχιστον να φαίνεται πριν από την εισβολή. Στο πλαίσιο αυτό, μέσα από διάφορα διπλωματικά παιχνίδια, η αμερικανική κυβέρνηση προσπαθεί με κάθε τρόπο να εξασφαλίσει την υποστήριξη των δυτικών συμμάχων της στα μέτωπα που έχει ανοίξει. Όσο κι αν δεν το ομολογεί ανοιχτά όμως, αντιλαμβάνεται ότι θα πρέπει να προσφέρει και ουσιαστικά ανταλλάγματα, σε υλικό και σε πολιτικό επίπεδο.

Στην προκειμένη περίπτωση, θα πρέπει ήδη να αντιλαμβάνεται ότι δεν είναι δυνατό από τη μία πλευρά να αγνοεί τις αντιδράσεις όλων σχεδόν των χωρών του κόσμου για την πολιτική του Σαρόν κι από την άλλη να αξιώνει από αυτές να δεχτούν τις δικές της επιλογές και να τις στηρίζουν.

Βεβαίως, αν υπάρξει κάποια νέα συζήτηση στο Συμβούλιο Ασφαλείας, για την οποία θα πρέπει να γίνει ψηφοφορία, προκειμένου να καταδικασθεί κάποια ενέργεια του Σαρόν, είναι βέβαιο ότι και πάλι η Ουάσιγκτον θα ασκήσει βέτο. Ωστόσο στον ορίζοντα έχουν αρχίσει να διαμορφώνονται ορισμένες εξελίξεις, οι οποίες είναι επίσης βέβαιο ότι θα αποτελέσουν μια νέα δοκιμασία για την αμερικανική κυβέρνηση.

Συγκεκριμένα, εδώ και αρκετό καιρό έχει αρχίσει να συζητείται όλο και περισσότερο μεταξύ ευρωπαίων κυρίως πολιτικών και διπλωματών η ιδέα της αποστολής στο Ισραήλ μιας διεθνούς ειρηνευτικής δύναμης, στόχος της οποίας θα είναι να προλάβει τα χειρότερα που μπορεί να συμβούν και παράλληλα να συμβάλει σε κάποιες μορφής διεθνοποίηση του

προβλήματος. Όπως είναι γνωστό, στην ιδέα αυτή αντιδρούν τόσο ο Αριέλ Σαρόν όσο και η αμερικανική κυβέρνηση. Στο πλαίσιο αυτό όμως, προτείνεται από πολλούς η εναλλακτική λύση να προχωρήσει η διεθνής κοινότητα, με κάποια αφορμή, στην αποστολή παρατηρητών στο Ισραήλ, εν ανάγκη και χωρίς την σύμπραξη των ΗΠΑ.

Μια άλλη άποψη εξάλλου είναι ότι επιτέλους δεν μπορεί το Ισραήλ να υπαγορεύει πολιτική γραμμή στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ότι η τελευταία θα πρέπει να σκεφθεί το ενδεχόμενο της επιβολής κυρώσεων, αν δεν υπάρξουν βήματα συμμόρφωσης στις προβλέψεις του «Οδικού Χάρτη» για την ειρήνευση στην περιοχή κατ' αρχήν και την επίλυση του προβλήματος στη συνέχεια.

Τ.Κ.Δ.

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.), της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας (EFPP) και της Εθνικής Έταιρείας Ψυχοθεραπείας Ελλάδος (ΕΕΨΕ) (Μέλος της ΕΑΡ)

ΕΤΗΣΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Όμαδική Ψυχοθεραπεία - Ψυχοδράμα
Ψυχολογική Αξιολόγηση
Κοινωνική Ψυχιατρική - Κοινωνικοθεραπεία
Δυναμική της Οικογένειας

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πληροφορίες - Έγγραφες

Αθήνα: Γραμματεία τοβ Α.Ψ.Κ. 9.00 π.μ. - 9.00 μ.μ.
Γεωργία Μωφοπούλου 0651 75487, Τέλη Τόλη 0651 21782,
Ιωάννινα: Φραντζέσκα Μπασιλά 031/455.331, Τρίτη - Τετάρτη 6.00 - 8.00 μ.μ.
Θεσσαλονίκη: Άσπασία Παπαδοπούλου 031 / 435.919, Δευτέρα & Τετάρτη: 6.00-8.00 μ.μ.
Κατερίνη: Λάμπης Σιδηρόπουλος 0351/ 38465, Τρίτη 10.00 - 1.00 π.μ. & Τετάρτη 5.00-8.00 μ.μ.
Λάρισα: Στέλα Ή. Λαμπροπούλη 041 / 253108
Βόλος: Μαρία Άλυστολίδου 0421 / 50349

Σ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ * ΤΗΛ. 6447.533-6435.980-
FAX 6445.140 e-mail: igaa-opc@otenet.gr - www.opc.gr

Πάρε ό,τι θέλεις παλιατζή

Του Νίκου Πρωινού

Το παλιό λαϊκό άσμα του αξέχαστου Διονυσίου θύμισε η εμφάνιση των τριών εκπροσώπων της χώρας στο πρωταθλητριών. Δεν είναι μόνο οι τρεις ήττες του Ολυμπιακού, του Παναθηναϊκού και της ΑΕΚ, αλλά και οι εμφανίσεις τους που θύμισαν Σημίτη σε διαπραγματεύσεις με το ΝΑΤΟ, την Ε.Ε. ή άλλους ευαγείς οργανισμούς. Σκέτη τραγωδία.

Καμία έκπληξη ως προς τα αποτελέσματα. Τα πιο προβλέψιμα σημεία του Στοιχήματος.

Η ΑΕΚ ταλανίζεται από το «οικονομικό» (η αλήθεια είναι όχι όπως στην αρχή της περιόδου), αλλά με έναν πρόεδρο-φάντασμα κι έναν προπονητή κόντρα με μεγάλη μερίδα οπαδών που εξακολουθούν να τον θεωρούν προδότη, και ορισμένους παίκτες με καθεστωτική αντίληψη αλλά... ΠΑΣΟΚ, που θέλουν να είναι στην ενδεκάδα ανεξάρτητα από την απόδοσή τους.

Ο Ολυμπιακός χωρίς σέντερ-φορ, με τον Χούτο στο ψυγείο, επειδή θέλει ο πρόεδρος να τον πουλήσει κι όχι να τον αφήσει να φύγει μόλις λήξει το συμβόλαιό του σε μερικούς μήνες (οι περί απειθαρχίας αιτιάσεις μόνο τους αναγνώστες του Πρωταθλητή και τους τηλεθεατές του Κοκκαλοκάναλου πείθουν), και με διαιτησίες που δεν έχουν την παραμικρή σχέση με το Ελλαδιστάν των Κανελλόπουλου-Γκαγκάση-Μπίκα, είναι αδύνατο να κερδίσει έξω.

Ο Παναθηναϊκός από την άλλη, η μόνη ομάδα με ευρωπαϊκό αέρα, μετά τις καλοκαιρινές επιλογές της Νέας Τάξης Πραγμάτων στο θέμα του προπονητή και των παικτών πάει (και θα πάει) από το κακό στο χειρότερο: Έδιωξαν τον Καραγκούννη, τον Λυμπερόπουλο, τον Μπόατεκ, τον Κόλκα και τον Μαρκαριάν (προπονητή) και πήραν προπονητή τον Σουμ και παίκτες όπως ο Ζατάουντας, ο Μινχ, ο Επαλέ...

Μικρογραφία του ΠΑΣΟΚ έχει γίνει. Δεν μπορεί να σου φεύγει ο Μπένος, ο Κρεμαστινός, ο Παπαδόπουλος, να βάζεις στο ψυγείο τον Λαλιώτη και να τους αντικαθιστάς με τον Μπίστη, τον Βούγια, τον Κουναλάκη και για γραμματέα να βάζεις τον Michel. Τελικά το πρόβλημα δεν ήταν μόνο ο Φιλιππίδης. Κι οι φιλαθλοι το 'χουν πάρει χαμπάρι...

Και μια περί Παναθηναϊκού ο λόγος, να πούμε ότι το «γηπεδικό» φαίνεται ότι απασχολεί και το Μαξίμου. Ο κ. Καταλληλότερος δεν θέλει να έχει σε κόντρα τους πράσινους φιλάθλους. Είναι πολλά τα μέτωπα που άνοιξε. Ερασιτέχνης και ΠΑΕ όμως δήλωσαν ξεκάθαρα ότι απαιτούν ίση μεταχείριση με το μαγαζί του κ. Κρόκου. Του έδωσαν τζάμπα γήπεδο και τώρα του δίνουν και πολλά... τάλαρα. Οι πράσινοι ζητούν κατασκευή νέου γηπέδου στη Λεωφόρο και χρηματοδότηση από την Πολιτεία. Σε διαφορετική περίπτωση θα κα-

ταγγείλουν τους Πασόκους και θα περιμένουν λύση από την επόμενη κυβέρνηση, που και η κυρά Κατίνα που έχει το ψιλικάτζίδικο της γειτονιάς μου ξέρει ότι θα είναι η Ν.Δ.

Ο παλαιός ρεπόρτερ και νυν υφυπουργός Γ. Λιάνης σε ρόλο Κουλούρη του αθλητισμού, τρέχει, υπόσχεται κάνει δηλώσεις και προσπαθεί να προλάβει τα χειρότερα. Βλέπετε, ο υπέρβαρος προϊστάμενός του με τα έργα του στη Θεσσαλονίκη και τη στάση του με το φιλαράκι του τον κυρ-Σωκράτη έχει φέρει σε οριακό σημείο τις σχέσεις Παναθηναϊκού-Πολιτείας.

Η εφημερίδα *Αποψη*, ιδιοκτησίας Βίκτορα Μητρόπουλου, αποκάλυψε ότι ο νυν πρόεδρος του ΠΑΟΚ –επιστήθιος φίλος του κ. Βενιζέλου– έχει σοβαρό νομικό κώλυμα που του απαγορεύει να διοικεί την ΠΑΕ. Η Επιτροπή Παπαλάκη σιωπά γνωρίζοντας το ρηθέν ότι «η σιωπή είναι χρυσός». Πού τους βρίσκει όλους αυτούς τους απίθανους ο Θεσσαλονικάρχης και τους πασάρει στον ΠΑΟΚ, είναι ανεξήγητο. Μήπως θα μπορούσε να βοηθήσει η κ. Νικολούλη;

Μέχρι τότε η ομάδα του Αναστασιάδη θα πορεύεται σε τεντωμένο σχοινί. Όπως κι ο Άρης που είναι στο παρά πέντε για το σάλτο-μορτάλε.

Έβγαλαν από την κληρωτίδα τον Βασάρα, για να μη δυσαρεστήσουν τον Σωκράτη, για το ντέρμπι ΑΕΚ-Ολυμπιακού. Τι κι αν ο Βασάρας μια βδομάδα πριν είχε σφυριξεί τον αγώνα Μαρσείγ-Πόρτο αποσπώντας τα χειροκροτήματα οπαδών και παικτών και των δυο ομάδων; Αυτά είναι ψιλά γράμματα για τον «τεχνοκράτη» Μπίκα. Σφύριξε ο Μπριάκος και έπνιξε πέναλτι στα πρώτα λεπτά υπέρ της ΑΕΚ. Πάντα τέτοια και θα προκόψουμε.

Να κλείσουμε και με κάτι ευχάριστο. Την εκπληκτική πορεία και τις εμφανίσεις του Αιγάλεω. Και φυσικά τα νέα γκάλοπ που δείχνουν την οριστική βύθιση του ΠΑΣΟΚ...

δια λογος αναγνωστών

Για το πάρκινγκ στο Νοσοκομείο Παιδων

Από τον αναγνώστη μας
Λεάνδρο Σλάβη πήραμε το
γράμμα που ακολουθεί:

Αγαπητό Αντί,

Στο τχ. 798 (17.10.2003) δημοσιεύτηκε επιστολή μου, στην οποία αντέκρουα ισχυρισμό σε σχόλιο του περιοδικού που ανέφερε ότι το πάρκινγκ στο Νοσοκομείο Παιδων στο Γουδί «κατασκευάζεται εδώ και χρόνια, αλλά δεν τελειώνει» και απάντηση του συντάκτη του κειμένου, στην οποία αναφέρεται ότι: «Το σχόλιο αναφερόταν πρωτίστως στην κυκλοφοριακή ασφυξία εμπρός στην είσοδο του Νοσοκομείου ... και στην κλειστή πλατεία λόγω κατασκευής του πάρκινγκ. Ως γνωστόν η πλατεία έκλεισε απ' το φθινόπωρο του 2000 λόγω της "σπουδής" των αρμοδίων. Πού διαφωνούμε;»

Δυστυχώς η απάντηση «άλλα λόγια ν'αγαπιόμαστε» με αναγκάζει να δευτερολογήσω. Διαφωνούμε. Όχι στην κυκλοφοριακή ασφυξία, την οποία έχω υποστεί επανειλημμένα, αλλά στη μομφή ότι το πάρκινγκ «κατασκευάζεται εδώ και χρόνια, αλλά δεν τελειώνει». Η κατασκευή του έχει αρχίσει μόλις πριν από δεκατέσσερις μήνες (και όχι πριν από χρόνια, όπως αφήνει να εννοηθεί το σχόλιο του περιοδικού) και θα έχει τελειώσει μέχρι την άνοιξη. Δηλαδή μέσα σε διάστημα κάτι παραπάνω από ικανοποιητικό για τις συνθήκες κατασκευής. Και ο συντάκτης σας δεν παίρνει πίσω την ανακρίβεια του σχολίου. Τώρα, αν ήθελε να πει ότι, ενόψει της κατασκευής,

η πλατεία είχε κλείσει από το 2000, θα μπορούσε να παραδεχτεί ότι χρησιμοποίησε λάθος έκφραση.

Πάντως, σ' αυτή την περίπτωση, οι αρμόδιοι θα έπρεπε να εισπράξουν συγχαρητήρια για τη «σπουδή» τους να κλείσουν ένα χώρο έργου ένα και πλέον χρόνο πριν το αναθέσουν! Κατά κανόνα «σπεύδουν» κατόπιν εορτής. Αν και θα μου επιτρέψετε να αμφιβάλλω ακόμα και γι' αυτό. Σχεδόν όλο το Γενάρη του 2001 είχα παιδί στο Νοσοκομείο και πηγαينوερχόμουν να νυχθημερόν, χωρίς να διαπιστώσω κλείσιμο της πλατείας.

Αθήνα, 20 Οκτωβρίου 2003

Φιλικά

Λεάνδρος Σλάβης

Για το παρεμπόριο κατοικίδιων ζώων

Μια επιστολή της Λιάνας
Αλεξανδρή, η οποία
υπερασπίζεται με την
Φιλοζωική Εταιρεία,
παράλληλα όμως δικαιώνει
την συνεργάτιδα του Αντί
Μαρία Τσάτσου για την
έρευνά της σχετικά με το
εμπόριο κατοικίδιων ζώων
που γίνεται στην Ελλάδα.

Αγαπητή Μαρία,

Τυχαία έπεσε στα χέρια μου δικό σου κείμενο για τις αποστολές ζώων σε βόρειες χώρες και για την αναφορά που κάνεις στο «κύκλωμα κυριών» που διακινούν ζώα από τη χώρα μας, καθώς και τις υποψίες και θέσεις σου για το θέμα, που τις γνωρίζουμε δημοσιευμένες κατά καιρούς στον έντυπο ή ηλεκτρονικό τύπο. Θα ήθελα λοιπόν στα επιμέρους ερω-

τήματα που θέτεις να απαντήσω, μεταφέροντας έτσι και την θέση της Φιλοζωικής.

Προσωπικά θέλω να σε συγχαρώ για τον αγώνα που κάνεις. Όμως, ενώ μαίνεσαι εναντίον της Φιλοζωικής κατά καιρούς, αγνοείς παντελώς το γεγονός ότι με απόφαση του ΔΣ η αποστολή ζώων από την Ελλάδα στο εξωτερικό απαγορεύεται σε μας, επειδή ακριβώς, και πριν γίνει όλος αυτός ο ντόρος που ξεκίνησες (με το δίκιο σου) εσύ, είχαμε σοβαρές υπόνοιες ότι ήταν αδύνατο να ελέγξουμε ζώα που στέλνονται τόσο μακριά, αφού δεν μπορούμε να το κάνουμε ούτε στο παρακάτω τετράγωνο που λέει ο λόγος.

Λόγω δε της δικής σου έρευνας, η Φιλοζωική Εταιρεία τήρησε ακόμα πιο αυστηρά την απόφασή της αυτή και προέβη σε «αποκεφαλισμούς» όσων συμμετείχαν. Συγκεκριμένα: Απελύθη κακήν κακώς μια υπάλληλός μας, όταν διαπιστώθηκε ότι εκτός ωραρίου συμμετείχε σε αποστολές ζώων στη Γερμανία, συνδράμοντας τις κυρίες (εκ των οποίων μάλιστα κάποιες είναι και μέλη μας) για τον σκοπό αυτό, εν αγνοία της διοίκησης και όλων των υπολοίπων που εργάζονται στη Φιλοζωική. Η υπάλληλος, αν και είχε υπογράψει ειδική σύμβαση που απαγορεύει τέτοια δραστηριότητα, την έκανε παράνομα και κρυφά από όλους μας. Όταν όμως οι ίδιες οι κυρίες που εξυπηρετούσε -τόσο φιλοξενώντας ζώα στο σπίτι της (πάνω από 60 κάθε φορά) με αδρό μάλιστα «ημερήσιο μίσθωμα» (χωρίς άδεια για τέτοιο σκο-

πό και χωρίς να εκδίδει φυσικά αποδείξεις είσπραξης) όσο και διευκολύνοντάς τες στην μεταφορά των ζώων στο αεροδρόμιο, όπου βεβαίως δεν κινούσε υποψίες αφού η Φιλοζωική συνεργάζεται σε πρόγραμμα στείρωσεων αδέσποτων- και οι οποίες την στήριζαν εν αγνοία μας, την «κάρφωσαν» τελικά, τότε εκλήθη από το ΔΣ και τον Πρόεδρο της Φιλοζωικής κ. Κ. Ζώη σε απολογία. Τα αρνήθηκε βεβαίως όλα, οι καταγγελίες όμως ήταν τόσο ισχυρές που δεν υπήρχαν περιθώρια αμφισβήτησης.

Επειδή λοιπόν το ΔΣ έκρινε τη συμπεριφορά της παράνομη και αντισυμβατική, προέβη σε άμεση απόλυσή της μόνο γι' αυτό το λόγο, αφού κατά τα άλλα δεν υπήρχε κανένα πρόβλημα.

Σήμερα η κυρία αυτή συνεχίζει μετά του συζύγου της και ζώα να φιλοξενεί επί πληρωμή, προκειμένου να φύγουν για τον Βορρά, και να μεταφέρει από κτηνίατρο σε κτηνίατρο ζώα που στείρωνονται από δημοτικές επιτροπές (Φιλοθέης, Ψυχικού κλπ) ή διάφορες κυρίες που έχουν ως μόνο στόχο την... αποκατάσταση ζώων με την αποστολή τους σε χώρες του Βορρά. Και αυτό γίνεται επί πληρωμή, χωρίς καμία σχετική άδεια μεταφοράς, ειδικό μεταφορικό με εγκεκριμένη άδεια του Υπουργείου Συγκοινωνιών, ή άλλη νομιμότητα.

Πού είναι λοιπόν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί για έσοδα από τέτοιες παράνομες δραστηριότητες και πού γίνεται έλεγχος σε κάθε κυρία που σωστά αναφέρεις σε όλα τα άρθρα σου ότι επίσης

δεν έχουν άδεια για κάτι τέτοιο;

Μετά την απόλυση της υπαλλήλου, ζητήσαμε εξηγήσεις από τις κυρίες που ξέραμε πως μας ενέπλεξαν, και παράλληλα απευθυνθήκαμε στον αντιδήμαρχο Φιλοθέης, αφού η Επιτροπή Φιλοθέης ήταν ο αποκλειστικός «πελάτης» της υπαλλήλου, ζητώντας να διερευνηθεί τι γίνεται με τα μέλη της Επιτροπής που επιδοτεί ο Δήμος. Από τον Ιούνιο του 2003 που στείλαμε την επιστολή μας πάντως και μέχρι σήμερα, κανείς από τον Δήμο δεν μας έχει απαντήσει, ενώ γνωρίζουμε ότι η απολυθείσα συνεχίζει να μεταφέρει ζώα σε ιδιώτες κτηνιάτρους, καθώς και στο αεροδρόμιο προκειμένου να φύγουν... μετανάστες στις χώρες της «ζωοφιλικής επαγγελίας».

Οι κυρίες αυτές διατείνονται ότι σε έχουν παραπέμψει στον Εισαγγελέα, αλλά εσύ δεν εμφανίστηκες. Προσωπικά όμως πιστεύω πως έχεις απόλυτο δίκιο και πως πρέπει να συνεχίσεις την έρευνα και τον αγώνα σου για τα ζώα που φεύγουν στους δήθεν πιο φιλόζωους Βορειοευρωπαίους. Εξάλλου, ακόμα και σε εργαστήρια πειραμάτων να μην καταλήγουν αυτά τα πλάσματα, ποιος ελέγχει τον τρόπο διαβίωσής τους;

Συμφωνούμε μαζί σου πως καμία οργάνωση του εξωτερικού δεν μπορεί να μας καθιστά ουραγούς της, γι' αυτό και η Φιλοζωική, αν και συνεργάζεται με αρκετές, κρατά τις απαραίτητες αποστάσεις με όσες έχουν άλλη πολιτική αντιμετώπισης των ζώων και άλλη φιλοσοφία

από την ελληνική.

Πάντως στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, ρωτήσαμε εάν γνωρίζουν πού καταλήγουν τα ζώα που υιοθετούνται από βόρειους «ζωόφιλους» και όλοι απάντησαν πως δεν έχουν καμία ανάμιξη ή εμπλοκή. Τα σωματεία που επικαλούνται έλληνες αποστολείς ζώων δεν τα γνωρίζουμε κι ας λένε κάποιους ότι συνεργάζονται μαζί τους για την διασφάλιση των ζώων.

Γι' αυτό παρακαλούμε όσους έχουν τέτοιες συνεργασίες να μας πουν ποια σωματεία των χωρών που γίνονται υιοθεσίες ζώων από την Ελλάδα κάνουν έλεγχο της διαβίωσής τους ή της τύχης τους.

Επίσης ζητάμε από τους ιδιώτες κτηνιάτρους, που υπόπτως σιωπούν για να μη χάσουν την πελατεία που απορρέει από τις αποστολές αδέσποτων στο εξωτερικό, με την έκδοση πιστοποιητικών, την στείρωση, τους εμβολιασμούς κλπ, να ευαισθητοποιηθούν, όπως αρμόζει σε επιστήμονες, και να αποτρέψουν τις «κυρίες» αυτές να κάνουν κάτι που δεν διασφαλίζει ούτε το δικό τους κύρος ούτε την τύχη των ζώων που ως «πακέτα» ταξιδεύουν cargo και ίσως καταλήγουν ως εμπόρευμα ή ως κάτι άλλο στον τόπο αποστολής τους.

Τέλος ζητάμε επισήμως από τα Υπουργεία Οικονομικών και Συγκοινωνιών, από τη Νομαρχία, την Κτηνιατρική Υπηρεσία κλπ, να ελέγξουν τους όρους και τις συνθήκες αποστολής αδέσποτων ζώων από την Ελλάδα στο εξωτερικό και κάτω από ποιο καθεστώς επιτρέ-

πεται ένας ιδιώτης να αποστέλλει κατά συρροή ζώα, εκδίδοντας απλώς ένα πιστοποιητικό υγείας από έναν κτηνίατρο και βγάζοντας ένα εισιτήριο.

Λιάνα Αλεξανδρή

Απάντηση:

Αναμφισβήτητη είναι η σημασία της ανοιχτής αυτής επιστολής από την σημαντικότερη αυτή τη στιγμή ζωοφιλική οργάνωση της Ελλάδας. Για πρώτη φορά γίνεται σαφέστατα λόγος για παράνομη διακίνηση σκύλων και γατιών, δηλαδή για λαθρεμπόριο. Αλλά οι αποκεφαλισμοί στους οποίους αναφέρεται η διευθύντρια της Ελληνικής Φιλοζωικής Εταιρείας είναι μια μικρή πετριά εναντίον ολόκληρου

κυκλώματος που ζει και συντηρείται αλώβητο, με την ανοχή δημοσίων φορέων, στην ακμάζουσα προ-ολυμπιακή Ελλάδα. Το ερώτημα είναι εάν η Φιλοζωική Εταιρεία θα τολμήσει την μετωπική σύγκρουση με τους ίδιους ανθρώπους, Έλληνες ή ξένους, με τους οποίους έχει συνυπάρξει, και με σωματεία που στηρίζουν την ύπαρξή τους στην εξαγωγή ζώων. Εάν θα τολμήσει να μιλήσει για εμπόριο γούνας και καλλυντικών από σκύλια και γατιά της χώρας μας, από ένα κομμάτι της ελληνικής πανίδας δηλαδή. Η ανάγκη για διαφάνεια και οι κραυγές των μαρτυρικών ζώων ας την οδηγήσουν.

Μαρία Τσάτσου

KENTPO ANATOLIKON GLWSΣΩN KAI ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

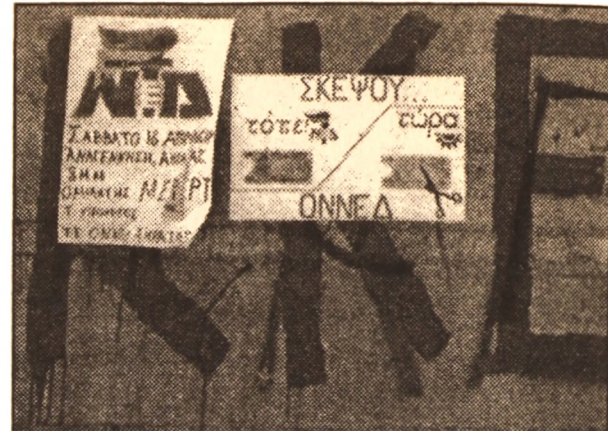
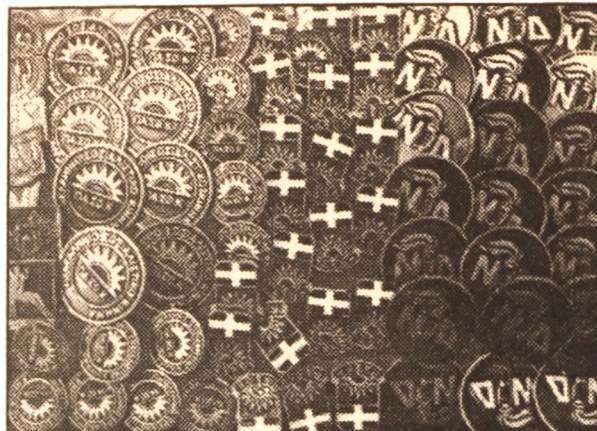
KANIGΓOΣ 2, TΗΛ.: 210 3825821

Αλβανικά
Αραβικά
Αραμαϊκά
Εβραϊκά
Ιαπωνικά
Κουρδικά

Οθωμανικά
Ουγγρικά
Περσικά
Ρωσικά
Σανσκριτικά
Τουρκικά

ΤΜΗΜΑΤΑ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ,
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
(Φωνητικά, Νέι, Ούτι, Σάζι, Κρουστά)

Κάτι το «ωραίο»

Λεύκωμα με άρθρα, μελέτες και πάνω από χίλιες τετράχρωμες φωτογραφίες, που αποτυπώνει τη σύγχρονη νεοελληνική κακογουστιά. Αναλύει το κιτς, αναζητά τις ρίζες του και σχολιάζει με χιούμορ τις χιλιάδες περιπτώσεις του φαινομένου. Για την πολιτική, την κοινωνική συμπεριφορά, τη διακόσμηση, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, το αυτοκίνητο, το σπίτι, το γραφείο...

ΚΙΤΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

«Σας τσούζουνε τα μάτια, βουίζουνε τ' αφτιά σας, νιώθετε ναυτία, δύσπνοια, άγχος και από την πολιτική μόλυνση. Το νέφος: μεγάφωνα, αφίσες, δημόσια μνημεία, γκράφιτι, πανό, φάτσες υποψηφίων στους τοίχους, τίτλοι εφημερίδων, δελτία ειδήσεων, πυραμίδες ορκωμοσίας, μυστικοί δείπνοι υπουργικών συμβουλίων, παράσημα, τελετές, δεξιώσεις, υποδοχές, λόγοι, συνθήματα, σλόγκαν, αίθουσες συνεδρίων, γραφεία και κέντρα κομμάτων, δημόσιες υπηρεσίες, έντυπο υλικό... Η αισθητική δεν είναι –αλίμονο– η πιο καίρια πλευρά όλων αυτών. Είναι όμως σημαντική, αλλιώς αποκαλυπτική. Γιατί η πολιτική είναι κακόγουστη και γιατί υιοθετεί την κακογουστιά; Γιατί πλέει σ' αυτήν σαν το ψάρι στο νερό; Γιατί της πάει τόσο πολύ το κιτς; Δημαγωγία και λαϊκισμός είναι γνωστές και σίγουρες απαντήσεις. Τόσο είναι αλήθεια αυτό, που μια διαβαθμισμένη κλίμακα του πολιτικού κιτς θα μπορούσε ν' αποτελέσει ένα φασιστόμετρο για κάθε εξουσία, για κάθε πολιτική.»

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

Κλειστόν λόγῳ πολιτισμοῦ

*Ο Nietzsche, αυτός πρώτος είδε το τραγικό φόντο
του κλασικού πολιτισμού....*

Κώστας Παπαϊωάννου, Μάζα και Ιστορία.

Είναι γνωστό ότι με πρόσφατη νομοθετική τροποποίηση το ανεξάρτητο κάποτε και ενισχυμένο απ' όλα τα κόμματα Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού μετετάγη από το ΥΠΕΞ στο ΥΠΠΟ και μετονομάστηκε σε Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού. Μοναδική εξαίρεση το παράρτημά του στη Νέα Υόρκη, το οποίο και διατηρεί συμβολικά τον αρχικό τίτλο. Αυτού λοιπόν του παραρτήματός μας στις ΗΠΑ μεθοδεύεται, αν δεν αποφασίστηκε τελεσίδικα, το κλείσιμο. Αφορμή το υψηλό κόστος ενοικίου (περί τα 12.000 δολ.), αιτία η υπαγωγή των δραστηριοτήτων του στο Ωνάσειο Ίδρυμα που κατοικοεδρεύει επίσης στη Νέα Υόρκη χρηματοδοτούμενο και από πιστώσεις του ΥΠΠΟ. Κατ' αρχάς θεωρούμε μια τέτοια μεθόδευση απαράδεκτα μικρονοϊκή. Το Παράρτημα του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού –αλλά και ο θεσμός ολόκληρος– θα έπρεπε να αναβαθμιστεί, να πλαισιωθεί κατάλληλα και να ενεργοποιηθεί ακόμη περισσότερο, παρά να παροπλιστεί. Η δράση του Παραρτήματος, εδώ και έξι χρόνια, στην 7W 57 Street, πλάι στην 5η Λεωφόρο, παρά τα ποικίλα προβλήματα ή την έλλειψη στρατηγικής, επί των διευθυντών Πάπα και Μυριβήλη, προσέφερε σημαντικό έργο. Η πολιτική του «πονάει κεφάλι, κόψει κεφάλι» σ' αυτήν ειδικά τη συγκυρία μπορεί να θεωρηθεί ολέθρια. Το Παράρτημα είχε τη δυνατότητα να προβάλλει τον ελληνικό πολιτισμό, ενόψει μάλιστα «Ολυμπιακών Αγώνων», με κύρος και σοβαρότητα, ενώ συγχρόνως λειτουργεί ως ομφάλιος λώρος της μητρόπολης με την ομογένεια. Δεκάδες είναι τέλος οι πολύ ενδιαφέροντες καλλιτέχνες ελληνικής καταγωγής, σ' όλες τις μορφές έκφρασης, που ζουν και δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή της Νέας Υόρκης και που έχουν ανάγκη αυτόν τον χώρο για να δημιουργήσουν. Ακόμη και το budget του Παραρτήματος είναι πολύ χαμηλό αναλογικά με τα παραχθέντα projects. Άρα είναι υποκρισία η επίκλησή του ως λόγου διακοπής της λειτουργίας του. Δυστυχώς το Ι.Ε.Π. ξεκίνησε ως μία εξαιρετική ουτοπία με πλουραλιστική διοίκηση (μετείχε ακόμη κι ο Λ. Κύρκος) και με δαψιλή χρηματοδότηση, αλλά σταδιακά οι δραστηριότητές του ή εκφυλίστηκαν ή πέρασαν στον Οργανισμό Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού όπου τα μεγάλα κεφάλαια διαχειρίζονται πλέον οι κ.κ. Βενιζέλος και Γιαννακόπουλος. Το Ι.Ε.Π. όσο ήταν στο ΥΠΕΞ και συνεργαζόταν με τους μορφωτικούς ακολούθους των πρεσβειών μας, ανέπτυξε ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες οργανώνοντας διαλέξεις, μουσικές βραδιές, παρουσιάσεις συγγραφέων, εκθέσεις κ.λπ. στο πλαίσιο της πνευματικής κίνησης της κάθε πόλης (π.χ. του Βερολίνου). Σήμερα βρισκόμαστε στη δυσάρεστη θέση να διαπιστώνουμε την παύση ενός καίριου γεωγραφικά και πολιτιστικά σημείου αναφοράς του πολιτισμού μας.

Διερωτώμαι ειλικρινά γιατί.

Στέφανος Προτεστάκις

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

- **Επισκεφθείτε** οπωσδήποτε την έκθεση με τίτλο «Ένα γίνεσθαι κεραυνοβόλου καταφάσεως», που διοργάνωσε το Μουσείο Μπενάκη (Κουμπάρη 1, Κολωνάκι), για να τιμήσει τον **μεγάλο μας ζωγράφο Γιώργο Μαυροΐδη** (1913 - 2003), που πέθανε τον περασμένο Ιούλιο. Η **έκθεση**

εγκαινιάστηκε προχθές Τετάρτη, 29/10, και περιλαμβάνει περί τα εβδομήντα έργα του Μαυροΐδη, απ' όλες τις περιόδους της καλλιτεχνικής του δημιουργίας, ακόμη και τα πλέον πρόσφατα, επιδιώκοντας να φωτίσει την πορεία και την προσωπικότητά του.

- **Σήμερα** Παρασκευή 31/10, στην αίθουσα της ΟΤΟΕ (Βησσαρίωνος 9, 4ος όροφ.), στις 6 το απόγευμα, η Εταιρεία Πολιτικού Προβληματισμού «Νίκος Πουλαντζάς» διοργανώνει εκδήλωση στη μνήμη του **Έντουαρντ Σαϊντ**, με θέμα «Έντουαρντ Σαϊντ (1935-2003) – Ένας παγκόσμιος διανοούμενος». Εισηγητής ο Στάθης Γουργουρής, από το Τμήμα Συγκριτικής Λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου Κολούμπια των ΗΠΑ.

- **Με ομιλία** του ποιητή Γιάννη Δάλλα με θέμα «Η μεταπολεμική περιπέτεια του υπερρεαλισμού», τη Δευτέρα 3/11 (8 μ.μ.) αρχίζει ο δεύτερος κύκλος εκδηλώσεων του Ιδρύματος Τάκης Σινόπουλος με τίτλο **«Ματιές στη Νεώτερη Ελληνική Ποίηση (1930-1960)»**. Για το πρόγραμμα των εκδηλώσεων, που γίνονται στο Δημαρχείο της Νέας Ιωνίας, πληροφορίες θα βρείτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: elpenor@otenet.gr.

- **Με την ομαδική** έκθεση φωτογραφίας των **Raba Blue, Ina Juretzek, Ingrid Keller, Στέλιου Μπακλαβά και Δημήτρη Ταμβίσκου** εγκαινιάζει τη νέα σεζόν η γκαλερί «νήσος-art» (Σαρρή 14) στου Ψυρρή. Διάρκεια μέχρι 15/11. Στην ίδια γειτονιά, δείτε επίσης την έκθεση του **Στέφανου Καραμπαμπά**, με τίτλο «Η άλλη πλευρά της εικόνας» που γίνεται στη γκαλερί Stigma (Αγ. Αναργύρων 20-22) και διαρκεί μέχρι τις 8/11.

- **Στη Θεσσαλονίκη**, στο Θέατρο Αμαλία, την ερχόμενη Παρασκευή 7/11 αρχίζουν ξανά οι παραστάσεις της Πειραματικής Σκηνης της «Τέχνης» με το έργο του **Μπέρτολ Μπρεχτ** *Ο κύριος Πουντίλα και ο άνθρωπός του ο Μάττι*, ένα σατιρικό σχόλιο στις σχέσεις μεταξύ κυρίου και υπηρέτη, σε σκηνοθεσία Νίκου Αρμάου.

Ένας μοναδικός θησαυρός για τρία ελληνικά μουσεία

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα διατίθεται προς πώληση ένας θησαυρός από βαρύτιμα βυζαντινά σκεύη, εννέα ασημένια πιάτα με επίχρυσο διάκοσμο του 12ου αιώνα, από την εντυπωσιακή οικοσκευή κάποιου άρχοντα. Ελάχιστα βυζαντινά αντικείμενα ανάλογης πολυτέλειας σώζονται σήμερα, και αυτά μόνο στο εξωτερικό, λάφυρα της αρπακτικής διάθεσης των Σταυροφόρων που κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη το 1204. Τα τρία μεγαλύτερα βυζαντινά μουσεία της χώρας, το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο της Αθήνας, το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού της Θεσσαλονίκης και το Μουσείο Μπενάκη, απευθύνουν έκκληση σε όλους τους Έλληνες πολίτες να βοηθήσουν, ώστε να παραμείνει ο θησαυρός αυτός στην Ελλάδα και να μην καταλήξει σε μουσεία ή

ιδιωτικές συλλογές του εξωτερικού.

Το κόστος της αγοράς του συνόλου ανέρχεται σε 2.200.000 ευρώ (750.000.000δρχ.), από τα οποία το ήμισυ θα καλύψει η ελληνική πολιτεία. Επειδή όμως και το υπόλοιπο ποσό είναι δυσβάστακτο για μουσειακά ιδρύματα ζητείται η γενναία συνδρομή των Ελλήνων προς όφελος των οποίων θα πραγματοποιηθεί αυτή η αγορά.

Αριθμός Τραπεζικού Λογαριασμού:
Alpha Bank 107-00 2786 000377
Τηλ. επικοινωνίας: 210 3671037

Αναβάλλεται το Αντι-Φεστιβάλ

Το Αντί ανακοινώνει στους φίλους του αναγνώστες ότι το 4ο Αντι-Φεστιβάλ, που προγραμματιζόταν για τα μέσα του Νοέμβρη, θα μετατεθεί σε προ-σφορότερο χρόνο, για τα μεθεόρτια των Ολυμπιακών Αγώνων. Οι λόγοι: «Ανωτέρα βία» και ό,τι αυτό σημαίνει. Αλλά μη νομίζετε πως υπεκφεύγουμε. Είμαστε αποφασισμένοι να γιορτάσουμε το τεύχος 800 με ειδική έκδοση:

— Ένα τεύχος μέσα στο τεύχος, ειδικά σχεδιασμένο από τους σκιτσογράφους που άφησαν το χνάρι τους στο Αντί στα 30 χρόνια κυκλοφορίας του.

— Ένα τεύχος εκτός του τεύχους, που θα προσφέρει σε πανομοιότυπη μηχανική ανατύπωση την πρώτη και άγνωστη ως τώρα Ωδή του Κάλβου «Ελπίς πατρίδος».

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους τους φίλους καλλιτέχνες που είχαν ήδη αρχίσει τις προετοιμασίες τους: μουσικούς, εικαστικούς καλλιτέχνες, ανθρώπους του θεάτρου και του κινηματογράφου. Επίσης να ευχαριστήσουμε τους υπευθύνους του Δήμου Ταύρου για την πρόθυμη συνδρομή τους στη διοργάνωση του φεστιβάλ. Και πλάι σε όλους αυτούς θέλουμε να υπογραμμίσουμε τις ευχαριστίες μας στους υπομονετικούς χορηγούς μας.

Αντί

Β Ο Μ Β Ι Δ Ι Α πολιτιστικής Α Φ Α Σ Ι Α Σ

- Το δήλωσε η Κική Δημουλά στην πρόσφατη εκδήλωση προς τιμήν της στον χώρο τέχνης «Το Μήλο»: Έχουμε πολλά κοινά με την Τζούλια Ρόμπερτς: πάνω απ' όλα είμαστε και οι δύο θνητές.
- Είναι τόσο ευτυχείς από την επιτυχία ώστε ονειρεύονται και Outlook 2!
- Πώς λέμε Ρομποκόπ 2, Κόναν ο Βάρβαρος 2 κ.ο.κ.
- Η σειρά μας για εγκεφαλικά.
- Όπου Outlook εστί η κρατική, περί τέχνης άποψη, η οποία πλασάρεται ως πρωτοπορία. Είναι όμως «κρατική» γιατί: α) σπαταλάει δημόσιο χρήμα, β) αγαπάει το φασιστικό μέγεθος, γ) απαγορεύει τον αντίλογο (ή, αν προτιμάτε, δεν επιτρέπει τον διάλογο).
- Τέλος, προπαγανδίζεται από τον υπουργό

Πολιτισμού (το σήμα κατατεθέν του ελεύθερου διαλόγου).

- Είδε κι αποείδε ο Θάνος Μικρούτσικος με τον «2004» και πήρε των ομματιών του για την Πάτρα. Από κει θα διευθύνει την «Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2006». (Αν έχει αφήσει κανά ευρώ ο χοντρός.)
- Πρόταση: Να γίνει η Πάτρα αδελφή πόλη με τη Θεσσαλονίκη! (Δεν χρειάζεται να είναι κανείς αδελφή για να πιάσει το υπονοούμενο!)
- Αυτή που παρουσιάζει τα εικαστικά στην ΕΡΤ ίδια η Πέγκυ Ζήνα δεν είναι (με την καλή έννοια);
- Το ξανθό πάντως δίνει κύρος σε μιαν εκπομπή τέχνης, ό,τι και να πεις.
- Το παν στον άνθρωπο είναι η προσωπικότητα. Όλα τ' άλλα απλώς κακίες.

- Έχουμε και λέμε: Από το τρίτο ΚΠΣ το ΥΠΠΟ πήρε 178 εκατ. ευρώ, η υγεία 40 εκατ. και η ανεργία 30 εκατ. ευρώ.
- Όλα κι όλα, στον τόπο αυτό τον πολιτισμό τον έχουμε κορόνα στο κεφάλι μας.
- Γι' αυτό κι η Ειρήνη Παπά έγινε μέλος του ΔΣ του Ιδρύματος «Άννα - Μαρία». Μπορεί μάλιστα να βάλει και τη φίλη της τη Μιμή στο μέλλον...
- Ο Καλατράβα είναι ήδη μέσα (λόγω Ισπανίας).
- Η Ειρήνη Παπά εξήτησε και πήρε ένα εκατομμύριο ευρώ για να παίξει μια βραδιά στη Ρώμη και να οργανώσει εκεί «Τορ Βεργκάτα».
- Όπου Τορ Βεργκάτα είναι η μηχανή που συνδυάζει το ανέβασμα μιας αρχαίας παράστασης στο πλαίσιο ενός πανεπιστημιακού κάμπους με συμμετοχή φοιτητών-εθελοντών.
- Έτσι από την Ισπανία η ιδέα ταξίδεψε στην Ιταλία

και την περιμένουμε και στην Ελλάδα (Τι σας λέει ο Μανωλάκης!)

- Το ένα εκατομμύριο ευρώ της Παπά ήταν βέβαια, όπως αναφέρει η σύμβαση, έξοδα επικοινωνίας, κόστος παράστασης κ.λπ. (είπαμε: έπαιξαν φοιτητές-εθελοντές).
- Κατά τ' άλλα το ελληνικό θέατρο αργεί. Οι επιχορηγήσεις έχουν κοπεί, σημαντικότεροι θίασοι —όπως του Λ. Βογιατζή— έχουν πρόβλημα επιβίωσης (κι ας μην χρωστάνε στο ΙΚΑ), το Εθνικό παραμένει κλειστό...
- ...Κι εσύ χτενίζεσαι...
- Στη βραδιά λοιπόν της Ειρήνης Παπά στη Ρώμη παρέστη και η φίλη της Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα με το σακ βουαγιάζ της.
- Διότι πολιτισμός σημαίνει πρωτίστως: ταξιδεύω με τις φίλες μου και περνάμε ωραία και συγκινητικά.
- Το Μέγα Βραβείον Λογοτεχνίας για το συνολικό του έργο απονέμεται στον Δημήτρη Μαρωνίτη, όπως

Αναδρομική έκθεση Antonio Seguí (16/10/03-8/1/04)

Η έκθεση του Antonio Seguí διοργανώνεται από το Μουσείο Φρουσίρα και φιλοξενείται στο κτήριό του της οδού Μονής Αστερίου 3, στην Πλάκα. Θέλει να γνωρίσει στο ελληνικό κοινό το έργο του σημαντικού αργεντινού καλλιτέχνη, παρουσιάζοντας συνολικά 75 έργα του, ξεκινώντας από τη δεκαετία του '60 με τα κολάζ του σε ντεκουπαρισμένο ξύλο (καυστικά σχόλια της μικροιστικής επιδεικτικότητας) και παρακολουθώντας τη διαδρομή του μέχρι τις μέρες μας, κυρίως μέσω από τη ζωγραφική.

Ο Antonio Seguí, αφού σπούδασε στην Ακαδημία του San Fernando της Μαδρίτης και στη Σχολή Καλών Τεχνών του Παρισιού, ταξίδεψε στη Βόρειο Αφρική, τη Λατινική Αμερική και κυρίως το Μεξικό, καταγράφοντας τον παλμό και την αύρα της σύγχρονης αστικής κουλτούρας. Το έργο του δεν επιδέχεται εύ-

κολα αισθητική ταξινόμηση. Ο ίδιος δεν παύει να υποστηρίζει ότι αφομοίωσε

ποικίλες μορφές τέχνης και χρησιμοποίησε μεγάλο αριθμό διαφορετικών μέσων, δίχως όμως να ακολουθήσει ένα συγκεκριμένο σύστημα αξιών. Η ζωγραφική του εντάσσεται στο πλαίσιο έκφρασης του σύγχρονου αστικού κόσμου και θεωρείται ζωγράφος των πόλεων. Οι πόλεις, κυρίως μετά το 1980, εμφανίζονται στο έργο του σε σειρές αποτελώντας συνάμα συνέχειες αλλά και αυτοτελείς ιστορίες. Πρωταγωνιστής στο έργο του Antonio Seguí, είναι το πρόσωπο του Γουστάβου. Η ανδρική αυτή φιγούρα μαρτυρά την επιρροή της αργεντινικής παράδοσης και αντανακλά το οδοπορικό των πρώτων κατοίκων του Μπουένος Άιρες, των θρυλικών και ατίθασων Γκάουτσος. Πρόκειται άλλωστε για έναν τρόπο σκέψης, μια στάση ζωής που βασίζεται στη διαχρονικότητα της ανθρώπινης παρωδίας.

μαθαίνουμε από την επιτροπή του ΥΠΠΟ στην οποία προεδρεύει ο Γιώργος Βέλτσος.

- Απονενωμένο διάβημα, κ. Βαγενά μου.
- Υπενθυμίζουμε ότι το χειμώνα ο Μαρωνίτης απήγγειλε Βέλτσο στο Μπενάκειο, και την άνοιξη ο Γ. Κοροπούλης, μιλώντας για τον Καλοκύρη στον ίδιο χώρο, είπε «δυστυχώς παρίσταται και ο κ. Βέλτσος».
- Αβρόγτες διανοομένων.
- Μικρή λεπτομέρεια: υποψήφιος για το βραβείο ήταν και ο Μίλτος Σαχτούρης. Ουδέν σχόλιον.
- Α, στη βραδιά της Ειρήνης Παπά παρέστη και ο γνωστός πατήρ Συμεών. Βοήθειά σας.
- Πάνω στη σύγχυση ο Χρήστος Λάζος από το ΕΚΕΒΙ ετοιμάζεται να γίνει γραμματέας στην ΑΣΚΤ με τον γλίσχρο μισθό των 1.500.000 δραχ. (μετατρέψτε τα, please, σε ευρώ).
- Αμείβονται, ό,τι κι αν πεις, ελάχιστα οι διανοούμενοι

στην Ελλάδα.

- Μαθαίνω επίσης ότι οι απανταχού της γης νεοελληνικές έδρες, που προσφέρουν εθνικό έργο, τα 'χουν παίξει με τον Λάζο.
- Ο ίδιος δεν έδωσε το συμπεφωνημένο per diem χαρτζιλίκι στους βαλκάνιους συγγραφείς που συμμαζώξε.
- Εδώ, βλέπετε, είναι караΒαλκάνια!
- Και γαμώ τις αριστερές συνειδήσεις.
- Ξέρετε πού υπάγεται νομικά η «Πολιτιστική Πρωτεύουσα»; Στον Ο.Π.Ε.Π., ήγουν τον Οργανισμό Προβολής του Ελληνικού Πολιτισμού.
- Πρόκειται για Α.Ε. ιδρυμένη με ΦΕΚ το οποίο προβλέπει για την εταιρεία 50 χρόνια ζωής.
- Τι έχουμε δηλαδή να δούμε ακόμη!
- Απ' την άλλη ο ΟΠΑΠ, (όχι ο ΟΠΕΠ) που υπάγεται στο ΥΠΠΟ, επειδή είχε, λέει, οικονομικό περίσσευμα, υπέγραψε ληστρική σύμβαση με το Mega και μοιράζει λεφτά

κάθε βράδυ στις επτά! (ρίμα).

- Τα λεφτά βέβαια του ΟΠΑΠ, ψιλά γράμματα, από παλιά μας είχαν πει ότι θα επενδύονται στον πολιτισμό.
- Δεν βαριέστε, και το Mega πολιτιστικό ίδρυμα είναι. Ρωτήστε και τον κ. Λαμπράκη ή τον κ. Μπόμπολα.
- ΟΠΑΠ; Α πα, πα, πα, πα!
- Οργανώθηκε λοιπόν έτος Εμπειρικού και δεν προγραμματίστηκε ούτε μία ξενόγλωσση έκδοση! Έτσι προβάλλεται ο ελληνικός πολιτισμός, που χρηματοδοτεί και το Outlook ή την Επικράτεια του Πολιτισμού.
- Ο πολιτισμός μας μόνον αρκτικόλεξα: ΥΠΠΟ, ΟΠΕΠ, ΟΠΑΠ, ΠΑΣΟΚ!
- Σαν ακράτεια ούρων δεν ακούγεται;
- Ευτυχώς πάντως που στο ΥΠΠΟ επιμένει να είναι Γ.Γ. η κυρία Λίνα Μενδώνη, αρχαιολόγος του Salvation Army.
- Η οποία επιβίωσε τριών υπουργών Πολιτισμού και

εκπαραθύρωσε και την κ. Παπαζώη.

- Είναι βλέπετε φίλη της κας Δάφνης.
- Απ' την άλλη, η Μανουέλα, η τοποτηρήτρια της αιμνήστου Μελίνας, δηλώνει orbi et urbi ότι «παραμένει ως διευθύντρια της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας, για χάρη του Βαγγέλη»...
- Α, ρε Βαγγέλη, ποιος τη χάρη σου!
- Αυτές είναι φίλεις! Έτσι οικοδομείται ο Πολιτισμός των Πολιτισμών. Αυτά είναι αληθινά τα τούβλα της προσφοράς και της θυσίας.
- Τώρα, αν με ρωτήσετε απ' όλον αυτόν τον ορυμαγδό κι όλ' αυτά τα πακέτα τι θα μείνει, θα σας γελάσω.
- Ρωτήστε κάποιον που είναι μέσα στο πακέτο: την κ. Μενδώνη, ας πούμε... Ή την κα Βαρβάρα Μπελεζίνη που έριξε έξω και το Φεστιβάλ Αθηνών, αν θυμάστε!
- Ή διαβάστε το ποίημα «Περιμένοντας τους Βαρβάρους».

Μανωλάκης

Αναμενόμενος ο χαρακτηρισμός (και τίτλος αυτού του σημειώματος) για όποιον τη δεκαετία του '40 –έχοντας ήδη «λερωμένη τη φωλιά του» με αντιστασιακή δράση– αντί να «λουφάξει» όπως οι καιροί απαιτούσαν, αλώνιζε την επικράτεια ψάχνοντας για λαϊκά και παραδοσιακά όργανα και τα έφερνε στην πρωτεύουσα για μελέτη και καταγραφή. Μια πιο προσεκτικότερη ωστόσο ματιά στη ζωή και το έργο του πρόσφατα εκλιπόντος Φοίβου Ανωγειανάκη, φανερώνει πως η «τρέλα» του δεν περιοριζόταν σ' όσα αυτός ο χαρακτηρισμός δηλώνει αλλά ήταν ευρύτερη και –ευτυχώς– κράτησε πολύ.

«Ο τρελός με τα μπουζούκια»

Ο Φοίβος Ανωγειανάκης, ένας από τους σημαντικότερους έλληνες μουσικολόγους, έσβησε στις 14 Οκτώβρη σε ηλικία 88 ετών, αφήνοντας πίσω του ένα πλούσιο ερευνητικό και συγγραφικό έργο, που ήδη έχει τροφοδοτήσει γενιές μουσικών και μουσικολόγων. Για το έργο του αυτό, το οποίο δεν κατάφερε –κατά την προσφιλή της συνήθεια– να αγνοήσει, η Πολιτεία έδωσε το όνομά του στο Μουσείο Ελληνικών Λαϊκών Οργάνων στην Πλάκα (!), τον τίμησε με μετάλλιο της Ακαδημίας Αθηνών (!) και τον ανακήρυξε επίτιμο διδάκτο-

ρα του Πανεπιστημίου Κρήτης (!!!). Βέβαια, τα εκθέματα του Μουσείου τα συνέλεξε ο ίδιος και τα δώρισε στο ελληνικό δημόσιο, κάνοντας κατ' ουσίαν μια εργασία την οποία κάθε Πολιτεία που σέβεται τον εαυτό της υποχρεούται η ίδια να κάνει. Τουλάχιστον η Πολιτεία την στέγασε. Ας είναι.

Ο Φοίβος Ανωγειανάκης ανήκει σ' εκείνο το σπάνιο είδος μουσικολόγου του οποίου η εργασία δεν περιορίζεται σ' έναν στενό μουσικό τομέα, αλλά εκτείνεται με τόλμη σε όλες τις παραμέτρους που διασταυρώνονται και τελικά συνθέτουν το αντικείμενό του – εν προ-

κειμένω, την πολύπαθη στα χέρια πλείστων συναδέλφων του και καταταλαιπωρημένη από ακόμη περισσότερους καλλιτέχνες, Νεοελληνική Μουσική.

Ξεκίνησε σπουδάζοντας ανώτερα θεωρητικά κοντά στο Μάριο Βάρβογλη. Από το 1944 εργάστηκε ως μουσικοκριτικός σε πολλά περιοδικά και εφημερίδες. Διετέλεσε συνεργάτης της *Larousse de la Musique* (Παρίσι 1957), της *Εγκυκλοπαίδειας Θεάματος* (Ρώμη 1954-1962) κ.ά. Υπήρξε επίσης μέλος της Ενώσεως Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών, της *Société Internationale de Musicologie*, καθώς και καλλιτεχνικός σύμβουλος και μουσικός διευθυντής στην Εταιρεία Ελληνικών Λαϊκών Χορών και Τραγουδιού (1953-1962). Και όλα αυτά επί της ουσίας. Το 1947 «τόλμησε» (και δη από τις στήλες του *Ριζοσπάστη!*) να υπερασπιστεί το ρεμπέτικο και να το συνδέσει με την παραδοσιακή μουσική.

Παράλληλα όμως ασχολήθηκε και με τη μελέτη της έντεχνης και «κλασικίζουσας» νεοελληνικής παραγωγής, ενασχόληση που απέδωσε αρκετά σημαντικά συγγράμματα όπως η *Μουσική στη νεότερη Ελλάδα* (1960) και ο *Κατάλογος έργων του Καλομοίρη* (1964). Σημαντική για τη μουσική παιδεία στάθηκε η μετάφραση της *Ιστορίας της Δυτικής Μουσικής* του Karl Nef (1956), στην οποία πρόσθεσε ένα μέρος για τη νεοελληνική μουσική: το έργο αυτό για δεκαετίες ήταν το αποκλειστικό εκπαιδευτικό εγχειρίδιο ιστορίας της μουσικής στη χώρα μας.

Η σημαντικότερη όμως προσφορά του είναι η συλλογή, μελέτη και καταγραφή μουσικών οργάνων. Για μισό αιώνα συνέλεγε και μελετούσε όργανα απ' όλη την Ελλάδα. Σήμερα η συλλογή του, από τις σημαντικότερες σε παγκόσμιο επίπεδο, με πάνω από 1200 αντικείμενα, εκτίθεται στο Μουσείο Λαϊκών Οργάνων, ενώ η μελέτη του πάνω σ' αυτά είναι καταγεγραμμένη στα έργα του *Ein byzantinisches Musikinstrument* (1965), *Η εθνικομουσικολογία και τα λαϊκά μουσικά όργανα* (1965) και *Ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα* (1965). Πέραν του αυτονόητου που είναι η διάσωση πολλών αυθεντικών, συχνά σπάνιων, οργάνων, μεγάλη σημασία έχει η φιλοσοφία με την οποία δημιουργήθηκε αυτή η συλλογή: Αντί

• ΝΗΣΙΔΕΣ •

α συλλέξει ένα αποστειρωμένο μουσικό υλικό, αποτελούμενο από τις πιο αντεζί οργανολογικές τάσεις της Ελλάδας, μπήκε στην ουσία των πραγμάτων, θέτοντας και εν μέρει δίνοντας απάντηση στο ερώτημα *τι νομιμοποιείται να ονομάζεται μουσικό όργανο*.

Μπορεί σήμερα εύκολα να συμπεριλαμβάνονται διάφορα ηχοπαραγωγικά αντικείμενα στην κατηγορία των μουσικών οργάνων, ωστόσο την εποχή που ο λωγειανάκης ξεκινούσε, τα πράγματα δεν ήταν τόσο απλά. Όπως εύστοχα ημειώνει ο Λ. Λιάβας, η εθνομουσικολογία είναι η επιστήμη που ερευνά την οργάνωση των ήχων σε μια κοινωνία. Ο λωγειανάκης αυτό το αντιλήφθηκε σε μια εποχή όπου ούτε η ίδια η εθνομουσικολογία το είχε συνειδητοποιήσει. Οι εθνομουσικολόγοι των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα στέκονταν μάλλον μίμηχοι απέναντι στις «βάρβαρες» ξευρωπαϊκές μουσικές με τις οποίες έρχονταν σε επαφή.

Ο Ανωγειανάκης δεν απέκλεισε από τη συλλογή του κανένα απολύτως ηχοπαραγωγικό αντικείμενο το οποίο είχε σω και ασημαντη λειτουργικότητα στην οργάνωση των ήχων στον ελλαδικό χώρο, δίνοντας μια αληθινή μαρτυρία για τον πραγματικό ήχο της μουσικής του χώρου. Έτσι, εκτός από τα «διάσημα» λαϊκά όργανα ενέταξε στο οργανολογικό στερέωμα και τα «αίλοϊκότερα». Δίπλα στις λύρες, τους αμπουράδες, τα λαούτα και τα κλαρίνα εκτίθενται και «αυτοσχέδια παιδικά οργανάκια», αλλά και αντικείμενα καθημερινής χρήσης που απέκτησαν μουσική λειτουργικότητα, όπως κομπολόγια, κουτάλια, ποτήρια κ.λπ., που συχνά μεταμορφώνονται σε (όχι πλέον αυτοσχέδια) κρουστά, κουκούτσια που έχουν γίνει σφυρίχτρες, αλλά και αντικείμενα που αν και όχι καθημερινής χρήσης, συμπτωματικά, κυρίως μέσω του χορού, απέκτησαν μουσική υπόσταση, όπως τα φλουριά στις γυναικείες φορεσιές και οι «πανοπλίες» που φορούν οι μασκαρεμένοι πολεμιστές.

Εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς πως να γνωρίσει κανείς μια μουσική ιρέπει να γνωρίζει και τα αυθεντικά ιέσα της. Η τάση αυτή είναι πλέον παγκόσμια σε όλες τις μουσικές κατευθύνσεις, λαϊκής αλλά και λόγιας μουσικής. Η αναπαράσταση της ακουστικής

εικόνας αλλά και των παραμέτρων που τη διαμορφώνουν καθιστούν τη μελέτη των μέσων παραγωγής της απαραίτητη. Το ηχόχρωμα είναι μόνο ένα μέρος από αυτά που καθορίζουν τα όργανα. Οι διαστηματικές και συνηχητικές σχέσεις μιας μουσικής συνδέονται άμεσα με φύση και την τεχνολογία των οργάνων που την παράγουν. Όσο πιο κοντά βρίσκεται κανείς στον τρόπο με τον οποίο παράγεται μια μουσική, τόσο κοντύτερα βρίσκεται και στην ίδια τη μουσική, αυτό που γενικόλογα και αόριστα πολλοί ονομάζουν «άκουσμα». Άρα το ζητούμενο δεν είναι να συλλεγούν τα όργανα και να μπουν σε βιτρίνες προς οπτικήν τέρψιν των επόμενων γενεών, αλλά μαζί μ' αυτό να μελετηθούν και να χρησιμοποιηθούν.

Τα όργανα (και κυρίως το ανθρώπινο σώμα) είναι μόνον η αρχή της μουσικής· κι αυτό ο Ανωγειανάκης το γνώριζε καλά. Γι' αυτό από την αρχή προσπάθησε το Μουσείο του να μην είναι ένας στεγνός εκθεσιακός χώρος για σχολικές επισκέψεις, αλλά ένας ζωντανός μουσικός οργανισμός, με εκπαιδευτικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες οι οποίες θα εκμεταλλεύονται στο έπακρο τις πληροφορίες που μπορούν να αντληθούν από τα εκθέματα.

Κατά τη μαρτυρία του Μ. Δραγούμη, η Μέλπω Μελιέ αγωνιούσε περισσότερο για την καταγραφή παρά για την τεκμηρίωση, γνωρίζοντας πως πρωτίστως όφειλε να εκμεταλλευθεί το χρόνο της καταγράφοντας αυτό που κινδυνεύει να σβήσει, δεδομένου ότι η όποια τεκμηρίωση θα ήταν ανόητη απόντος αντικειμένου τεκμηρίωσης. Εν πολλοίς το ίδιο μπορεί να πει κανείς και για τη συλλογή του Φοίβου Ανωγειανάκη. Κυρίως συνέλεξε όργανα και τα μελέτησε όσο μπορούσε. Πολλοί σημερινοί κατασκευαστές ανατρέχουν στο βιβλίο του, για να πετύχουν την πιστή αντιγραφή πολλών από αυτά και ενδεχομένως να τα βελτιώσουν τεχνολογικά, ή να κατασκευάσουν νέα «υβριδικά» όργανα, συνεχίζοντας τρόπον τινά και αυτοί μια κατασκευαστική παράδοση. Σ' αυτούς, μαζί με τους μουσικολόγους, αναλογεί το μισό βάρος της αξιοποίησης του έργου του.

Το υπόλοιπο μισό αναλογεί στους μουσικούς.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΥΡΙΑΚΑΚΗΣ

- Ζήσης Σαρίκας, *Το όραμα του Υπερανθρώπου* (μια ερμηνεία του «Ζαρατούστρα» του Νίτσε)
- Άρθουρ Κάιζερ, *Το μηδέν και το άπειρο*
- Πέτρ Κροπότκιν, *Αναμνήσεις ενός επαναστάτη*
- Αλφρέ Ζαρύ, *Υμνύ δεσμών*
- Ζιλ Λιποβετακί, *Η εποχή του κενού, Δοκίμια για τον σύγχρονο ατομικισμό*
- Πωλ Βιριλιό, *Καθαρός Πόλεμος*
- Κρίστοφερ Λας, *Η κουλτούρα του ναρκισσισμού*
- Περικλής Π. Βασιλόπουλος, *Δοκίμιο για το κοινωνικό Είναι* (εισαγωγή Κωνστάντσο Πρέβε)
- Χριστίνα Γ. Φλόκα, *Εγώ, ο Αμάραντος* (τα βότανα στο δημοτικό τραγούδι)
- Φούλα Λαμπελέ, *Διακοπή Ταξιδιού*
- Άλντους Χάξλεϋ, *Θαυμαστός καινούργιος κόσμος*
- Απόστολος Λυκεσάς, *Στυμφαλίδες όρνιθες*
- Αργύρης Παυλιώτης, *Ο φόνος θέλει τέχνη*

Τα έργα του Φρ. Νίτσε σε καινούργιες μεταφράσεις του Ζήση Σαρίκα:

- Γενεαλογία της ηθικής
- Η θέληση για δύναμη
- Έτσι μίλησε ο Ζαρατούστρα
- Πέρα από το καλό και το κακό
- Το λυκόφως των ειδώλων - Ίδε ο άνθρωπος - Αντίχριστος
- Γέννηση της τραγωδίας
- Κείμενα για την Ελλάδα
- Πωλ Βιριλιό, *Η διαδικασία της σιωπής*
- Η πληροφορική βόμβα
- Ζαν Μπωντριγιάρ, *Συνθήματα*
- Η καταναλωτική κοινωνία
- Τσβετάν Τόντοροφ, *Απέναντι στο ακραίο*
- Άσγκερ Γιορν, *Περί μορφής*
- Νταϊνβιντ Ρήσμαν, *Το μοναχικό πλήθος*
- Καρλ Πολάνυι, *Ο μεγάλος μετασχηματισμός*
- Λιούις Μάφορντ, *Η ιστορία των ουτοπιών*
- Χρίστος Τσολάκης, *Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική* (δύο τόμοι)
- Ν. Μουτσόπουλος, *Συναισθηματική τοπογραφία*
- Διαδρομή αυτογνωσίας (δύο τόμοι)
- Γιώργος Χουρμουζιάδης, *Λόγια από χώμα*
- Θωμάς Κοροβίνης, *Ο Μάρκος στο χαρέμι*
- Φούλα Λαμπελέ, *Ίο* (διηγήματα)
- Μαρία Κέντρου-Αγαθοπούλου, *Επιλογές και σύνολα* (ποιήματα 1965-95)

- Αργύρης Παυλιώτης, *Ολέθριος δεσμός*
- Στέφανος Μπαλής, *Μαθηματικά και ποίηση*
- Χριστίνα Φλόκα, *Η φαρμακογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη*
- Εντουάρ Ντυζαρντέν, *Έδρεψε δάφνες*
- Ετέλ Αντάν, *Περί πόλεων και γυναικών*
- Άνα Νόβακ, *Οι στυχιές της ψυχής*
- Λώρενς Στερν, *Αισθηματικό ταξίδι*
- Τόμας Μπέρνχαρντ, *Οι φτηνοφαγάδες*
- Γιαν Νέρουντα, *Ιστορίες από την παλιά Πράγα*
- Πιέρ-Πάολο Παζολίνι, *Μυθοπλασία*
- Φ. Ντοστογιέφσκι, *Ο σωσίας*

- Μ. Μπουρλός, *Έλληνας, Εβραίος και αριστερός*

- Ιβάν Ίλλιτς, *Για τις ανάγκες του ανθρώπου*
- Τζέρυ Μπράουν, *Η άλλη Αμερική*
- Ν. Κον, *Αγώνες για την έλευση της χιλιετούς βασιλείας του Θεού*
- Π. Μπράντλιτς, *Άρτος και θεάματα*
- Μαρία Λουίζα Μπερνέρι, *Περιήγηση στην Ουτοπία*

Τα βιβλία του Κώστα Τομανά για τη Θεσσαλονίκη

• ΝΗΣΙΔΕΣ •

37003 Σκόπελος Τηλ. 24240-23277, 23283
www.nissides.gr 2310-263363

Κράτος θεατρώνης

Δεν υπάρχει πραγματικότητα
χωρίς ερμηνεία
E. Gombrich

Αυτό ήταν λοιπόν... Ογδονταπέντε καλλιτέχνες απ' όλον τον κόσμο, κόστος 2,3 εκατ. ευρώ, στόχος η τέχνη σήμερα και η προβολή της Αθήνας με 210 έργα εμπνευσμένα από την Αθήνα (sic), τρία κτήρια, τρία τρισεκατομμύρια όνειρα, όλη η εγχώρια εικαστική κοινότητα σε αναβρασμό, ένας μοναδικός μηχανισμός προπαγάνδας σε λειτουργία, πάμπολλες υποσχέσεις για «σαφή αισθητικά κριτήρια» και «επιλεκτική επιτομή» (sic) κατά τις δηλώσεις του επιμελητή, όλα αυτά συμποούνται στον ειρωνικό όσο και τερατώδη βραχίονα της Σάρας Λούκας που αντανάιζε-ται συμβολικά στην οροφή της ΑΣΚΤ.

Όλοι οι επίσημοι, πανευτυχείς και γεμάτοι μεγαλόστομες δηλώσεις για κάτι που προφανώς δεν κατανοούσαν, όλοι οι καλλιτέχνες μουνδιασμένοι, πολλοί συμμετέχοντες έξαλλοι, το κοινό να γελάει και να σαρκάζει και η ανοργανωσιά να βγάζει μάτια (ούτε μεγάφωνα είχαν για τους λόγους των εγκαινίων!).

Χωρίς επεξηγηματικά κείμενα –και μη μου πείτε ότι αυτό είναι άποψη–, με φθαρμένες ή ελλιπείς ταμπέλες, με απουσία ενοτήτων, με παντελή αμηχανία ως προς το στήσιμο, με εμβλωματικές λύσεις του στιλ «βάζουμε τα μικρά έργα όλα μαζί στο χώρο του Μπενάκη ανακατεύοντας φωτογραφίες και φωτογράφους», και χωρίς κεντρική άποψη που να συνέχει το όλο εγχείρημα, το Outlook είναι απλώς ένας οημητικός μονόλογος, μια γραμμική πληροφορηση σχετικά με την τέχνη του σήμερα και με κάποιους καλλιτέχνες της. Μονόλογος, ο οποίος προδίδει δυστυχώς τον επαρχιωτισμό μας και την συνεχιζόμενη αυτοαπομόνωσή μας εφόσον αδυνατούμε να διατυπώσουμε ερμηνείες.

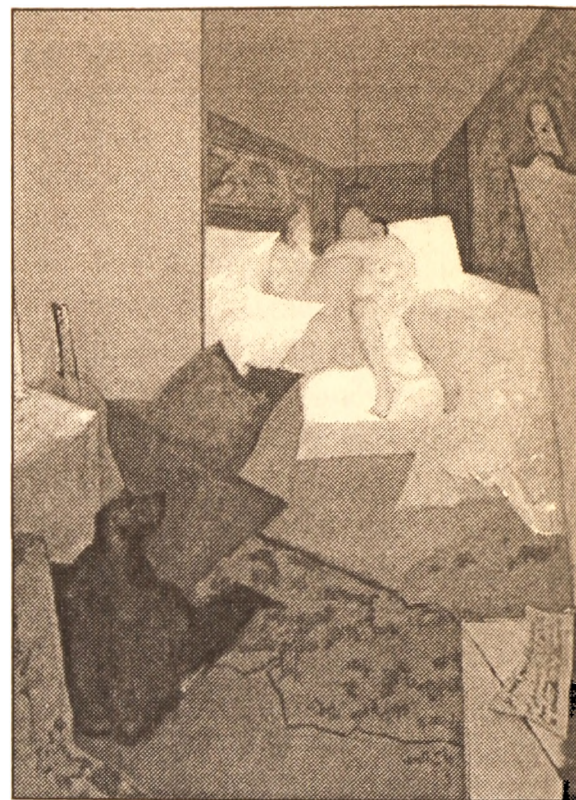
Αν νομίζουν οι διοργανωτές ότι απλώς σπαταλώντας χρήματα και ρυ-

μουλκώνοντας τους κατ' επάγγελμα εικαστικούς γραφιάδες στα «όνειρά» τους, μπορούν να παραγάγουν πολιτισμό, πλανώνται για μιαν ακόμη φορά. Γιατί δεν γίνεται πολιτισμός χωρίς τη συνείδηση και τον τρόπο της Ιστορίας.

Το Outlook είναι, φευ, μια άκρως αθηναίοκεντρική ματιά προς τον σύγχρονο κόσμο της εικόνας και αντανάκλα, παρά τις κοσμοπολίτικες περιγμηνές του εισηγητή της, την εγχώρια αγραμματοσύνη, μωροφιλοδοξία και κομπλεξική «υπεροχή»! Όλα θα έπρεπε στο Outlook να είναι μοναδικά, εξαιρετικά, υπερμεγέθη, καμωμένα για «πρώτη φορά». Να η μείζων παρανόηση, να μέσω του μαξιμαλισμού και των καλλιστείων τέχνης, η ένδεια. Το μέγεθος ενός έργου δεν συναρτάται από τον όγκο ή την φυσική παρουσία του. Κι ας πούμε ότι αυτό είναι η τελευταία μόδα των μεγάλων εκθέσεων (την είδαμε και στο Kassel και στο Λονδίνο και στη Βενετία), να «σημαίνονται» οπτικά μέσω ενός τεράστιου γλυπτού (φασιστικού μιν πλην επικοινωνιακού). Εν Αθήναις είναι τόσο μιμητική η επανάληψη ώστε το μέγεθος εκφυλίζεται σε καρικατούρα.

Υπήρχαν πάντως και ενδιαφέροντα έργα. Κρέμονταν όμως ανυπεράσπιστα κάτω από έναν ενιαίο, ισοπεδωτικό φωτισμό, χωρίς ν' αναπτύσσουν σχέσεις με τον χώρο, τις όμορφες εικόνες ή τον θεατή. Η αισθητική, βλέπετε, του Λούνα Παρκ δεν ενδείκνυται για τέτοιες εκδηλώσεις. Εκτός κι αν έπρεπε να δικαιολογηθεί το δυσθεώρητο budget. Το οποίο θα μπορούσε να χτίσει μουσεία και να δημιουργήσει συλλογές· να ολοκληρώσει τα ημιτελή και να ενισχύσει τους σκληρόβροτους θεσμούς. Αντ' αυτών τα χρήματα του ΥΠΠΟ παραδόθηκαν βορά στην φαντασμαγορία. Και χωρίς κανένα παιδαγωγικό άλλοθι. Γιατί αυτή η έκθεση συνιστά έναν αληθινό παιδαγωγικό όλεθρο.

Ας προσέξουν οι ιθύνοντες λίγο τους επισκέπτες και τις εκφράσεις τους κι ας τους καθοδηγήσουν έστω και αργά ως

Constant, *Plaisir et tristesse de l'amour*
1976. (Δεν μετέχει στο Outlook)

προς την ερμηνεία του θεάματος, ας είναι και στο παρά πέντε. Κι ας μην μπορούν ότι ο κατάλογος τα λέει όλα! Για δεν τα λέει. Μια έκθεση τέτοιου μεγέθους και φιλοδοξίας προλογίζεται με ένα κείμενο μόλις δύο σελίδων από το κ. Ιωακείμης. Εκεί το σκεπτικό, τα αισθητικά κριτήρια (sic), η ιστορική τεμηνήρωση, η κριτική αποτίμηση, εκεί οι εννοιολογικές διασυνδέσεις (τι ν κάνουμε, εκτός των κοινωνικών διασυνδέσεων υπάρχουν κι αυτές).

Απ' την άλλη τα έργα-παραγγελίες για την Αθήνα ήσαν ελάχιστα, η συμμετοχή των γκαλερί υπερβολική, τόντως ιστορικά μεγέθη πολύ λίγα, η ελληνική παρουσία αδύνατη, το όλο concept γραμμικό και αφελές. Στο πιαρασμένο Αντί μιλούσαμε για μια λογή του «ό,τι πετάει κι ό,τι κολυμπάει» δηλαδή μιαν αισθητική Flash Art. Δυστυχώς η πραγματικότητα είναι χειρότερη. Ο τρόπος που στήθηκε ένα ιερό έργο όπως είναι οι μαυροπίνακες τα μαθημάτων του Beuys στο Outlook είναι απόλυτα ενδεικτικός. Τα εικαστικά διεθνώς διέρχονται βαθύτατη υπαξιακή κρίση. Η τηλεοπτική εικόν υπερβαίνει την όποια πρότασή του. Εμείς εδώ, ευτυχώς και αθώοι, επιχαρουμε αναιτίως και διαχειριζόμαστε την κρίση με όρους οπερέτας. Και χειρότερο: με το κράτος θεατρώνης.

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Ιδού η ταινία ζητούμενο. Αυτή δηλαδή που θα φέρει τον κόσμο στις κινηματογραφικές αίθουσες χωρίς –επιτέλους!– τους τρόπους κανενός είδους «Safe sex», που δεν θα θυμίζει τις ελληνικές τηλεοπτικές σειρές και, τέλος που δεν θα μπορεί ο μέσος θεατής να ισχυριστεί ότι έπληξε, κάτι που συχνά (και δικαίως) το καταλογίζει στον σημερινό ελληνικό κινηματογράφο.

Ανεπιστρεπτί...

Από την ταινία *Πολίτικη Κουζίνα* του Τάσου Μπουλμέτη.

Η συνταγή της *Πολίτικης Κουζίνας* είναι «ευανάγνωστη». Έχει γερά δομημένο σενάριο, επαρκείς διαλόγους, άψογη σκηνοθεσία και λαμπρή στήριξη από την παραγωγή. Το κακό είναι ότι όλα αυτά τα υλικά» δεν συμπίπτουν στην ίδια ταινία, βρίσκονται πάρα πολύ δύσκολα μαζί ή και δεν βρίσκονται στις σωστές δόσεις». Και να μην ξεχνάμε ότι η κινηματογραφική «μαγειρική» είναι μυτήριο πράγμα: δεν μπορείς ποτέ να προεξοφλήσεις τις «γευστικές» προτιμήσεις του πελάτη. Εν πάση περιπτώσει, στην ταινία του Τάσου Μπουλμέτη λα πήγαν κατ' ευχήν.

Κλειδί της ταινίας είναι, ότι τίποτα δεν θα είναι το ίδιο για τον Ελληνισμό της Κωνσταντινούπολης μετά τα ραματικά «Σεπτεμβριανά» του 1955. Ο μεγάλος ξεριζωμός θα ολοκληρωθεί την επόμενη δεκαετία με τη μορφή της πέλασης των ελλήνων υπηκόων και με φορμή-πρόσχημα το Κυπριακό. Φυσικό ήταν να τους ακολουθήσουν και οι

Έλληνες εθνικά, αλλά τούρκοι υπήκοοι, συγγενείς τους. Οι Τούρκοι τούς διώχνουν σαν Έλληνες και οι Έλληνες τους υποδέχονται σαν «Τούρκους».

Ο Σάββας Ιακωβίδης ζει στην Πόλη με τη γυναίκα του Σουλτάνα, τον πεθερό του, τον επτάχρονο γιο του Φάνη και τους συγγενείς της γυναίκας του. Τόπος μαγικός για τον μικρό Φάνη είναι το μπακάλικο του παππού του. Εκεί θα μυηθεί από αυτόν στην πραγματική και συμβολική χρήση των μπαχαρικών στη μαγειρική και την... αστρονομία. Στο πατάρι του μπακάλικου θα φιλοξενηθούν και τα πρώτα ερωτικά του σκιρτήματα με τη μικρή Σαϊμέ. Διάσημη η πολιτική κουζίνα, τρόπος αναφοράς στη ζωή και τα ήθη των ηρώων της ταινίας στη Βασιλεύουσα, της οποίας η αίσθηση της συνέχειας παραμένει ριζωμένη μέσα τους.

Στις αρχές της δεκαετίας του '60 ο Σάββας απελαύνεται και φυσικά τον ακολουθούν η γυναίκα του και ο γιος του. Ο παππούς αρνείται πεισματικά

να φύγει. Μετά τριανταπέντε χρόνια ο Φάνης Ιακωβίδης, διάσημος πλέον αστροφυσικός –αφού προηγουμένως διέπρεψε στη μαγειρική επαγγελματικά–, βρίσκεται ξανά στην Κωνσταντινούπολη...

Είπαμε, η ταινία στηρίζεται σ' ένα γερό σενάριο με συμβάντα, λεπτομέρειες και ανέλιξη που κρατάνε προσηλωμένο το βλέμμα, το νου και τα συναισθήματα του θεατή. Θα 'λεγε κανείς ότι από σκοπού της η ταινία χωρίζεται σε δύο μέρη: το πρώτο μισό της είναι μια ανάλαφρη όσο και απολαυστική κωμωδία, ενώ το δεύτερο μισό πυκνώνει στους τρόπους μιας νοσταλγικής elegίας για τις οριστικές «απώλειες», βιολογικές, συναισθηματικές, ιστορικές. Κάποτε αυτά τα σχηματικά σύνορα χάνονται, λες για ν' αποφορτίζεται ο θεατής και να επιστρέφει στην ουσία του αφηγήματος. Έχει ειπωθεί ότι είναι (σπουδαίες) φορές που η τέχνη «κρύβει» μέσα σε καμώματα της κωμωδίας σπαρακτικές και αθεράπευτες αιτίες.

Γεγονός είναι ότι ο σεναριογράφος και σκηνοθέτης Τάσος Μπουλμέτης στάθηκε σε σωστή ιστορική απόσταση, καταλαγιασμένη. Και φαίνεται ότι με το ίδιο βλέμμα αντιμετώπισε το σενάριο και η τουρκική συμμετοχή στην παραγωγή της ταινίας: Τα γενόμενα ουκ απογίνονται... Μια αίσθηση αμοιβαίας κατανόησης (από μέρους των δύο εθνότητων) διατρέχει την ταινία. Και είναι αυτό τελικά που την χαρακτηρίζει.

Τόσο ο Τάσος Μπουλμέτης όσο και η παραγωγή ευτύχησαν να υποστηριχτούν από αποτελεσματικούς συντελεστές. Προεξάρχουν η θαυμάσια φωτογραφία του Τάκη Ζερβουλάκου, η σκηνογραφία της Όλγας Λεοντιάδου, τα κοστούμια της Μπιανκ Νικολαρεϊζή και η υποβλητικά διερμηνευτική μουσική της Ευανθίας Ρεμπούτσικα. Αυθεντικοί «Κωνσταντινουπολίτες» ο Ιεροκλής Μηχαηλίδης και η Ράνια Λουϊζίδου. Το ίδιο αυθεντικός, αναζητητής του «χαμένου χρόνου» ο Γιώργος Χωραφάς. Τελικά, πρόκειται για ένα βήμα ωριμότητας του ελληνικού κινηματογράφου, από αυτά που τόσο σπάνια συναντάμε.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Το Θέατρο του Νέου Κόσμου στα έξι χρόνια λειτουργίας του έχει καταφέρει να δημιουργήσει τη δική του προσωπική ταυτότητα και κάθε χρόνο φροντίζει να την ενισχύει με καλά μελετημένα και έξυπνα βήματα. Η φετινή του έναρξη αποτελεί μία τέτοια κίνηση. Αλβανοί ηθοποιοί που, για λόγους επιβίωσης, ζουν κι εργάζονται στη χώρα μας σε δουλειές ως επί το πλείστον άσχετες με την τέχνη τους, ανεβαίνουν πάνω στη σκηνή και με τη σύμπραξη συμπατριωτών τους παρουσιάζουν στο αθηναϊκό κοινό το έργο του Σλάβομιρ Μρόζεκ *Οι Εμιγκρέδες*. Έργο που και ο συγγραφέας του το έγραψε (1973) κατά τη διάρκεια της δικής του αναγκαστικής μετανάστευσης στο Παρίσι.

Βήμα στους μετανάστες

Το πρόβλημα της μετανάστευσης έχει οξυνθεί τα τελευταία χρόνια στην πατρίδα μας. Η Ελλάδα υπήρξε στο παρελθόν πηγή μετανάστευσης. Χωριά ολόκληρα ερήμωσαν, χιλιάδες νέοι εγκατέλειψαν τη χώρα μας κυνηγώντας το όνειρο ενός καλύτερου αύριο, του ευτυχισμένου και πλούσιου μέλλοντος που τους περίμενε τάχα σε μια ξένη χώρα, σε μια υποτιθέμενη γη της επαγγελίας. Πόσοι βρήκαν τελικά αυτό που αναζητούσαν είναι ένα ερώτημα πικρό. Οι περισσότεροι, αντίστοιχα με τους ήρωες του Μρόζεκ, έζησαν μέσα στη στέρηση και τη νοσταλγία, καρτερώντας την ημέρα της θριαμβευτικής τους επιστροφής, την ημέρα που σαν ήρωες θα γύριζαν στα χωριά τους, πλούσιοι και γεμάτοι σχέδια, για να ζήσουν το υπόλοιπο της ζωής τους. Σήμερα οι Έλληνες δεν ξενι-

τεύονται. Ζουν κι εργάζονται στην πατρίδα τους, τα όνειρα και τα σχέδιά τους έχουν προορισμό τον τόπο τους.

Η Ελλάδα όμως αποτελεί τώρα με τη σειρά της την γη της επαγγελίας για χώρες πιο φτωχές, για χώρες με έντονα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα, για χώρες όπου δεν είναι εύκολο να ονειρεύεσαι το αύριο. Έτσι, αρχικά κυρίως Αλβανοί, αλλά αργότερα και μετανάστες από τις λεγόμενες ανατολικές χώρες, κατακλύζουν την Ελλάδα αναζητώντας την τύχη τους. Ζουν, δουλεύουν, κινούνται στη χώρα μας, αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι της κοινωνίας μας, αλλά στην ουσία ζουν απομονωμένοι. Ξεριζωμένοι άνθρωποι που παλεύουν να επιβιώσουν, να γίνουν αποδεκτοί από τους γηγενείς κατοίκους χωρίς όμως να χάσουν την ταυτότητά τους.

Αυτή τη φορά κλήθηκαν να μιλήσουν για το πρόβλημα αυτό οι ίδιοι οι μετανάστες και όχι κάποιοι άλλοι εν ονόματί τους. Τους δόθηκε το βήμα για να εκφραστούν καλλιτεχνικά και να δηλώσουν την παρουσία τους και στον πολιτισμό της αθηναϊκής κοινωνίας.

Ο Λαέρτης Βασιλείου, που ανέλαβε την ευθύνη της σκηνοθεσίας, γεννήθηκε στα Τίρανα και έχει σπουδάσει υποκριτική στην Ακαδημία Υποκριτικής Τέχνης Τιράνων και στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου. Η παρουσία αυτή αποτελεί και την πρώτη του σκηνοθεσία. Έχοντας βιώσει και ίδιος παρόμοια συναισθήματα μπόρεσε να προσεγγίσει το κείμενο του Μρόζεκ με ευαισθησία και με την άνεση που του παρείχε το γεγονός πως οι ίδιοι οι ηθοποιοί του, καλύτερα ίσως και από το ίδιο, γνώριζαν τον τρόπο για να το αντιμετωπίσουν. Τόσο ο Καραφίλ Σέναό και ο Νικόλας Λάμπρου, μετανάστες στη χώρα μας, αρκούσε να ψάξουν στη ψυχή τους για να πλησιάσουν τους ήρωές τους και να τους δώσουν σάρκα και οστά. Οι ερμηνείες τους, συγκινητικές, ρεαλιστικές, αβίαστες, γνήσιες, απνεαν τον αέρα της μοναξιάς και της αγωνίας των ανθρώπων αυτών. Άνθρωποι χωρίς ονόματα καν, που αναγκάζονται να συμβιώσουν για να επιβιώσουν να αγαπήσουν τη ζωή που μισούν, για να την αντέξουν, να κρατηθούν ο ένας από τον άλλο, για να μην κυλήσουν στο απελπισία. Η πολιτική διάσταση του έργου περνάει σε δεύτερη μοίρα σε συγκεκριμένη παράσταση, χωρίς όμως αυτό να ενοχλεί γιατί είναι πολύ έντονο το στοιχείο της αλήθειας και του συναισθήματος των συντελεστών της.

Η παράσταση παρουσιάζεται και στα αλβανικά γλώσσα σε μετάφραση του Λαέρτη Βασιλείου, ενώ την ελληνική μετάφραση υπογράφει η Έρση Βασιλική. Τον σχεδιασμό των φωτισμών έκανε ο Χρήστος Τσαμπάς και τη μουσική έγραψε η Μιγκέν Σελμάνη. Τα σκηνικά και τα κοστούμια του Λευτέρη Τσέκοι ρεαλιστικά και με έντονη ταυτότητα. Ιαίτερο ενδιαφέρον έχει η έκθεση φωτογραφιών, με σκηνές από την καθημερινή ζωή των μεταναστών, του Νίκου Τσούλα στο φουαγιέ του θεάτρου.

ΕΙΡΗΝΗ ΜΟΥΝΤΡΑ

Υπό τον ωραίο εικαστικό τίτλο *Οι γυναίκες στη θάλασσα* ο Παναγιώτης Μέντης παρουσίασε στο Θέατρο Τέχνης Κάρολος Κουν της οδού Φρυνίχου το νέο του έργο. Στον Μέντη πρέπει να αναγνωρισθεί τουλάχιστον ότι στοχεύει μακριά: αναλύει, μελετά και παρουσιάζει τους νέους ιθαγενείς κώδικες επικοινωνίας και τα νέα μορφώματα της (ελληνικής) κοινωνίας στο σύγχρονο περιβάλλον. Πράγμα αρκετά δύσκολο, αν υπολογίσει κανείς ότι το περιβάλλον αυτό διακρίνεται ακριβώς για τη ρευστότητα των δομών του, για την ανυπαρξία σταθερών γνωρισμάτων ή κλισέ που θα πρόσφεραν στον δραματουργό μια ασφαλή εκκίνηση.

Σε αναζήτηση μιας νέας γυναικείας ταυτότητας

Το νέο έργο στηρίζεται δραματουργικά σε δίπολα προσώπων και στη ζευκτική σκηνική τους αντιπαράθεση. Δηλαδή η υπόγεια δραματική σύγκρουση εκδηλώνεται σε κατά τόπους εκρήξεις. Μια τέτοια διασπορά του υλικού δείχνει ασφαλώς μια κάποια δραματουργική αδυναμία, δεν είναι όμως από μόνη της αδόκιμη. Απαιτεί ωστόσο τουλάχιστον μια ισοβαρή ανάπτυξη των προσώπων και ένα γερό δέσιμο της σχέσης τους.

Το έργο πλέκεται γύρω από την ερωτική σχέση του νησιώτη Μιχάλη με τη δημοσιογράφο Αλίκη. Κάθε άλλο όμως εδώ από μια αθώα καλοκαιρινή ιστορία. Είναι μεγάλη η απόσταση που πρέπει να καλύψουν τα σώματα για να συναντηθούν και ο κυνισμός ελλοχεύει. Πρωταρχικός σκοπός της Αλίκης είναι να αποκτήσει ένα παιδί, χωρίς γάμο, μεταθέτοντας έτσι, όπως το μπορεί, τα υπαρκτά της προβλήματα. Ο Μιχάλης έχει ήδη έναν γιο από τον περαστικό έρωτά του με τη Σουηδέζα Ρενέ, μια γυναίκα που δεν διακρίνεται από τις υπόλοιπες λόγω της διαφορετικής καταγωγής της, αλλά εξαιτίας της αυτοπεποίθησής της, της βαθιάς της επίγνωσης για την πληρότητα του φύλου της. Η Ρενέ μοιάζει να έχει φτάσει εκεί που η Αλίκη πηγαίνει. Η επιστροφή της στην Ελλάδα με το γιο του Μιχάλη θα προσδώσει στις σχέσεις των υπολοίπων μια βαριά αίσθηση ευθύνης. Όπως είπαμε όμως, ο κυνισμός ελλοχεύει. Τα σώματα θα μεί-

νουν τελικά μακριά, και ο ατομικισμός θα θριαμβεύσει. Ακόμα μια ερωτική καλοκαιρινή ιστορία λοιπόν, τόσο πραγματική όσο οι αναμνήσεις μας.

Το έργο ερευνά το δυναμικό πορτρέτο της σύγχρονης γυναίκας, την ώρα που αυτή έχει κατακτήσει έναν νέο ρόλο και αναζητά έναν νέο ορισμό για την παλιά της θηλυκότητα. Σύλληψη προκλητικά φεμινιστική: Ο άνδρας από κέντρο της ερωτικής ενέργειας, υποβιβάζεται στο ρόλο του δότη, του εραστή, του γιου, του εκάστοτε δοχείου προσμονής και επιβεβαίωσης. Με άλλα λόγια, εκ βάθρων ανατροπή της θέσης του, όταν, από την άλλη, το γυναικείο στοιχείο προβιβάζεται σε κύριο ρυθμιστή του παιχνιδιού. Η γυναίκα ωστόσο, για να κατακτήσει αυτή την κυρίαρχη θέση, οφείλει να αποποιηθεί βασικά μέρη της μυθολογίας της: η μητρότητα είναι ένα από αυτά, η αυτοθυσία είναι ένα άλλο. Σαν αντίστιξη προβάλλεται ο ρόλος της Φιλίως: η γυναίκα-μητέρα, εκπρόσωπος της μυθολογίας της. Από αυτή τη μυθολογία πη-

γάζει η αδυναμία του ρόλου της: από αυτή πηγάζει η δύναμη της θέσης της στις παραδοσιακές κοινωνικές δομές.

Παρόμοια ενδιαφέρουσα είναι η θέση του «αρσενικού» Μιχάλη, που πράττει όπως κάθε αρσενικός όταν τίθεται σε αμφισβήτηση ο σεξισμός του: κλείνεται στη φάρα του (απομονώνεται με το γιο του) και συμβολοποιεί το άλλο φύλο (θάλασσα, γοργόνες). Ποιος είναι ωστόσο τώρα ο πραγματικός «επιβήτορας», ποιος είναι πλέον ο κυρίαρχος της αναπαραγωγής και της ερωτικής πράξης; Ερωτήματα εξόχως ενδιαφέροντα, απαιτητικά, καυστικά.

Το πρόβλημα βρίσκεται στη διάθεση του Μέντη να γράφει πολύ και να γράφει γρήγορα. Σίγουρα, αν είχε περισσότερο χρόνο θα πρόσεχε ότι η αφετηρία του έργου είναι αμήχανη, κάποιοι διάλογοι μοιάζουν πλαστοί, κάποιες σχέσεις επιφανειακές. Δεν επιτρέπεται ένα έργο τεσσάρων μόνο προσώπων να μην είναι σφιχτοδεμένο και ομοιογενές ως προς την πυκνότητά του. Από τέσσερα πρόσωπα θέλουμε να είναι όλα το ίδιο δουλεμένα, με την ίδια εσωτερική ζωή και με την ίδια έκκεντρη αναζήτηση το καθένα.

Ακόμα και αν δεν μπορώ να αμφισβητήσω ότι ο σκηνοθέτης Κωστής Καπελώνης εργάστηκε σοβαρά πάνω στο έργο του Μέντη, αντιδρώ στην παραισθητική αισθητική της παράστασής του. Γιατί ένα ρεαλιστικό έργο εσωτερικού κόσμου πρέπει να το φορτώσουμε με δήθεν σκηνογραφικές «τομές»; Αλήθεια, προς τι αυτά τα σπετσάτα που με ερασιτεχνικό τρόπο ανεβαίνουν άμα τη εμφανίσει τους στο ταβάνι του Θεάτρου Τέχνης; Από τους ηθοποιούς αναφέρω, και πρέπει, τη θαυμάσια Μαρία Κωνσταντάρου στο ρόλο της Φιλίως. Από κοντά και η Μαρία Μιχαήλ σαν Ρενέ, μια παρουσία ανάμεσα στο όραμα και την πραγματικότητα. Ούτε ο Πασχάλης Τσαρούχας (Μιχάλης), ούτε η Δήμητρα Χατούπη (Αλίκη), στους κεντρικούς μάλιστα ρόλους, με έπεισαν. Ο πρώτος ακολουθεί στην απόδοση του «αρσενικού» εξωτερικές ποιότητες που μειώνουν το ρόλο του. Η δεύτερη πρέπει να αποβάλει τη νευρική της για χάρη μιας περισσότερο εσωτερικής ζωής.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Ιστορίες λογίων: πάντοτε ίδιες

Τό καλοκαίρι 2002, τό τυχαῖο γεγονός τῆς πρόσβασης σέ μία διαρκή, σχετικά γρήγορη σύνδεση στό ἴντερνέτ, μοῦ ἀνοίξε τήν δυνατότητα νά περάσω πολλές ὥρες χρησιμοποιώντας τήν μηχανή ἀναζήτησης τοῦ ψηφιακοῦ τμήματος τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Γαλλίας (<http://gallica.bnf.fr>) εἰς ἄγγραν νεοελληνικοῦ ἐνδιαφέροντος πληροφοριῶν. Ἡ ἀπασχόληση αὐτή συσσωρεύσε, ὥστε ἀπό κάποιο χρόνο, ἕνα ὑλικό ποικίλου ἐνδιαφέροντος, τό ὁποῖο ποσοτικά ἀντιστοιχεῖ σέ περίπου δύο χιλιάδες τεμάχια, τίς περισσότερες φορές «ἀποκόμματα» (ψηφιακά) περιοδικῶν ἐντύπων, κάποτε κεφάλαια βιβλίων, μερικές φορές αὐτοτελεῖς τίτλους (ἀποθηκευμένα σέ μερικές δεκάδες σιντί καί μακάρι νά βρισκόταν κάποιος νά τά βάλει σέ μία τάξη). Ἕνα δείγμα τοῦ ὑλικοῦ αὐτοῦ εἶναι τό κείμενο, τό ὁποῖο σέ ἑλληνική ἀπόδοση δημοσιεύεται ἐδῶ. Ἡ μικρή ἱστορία πού ἀφηγεῖται τό κείμενο αὐτό, μοῦ φάνηκε ἐνδιαφέρουσα καί αὐτός εἶναι ὁ μοναδικός λόγος γιά νά τολμήσω νά τήν ἀποδώσω ἑλληνικά καί γιά ἄλλους ἀναγνώστες στοῦς ὁποίους μπορεῖ νά εἶναι, ὅπως καί σέ ἐμένα, ἄγνωστη. (Ἐλπίζοντας πώς οὔτε σέ χωράφια ἄλλων μπαίνω οὔτε προκαλῶ –λόγω λειψῆς ἐνημέρωσης– κάποια ἀθέλητη ἐπανάληψη.) Ἡ ἑλληνική ἀπόδοση ἔχει γίνει ἄρκετά γρήγορα καί

χωρίς φιλοδοξία ἄλλη ἀπό τό νά μεταφέρει τά γεγονότα πού ἀφηγεῖται τό κείμενο. Ἡ ἀπόδοση αὐτή εἶναι δυνατό νά περιέχει κάποια λάθη, πραγματολογικά (π.χ. ἀπόδωσα τά ὀνόματα τῶν μηνῶν τοῦ «ἡμερολογίου τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως» ὅπως τά δίνει τό λεξικό τοῦ Ἡπίτη, χωρίς νά ἐλέγξω παραπέρα), ἴσως καί κάποια λάθη κατανόησης [π.χ. ἡ ἔκφραση «dans le grenier du pape (qui arrive)», γιά τήν ὁποία δέν βρῆκα καμία πληροφορία σέ κανένα λεξικό ἀπό αὐτά πού μπόρεσα νά συμβουλευτῶ καί γιά τήν ὁποία κανένας ἄνθρωπος, ἀπό αὐτούς πού ρώτησα, δέν μπόρεσε νά μέ φωτίσει καί ἔτσι τήν μετάφρασα, ἀπό τά συμφραζόμενα, «στό σακούλι τοῦ (καινούργιου) πάπα»]. Τό γαλλικό πρωτότυπο εἶναι προσιτό ἠλεκτρονικά στή διεύθυνση πού προαναφέρθηκε, ὅπου μπορεῖ νά ἀναζητηθεῖ μέ τά στοιχεῖα N054718. Ἄς σημειώσω πώς ὁ συντάκτης αὐτοῦ τοῦ κειμένου ἔκανε μία μικρή συμπλήρωση, τέσσερα χρόνια ἀργότερα, δημοσιεύοντας στό ἴδιο ἐντυπο ἀκόμα «Μία ἐπιστολή τοῦ Ντ'Ανς ντε Βιλουαζόν στόν Πρωτοῦ Ὑπατο», *Ἐφημερίς τῶν λογίων*, Ἰούλιος 1913, 320-321 (ὁ τόμος ψηφιοποιημένος εἶναι καί αὐτός προσιτός, ὅπως παραπάνω, μέ τά στοιχεῖα N054723).

Νίκος Γουλανδρής

ἽΟ ἑλληνιστής Ντ'Ανς ντε Βιλουαζόν (D'Ansse de Villoison) καί ἡ δημιουργία ἑδρας νέων ἑλληνικῶν στό Κολλέγιο τῆς Γαλλίας

Ἐφημερίς τῶν λογίων (Journal des Savants) Ἀπρίλιος 1909 σελίδες 149-156

Ἔχω ἀφηγηθεῖ ἄλλοι, καί ἦταν ἤδη τότε γνωστό, πώς ἔλαβε ὁ Βιλουαζόν τό 1799 τήν ἐξουσιοδότηση νά κάνει ἕνα ἐλεύθερο καί ἐπὶ πληρωμῇ μάθημα ἑλληνικῆς φιλολογίας ἀρχαίας καί νέας σέ μία ἀπό τίς αἰθουσες τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης, στήν ἴδια αἴθουσα ὅπου ὁ Μιλέν (Millin) ἔκανε τόν χειμῶνα τό μάθημά του ἀρχαιολογίας καί πώς τόν ἐπόμενο χρόνο, κατόπιν μακροχρόνιων διαπραγματεύσεων στίς ὁποῖες ἀναμίχθηκε ἡ κυρία ντε Στάλ (Mme

de Staël), πέτυχε ὥστε τό μάθημά του φιλολογίας μεταποιημένο σέ μάθημα νέων ἑλληνικῶν νά προσαρτηθεῖ στή Σχολή Ζωντανῶν Ἀνατολικῶν Γλωσσῶν, ἐγκαταστημένη ἐκεῖνο τόν καιρό στά κτήρια τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἀπό τόν μήνα Δεκέμβριο 1800, τό ὄνομά του ὑπάρχει στά προγράμματα καί ὁ ἴδιος πήρε πλέον θέση μεταξύ τῶν καθηγητῶν αὐτῆς τῆς σχολῆς. Ὅμως ἡ θέση αὐτή εἶναι ὑποδεέστερης σειρᾶς. Ἡ ἀμοιβή του δέν ἦταν παρὰ τό μισό

της αμοιβής των συναδέλφων του και κανένα διάταγμα δεν ήρθε να δώσει επίσημη επικύρωση στο μάθημά του, τό-
ποιο διατήρησε έτσι έναν χαρακτήρα προσωρινότητας.

Ήταν μία κατάσταση αβέβαιη και επισφαλής έναντι-
της οποίας ο Βιλουαζόν δεν σταμάτησε να ενίσταται για
τέσσερα χρόνια. Μία πρώτη ικανοποίηση του δόθηκε
στην αρχή του έτους 1801. 'Ο Σαπτάλ, λίγο καιρό μετά την
ΐφιξή του στο 'Υπουργείο, του χορήγησε ένα «δῶρο» χι-
λίων διακοσίων φράγκων'. 'Ομως τό δῶρο δεν μπορούσε
νά του ἀρκέσει. Έχοντας καταστραφεί στη διάρκεια της
Επανάστασης από την εξαργύρωση σέ άσινιάτα [χαρτο-
νομίσματα της Έπανάστασης] των σημαντικῶν

προσόδων πού κατείχε -στην άλληλογραφία

του μιλάει για ένα εισόδημα είκοσι τεσσά-

ρων χιλιάδων φράγκων-, συνηθισμέ-

νος σέ εὔπορη διαβίωση, χρειαζόταν

για νά ζήσει, πόρους σημαντικότε-

ρους από την αποζημίωσή του και

την μέτρια αμοιβή του. Καί δεν θά

έπρεπε νά προκαλεί έκπληξη ὅτι

επιδίωξε νά βρει τέτοιους πό-

ρους. Μία πρώτη εὔκαιρία φά-

νηκε νά παρουσιάζεται μέσα

στό καλοκαίρι τοῦ 1801. 'Απλώ-

θηκε ἡ φήμη πώς ὁ Λεμπλόν

(Leblond)⁶, ἔφορος τῆς Βιβλιοθή-

κης τῶν Τεσσάρων Ἐθνῶν -ἡ ση-

μερινή Μαζαρίνειος Βιβλιοθήκη-,

πρόκειται νά ὑποβάλει τήν παραι-

τήσή του. Δίχως νά περιμένει ἐπιβε-

βαίωση τῆς φήμης, ὁ Βιλουαζόν ἀπο-

φάσισε νά ζητήσει τήν διαδοχή τοῦ Λε-

μπλόν. 'Ομως ἀντί νά ἀπευθυνθεῖ στόν

'Υπουργό, στίς 3 Ἰουλίου ἔγραψε ἀπευθείας,

μολονότι ἀκόμα δεν τόν γνώριζε, στόν Πρώτο

'Υπατο, ὁ ὁποῖος συγκέντρωνε στά χέρια του κάθε μέρα

καί περισσότερο ὅλα τά στοιχεῖα τῆς ἐξουσίας:

Λ. Β. ΒΙΛΟΥΑΖΟΝ

Πολίτη πρῶτε ὕπατε',

Μολονότι δεν ἔχω καθόλου τήν τιμή νά μέ γνωρίζετε,
τολμῶ νά πάρω τήν ἐλευθερία νά ἀπευθυνθῶ μέ τήν πιό
ἀκλόνητη ἐμπιστοσύνη στόν εὐνοούμενο τῶν Μουσῶν καί
τῆς Νίκης, στό νεαρό ἥρωα αὐτόν, ὁ ὁποῖος περισσότερο
ἀκόμα καί ἀπό τόν Ἡρακλῆ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας, ἀξίζει
τόν τίτλο τοῦ Μουσηγέτη, δηλαδή τόν τίτλο τοῦ ἡγέτη καί
ὁδηγοῦ τῶν Μουσῶν.

Μέλος, ἤδη ἀπό τήν ἡλικία τῶν εἴκοσι χρόνων⁸, τῆς Ἀκα-
δημίας Γραμμάτων τοῦ Παρισιοῦ καί τῶν δώδεκα διαση-
μότερων Ἀκαδημιῶν τῆς Εὐρώπης, συγγραφέας μεγάλου
ἀριθμοῦ ἐργασιῶν γιά τήν ἑλληνική φιλολογία, τήν ἀξία
τῶν ὁποίων δεν μοῦ ἀνήκει νά ἀποτιμήσω, βρίσκομαι, πε-
ρασμένα τά πενήντα, νά ἔχω χάσει μέ τίς ἀποζημιώσεις σέ
χαρτονόμισμα μία σημαντική περιουσία. Τελείως κατα-
στραμμένος, λυποῦμαι λιγότερο, Πολίτη πρῶτε ὕπατε, γιά
τήν ἀπώλεια τοῦ πλούτου μου, παρά γιά τήν δυνατότητα

νά ἐπιδοθῶ ἀπερίσπαστα στή μελέτη, τό κύριο πάθος μου,
καί γιά τήν παρηγοριά νά μπορῶ νά συνεχίσω τό ἔργο μου
γιά τήν Ἑλλάδα ἀρχαία καί νεότερη, ἔργο πού εἶναι καρ-
πός τριάντα χρόνων ἐπίμονων ἐργασιῶν, κοπιαστικῶν
ἐρευνῶν καί ἐννιά χρόνων ταξιδιῶν στήν Ἰταλία, στή Γερ-
μανία, στήν Ἀθήνα, Θήβα, Κόρινθο, Ἀργος, Σπάρτη,
στήν Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Ἐφεσο καί σέ τριάντα
τέσσερα νησιά τοῦ Αἰγαίου ἀρχιπελάγους.

Ἡ θέση ἐφόρου τῶν βιβλίων τῶν Τεσσάρων Ἐθνῶν, ἡ
ὁποία θά εἶναι κενή λόγω παραίτησης τοῦ πολίτη Λε-
μπλόν, θά μέ ἀποζημιώνει, Πολίτη πρῶτε ὕπατε, ἀφ' ἐνός
γιά τίς ἀπώλειές μου, θά μέ καθιστοῦσε εὐτυχῆ

παρέχοντάς μου κατοικία ἐν μέσῳ τῶν δι-

βλίων καθῶς καί μία ἀξιοπρεπῆ διαβίω-

ση, καί φέροντάς με σέ θέση νά κατα-

πιαστῶ πάλι μέ τίς ἐργασίες μου πού

διέκοψε ὁ σκληρός νόμος τῆς ἀνά-

γκης. Ἄν εὐαρεστηθεῖτε νά μοῦ

παραχωρήσετε αὐτή τή χάρη, Πο-

λίτη πρῶτε ὕπατε, θά ἐπαναλαμ-

βάνω διηνεκῶς αὐτόν τόν στίχο

τοῦ Βιργίλιου στόν Αὐγουστο:

Deus nobis haec otia fecit [Ἐνας

θεός μᾶς ἔδωσε αὐτή τήν ἀνεση].

Ἐχω πολλές ὑποχρεώσεις στίς

ὁποῖες πρέπει νά ἀνταποκριθῶ

καί ὅλο καί ὅλο μέσο συντήρησης,

ένα ἐτήσιο δῶρο χιλίων διακοσίων

φράγκων, τό ὁποῖο διαθέτω χάρη

στήν καλοσύνη τοῦ πολίτη Σαπτάλ,

Ἵπουργοῦ Ἑσωτερικῶν, καί τήν αμοιβή

μῆς ἔδρας ἑλληνικῆς φιλολογίας στήν

Ἐθνική Βιβλιοθήκη. Ἀλλά καί πάλι, Πολίτη

πρῶτε ὕπατε, ἔως ὅτου αποφασίσετε τήν ὀριστική

ὀργάνωση αὐτῆς τῆς προσωρινῆς ἔδρας, δεν λαμβάνω

παρά τό μισό τοῦ μισθοῦ πού ἀντιστοιχεῖ σέ αὐτή τήν

ἔδρα, ἐνῶ οἱ νέοι συνάδελφοί μου, οἱ καθηγητές τῆς ἀρα-

βικῆς, τῆς περσικῆς, τῆς τουρκικῆς, τῆς ἀρχαιολογίας

ἀπολαμβάνουν τό σύνολο τῆς αμοιβῆς.

Τολμῶ λοιπόν, Πολίτη πρῶτε ὕπατε, νά σᾶς ζητήσω
αὐτή τήν θέση στήν Βιβλιοθήκη τῶν Τεσσάρων Ἐθνῶν καί
νά σᾶς ἱκετεύσω νά θελήσετε νά ζητήσετε νά σᾶς γίνει
ἀπολογισμός τῶν ἐργασιῶν μου καί τῆς κατάστασής μου
ἀπό τόν πολίτη Σαπτάλ, Ἵπουργό τῶν Ἑσωτερικῶν, ἀπό
τόν πολίτη Ὑπατο Λεμπρέν (Lembrun), ἀπό τόν πολίτη
Φουρκουά (Fourcroy), σύμβουλο τοῦ κράτους, καί ἀπό κά-
θε γάλλο καί ξένο λόγιο ἀσχολούμενο μέ τήν σπουδή τήν
τόσο παραμελημένη τῆς ἑλληνικῆς καί τῆς ρωμαϊκῆς
ἀρχαιότητος. Ἡ καλοσύνη σας θά ἔφτανε στό ἔπακρο ἂν
μέ τιμούσατε μέ ἐνός λεπτοῦ ἀκρόαση.

Ἀπευθύνω χαιρετισμό καί βαθύτατο σεβασμό, Πολίτη
πρῶτε ὕπατε.

Στίς 13 Θεριστή ἔτος IX. [Πέμπτη 2 Ἰουλίου 1801]

Ντ'Ανς ντε Βιλουαζόν
ὁδός Μπιέβρ, ἀρ. 22

Ὁ Λεμπλόν δέν ὑπόβαλε τήν παραίτησή του καί δέν πῆρε τή σύνταξή του παρά τό 1805. Ὁ Βιλουαζόν δέν μπόρεσε λοιπόν νά τόν διαδεχτεῖ, ἀλλά τό γράμμα του δέν στάθηκε ἄχρηστο. Τόν ἔφερε σέ ἐπαφή μέ τόν Βοναπάρτη τοῦ ὁποῖου ἔμελλε νά γίνει προστατευόμενος καί ὁμοτράπεζος.⁹

Ὁ Βιλουαζόν φρόντισε νά ἐπωφεληθεῖ ἀπό τήν εὖνοια πού τόν περιέβαλλε. Ἐκεῖνο τόν καιρό γινόταν ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς δημόσιας ἐκπαίδευσης. Σκέφτηκε πώς θά τοῦ ἦταν εὐκολο σέ αὐτές τίς περιστάσεις νά πάρει μία θέση ἐπικερδέστερη καί ἀσφαλέστερη ἀπό τά μαθήματα ἑλληνικῶν πού ἔκανε. Στίς 15 Ζερμινάλ ἔτος X [Πέμπτη 15 Ἀπριλίου 1802] ἀπεύθυνε στόν Ὑπουργό μία αἴτηση μέ τήν ὁποία τοῦ ζητοῦσε «μιά θέση ἐπιθεωρητοῦ σπουδῶν ἑλληνικῆς καί λατινικῆς φιλολογίας καί ἀρχαιογνωσίας στά κεντρικά σχολεῖα ἢ μιά ἔδρα ἀρχαίων καί νέων ἑλληνικῶν σέ κάποιο εἰδικό σχολεῖο ἢ τήν ἐποπτεία μιᾶς δημόσιας βιβλιοθήκης, ἢ ἐπιτέλους ὅποια ἄλλη ἀπασχόληση πού θά τοῦ ἐπέτρεπε νά ζήσει καί νά ἀφιερώσει στή δημόσια ὠφέλεια τοὺς καρπούς σαράντα χρόνων ἐπιμονῶν μελετῶν καί μακροχρόνιων καί ἐπίπονων ταξιδιῶν¹⁰. Ὁ Σαπτάλ δέν ἱκανοποίησε αὐτό τό αἶτημα, ἀλλά μερικές μέρες ἀργότερα ὁ Βιλουαζόν ἐξελέγη μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου¹¹. Μετά τρεῖς μῆνες, ἕνα διάταγμα τῶν Ὑπᾶτων τοῦ χορήγησε βοήθεια 1200 φράγκων¹² καί στίς 14 Δεκεμβρίου 1803, διορίστηκε μέλος τῆς Λεγεώνας τῆς Τιμῆς. Αὐτό τοῦ ἐπέτρεψε νά κάνει ὑπομονή. Ἀλλά δέν περίμενε παρά μόνο τήν κατάλληλη εὐκαιρία γιά νά κάνει νά ἀκουστοῦν καινούργιες διεκδικήσεις. Ἡ ἔλευση τῆς Αὐτοκρατορίας¹³ τοῦ τήν πρόσφερε. Ἐχθρικός στό δημοκρατικό σχῆμα, εὐνοούμενος τοῦ Πρώτου Ὑπατου, δέν ἦταν δυνατό παρά νά δεῖ μέ ἱκανοποίηση τήν νέα τάξη πραγμάτων. Ἀποφάσισε νά ἐπωφεληθεῖ. Ἡ εὖνοια τοῦ Αὐτοκράτορα τοῦ ἦταν ἐκ προοιμίου ἐξασφαλισμένη. Δέν ἀμφέβαλλε πώς μπορούσε νά ὑπολογίζει καί στήν εὖνοια τῶν Ὑπουργῶν. Ἡ καινούργια κυβέρνηση εἶχε μετά θίας συγκροτηθεῖ ὅταν ἄρχισε τά διαβήματά του. Γιά νά τά φέρεي σέ πέρας ἀνάπτυξε ὅλα τά μέσα τῆς διπλωματίας του καί ἔβαλε σέ κίνηση ὅλες τίς ἐπιρροές πού μπορούσε νά διαθέσει. Τό Βρετανικό Μουσεῖο¹⁴ φυλάει τό ἀχρονολόγητο καί ἀνυπόγραφο πρακτικό μιᾶς αἴτησης ἢ «ὑπομνήματος» προοριζόμενου προφανῶς γιά τόν καινούργιο Ὑπουργό Ἑσωτερικῶν, κύριο ντε Σαμπανί (M. de Champagny)¹⁵:

Τολμῶ νά πάρω τήν ἐλευθερία, ταπεινά νά σᾶς ἰκετεύσω νά θελήσετε νά δείξετε τήν καλοσύνη νά καταστήσετε τόν μισθό μου ἀπό τήν ἔδρα στήν Ἐθνική Βιβλιοθήκη ἴσο μέ αὐτόν τῶν νεαρῶν συναδέλφων μου, οἱ ὁποῖοι ὅλοι ἔχουν, ἐξαιρουμένου τοῦ ἐλλογίμου Σασί (Sacy), πέρα ἀπό αὐτόν τόν μισθό, πολλαπλές θέσεις ἀδρά ἀμειβόμενες καί κάποι-

οι, ὅπως οἱ πολῖτες Λανγκλές (Langlès) καί Μιλέν, διαθέτουν καί κατοικία, καί ἴσο μέ αὐτόν τοῦ Ντόμ Ραφαήλ (Dom Raphaël), ὁ ὁποῖος μόλις πρό ὀλίγου ἔλαβε τόν διορισμό του δίπλα σέ αὐτόν τόν τελευταῖο ἀναφερθέντα ἱκανό καθηγητή καί ἔχει ἤδη πέντε χιλιάδες φράγκα ἀμοιβή, ἀμέσως ἀπό τήν ἡμέρα πού ἀνέλαβε τά καθήκοντά του.

Εὐδοκῆστε νά σημειώσετε, φίλε κύριε, πώς οἱ φιλολογικοί τίτλοι μου, ἡ τιμή τήν ὁποία ἔχω νά εἶμαι μέλος τῶν δώδεκα ἐπιφανέστερων Ἀκαδημιῶν τῆς Εὐρώπης, οἱ μακρόχρονες ἐργασίες μου, τά πολυάριθμα ἔργα μου, ἡ ὑποδοχή τήν ὁποία οἱ ξένοι καί οἱ ἡμέτεροι λόγιοι εὐδόκησαν νά κάνουν στίς προσπάθειές μου, ἡ δυστυχία πού μοῦ ἔλαχε νά χάσω εἴκοσι τέσσερις χιλιάδες φράγκα εἰσόδημα ἀπό τήν περιουσία μου λόγῳ τῆς ἀποζημίωσης σέ χαρτονόμισμα, μοῦ δίνουν κάποια δικαιώματα σέ αὐτή τή χάρη τήν ὁποία τολμῶ νά προσδοκῶ ἀπό τήν καλοσύνη καί τήν εὐθυδικία σας.

Ἡ ἔδρα μου, φίλε ὑπουργέ φίλε κύριε, θά ἦταν ἀπείρως χρησιμότερη, ἂν σύμφωνα μέ τίς ἐπιθυμίες πολυάριθμων φίλων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσας, μεταφερόταν στό Κολλέγιο τῆς Γαλλίας καί ἡ ὁργάνωσή της ἦταν παρόμοια μέ αὐτήν τῶν ἄλλων τοῦ ἰδρύματος αὐτοῦ, μέ ἀνάθεση νά διδάσκει ἀπό κοινοῦ τά ἀρχαῖα καί τά νέα ἑλληνικά, τά ὁποῖα φωτίζονται ἀμοιβαῖα. Αὐτός ὁ προβιβασμός στό Κολλέγιο τῆς Γαλλίας, ἐπιθυμητός ἀπό πλῆθος φιλομαθῶν, καί τολμῶ νά τό πῶ, ἀπαίτηση τῆς κοινῆς γνώμης, θά κόστιζε πολὺ λίγο μέ τήν κατάργηση τῆς ἔδρας στήν Ἐθνική Βιβλιοθήκη.

Ἀφοῦ ζήτησε, ὅπως εἶδαμε, σχεδόν γιά τοὺς τύπους τήν ἐξομοίωση τοῦ μισθοῦ του μέ αὐτόν τῶν συναδέλφων του, προβλέποντας πώς ὁ κύριος ντε Σαμπανί θά δίσταζε, τό ἴδιο ὅπως ὁ Σαπτάλ (Chaptal) καί ὁ Λισιέν (Lucien), νά θεωρήσει σάν ἴση καί ὅμοια τήν διδασκαλία τῶν νέων ἑλληνικῶν μέ αὐτήν τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, καί ἀντιλαμβανόμενος πώς ὁ μόνος τρόπος νά τήν πετύχει ἦταν ὁ «προβιβασμός» τῆς ἔδρας του σέ ἕνα ἄλλο ἴδρυμα, ζήτησε νά τήν μεταφέρουν στό Κολλέγιο τῆς Γαλλίας, τό φυσικό καταφύγιο τῶν πιό ποικίλων διδασκαλιῶν. Δέν γνώριζε τόν κύριο ντε Σαμπανί, ἔτσι δέν τοῦ ἀπεύθυνε ἀπευθείας τήν αἴτησή¹⁶ του, ἀλλά τήν ἔστειλε στόν ντε Ζεραντό¹⁷ (de Gégando), ὁ ὁποῖος μόλις εἶχε διοριστεῖ γενικός γραμματέας τοῦ Ὑπουργείου καί μέ τόν ὁποῖο εἶχε σχέσεις. Δέν μπορούσε νά ἀμφιβάλλει γιά τήν ἀπέναντί του καλή προαίρεση τοῦ φιλοσόφου καί πολιτικοῦ ἀνδρα, ὁ ὁποῖος ἐκεῖνο τόν καιρό ἦταν ὑποψήφιος γιά τό Ἰνστιτούτο. Ἐπιπλέον, ἐντούτοις, ζήτησε νά τόν ὑποστηρίξει πρὸς τόν Ὑπουργό μέ τίς συστάσεις της ἡ κυρία Ντιφρενουά¹⁸ (Mme Dufresnoy). Στήν αἴτηση ἐπισυνάφθηκε μία ἐπιστολή¹⁹ μέ τήν ὁποία ὁ Βιλουαζόν ζητοῦσε ἀπό τόν ντε Ζεραντό νά ὑπενθυμίσει στόν Ὑπουργό τίς μακροχρόνιες ἐργασίες του, τό πλῆθος τῶν ἔργων του, τά ταξίδια του στήν Ἑλλάδα, στήν Ἀσία, στήν Ἰταλία, στήν Γερμανία,

τήν ἀπώλεια τῶν εἴκοσι τεσσάρων χιλιάδων φράγκων ἰσοδύναμος. Κατέληγε λέγοντας: «Ἡ μοίρα μου, ἡ τύχη μου, ἡ ὑπαρξή μου, ἡ εὐτυχία μου ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ τί θὰ τεῖτε καὶ ἀπὸ τὴν ἀναφορά πού θὰ γίνει στὸν Αὐτοκράτορα» καὶ τοῦ ζητοῦσε νὰ ἐπιδιώξει νὰ τοῦ ἐξασφαλισθεῖ μία ἱπάντηση καὶ μία ἀκρόαση.

Ἐνα γράμμα τόσο πιεστικό δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ συγκινήσει τὸν ντε Ζεραντό. Ἐξάλλου ὁ Βιλουαζόν ἔβαλε τοὺς φίλους του νὰ ἐνεργήσουν, κυρίως τὸν Μιλέν, ὁ ὁποῖος, ἀπὸ πενταετίας ἀφοσιωμένος συμπαραστάτης σέ ὅλα του τὰ ἐγχειρήματα, εἶχε καὶ μεγάλη περιωπή στὰ μάτια τοῦ Ὑφυπουργοῦ Μαρέ²⁰ (Maret). Ἔτσι ἡ ὑπόθεση δὲν πάει σέ μάκρος καὶ ἤδη ἀπὸ τὸ Σάββατο 17 Νοεμβρίου, τὸ διάταγμα²¹ πού ἐπισημοποιοῦσε τὴν μεταφορά τῆς ἔδρας τῶν νέων ἐλληνικῶν ἀπὸ τὴν Σχολή Ἀνατολικῶν Γλωσσῶν στοῦ Κολλέγιο τῆς Γαλλίας ἔφτασε νὰ ὑποβληθεῖ πρὶν ὑπογραφή τοῦ Αὐτοκράτορα. Τὴν ἐπομένη, ὁ ντε Ζεραντό ἔσπευσε νὰ ἐνημερώσει τὸν Βιλουαζόν πὼς τὸ διάταγμα ὑπογράφηκε. Ἐπιστρέφοντας αὐτὸς στὸ σπίτι του, ἔχοντας περάσει τὴν βραδιά κοντὰ στὸν κύριο ντε Σεντκρουά (de Sainte-Croix), βρῆκε τὸ μπιλιέτο πού τοῦ ἰνάγγελλε αὐτὴ τὴν καλὴ εἶδηση καὶ πάραυτα τὴν ἔκανε γνωστὴ στὸν Μιλέν.

Ἀγαπητέ μου φίλε²²,

Γυρίζω σπίτι μου μέ τρομεροὺς πόνους προερχόμενους, νομίζω, ἀπὸ ἀέρια καὶ μὲν ἔχω τὸν χρόνο καὶ τὴ δύναμη νὰ σᾶς πῶ μέ δύο λέξεις πὼς ὁ ἀξιαγάπητος κύριος ντε Ζεραντό εἶχε τὴν ὑπέρτατη καλοσύνη νὰ μοῦ ἀναγγεῖλει αὐτοστιγμὴ πὼς ἔλαβε ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ἑσωτερικῶν τὸ αὐτοκρατορικό διάταγμα γιὰ τὴν μεταβίβαση τῆς ἔδρας μου. Θὰ εἶχα ἔρθει, ὅπως ὀφείλω, νὰ σᾶς τὸ γνωστοποιήσω, ἀγαπητέ φίλε, ὅμως φοβᾶμαι πὼς δὲν θὰ μπορέσω νὰ ἰδῶ αὐριο τὸ πρωί. Κατὰ τὰ ἄλλα, πέρασα τὴν βραδιά στὸ σπίτι τοῦ φίλου μου κυρίου ντε Σεντκρουά, ὁ ὁποῖος θερμὰ συμμερίζεται τὰ αἰσθήματα καὶ τοὺς πόθους μου, καθὼς καὶ οἱ φίλοι του. Σᾶς παρακαλῶ νὰ γνωρίσετε τὸν διορισμό μου στὸν παλιό φίλο καὶ συνάδελφο κύριο Ντασιέ (Dacier). Ἄν δὲν ἤμουν ἀδιάθετος θὰ πῆγαινα νὰ ἰδῶ τὸν τοφὸ συνάδελφό μας καὶ πρόεδρο τῆς εἰδικῆς σχολῆς μας, κύριο Λανγκλές (Langlès), νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μὴν μέ δάλει στὸ πρόγραμμα τῆς σχολικῆς χρονιᾶς πού θὰ ἀρχίσει²³, οὔτε στὸ μισθολόγιο τοῦ ἐρχόμενου μήνα. Θὰ εἰσπράξω μόνο τὸν τρέχοντα μήνα καὶ τὸν περασμένο πού ἔχει καθυστερήσει, ἐκτός καὶ ἂν πάει στὸ σακκούλι τοῦ καινούργιου πάπα. Σᾶς παρακαλῶ νὰ ὑπολογίζετε στὴν βαθιὰ καὶ αἰώνια εὐγνωμοσύνη μου καὶ νὰ ξέρετε πὼς ὁ λόγιος πού σᾶς τὴν ὀφείλει μπορεῖ δυστυχῶς νὰ ξεχνάει ὅ,τι διαβάσει, τίς χάρες ὅμως ποτέ, τὸ ἴδιο ὅπως καὶ τὰ δείγματα ἐνδιαφέροντος καὶ φιλίας πού μοῦ προσφέρατε γιὰ αὐτὴ τὴν περίσταση, καὶ νὰ ὑποβάλετε τὸ σεβαστικό προσκύνημά μου στὸν ἐπιφανή φίλο σας κύριο Μαρέ.

Σήμερα Δευτέρα, μία ἢ ὥρα τῆς νύχτας²⁴.

Οἱ πόνοι γιὰ τοὺς ὁποίους παραπονεῖται ὁ Βιλουαζόν

καὶ πού ἦταν ἴσως τὸ πρῶτο σύμπτωμα τῆς ἀρρώστιας πού θὰ τὸν ἐπληττε, δὲν τὸν ἐμπόδισαν, τέσσερις μέρες ἀργότερα, νὰ πάει στὴν Ἀκαδημία καὶ νὰ συμμετάσχει στὴν ἐκλογή τοῦ Μιλέν²⁵. Ἦταν μία ἐπένδυση στὴν εὐγνωμοσύνη τοῦ Μιλέν, τὴν ὁποία σύντομα ἐπρόκειτο νὰ ὑπενθυμίσει καὶ νὰ ζητήσει μία νέα ἐκδούλευση. Ὅσο εὐχαριστημένος καὶ νὰ ἦταν ἀπὸ τὴν μετακίνηση τῆς διδασκαλίας του στοῦ Κολλέγιο τῆς Γαλλίας, ὁ Βιλουαζόν δὲν ἦταν ἀπολύτως ἱκανοποιημένος. Φαίνεται πὼς δὲν τοῦ εἶχε δοθεῖ ἡ ἀμοιβή τὴν ὁποία ὑπολόγιζε καὶ πὼς δὲν εἶχε ἐπιτύχει οὔτε τὴν ἐξουσιοδότηση νὰ προσθέσει στὴ διδασκαλία του τῶν νέων ἐλληνικῶν καὶ ἓνα μάθημα ἀρχαίων ἐλληνικῶν. Γρήγορα ξεκίνησε νέα διαβήματα γιὰ νὰ ἀποκτήσει αὐτὸ τὸ δικαίωμα· καὶ πάλι στὸν Μιλέν ἀπευθύνθηκε καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίσταση, καταφεύγοντας ταυτόχρονα καὶ στὴν ὑποστήριξη τοῦ Μαρέ, ὁ ὁποῖος ἦταν παντοδύναμος κοντὰ στὸν Αὐτοκράτορα.

Κύριε καὶ ἀγαπητέ συνάδελφε²⁶,

Γεμάτος ἐμπιστοσύνη στὴν θερμὴ καὶ γενναιόδωρη φιλία σας, τῆς ὁποίας τόσες γενναῖες ἀποδείξεις μοῦ ἔχετε δώσει, σᾶς παρακαλῶ ἐπίμονα, νὰ διαβάσετε, νὰ προωθήσετε καὶ κυρίως νὰ συστήσετε μέ τὸν πλέον ἐνεργητικό καὶ σταθερὸ τρόπο τὸ συνημμένο ἐδῶ ὑπόμνημα καὶ νὰ ἐπιταχύνετε τὴν ὁλοκλήρωση τῆς ὑποθέσεώς μου γιὰ τὴν ὁποία θερμὰ γνοιάζονται ὁ κύριος Ὑπουργός, ὁ κύριος ντε Ζεραντό, ὁ κύριος Μπαρμπιέ ντε Νεφβίλ (Barbier de Neuville), ὁ κύριος Ἀμορί-Ντιβάλ (Amaury-Duval). Ἐσεῖς ἐξυπηρετεῖτε πιὸ γρήγορα τοὺς φίλους παρὰ τὸν ἑαυτὸ σας, ἐσεῖς πού ἀκόμα δὲν ἔχετε τὴν ἐπικύρωσή σας²⁷, ἐπειδὴ (δίνετε στοὺς φίλους σας) χίλιες φορές περισσότερο ζῆλο καὶ θερμότητα. Ἀφήνομαι στὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὴν θερμὴ φιλία σας καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ ὑπολογίζετε στὴν ἀνταπόδοσή της ἀπὸ τὸν συνάδελφό σας.

Ντ'Ανς ντε Βιλουαζόν

Υ.Γ. Κυρίως προσπαθήστε, ἀγαπητέ φίλε, νὰ μέ κρατήσετε ἐνήμερο γιὰ τὴν ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ὁ κύριος Μαρέ θὰ ἔχει ἀποστείλει τὴν ὑπόθεσή μου στὸν Ὑπουργό, ὁ ὁποῖος τὴν περιμένει.

Σήμερα Τρίτη.

Τρεῖς μέρες ἀργότερα, καινούργιο μπιλιέτο πρὸς τὸν Μιλέν²⁸:

Ὁ Ντ'Ανς ντε Βιλουαζόν, τοῦ ἔγραφε, πέρασε νὰ ἀπαστεῖ τὸν φίλο του καὶ ἐλλόγιμο συνάδελφο κύριο Μιλέν καὶ ἵνα(!)²⁹ τοῦ εἰπεῖ πὼς ἔμαθε σήμερα τὸ πρωί ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ τὸν Ὑπουργό πὼς ἡ ὑπόθεσή του εἶχε εὐτυχῶς καὶ σύμφωνα μέ τίς ἐπιθυμίες του τέρμα, πὼς τὸ νέο ὑπογεγραμμένο αὐτοκρατορικό διάταγμα, τὸ ὁποῖο ἐπανορθώνει τὰ δύο ὑλικά σφάλματα³⁰ τοῦ ἀποστολέα, βρίσκεται στὰ χέρια τοῦ Ὑπουργοῦ. Βλέπετε, ἀγαπητέ φίλε, πὼς δὲν πρέπει ποτέ νὰ ἀπελπίζεται κανεὶς γιὰ τίποτα. Δεχθεῖτε ὅλες μου τίς εὐχαριστίες καὶ ὑποβάλετε τὴν ἀπόδοσή τοῦ

σεβασμοῦ καί τῆς εὐγνωμοσύνης μου στόν κύριο Μαρέ.

Τό γράμμα αὐτό πρέπει νά γράφτηκε τήν 5η Χιονιστῆ ἔτος XIII [(Τετάρτη) 26 Δεκεμβρίου 1804]. Τήν ἡμέρα αὐτή πράγματι ὑπογράφηκε τό διάταγμα³¹ τό ὁποῖο ἐξουσιοδοτοῦσε τήν διδασκαλία ἑνός μαθήματος ἀρχαίων ἑλληνικῶν καί ἀνέβαζε τήν ἀμοιβή του ἀπό πέντε σέ ἑξί χιλιάδες φράγκα, ὅπως αὐτή τῶν ἄλλων καθηγητῶν τοῦ Κολλεγίου τῆς Γαλλίας.

Οἱ ἐπιθυμίες τοῦ ντε Βιλουαζόν ἐκπληρώθηκαν, ἀλλά ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας του τόν ἐμπόδισε νά γευτεῖ τόν θρίαμβό του. Οἱ πόνοι γιά τούς ὁποίους παραπονιόταν στό μπιλιέτο του πρὸς τόν Μιλέν ἦταν ὁ πρόδρομος τῆς ἀσθένειας ἀπὸ τὴν ὁποία ἔπασχε, ἕναν ὀξύ ἵκτερο μέ ταχεία ἐξέλιξη. Σέ γράμμα τῆς 8 Φεβρουαρίου³² μέ τό ὁποῖο ἀνάγγελλε στόν Ὁμπερλὲν (Oberlin) τόν διορισμό του στό Κολλέγιο τῆς Γαλλίας, συμπλήρωνε πῶς μόνο ἡ ἀρρώστια τόν ἐμπόδιζε νά ἀπαντήσῃ στά τόσο φιλικὰ καί στοργικά γράμματα τὰ ὁποῖα αὐτός τοῦ εἶχε γράψῃ. Ὅμως, στιβαρὸς ὅπως ἦταν, στό ἄνθος τῆς ἡλικίας, δέν ἔδωσε σημασία στήν ἀρρώστιά του καί δέν διέκοψε λόγῳ αὐτῆς τίς μελέτες του. Ἡ μεταφορὰ τῆς ἑδρας του νεοελληνικῆς γλώσσας στό Κολλέγιο τῆς Γαλλίας ἦταν ὅ,τι ἔπρεπε γιά νά τόν στηρίξει καί νά τόν ἐνθαρρύνει γιά νά τίς συνεχίσει.

Ἐντούτοις πλησίαζε ἡ στιγμή κατὰ τὴν ὁποία θά ἦταν ὑποχρεωμένος νά τίς ἐγκαταλείψει. Τόν ἐπόμενο μήνα, σέ γράμμα³³ μέ τό ὁποῖο παρακαλοῦσε τόν Ὁμπερλὲν νά ὑποβάλῃ τούς χαιρετισμούς του –ἐπρόκειτο νά εἶναι οἱ τελευταῖοι– στούς κυρίους Σβέιγκχαουζερ (Schweighäuser) πατέρα καί υἱό, ἔκλεινε μέ αὐτὰ τὰ ἀπλά λόγια, στά ὁποῖα ὁμως προβάλλει ἡ θλίψη του: «Νά εἴσαστε καλύτερα ἀπὸ ἔμένα». Πράγματι, ἡ ἀρρώστια ἀπὸ τὴν ὁποία ὑπέφερε ἀντὶ νά ὑποχωρήσῃ, πῆγαινε ὅλο καί χειρότερα. Καί αὐτός πού ἦταν τόσο τακτικός στίς συνεδριάσεις τῆς Ἀκαδημίας ἔπαψε νά ἔρχεται ἀπὸ τίς 12 Ὑετώδους (1η Φεβρουαρίου 1805). Ξαναφάνηκε ἐντούτοις στίς 15 Βλαστέου³⁴ (6 Ἀπριλίου 1805), τὴν ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς τοῦ ντε Ζεραντό. Ὅμως δέν τόν ξαναεῖδαμε πιά. Εἴκοσι μέρες ἀργότερα, στίς 6 Ἀνθεστηριῶνος (26 Ἀπριλίου 1805), ἐξέπνεε χωρὶς νά ἀνέβῃ στήν ἑδρα πού δημιουργήθηκε γι' αὐτόν καί πού μαζί μέ αὐτόν χάθηκε ἀπὸ τό Κολλέγιο τῆς Γαλλίας³⁵.

Σάργλ Ζορέ (Charles Joret)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. *Comptes rendus des séances de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres*. Bulletin de mai-juin 1908, σ. 310.
2. Chardon de la Rochette, *Notice sur la vie et les principaux ouvrages de Jean-Baptiste-Gaspard d'Ansse de Villosion*, σ. 18. — Etienne Quatremère, λήμμα «d'Ansse de Villosion» στὴν *Nouvelle biographie universelle*.
3. *Mme de Staël et l'helléniste d'Ansse de Villosion* (*Revue d'histoire littéraire de la France*, τόμ. XV, 1908, σ. 610 κ.ε.).
4. Σαπτάλ (Ζάν-Αντουάν) [Chaptal (Jean-Antoine)], γεννήθηκε τό 1756, εἰσηλθε στό Συμβούλιο Ἐπικρατείας μετὰ τὴν 18η Ὀμιχλώδους, διορίστηκε Ὑπουργὸς τὴν 1η Ὑετώδους ἔτος IX

(21 Ἰανουαρίου 1801).

5. Βλέπε πῶς κάτω τό γράμμα στόν Πρῶτο Ὑπατο.
6. Λεμπλόν (Γκασπάρ-Μισέλ) [Leblond (Gaspard-Michel)], γεννήθηκε στήν Κάν (Caen) στίς 24 Νοεμβρίου 1738, ἔφορος στή βιβλιοθήκη τοῦ δούκα τῆς Ὁρλεάνης, διορίστηκε τό 1772 μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιγραφῶν, ἦταν ἀπὸ τίς 23 Ἀπριλίου 1791 βιβλιοθηκάριος τῆς Βιβλιοθήκης τῶν Τεσσάρων Ἐθνῶν. (Πβλ. A. Franklin, *Histoire de la Bibliothèque Mazarine et du Palais de l'Institut*, Paris 1901, in-8°, σ. 279.).
7. Museum, Additional Mss. 23889 fol/1.
8. Θά ἔπρεπε νά γίνῃ: εἴκοσι δύο ἐτῶν.
9. Δειπνοῦσε στούς Ὑπάτους κάθε Δεκάτῃ, ἂν γίνῃ πιστευτὸς ὁ Χάζ (Hase). Γράμμα ἀπὸ 7 Ὀμιχλώδους ἔτος X, 30 Ὀκτωβρίου 1801. (*Briefe von der Wanderung und aus Paris*, Leipzig, 1894, in-8°, σ. 66).
10. Αὐτόγραφο στήν κατοχή τοῦ κυρίου Ρομπέρ ντε Κουρσέλ (Robert de Courcel).
11. 4 Ἀνθεστηριῶνος ἔτος X (24 Ἀπριλίου 1802).
12. 25 Θερμιδώρ ἔτος X (13 Αὐγούστου 1802), Arch. nat. AF, iv, plaq. 389. Εἶναι προφανῶς ἀπὸ παραδρομὴ πού ὁ Χάζ (Hase) ἔγραφε στίς 30 Ὀκτωβρίου 1801 πῶς ὁ Βιλουαζόν εἶχε ἀμοιβὴ 7.000 φράγκων (ὁ.π., σ. 66).
13. Ἡ Αὐτοκρατορία προκηρύχθηκε μέ ἕνα προβούλευμα συγκλήτου στίς 18 Μαΐου 1804, ἀλλά τὰ Ὑπουργεῖα δέν συστάθηκαν παρὰ τέσσερις μῆνες ἀργότερα.
14. Additional Mss. 23889, fol. 145b.
15. Champagny (J.B. Nompère de), γεννήθηκε στήν Ροάν (Roanne) τό 1756, βουλευτὴς τῶν εὐγενῶν, ἐκλήθη στό Συμβούλιο Ἐπικρατείας τό 1800, διορίστηκε τό 1801 πρεσβευτὴς στή Βιέννη καί στίς 20 Θερμιδώρ ἔτος XII (9 Αὐγούστου 1804), Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν, σέ ἀντικατάσταση τοῦ Σαπτάλ, ὁ ὁποῖος εἶχε παραιτηθεῖ. Λόγῳ ἀπουσίας του, στή διάρκεια τῆς ὁποίας προσωρινὰ ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τόν Πορταλὶς (Portalis), δέν ὀρκίστηκε παρὰ στίς 13 Ὀμιχλώδους ἔτος XIII (4 Νοεμβρίου 1804).
16. Ἀν ἐντούτοις δέν πρόκειται γιά μιά συνοδευτικὴ ἐπιστολή καί ὄχι γιά τό ὑπόμνημα πού ἀναφέρεται πῶς πάνω.
17. De Gérando (Joseph-Marie), γεννήθηκε στή Λυών τό 1772. Προγραμμαμένος μετὰ τὴν πολιορκία τῆς Λυών, ἐπέστρεψε στή Γαλλία τό 1795. Δύο χρόνια ἀργότερα ἀκολούθησε τὴν Καμίγ Ζορντάν (Camille Jordan) στήν Ἑλβετία καί τὴν Γερμανία, κι ἐπέστρεψε στή Γαλλία μετὰ τὸν γάμο του. Ἐγινε γνωστὸς μέ μιά ἐργασία τιτλοφορούμενη *Les signes et l'art de penser dans leurs rapports mutuels*. Διορισμένος ἀπὸ τόν Λισιέν (Lucien) στό Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν, προωθήθηκε Γενικὸς Γραμματέας του ἀπὸ τὸν κύριο ντε Σαμπανί (de Champagny) στίς 5 Νοεμβρίου 1804 (14 Ὀμιχλώδους ἔτος XIII).
18. Ντιφρενουά (Ἀντελαίντ-Ζιλέτ Μπιλέ) [Dufresnoy (Adélaïde-Gillette Billet)], γεννήθηκε στή Νάντ (Nantes) τό 1765. Παντρεμένη μέ ἕναν δικηγόρο στό δικαστήριό τοῦ Σατλέ, ὁ ὁποῖος καταστράφηκε ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση, ἀκολούθησε τὸν σύζυγό της στήν Ἰταλία, ὅπου αὐτὸς διορίστηκε ἀπλὸς δικαστικὸς γραφέας. Ἐγινε γνωστὴ γιά μιά *Συλλογὴ Ἐλεγείων* καί ἔλαβε τιμητικὴ σύνταξη μέ ἐντολή τοῦ Ναπολέοντα.
19. Τό γράμμα αὐτό, χρονολογημένο ἀπὸ 8 Νοεμβρίου 1804, τοῦ

όποιου ή διεύθυνση παραλήπτη έχει χαθεί, προοριζόταν προφανώς για τόν ντε Ζεραντό. Ή διατύπωση «Θά μέ χαροποιούσε ιδιαίτερα νά όφείλω τήν έπιτυχία μου σέ ένα φιλόσοφο τής περιωπής σας» δέν αφήνει καμία άμφιβολία σχετικά μέ τόν παραλήπτη. Όφείλω τήν γνώση αύτου του αύτόγραφου στον κύριο Σαραβέι (Charavay), ό όποιος είχε τήν καλοσύνη νά μου τό κοινοποιήσει.

20. Μαρέ (Ίγκ-Μπερνάρ) (Maret, Hugues-Bernard), γεννημένος στή Ντιζόν (Dijon) τό 1763, Ύφυπουργός.

21. Arch. nat. AF., iv, plaq. 853, n° 3.

22. Bibl. nat., ms. fr., 1093, fol. 140.

23. Τό όνομα του Βιλουαζόν έξαφανίζεται πράγματι από τό πρόγραμμα τής σχολής μαζί μέ τό μάθημα τών έλληνικών, τό όποιο δέν ξαναπαρουσιάστηκε παρά τό 1815 μέ διδάσκοντα τόν Χάζ (Hase). Πβλ. Carrière, *Notice historique (Mélanges orientaux, 1883)*.

24. Ό Βιλουαζόν έγγραψε άσφαλώς μία ή ώρα τή νύχτα αντί για μία ή ώρα τό πρωί, άφού τό γράμμα αύτό δέν μπορεί νά γράφτηκε παρά μέσα στή νύχτα τής Κυριακής 18 πρός τήν Δευτέρα 19.

25. 2 Παχνώδους έτος XIII (23 Νοεμβρίου 1804). *Registre des procès-verbaux*, σ. 246.

26. Bibl. nat., Noun. acq. fr., ms. 24701, fol. 155.

27. Έμφανώς πρόκειται για τήν επικύρωση τής έκλογής του Μιλέν (Millin), πράγμα πού δείχνει πώς τό μπιλιέτο αύτό είναι ύστερότερο τής 23 Νοεμβρίου.

28. Μπιλιέτο χωρίς ήμερομηνία. Bibl. nat. Noun. acq. fr., ms. 24701, fol. 157.

29. Bibl. nat. Noun. acq. fr., ms. 24701, fol. 156.

30. Σύμφωνα μέ τήν συνημμένη στό αύτοκρατορικό διάταγμα έκθεση του Ύπουργού, τό πρώτο λάθος ήταν πώς ξεχάστηκε ή έξουσιοδότηση νά παραδίνεται μάθημα άρχαίας έλληνικής. Τό δεύτερο λάθος ήταν ή παροχή στον Βιλουαζόν άμοιβής πέντε χιλιάδων αντί έξι χιλιάδων φράγκων.

31. Arch. nat., AF, iv, plaq. 876, n° 14.

32. Bibl. nat., ms. all. 192, fol. 154a.

33. Γράμμα τής 24 Μαρτίου 1805, ms. all. 192, fol. 152a.

34. *Registre des procès-verbaux*, p. 272.

35. Στήν πραγματικότητα, ή έδρα άντικαταστάθηκε, έξι μήνες άργότερα, από μία έδρα τουρκικής γλώσσας, ή όποία ως τότε διδασκόταν μαζί μέ τήν περσική και διαχωρίστηκε μέ τό διάταγμα τής 22 Όμιχλώδους έτος XI= (12 Νοεμβρίου 1805). [Abel Lefranc, *Histoire du Collège de France*, (Άμπέλ Λεφράν, *Ίστορία του Κολλεγίου τής Γαλλίας*), Παρίσι 1893, σ. 310.]

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΣΕΙΡΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

• ΔΑΝΙΗΛ ΙΑΚΩΒ

Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη

• Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ

«ΑΡΙΑΔΝΗ». Μια σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη

• ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Είς την οδόν των Φιλελλήνων» του Α. Εμπειρίκου

«Ο Έρωτας στα χιόνια» του Αλ. Παπαδιαμάντη

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και πνευματική ζωή

• ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ

Ερωτικές μεταμορφώσεις αντίδωρο στην Μάτση Χατζηλαζάρου

Ούτως ή άλλως (Αναγνωστάκης

– Εγγονόπουλος – Καχίτσης – Χατζής)

• ΣΟΝΙΑ ΙΛΙΝΣΚΑΓΙΑ

Επισημάνσεις

• ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΥΠΟΥΡΛΗΣ

Πήγε να εγκοιμηθεί στο Ασκληπιείο της Επιδαύρου

• ΒΙΚΤΩΡ ΙΒΑΝΟΒΙΤΣ

Υπερρεαλισμός και «Υπερρεαλισμοί»

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

• ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ

Παρεμβάσεις

• ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ

Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

• ΡΑΛΦ ΜΙΛΛΙΜΠΑΝΤ

Το κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία του δυτικού συστήματος εξουσίας

• ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ - Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ - Α. ΤΟΖΕΛ

Η κριτική της πολιτικής του Μαρξ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

• ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Φύλλα-Φτερά

Ο Βασιλιάς που πέθανε

• ΑΝΝΟΥΣΩ ΚΟΥΣΑΘΑΝΑ-ΡΟΕ

Η άλλη μου πατρίδα

• ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΡΜΠΑΛΑΣ

101 Ποιήματα

• SALVATORE NICOSIA

Το σήμα και η μνήμη

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

• Κάτι το «ΩΡΑΙΟΝ»

Μια περιήγηση στην ελληνική κακογουστιά

• Kitsch (Made in Greece) (Αγγλικό)

• ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ο τρίτος δρόμος

• ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ

Τσιγγάνικη ορχήστρα

• ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ

Ίστορία μιας γραμμής

• ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗΣ

Το ημερολόγιο του Ανδρέα

ΔΟΚΙΜΙΑ

• ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Η αδιαχώρητη κοινωνία

• ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ

Πολιτικό σύστημα και πολιτική

• ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Θεσμοί, ιδεολογία και πολιτική στο Μεσοπόλεμο

• ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΖΑΝΙΑΣ

Ο μαρξισμός της ιστορικής σοσιαλδημοκρατίας

• ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ

Λαμπράκηδες. Ίστορία μιας γενιάς

• ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ

Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η μεγάλη ιδέα

• ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Μια συνάντηση: Σεφέρης-Μακρυγιάννης

• ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ

Συνηγορία της παραλογοτεχνίας

• ΥΓΕΙΑ-ΠΟΛΙΤΕΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μελέτες για το σύστημα υγείας (συλλογικός τόμος)

• ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΣ

Η χρήση και η κατάχρηση του αντιαμερικανισμού στην Ελλάδα

• ΠΛΟΥΤΗΣ ΣΕΡΒΑΣ

Το Κυπριακό. «Στρατηγική» και στρατηγική

Βιβλία που καλύπτουν τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του σύγχρονου πολίτη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ, Δημοχάρους 60, τηλ.: 210-72 32 819, fax: 210-72 26 107, e-mail: chrapou@otenet.gr
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΚΑΤΑΡΤΙ, Μαυρομιχάλη 9, 106 79 Αθήνα, τηλ.: 210-36 04 793 - 210-36 01 271, fax: 210-36 09 697

Για έναν ποιητικό διάλογο

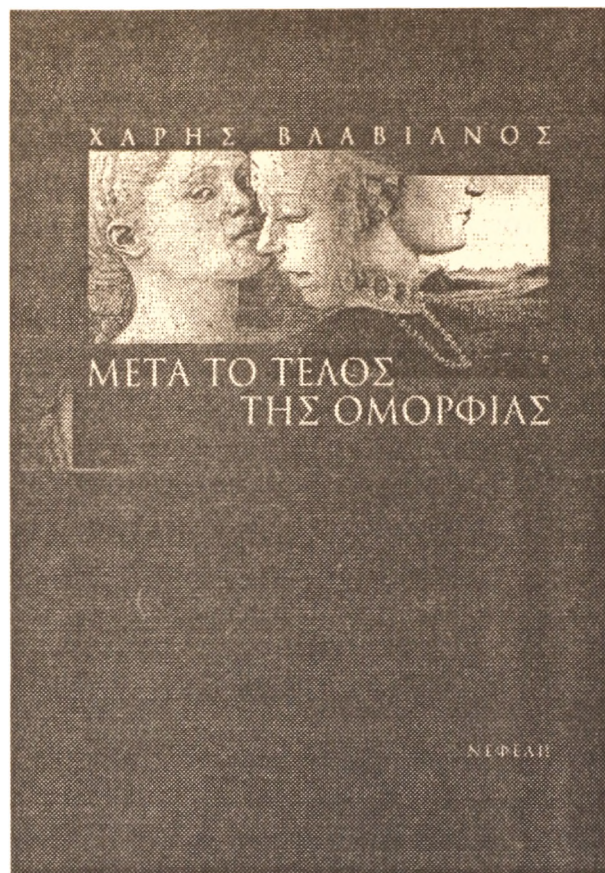
της Βικτωρίας Καπλάνη

Χάρης Βλαβιανός,
Μετά το τέλος της ομορφιάς,
εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 2003.

Εδώ και είκοσι χρόνια ο Χάρης Βλαβιανός εργάζεται με συνείδηση και πείσμα πέρα από πικρόχολες μεμψιμοιρίες, και καταδεικνύει το δικαίωμα της ποίησης να υπάρχει ως δρων λόγος στον παρόντα χρόνο, στη σημερινή αντιποιητική –όπως στερεότυπα πλέον χαρακτηρίζεται– εποχή μας, να παρεμβαίνει στο παρόν και να αποκαλύπτει τις κρυμμένες δυνατότητες της καθημερινότητας, καλώντας το σύγχρονο άνθρωπο να επαναπροσδιορίσει τη σχέση του με τον εαυτό του και τον κόσμο, με γνώμονα την αυθεντικότητα και την εσωτερική του αλήθεια.

Στο τελευταίο του βιβλίο *Μετά το τέλος της ομορφιάς* είναι έκδηλη η εξέλιξη των εκφραστικών του τρόπων, η προσπάθειά του να πειραματίζεται με τη γλώσσα και τη μορφή των ποιημάτων του. Ο αφηγηματικός, δραματικός και λυρικός τόνος επιχειρούν νέους τολμηρούς συνδυασμούς, που απαιτούν από τον αναγνώστη μια διαρκή συναισθηματική και διανοητική εγρήγορση. Η γραφή του γίνεται πιο αφαιρετική, η δομή πιο αυστηρά οργανωμένη, έτσι ώστε οι τέσσερις ενότητες του βιβλίου να αποτελούν στην πραγματικότητα τα τέσσερα μέρη ενός ενιαίου ποιήματος. Κεντρικός του άξονας είναι η ίδια η ποίηση. Η ύπαρξη, η ύλη και η μορφή της. Η ποίηση ως αισθητικό και ηθικό αίτημα. Η ποίηση πριν από την ποίηση, η γένεση της ποίησης, η κατασκευή του ποιήματος, η ανάγνωση και η πρόσληψη του ποιητικού λόγου, η υπαρξιακή αγωνία του ποιητή να αποτρέψει το ενδεχόμενο τέλους της.

Η πρώτη ενότητα έχει τον τίτλο *Κατάφραση* και στα ποιήματά της κυριαρχεί,

αλλά και διαπιστώνεται μια αίσθηση τέλους. Το τέλος της αθωότητας, το τέλος ενός έρωτα που δεν καλεί πια σε «δημιουργική ετοιμότητα», το τέλος των μεγάλων έργων, το τέλος της ομορφιάς. Σε πολλά επίπεδα, προσωπικά και ιστορικά, κάποιοι κύκλοι έχουν κλείσει. Η συνειδητοποίηση είναι εξαιρετικά επώδυνη, η νοσταλγία ελλοχεύει και πριν να γίνει παράπονο, το ποιητικό υποκείμενο με πολλά ερωτήματα αναπάντητα μεταμφιέζει τα αισθήματά του σε στίχους, αναμετριέται με τις αντιφάσεις του, και, αποδεχόμενο την απώλεια, αναλαμβάνει την ευθύνη της συνέχειας [«Ό,τι δεν υπήρξε/ θα πρέπει να (ξανα)γεννηθεί»] και ανανεώνει την πίστη του στην επιβίωση της ποίησης, η οποία καλείται να προσδιορίσει πλέον με νέους όρους την ομορφιά. Το σήμερα χρειάζεται να βιώσει τις δικές του εμπειρίες και να δημιουργήσει τις δικές του μορφές, τη δική του γνώση, τη δική του ποίηση.

Το ερώτημα είναι πώς αυτό θα συμβεί. Ο Βλαβιανός καταθέτει τη δική του πρό-

ταση, το δικό του ποιητικό δρόμο, κι ρίως, στην τελευταία ενότητα του βιβλίου με τον τίτλο *Νέος Ρεαλισμός*. Σι ομώνυμο ποίημα επιχειρεί να δώσει ι στίγμα του νέου (ποιητικού) ρεαλισμού που ο ίδιος προτείνει «–το ποίημα π επιθυμίας/ μέσα στο ποίημα του πραγματικού/ το τοπίο του νέου ρεαλισμού. Η ποίηση ως μορφή γλώσσας διαμεσολαβεί ανάμεσα στο υποκείμενο και σι εικόνες της πραγματικότητας που απ προσλαμβάνει στα μέτρα των επιθυμιών και των νοητικών δυνατοτήτων του κ επιχειρεί να τους δώσει εκ νέου μια ώλη μορφή. Ο ποιητής, συνείδηση ανήσιχη και ακοίμητη, δεν αναπαριστά το παρόν, αλλά το αναδημιουργεί με στοχαστική διάθεση και νοήμον συναισθημα μέσα από μια διαδικασία διαρκούς αιτοπαράτηρησης και επανεξέτασης τω προσωπικών του βιωμάτων. Ο στοχασμός πάνω στην εμπειρία οδηγεί σι αναμόρφωσή της. Η ποίηση του Βλαβιανού δεν αναλώνεται στην καταγραφ του βιώματος, αλλά στην επαναδημιουργία του μέσω της γλώσσας, έστω κι ο υπάρχουν (και πάντα υπάρχουν) αναπνευκτες απώλειες. «Αλλά σε κάθε ποίημα/ υπάρχει ένα άλλο ποίημα,/ ένας πρήνας σιωπής/ στον οποίο караδοκεί/ αναχαιτισμένη ενέργεια/ της ομολογίας που δεν είναι ομολογία/ –η απατηλ ανάσα/ της αέναης ανακεφαλαίωσης».

Στο τελευταίο ποίημα της ενότητας αυτής, σε μια ενδιαφέρουσα συνομιλία αντιπαράθεση με τον εαυτό του, ο Βλαβιανός επαναβεβαιώνει τη στάση τ απέναντι στην ποίηση, επιμένοντας στην τόλμη του ποιητή να εκτίθεται μ σα από το έργο του χωρίς προσχήμα και όρια, να αυτοαναιρείται και να αιτοπροσδιορίζεται μέσα από αυτ. Εμμένει στην ανάγκη της ποίησής τ να επινοεί νέους τρόπους για την αφιγηση της προσωπικής του ιστορίας, π η σημασία της δεν περιορίζεται μόν στην προώθηση της αυτογνωσίας κ

τη θεραπευτική της δράση και ανά-
ρρηση πάνω σε οικεία κακά, αλλά απο-
λεί την ίδια στιγμή ένα κεφάλαιο της
πορείας μιας εποχής, αφού ο κάθε δη-
ουργός είναι εν πολλοίς και δημιούρ-
γμα της εποχής του.

Η θέση αυτή υποστηρίζεται έμμεσα με
να παράδειγμα στη δεύτερη ενότητα
του βιβλίου με τον τίτλο *Αχμάτοβα
υπόσπασμα βιογραφίας*), όπου εδώ ο
Βλαβιανός επιλέγει να συγγράψει μια
ποσπασματική ποιητική βιογραφία
της ρωσίδας ποιήτριας, η οποία κατα-
εικνύει με το βίο και το έργο της την
υθεντικότητα ως αξία. Η γραφή μια
βιογραφίας είναι συχνά μια έμμεση αυ-
τοβιογραφία, καθώς ο βιογράφος επι-
λέγει συνήθως ένα πρόσωπο στο οποίο
να γνωρίζει κάποια κοινά στοιχεία,
ιαπιστώνει μαζί του μια εγγύτητα φα-
ερής ή μυστικής. Η Αχμάτοβα μπορεί να
ειτουργεί εδώ ως μία συνομιλήτρια με
αράλληλες αναζητήσεις και παρόμοια
ιτήματα, ως μία πνευματική μητέρα ή
ερισσότερο ως προσωπείο του βιο-
γράφου της για να ειπωθούν επώδυνες
λήθειες [«Τέφρα, όλα τέφρα»], αλλά
αι για να καταγραφούν οδυνηρά βιώ-
ατα: η έλλειψη κατανόησης από οι-
εία πρόσωπα, οι δύσκολες σχέσεις μη-
έρας και γιου, η ερωτική εγκατάλειψη,
ια προσωπική ζωή στην κόψη του ξυ-
αφιού – χωρίς βέβαια να παραγνωρί-
ουμε το ιστορικό ενδιαφέρον για τις
χέςεις τέχνης και εποχής που παρου-
ιάζει η ζωή της Αχμάτοβα τόσο για τον
οιητή-βιογράφο όσο και για τον ανα-
νώστη.

Η αγωνία του καλλιτέχνη να ελευθε-
ώσει την δυνάμει ομορφιά που βρί-
κεται εγκλωβισμένη στο υλικό της τέ-
νης του, η αντίσταση του υλικού στην
ροσπάθεια που εκείνος καταβάλλει
ια να του δώσει μορφή, η άπιαστη
μορφιά, το ανολοκλήρωτο έργο και η
υχή του δημιουργού που ποτέ δε βρί-
κει ανάπαυση είναι τα βασικά ζητή-
ατα με τα οποία καταπιάνεται ο ποιη-
ής στην τρίτη ενότητα του βιβλίου του
‘i pictura poesis, δίνοντας το λόγο αυτή
ι φορά σε γλύπτες και ζωγράφους για
α τα εκφράσουν, αναδεικνύοντας πα-
άλληλα τη σχέση λόγου και εικόνας
λλά και τις δυσκολίες μετάβασης από
ι μια μορφή έκφρασης στην άλλη. Η

ενότητα ξεκινά με ένα ποίημα-δοκίμιο
αισθητικής, όπου ο Βλαβιανός με μια
σειρά συλλογισμών προσανατολίζει το
δημιουργό στη μελέτη των αντικειμέ-
νων, τονίζει τη σημασία της δομής για
την προσέγγιση της πραγματικότητας,
την προσήλωση στη μορφή και την έλ-
λογη ανατομία του ωραίου ως αναγκαί-
ες προϋποθέσεις για να περιγράψει ο
καλλιτέχνης τον κόσμο που τον περι-
βάλλει και τον περιέχει, αλλά και για
να απελευθερώσει το αδημιούργητο
σύμπαν που τον πιέζει ασφυκτικά να το
βγάλει στο φως.

Ο Βλαβιανός στο *Μετά το τέλος της
ομορφιάς* καταθέτει τη δική του πρότα-
ση για τη συνέχεια της ποίησης στο ση-
μερινό κόσμο, διεκδικώντας την παγκο-
σμιότητα της τέχνης του, πέρα από τους
γλωσσικούς φραγμούς. Το έργο του συ-
νομιλεί με έργα σύγχρονων ποιητών,
ανοίγει διάλογο με την ποίηση της επο-
χής μας σε διεθνές επίπεδο. Για τον
Βλαβιανό η ποίηση είναι και αποτέλε-
σμα συνομιλίας με τους ομοτέχνους· η
ποίηση τροφοδοτείται από την ποίηση.
Επιπλέον για έναν ποιητή στοχαστή,
όπως είναι ο Βλαβιανός, ο ποιητής ση-
μερα δεν μπορεί να αγνοεί τις θεωρητι-
κές και καλλιτεχνικές αναζητήσεις της
εποχής μας αλλά και την ιστορία των
ιδεών και της φιλοσοφίας, ώστε να είναι
ανοικτός σε ένα διαρκή διακειμενικό
διάλογο, που θα του επιτρέπει να εμβα-
θύνει στην κατανόηση μιας ολοένα και
πιο σύνθετης πραγματικότητας. Ο διά-
λογος αυτός, πάγιο γνώρισμα της τέ-
χνης και της τεχνικής του Βλαβιανού,
πραγματοποιείται και σ’ αυτό το βιβλίο,
όπως και σε προηγούμενα βιβλία του.

Αξίζει ακόμη να επισημάνουμε ότι το
Μετά το τέλος της ομορφιάς, επιχειρώ-
ντας να χαράξει μια συγκεκριμένη ποι-
ητική πρόταση, η οποία βεβαίως απευ-
θύνεται πρωτίστως στο δημιουργό της,
αλλά παράλληλα λειτουργεί και παρα-
δειγματικά, είναι ένα έργο που μπορεί
να προκαλέσει τον αντίλογο, ν’ ανοίξει
έναν ουσιαστικά δημιουργικό διάλογο
μέσα από τη γραφή άλλων ποιητικών
έργων και να συμβάλει εντέλει σ’ αυτό
που ο ίδιος ο Βλαβιανός και οι αναγνώ-
στες της ποίησης ποθούν: τη συνέχεια
της ποίησης μέσα από την ανανέωση
του ποιητικού λόγου.

ΜΙΣΕΛ ΦΟΥΚΩ

ΕΓΩ, Ο ΠΙΕΡ ΡΙΒΙΕΡ,

ΠΟΥ ΕΣΦΑΞΑ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ,
ΤΗΝ ΑΔΕΡΦΗ ΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΝ
ΑΔΕΡΦΟ ΜΟΥ...

Πρόκειται για τον λόγο
ενός εγκληματία ή το
παραλήρημα ενός τρε-
λού;

Πρόκειται, εντέλει για
τη διαμάχη του δικαστι-
κού με τον πρωτοεμφα-
νιζόμενο τότε ψυχιατρι-
κό λόγο.

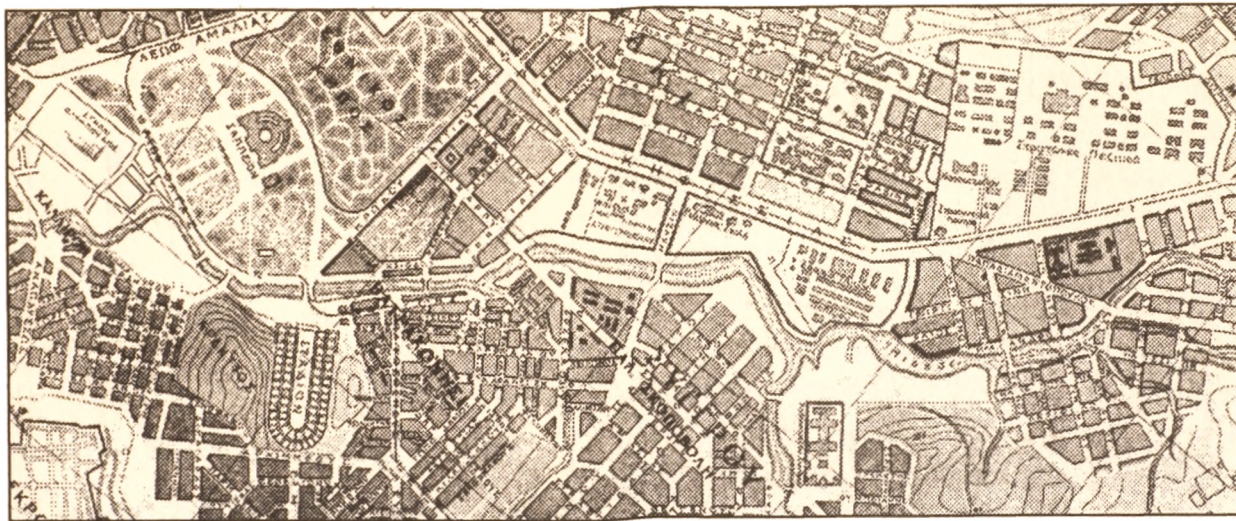
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΕΔΡΟΣ

Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 3, ΑΘΗΝΑ 106 78
ΤΗΛ. 210-38.09.712

www.kedros.gr / books@kedros.gr

Θέλοντας να ξεπλύνω τη μνήμη μου από Σταδέα και Τσενάι, και από τη ματαιωμένη πλατεία Μοναστηρακίου, στράφηκα (πού αλλού;) στο απώτατο παρελθόν για παρηγοριά. Επειδή πλησίαζε και η γιορτή της 28ης Οκτωβρίου, μοιραία, νομοτελειακά άρχισα να αναμασώ τις επίκτητες μνήμες (ήμουν αδώο νήπιο) του μεταξικού καθεστώτος στην Ελλάδα – θέλοντας για άλλη μια φορά να εξακριβώσω τι στο καλό έκανε εκείνος ο φωτισμένος ηγέτης για την πρωτεύουσά μας, την πλανεύτρα Αθήνα.

Επετειακά

Το τέχνασμα δούλεψε άψογα. Πολύ γρήγορα άρχισα να ζυγίζω κέρδη και ζημιές: τι είχε κληρονομήσει από τους προηγούμενους και το τέλειωσε εισπράττοντας τη δόξα των σοφιστών, τι οργάνωσε ο ίδιος (όντας στρατιωτικός, άρα μαθημένος να στρώνει τα πράγματα κάτω), τι άφησε κληρονομιά στους επόμενους μεταπολεμικά. Παραμερίζοντας ιδεοληψίες, συναισθηματικές φορτίσεις (είπαμε, ήθελα να ξεχαστώ σε ονειροπολήσεις), διατηρώντας τη λεγόμενη επιστημονική αντικειμενικότητα. Και συμπεράνα το διόλου πρωτότυπο ότι ο Μεταξάς μάς άφησε, εκτός από το ΙΚΑ, το πρώτο δίκτυο υπονόμων αντάξιο της λέξης «δίκτυο». Και τίποτε άλλο. Υπόνομοι για τον λαό. Μια πόλη με εντυπωσιακές τομές στον ιστό της για να περάσουν οι θηριώδεις σωλήνες του κεντρικού αγωγού ομβρίων, όπως δείχνουν και οι τότε φωτογραφίες.

Φταίω μετά, να «φύγω» προς τα μπρος, και να συγκρίνω αυτές τις τόσο

προοδευτικές εικόνες με ό,τι συμβαίνει τώρα δα στην Αθήνα; Η συσχέτιση ήταν αναπόφευκτη: αντί για λύματα και όμβρια, τα σύγχρονα ξεκοιλιάσματα στην Αθήνα διευκολύνουν τα τετράτροχα – μικρή η διαφορά. Τηρουμένων των αναλογιών (όπως μας διδάσκουν οι ιστορικοί) ο Μεταξάς ήταν οι πρόσφατοι και νυν υπουργοί ΠΕΧΩΔΕ σε ενιαίο περιτύλιγμα. Πάλι αμελητέα διαφορά το ότι τότε δεν ακούστηκαν ποτέ διαμαρτυρίες για διαπλεκόμενα. Πώς να ακουστούν, αφού τόσοι παραθέριζαν σε εξορίες. Άλλωστε, για να μην το ξεχνάμε, ο Μεταξάς ήταν δικτάτορας προπολεμικού τύπου.

Συνειρμικά πάλι θυμήθηκα τον εξευτελισμένο μας τότε αντίπαλο, τον Μουσολίνι («Βάζει ο Ντούτσε τη στολή του... μ' όλα τα φτερά» κ.λπ.). Εκείνος, τι άραγε έκανε αντίστοιχα; Θυμήθηκα τις τολμηρές τομές που διέταξε να γίνουν στον ιστό της Ρώμης, αλλάζοντας τα φώτα, δηλαδή φέροντας τα πάνω κάτω, στο κέντρο της αιώνιας πόλης.

Πρόσχημα: η εξυγίανση (το αιώνιο άλλοθι κάθε κυριολεκτικού ή μεταφορικού δικτάτορα). Η μπάλα πήρε πολλές φτωχογειτονιές εκεί γύρω στα ρωμαϊκά Φόρι (το αντίστοιχο της Αρχαίας Αγοράς μας) για να ανοιχτεί η συνάντημη μνημειακή λεωφόρος, σημερινό καύχημα της πόλης. (Τα ίδια άραγε δεν πρέσβευε ένας άλλος φωτισμένος ο Κορμπυζιέ, για το Παρίσι εκεί γύρω;) Άνοιγμα λοιπόν της πόλης να αναπνεύσει, μνημειακή σύνδεση το Αγίου Πέτρου με το νευραλγικό κέντρο της πόλης (θυμηθείτε τις συμφωνίες με το Βατικανό) – με άλλα λόγια μια «άλλη» πόλη, πιο αιώνια από πριν αφού ήταν εκσυγχρονισμένη. Για να μην το ξεχάσουμε, και το πολύτιμο μπαλκόνι στην Πιάτσα ντι Πόπολο για να απευθύνεται ο Ηγέτης στο Λαό to live (ελλείψει TV).

Θα μπορούσα να συνεχίσω με Χίτλερ, αλλά νομίζω πως δεν θα χρειαστεί. Άλλωστε εκείνος ανήκε στη αρεία φυλή, δεν ήταν τόσο οικείος σε μας όπως ο «κααραγκιόζης», μεσογειακός Μουσολίνι. Το ανομολόγητό μα πρότυπο: θυμηθείτε απλά πόσοι κατέπιν (ακόμα και στη διάρκεια της Καταχής!) ονειρεύτηκαν μια άλλη Αθήνα με «διανοίξεις δρόμων», «διαπλατύνσεις», «επιλύσεις κυκλοφοριακού» όλες εκείνες τις μαγικές συνταγές των Σύρων ιατρών της πόλης.

Ας τραβήξουμε τώρα την οριζόντι γραμμή του αθροίσματος. Έχουμε καλέμε, από τη μια μεριά μια χλωμή νταπια δικτατορία που έστησε τον Τρίτο Πολιτισμό (ακόμα τον πληρώνουμε βιβαίως) και σκέπασε τον Ιλισό (εκείνους δείτε θρήνοι και κοπετοί) φτιάχνοντας ένα μνημειακό κεντρικό αγωγό. Τίποτε άλλο δεν πρόλαβε να κάνει, πέρα από κάποιες πομπώδεις εξαγγελίες έργων με «τρελά» προγράμματα στους δήμους Αθηνών και Πειραιώς (σας θυμίζει κάτι αυτό;), κάποια μεγαλειώδη οργανωτικά σχήματα, όπως το Υπουργείο Διοικήσεως Πρωτεύουσας (μην σας θυμίζει κι αυτό τίποτα;).

Τι θα αποφανθεί η Ιστορία άραγε για όσα συμβαίνουν αυτές τις μέρες, πυρτωδώς πάντα, εν σπουδεί βεβαίως, χωρίς δικτάτορα (αυτό που το πάτε;) κι με θύμα την Αθήνα στη χειρουργική κλίνη;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Έλληνες πιονέροι του κινηματογράφου

Νίκος Θεοδοσίου,
Μετανάστης Κινηματογράφος,
δ. Νεανικό Πλάνο, Αθήνα 2003, σ. 128.

Ο Νίκος Θεοδοσίου δεν είναι η πρώτη φορά, μέσα στην πολύπλευρη ενασχόλησή του με τον κινηματογράφο, που εκδίδει βιβλία για το θέμα αυτό, και όχι μόνο. Σκηνοθέτης, σπουδές εδώ και στο Παρίσι, ιδρυτικό μέλος της Δημιουργικής Ομάδας για την Πτυχοακουστική Έκφραση των Νέων ανθρώπων, γνωστής με τον τίτλο «Νεανικό Πλάνο», και από τους κύριους συντελεστές των εμψυχωτών του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Είκοσι – βέρος δηλαδή «κινηματογραφάνθρωπος».

Ο *Μετανάστης Κινηματογράφος* είναι το δέκατο βιβλίο που παρουσιάζει, κι απ' το γνωρίζουμε θεματολογικά μοναδικό την εγχώρια φιλμική βιβλιογραφία. Πρόκειται για ένα ιστοριογράφημα, προϊόν έρευνας και εξαντλητικής έρευνας και τεκμηρίωσης, βασισμένης σε αναφορές που περνούν σε ιδιωτικά και δημόσια κινηματογραφικά αρχεία, βιβλιοθήκες και άλλο τυπο και φωτογραφικό υλικό. Το βιβλίο το διαρτίζουν έξι ιστορίες, σε ισάριθμα κεφάλαια, μέσα από τα οποία αποκαλύπτεται ο μαντικός ρόλος τον οποίο διαδραμάτισαν αρχικά άσημοι) έλληνες μετανάστες, πιονέροι στις διάφορες φάσεις της εφεύρεσης, της άδοξης και της ανάπτυξης της καινούριας τέχνης στα μεγάλα κέντρα του θεάματος, όπως ήταν η Αμερική, η Γαλλία, η Αγγλία κ.ά.

Τα αφηγήματα καλύπτουν τα γενέθλια όντια του κινηματογράφου (τέλη του 19ου, αρχές του 20ού αιώνα) και τον καθοριστικό ρόλο αυτών των συμπατριωτών μας, παντελώς άγνωστων σε μας. Τα περιεχόμενα αφορούν με τους Γεωργιάδη και Τραγίδη, δύο αιμόνιους μετανάστες στο Λονδίνο, οι οποίοι –πρώτοι αυτοί– το καλοκαίρι του

1894 φέρουν στην Ευρώπη τα πρώτα κινητοσκοπία που κατασκεύασε ο Έντισον. Ήταν η αφορμή που τον επόμενο χρόνο οδήγησε στην εφεύρεση του κινηματογράφου, με τους δύο Έλληνες να πρωταγωνιστούν στην εξάπλωση του. Και φυσικά, οποία έκπληξη όταν διαβάζουμε ότι ένας ανώνυμος κουρέας μετανάστης στο Νιου Τζέρσεϋ των ΗΠΑ θα γίνει ο πρώτος Έλληνας ηθοποιός του κινηματογράφου, πρωταγωνιστώντας στην μεγάλη επιτυχία εκείνης της εποχής: *Το κουρείο!* Στη συνέχεια διαβάζουμε ότι ο μεγάλος Ζορζ Μελιές σκηνοθετεί τέσσερις ταινίες με θέμα τον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897. Η παραγωγή γίνεται τον ίδιο χρόνο: πρόκειται για τις πρώτες πολεμικές ταινίες στην ιστορία του κινηματογράφου. Ακολουθεί μια καταγραφή όλων των ταινιών που προβλήθηκαν στην Ελλάδα στο διάστημα 1896-1900, καθώς και των ανορθόδοξων πρακτικών των επιχειρηματιών του χώρου. Συναρπαστικό είναι το κεφάλαιο για τον περίφημο Αλέξανδρο Πανταζή (1876-1936), το φτωχό ναυτόπουλο από την Άνδρο, που στη δεκαετία του '20 έμελλε να κατακτήσει την κορυφή του θεάματος στις ΗΠΑ ως ο ιδιοκτήτης του μεγαλύτερου δικτύου εντυπωσιακά αρχιτεκτονημένων αιθουσών, που σώζονται μέχρι σήμερα. Το βιβλίο τελειώνει με μια λεπτομερή αναφορά στους εν Ελλάδι έλληνες επιχειρηματίες του κινηματογραφικού χώρου, όπου ο αναγνώστης πληροφορείται τούτο το παράδοξο: ότι αν και η 7η Τέχνη γεννήθηκε στη Δύση σ' εμάς ήρθε από την Ανατολή!

Βιβλίο πολύτιμο στο είδος του, με ρέουσα και γοητευτική γραφή, δίχως σχολαστισμούς και επιστημονική αφυδάτωση. Ο κινηματογράφος παραμένει παιδί της φαντασίας και της αφήγησης· γι' αυτό και ο Θεοδοσίου μεταμορφώνει –μαζί με το πλούσιο και σπάνιο φωτογραφικό υλικό– τα ιστορικά γεγονότα σε μυθιστόρημα.

Δημήτρης Χαρίτος

Μελετώντας το ρόλο της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας στην αθηναϊκή δημοκρατία ο γάλλος ελληνιστής **Πιερ Βιντάλ Νακέ** στη μελέτη του *Ο θρυμματισμένος καθρέφτης* (μετάφραση: **Χρήστος Μεράντζας**, εκδ. Ολκός, 2003) οδηγείται σε μια σειρά από ενδιαφέροντα ερωτήματα που ταλανίζουν την έρευνα και οδηγούν σε παρερμηνείες ως προς την εξαγωγή συμπερασμάτων. Υποστηρίζει λοιπόν ότι είναι λάθος να προσπαθούμε να δούμε την τραγωδία «σαν ένα καθρέφτη της πόλης». Η έννοια της αντανάκλασης, αν γίνει δεκτή, θα πρέπει να αντιμετωπισθεί ως μια αντανάκλαση που περικλείει συνάμα και τα θραύσματα της εκάστοτε κοινωνικής πραγματικότητας και αναμειγνύει το χώρο, το χρόνο, τις κοινωνικές και οικονομικές συνιστώσες των παρατηρητών.

Νέα Ελληνική Γλώσσα και ανάλυσή της μέσα από σύγχρονα θεωρητικά πρότυπα είναι ο άξονας των εργασιών που δημοσιεύονται στον τόμο *Σύγχρονες Τάσεις στην Ελληνική Γλωσσολογία. Μελέτες αφιερωμένες στην Ειρήνη Φιλιππάκη-Warburton* (επιμέλεια: **Δ. Θεοφανοπούλου-Κοντού, Χ. Λασκαράτου, Μ. Σηφianού, Μ. Γεωργιαφέντης, Β. Σπυρόπουλος**, εκδ. Πατάκης, 2003), τιμώντας τις ερευνητικές κατευθύνσεις της Ειρήνης Φιλιππάκη-Warburton, η οποία είναι διεθνώς γνωστή για τη συμβολή της στην περαιτέρω

Ξεχωρίζω την έκδοση
ενός βιβλίου που
πρωτοεκδόθηκε το 1977
και παραμένει εξαιρετική
ιστορική πηγή:
Ημερολόγιο Κατοχής. 31
Μαρτίου 1942-4
Ιανουαρίου 1945 του
Παναγιώτη
Κανελλόπουλου
(εισαγωγή: **Θάνος**
Βερέμης, εκδ.
Βιβλιοπωλείον της
Εστίας, 2003). Ωστόσο
αξίζει να επισημανθεί και
η γλαφυρότητα του
κειμένου, που προσφέρει
στον αναγνώστη, πέρα
από τις πληροφορίες, και
μια αίσθηση του κλίματος
μιας εποχής, των
αντιθέσεων και
συγκρούσεων και της
ανθρώπινης διάστασης
της ιστορίας.

Μικρές ιστορίες σε μεγάλες στιγμές

Πολλές φορές ένα λογοτεχνικό έργο, μέσα από τα βιώματα και τις αναμνήσεις του αφηγητή, αποτυπώνει τις μικρές, προσωπικές ιστορίες κάποιων αφανών ηρώων αλλά και το κλίμα της εποχής στην οποία αναφέρεται. Σε τέτοιου, αυτοβιογραφικού τύπου, κείμενα ελλοχεύει ο κίνδυνος να χαθεί η αμεσότητα της διήγησης, αφού τα αλλοτινά συναισθήματα και οι εμπειρίες έχουν φιλτραριστεί από την αναπόφευκτη αποστασιοποίηση που επιφέρει η πάροδος του χρόνου. Κάτι τέτοιο ωστόσο δεν συμβαίνει με την ιστορία που αφηγείται το πρόσφατο βιβλίο του Σταμάτη Τσαρουχά και της Σοφίας Σωτηρίου, το οποίο βασίζεται στις νεανικές μνήμες του πρώτου, και μάλιστα από μια περίοδο που έχει αφήσει ανεξίτηλα τα σημάδια της σε όλους την έζησαν, ειδικά ως στρατιώτες ή επίστρατοι.

Η ιστορία ξεκινά το καλοκαίρι του 1974. Η απριλιανή δικτατορία των συνταγματαρχών πνέει τα λοίσθια, η Κύπρος ετοιμάζεται να παραδοθεί στα χέρια του Αττίλα, ενώ η κοινοβουλευτική δημοκρατία και η συνταγματική νομιμότητα επανέρχονται στην ελληνική πολιτική σκηνή. Κάποιοι από τους υπηρετούντες σε ένα από τα γνωστά τότε «τάγματα ανεπιθυμήτων» επιβιβάζονται σε πλοίο για να μεταβούν στη Μεγαλόνησο, προκειμένου να πολεμήσουν τους τούρκους εισβολείς. Λίγες ώρες μετά τον απόπλου του από το λιμάνι της Θεσσαλονίκης το πλοίο αλλάζει πορεία και αντί για το μαρτυρικό νησί καταπλέει στην ειδυλλιακή Σαμοθράκη.

Κατά τους επόμενους καλοκαιρινούς και φθινοπωρινούς μήνες ο λόχος που αποβιβάζεται στη χώρα των αρχαίων Καβείρων θα αναλάβει την οχύρωση και την υπεράσπιση του νησιού από ενδεχόμενη εισβολή των «γειτόνων» του. Η πολιτεία και το στράτευμα, σε πλήρη αποσύνθεση, αφήνουν τους στρατιώτες εντελώς αβοήθητους. Αυτοί όμως δεν το βάζουν κάτω: ολοκληρώνουν τα «οχυρωματικά» έργα και εγκαθιστούν τις τηλεπικοινωνίες αναλαμβάνοντας ουσιαστικά τη διοίκηση της ακριτικής Σαμοθράκης, ενώ παράλληλα λύνουν το πρόβλημα του ανεφοδιασμού τους σε τρόφιμα με ελεημοσύνες των κατοίκων, με κυνήγι των αγριοκάτσικων και με γιουρούσια στα μπουστάνια

των ντόπιων. Οι τοπικές αρχές εμφανίζουν διχασμένες απόψεις απέναντί τους· μπορεί ο διορισμένος δήμαρχος να είναι αποφασισμένος να τους συνδράμει, στο μέτρο του δυνατού, έχοντας συνειδητοποιήσει τη συντελούμενη πολιτική αλλαγή, αλλά ο μοίραρχος του τμήματος σταθμού χωροφυλακής κάνει ό,τι περνάει από το χέρι του για να τους εκθέσει βλέποντας τις μέρες της παντοδυναμίας τους να έχουν παρέλθει ανεπιστρεπτί.

Αυτό είναι σε γενικές γραμμές το πλαίσιο μέσα στο οποίο εκτυλίσσεται η υπόθεση τα βιβλίου. Όμως πέρα από το πολύ γνωστό κλίμα των ημερών και τη γενικότερη σύγχυση που επικρατούσε τότε, αυτό που αναμβολα συγκρατεί ο αναγνώστης είναι τα πυλάρια αριθμοί καθημερινά περιστατικά, τα οποία συχνά-πυκνά διαγράφονται εντελώς σπαταριστά, και στα οποία πρωταγωνιστούν κύριοι αλλά και οι δευτερεύοντες χαρακτήρες του έργου. Ο κάθε ήρωας αυτής της ιστορίας αποτελεί μια ξεχωριστή περίπτωση και όλοι μαζί απαρτίζουν τους γενναίους της Σαμοθράκης. Όλα κατατείνουν σε ένα επιρόκλητο σύνολο ανδρών, πολύ στενά όμαδεμένων μεταξύ τους, γεγονός που προσδίδει στην αφήγηση μιαν ιδιαίτερη συνοχή και ένα αμείωτο ενδιαφέρον από την αρχή έως το τέλος.

Στις σελίδες του βιβλίου συνυπάρχουν όπως ειπώθηκε, πολλοί διαφορετικοί χαρακτήρες οι οποίοι δείχνουν με τον καιρό να προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα και βιώνουν την κάθε τους στιγμή όπως έρχεται (και όσο τους επιτρέπεται). Είναι δύσκολο να ξεχωρίσει κανείς κάποιο κεντρικό πρόσωπο· και τούτο ίσως γιατί οι συγγραφείς του βιβλίου θέλησαν να αφηγηθούν πολλές παράλληλες προσωπικές ιστορίες και να περιγράψουν ποικίλες συναισθηματικές καταστάσεις. Στο τέλος βέβαια, παρά τις οποίεςδήποτε αντικειμενικές δυσκολίες και κυρίως τον τόσο ανθρώπινο αρχικό φόβο του πολέμου, όλοι είναι ευτυχισμένοι: ο πολυμήχανος «μαέστρος» Αγγελώνιας γιατί στην υποτιπώδη φιλαρμονική που συγκρότησε φαντάζεται τη συμφωνική ορχήστρα του Βερολίνου και στο γαϊδουρομούλαρο που του παραχωρήθηκε, τιμής ένεκεν, για τις μετακινήσεις του βλέπει μια... Μερσεντές· ο διοικητής Πεταλάς γιατί κατόρθωσε να κερδίσει την αγάπη και τον σεβασμό των «γενναίων» του και να επικρατήσει του τοπικού μοιράχου· ο οδηγός του διοικητή Σωτήρης επειδή κατάφερε να «ρίξει» τη χυμώδη σύζυγο του αστυνομικού διευθυντή «παίρνοντας έτσι πίσω το αίμα» για λογαριασμό του λόχου γι

ις διαβολές και τις ραδιουργίες του χωρο-
ύλακα· ο πατήρ Άνθιμος διότι βλέπει τους
τρατιώτες να εκκλησιάζονται ή να έχουν
εολογικά ενδιαφέροντα και να σέβονται
ους χώρους του μοναστηριού όπου είχαν
αταλύσει· ο «παππούς» της παρέας και
ντονα πολιτικοποιημένος γιατρός Γρηγό-
ης διότι προσφέρει απλόχερα τις υπηρε-
ίες του στους ντόπιους και στην καλλίγραμ-
η (πλην όμως παντρεμένη) νοσοκόμα Γε-
ργία· ο νεαρός διαβιβαστής Αλέξης γιατί
ιώθει την καρδιά του να πεταρίζει από τα
ρώτα ερωτικά σκιρτήματα για την πανέ-
ορφη Μαρίνα που θα ξενιτευτεί τόσο ξαφ-
ικά...

Έτσι επέρχεται μια αναπόδραστη ισορρο-
ία στην αφήγηση, η οποία επιτείνεται και
πό τη στάση των υπόλοιπων χαρακτήρων:
ου δόκιμου Ισίδωρου που είναι ο αποτελε-
ματικός διαμεσολαβητής μεταξύ οπλιτών
αι Πεταλά ή του πολυβολητή Μαχμαλίδη
ου με την ευθύτητα και την απλότητά του
ερδίζει τη συμπάθεια των πάντων. Συμπά-
εια που αδυνατούν να κερδίσουν οι ενα-
ομείναντες νοσταλγοί του προηγούμενου
αθεστώτος, ο μοίραρχος Παπαλεξάνδρου
αι ο «χτικιάρης» δεκανέας, οι οποίοι
ιστόσο στο τέλος ξεγυμνώνονται, μεταφο-
ικά και κυριολεκτικά: ο πρώτος από ρα-
ιοφωνική εκπομπή των στρατιωτών, όπου
κούγονται τα αγκομαχητά της συζύγου
ου κατά τις ερωτικές της περιπτύξεις με
ον Σωτήρη, και ο δεύτερος από τη φάρσα
ου Αγγελώνια που του κρύβει τα ρούχα
αθώς κάνει μπάνιο. Η πορεία του λόχου,
α μπορούσε να πει κανείς, φαίνεται να
αρακολουθεί πλήρως τις διαγραφόμενες
οινωνικο-πολιτικές εξελίξεις· από την αρ-
ική σύγχυση και τον πανικό, στην κοινωνι-
ή εξομάλυνση και την πολιτική σταθερό-
ητα.

Αυτά λοιπόν τα κωμικοτραγικά επεισόδια
ου έλαβαν χώρα στο νησί κατά την κρίσιμη

αυτή καμπή της σύγχρονης ελληνικής ιστο-
ρίας αποτέλεσαν τη μαγιά για τη σύνθεση
του βιβλίου του Σταμάτη Τσαρουχά και της
Σοφίας Σωτηρίου *Οι γενναίοι της Σαμοθρά-
κης*. Ο Τσαρουχάς έζησε από πρώτο χέρι
τις μικρο-ιστορίες των πρωταγωνιστών αυ-
τών των επεισοδίων, γεγονός που προσδίδει
στην αφήγηση μιαν αμεσότητα και έναν
βιωματικό τόνο. Εδώ και χρόνια μάλιστα
σκεφτόταν να αποτυπώσει τις εμπειρίες και
τις αναμνήσεις του αυτές σε κινηματογραφι-
κή ταινία, όνειρο που εντελώς πρόσφατα
κατόρθωσε να πραγματοποιήσει με ξεχωρι-
στή ευαισθησία και ζωντάνια. Και πραγμα-
τικά: τα περιστατικά που αφηγείται στο βι-
βλίο, τα χαρακτηριστικά των ηρώων του, οι
διάλογοι που διαμείβονται μεταξύ τους,
ακόμη και οι περιγραφές των χώρων στους
οποίους διαδραματίζονται τα γεγονότα,
έχουν μια διάσταση καθαρά κινηματογρα-
φική· όλα στο βιβλίο δείχνουν να αποτελούν
μέρος ενός κινηματογραφικού σεναρίου, το
οποίο δεν μένει παρά να δραματοποιηθεί
με ακρίβεια.

Οι Τσαρουχάς και Σωτηρίου βέβαια, είναι
οι συγγραφείς του σεναρίου της ομώνυμης
ταινίας του πρώτου, η οποία προβάλλεται τις
ημέρες αυτές στους κινηματογράφους· το
συγκεκριμένο σενάριο άλλωστε αποτέλεσε
τη βάση για τη συγγραφή του ανά χείρας βι-
βλίου. Να λοιπόν πώς εξηγείται ότι το υπο-
γράφουν δύο συγγραφείς, πράγμα κάπως
ασυνήθιστο για λογοτεχνικά βιβλία. Και
επειδή ακριβώς δεν είναι συνηθισμένο στην
Ελλάδα το σενάριο μιας ταινίας να αποκτά
μυθιστορηματική μορφή και να κυκλοφορεί
αυτόνομα, αξίζει να προσεχθεί το συγκεκρι-
μένο βιβλίο, αφού παρέχει μια μοναδική ευ-
καιρία να το χαρούμε ως αναγνώστες και να
απολαύσουμε την ιστορία του ως θεατές στις
κινηματογραφικές αίθουσες.

Γιώργος Ανδρειωμένος

Αμφίσημα και αλληγορικά

Θανάσης Τριαρίδης,
*Ι παγωμένη καρδιά των ευτυχισμένων
ανθρώπων*,
κδ. Πατάκης, Αθήνα, 2002, σ. 74.

Το κείμενο αναφέρεται σε ένα νέο πρίγκι-
α, τον Ιωάννη, που αναζητά και τελικά βρί-
κει την ευτυχία, προκειμένου να απαλλάξει
ο λαό του από τα δεινά της δυστυχίας. Στο
ρόμο της αναζήτησής του αυτής, συναντά
ναν περίπου συνομήλικό του τσιγγάνο, τον

Πετράν, ο οποίος τον βοηθά παίζοντας τη
φλογέρα του ως διαμεσολαβητικό στοιχείο
προς την ευτυχία. Το ταξίδι στέφεται με επι-
τυχία, όταν ο Ιωάννης κλέβει από τον Μεγά-
λο Βασιλιά της λεγόμενης «Πόλης των Ευω-
διών» (σ. 23) ένα κασελάκι με μια παγωμένη
νυχτερίδα.

Το κείμενο ξεκινά με μια αναφορά σε δύο
αντίθετες λειτουργίες (με την έννοια που
αποδίδει στον όρο ο V. Propp), την ευτυχία
και τη δυστυχία, αποκαλύπτοντας μιαν αντί-
στιξη νοηματική. Η έλλειψη της ευτυχίας εί-
ναι η αιτία του ταξιδιού και, παράλληλα, ο

ήταν το επίμαχο προϊόν
για την Ευρώπη και ο
ανταγωνισμός ανάμεσα
σε Άγγλους και
Ολλανδούς έφτασε στο
αποκορύφωμά του.
(Τουλάχιστον το
μοσχοκάρυδο μυρίζει
ωραία, ενώ το
πετρέλαιο...).

Περί πολέμου: «Η
δημοκρατία και η
ελευθερία αυτομάτως
γίνονται ανίερες όταν στο
όνομά τους χύνεται αίμα
αθώων», Μαχάτμα
Γκάντι. Αντιγράφω από
το περιοδικό της *Κίνησης*
*«η ελευθερία είναι
θεραπευτική»*, τχ. 11,
Ιούνιος 2003, που σ' αυτό
το τεύχος έχει, ανάμεσα
σε άλλα, ένα μικρό
αφιέρωμα στον Φραντς
Κάφκα (γραφεία:
Σκουλενίου 4, πλατεία
Κλαυθμώνος, τηλ.
210.3312050, κάθε
Τετάρτη 20.30-22.00). Η
«Κίνηση» που αγωνίζεται
για τα δικαιώματα των
“ψυχασθενών”, δεν
τρομάζει μπρος στον
κοινωνικό χαρακτηρισμό
της «επιτυχίας-
αποτυχίας» όσων
παλεύουν για τα
δικαιώματα των
αποκλεισμένων.

Ρομαντικές υπερβολές
και εν συνεχεία
αποστασιοποίηση από
αυτές· το αίτημα της
εθνικής ποίησης και η
θεωρία της αληθοφανούς
αναπαράστασης·
Αληθοφάνεια και
ιδανικόν· η αντιδιαστολή
αλήθειας και τέχνης:
*Πραγματικότητας και
Ιδανικόν. Ο Άγγελος
Βλάχος και ο αισθητικός
κανόνας της
αληθοφάνειας (1857-
1901)*, μία μελέτη του
Δημήτρη Αγγελάτου που
συνδέει το λογοτεχνικό
και κριτικό-θεωρητικό

έργο του Άγγελου Βλάχου με το αισθητικό και καλλιτεχνικό κίνημα της αληθοφάνειας που κυριαρχούσε στο δεύτερο ήμισυ του 19ου αιώνα· διερεύνηση στο πλαίσιο της αθηναϊκής πνευματικής και λογοτεχνικής ζωής.

Στην κόψη του ξυραφιού, τα βιωματικά ποιήματα η *Ακατέργαστη Παραποίηση* (εκδ. Εκάτη, 2002) της **Γκέλλυς Κωστάκου** ξυπνούν μνήμες, όπως λ.χ. το ποίημά της που τιτλοφορείται **Νίκος Πουλαντζάς**: «Συνομιλούσες με τη μοναξιά σου / κι όμως σε πρόδωσαν τα όνειρά σου. / Πλήρωσες την κομματική συνδρομή / και άφησες την τελευταία σου πνοή. / — Έλαμψες / Και το άστρο σου το ζήλευαν πολλοί. / Σημάδεψες όμως τη δική μας την ψυχή».

Ο χαρτοκόπτης

στόχος του, με την έννοια της αναζήτησής της. Από την άλλη, η υπερβολή της «κακίας, του φόβου και της θλίψης» (σ. 10) καθιστούν τον νέο από παθητικό δέκτη, ενεργητικό υποκείμενο. Έτσι προετοιμάζεται η κατά τον C. Bremond «διαδικασία βελτίωσης».

Με την έναρξη του ταξιδιού, ο αφηγηματικός χώρος διευρύνεται. Οι άξονες της παραμυθικής αφήγησης είναι φανεροί. Βρισκόμαστε σε έναν άγνωστο, χωρίς κανένα τοπικό και χρονικό όριο τόπο, όπου υπάρχουν δυνατότητες περιγραφής του υπερφυσικού. Ο τσιγγάνος Πετράν είναι το πρόσωπο-σύμμαχος, που γίνεται κίνητρο δράσης, αφού κινητοποιεί τη θέληση του ήρωα για συνέχιση της περιπλάνησής του. Κατέχει ένα μαγικό μέσο, τη φλογέρα, που τραγουδά μόνη της, (μαγική λειτουργία, παραμυθική διάσταση) παρηγορώντας τον ήρωα στον δύσκολο δρόμο προς την ευτυχία. Η παρουσία ενός άλλου προσώπου, του Μεγάλου Βασιλιά, είναι επιβλητική, με έμμεση υπογράμμιση του υπερφυσικού στοιχείου. Ταυτίζεται με τον Χρόνο, αφού διακηρύσσει την εναλλαγή της τύχης των ανθρώπινων πραγμάτων. Η άποψη αυτή κυρώνει προς το παρόν την προσδοκία βελτίωσης, αλλά παράλληλα προετοιμάζει την *ανταμοιβή* (την αποκάλυψη του μυστικού της αιώνιας ευτυχίας) ως αναπλήρωση. Η συνάντηση του ήρωα με τον Μεγάλο Βασιλιά (Χρόνο) θα μπορούσε να θεωρηθεί ως στιγμή δοκιμασίας για τον ήρωα (πρόκει-

ται, ουσιαστικά, για το μόνο εξωτερικό εμπόδιο στην ευθύγραμμη –αφηγηματική πορεία του) και, παράλληλα (αμφίσημη παρουσία ενός συμμάχου. Το πρόσωπο αντιπροσωπεύει ένα από τα *συστήματα πειροφόρησης* του κειμένου, αφού πληροφορεί τον ήρωα για την πορεία της αναζήτησής και ταυτόχρονα ακυρώνει αυτή την πειροφόρηση, αφού επικαλείται την αδυναμία ελπίδας. Στο επίπεδο των προσώπων-αξόνων της αφήγησης, η παρουσία του Χρόνου ομαδοποιεί αλληγορικά τη λήξη της οδοιπορίας του ήρωα. Από την άλλη, ενισχύει την ένταξη του κειμένου στη φανταστική-αλληγορική λογοτεχνία.

Στο δεύτερο μέρος του κειμένου, η αρχική αντίθεση ανάμεσα στην ευτυχία και τη δυστυχία ανασκευάζεται. Οι έννοιες παροσιάζονται αμφίσημες και η αμφισημία αυτή είναι σημαντική για την αφήγηση που ακολουθεί. Η επιτυχία του ταξιδιού χαρακτηρίζεται με ένα τρόπο που προκαλεί εννοιολογική αντίφαση. Η ευτυχία φτάνει να ταυιστεί με το θάνατο.

Συνοψίζοντας: Η πορεία προς την ευτυχία περιγράφεται ως μια αλληγορία (πορεία ζήτησης). Το κείμενο σχετίζεται με τα γνωστά παραμύθια «προς την Τύχην οδοιπορίας», στην οποία ανήκει και ο βυζαντινός δημώδης *Λόγος παρηγορητικός περί Δυστυχίας και Ευτυχίας*.

Σωτηρία Σταυροκοπούλου

Βιβλία που λάβαμε **Βιβλία που λάβαμε** Βιβλία που λάβαμε **Βιβλία που λάβαμε**

Γιώργος Γάτος, *41 Γράμματα του Γληνού στο Δελμούζο*, (Ελληνικά Γράμματα), Αθήνα 2003.

Περικλής Π. Βασιλόπουλος, *Δοκίμιο για το κοινωνικό είναι*, (Νησίδες), Αθήνα 2003.

Κάρεν Άρμστρονγκ, *Μωάμεθ*, (Φιλίστωρ), Αθήνα 2003.

Αιμίλιος Γάσπαρης, *Ρέθυμνο 2002*, (Ραδάμανθους), Αθήνα 2002.

Δημήτρης Ρουσούνελος, *Τα χοιροσφάγια στη Μύκονο*, (Ινδικτος), Αθήνα 2003.

Σταύρος Ζουμπουλάκης-Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος (επιμ.), *Ο μυθιστοριογράφος Παπαδιαμάντης*, (Εστία), Αθήνα 2003.

Ντενί Ντιντερό, *Αισθητικά*, (Εστία), Αθήνα 2003.

Μισέλ ντε Μονατίνι, *Δοκίμια*, (Εστία), Αθήνα 2003.

Διονύσης Σέρρας (ανθολ.-επιμ.-πρόλ.), *Στα μονοπάτια της Λούλας Βάλβη-Μυλωνά*, (Επτανησιακά Φύλ-

λα), 2003.

Αλεξάνδρα Μαρίνινα, *Νεκρή φύση με γαλάζια χρυσάνθεμα*, (Πατάκης), Αθήνα 2003.

Πατρίσια Χάισμιθ, *Μοιραίο Παιχνίδι*, (Ροές), Αθήνα 2003.

Παναγιώτης Τουρνικιώτης, *Ιστοριογραφία της μοντέρνας Αρχιτεκτονικής*, (Αλεξάνδρεια), Αθήνα 2002.

Wang Wei, *Κείμενα περί ζωγραφικής*, (Άγρα), Αθήνα 2002.

Πιέρ Βιντάλ-Νακέ, *Ο θρυμματισμένος καθρέφτης*, (Ολκός), Αθήνα 2003.

Niklas Luhmann, *Η πραγματικότητα των μέσων μαζικής επικοινωνίας*, (Μεταίχμιο), Αθήνα 2003.

Δημήτρης Αγγελάτος, *Πραγματικότητας και Ιδανικόν*, (Μεταίχμιο), Αθήνα 2003.

Τζάιλς Μίλτον, *Ο δρόμος των Μπαχαρικών*, (Περίπλους), Αθήνα 2003.

Μαρία Καραβία, *Τα παιδιά της ερημιάς*, (Καστανιώτης), Αθήνα 2003.

Τασούλα Βερβενιώτη, *Διπλό Βιβλίο*,

(Βιβλιόραμα), Αθήνα 2003.

Κριστόφ Λοβινί-Αλεσάντρα Σιλβέρι-Λεβί, *Η Κούβα όπως τη φωτογράφησε ο Κόρντα*,

(Μεταίχμιο), Αθήνα 2003.

Iris Murdoch, *Μια ζωή*, (Χατζηνικλή), Αθήνα 2003.

Νίκος Ταμπάκης, *Από τη φυσική σ' μεταφυσική*, (Δαίδαλος-Ι. Ζαχαρόπουλος) Αθήνα 2003.

Ευτύχης Μπιτσάκης, *Η δυναμική του ελαχίστου*, (Δαίδαλος -Ι.Ζαχαρόπουλος), Αθήνα 2003.

Saadi, *Ο κήπος με τα ρόδα*, (Printe) Αθήνα 2003.

Isaiah Berlin, *Κόντρα στο ρεύμα*, (Scripta), Αθήνα 2003.

Slavoj Zizek, *Καλωσορίσατε στην έρημο του πραγματικού!* (Scripta) Αθήνα 2003.

Howard Zinn, *Τρομοκρατία και πόλεμος*, (Scripta), Αθήνα 2003.

Λευκή Μολφέση, *Η μέρα που λέγεται σήμερα*, (Μελάνι), Αθήνα 2003.

ΒΕΝΕΤΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ. Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΤΖΗ 1947 - 1981

Η αφηγηρία και το επίκεντρο αυτού του βιβλίου είναι το ιστορικό – φιλολογικό έργο του Δημήτρη Χατζή. Επιχειρεί να το μελετήσει μέσα από τη διαλογική του σχέση με το σύνθετο διανοητικό πεδίο της μεταπολεμικής Αριστεράς και με άξονα τη συμπλοκή ιστορίας και λογοτεχνίας, πολιτισμού και πολιτικής. Καθώς ο Χατζής ολοφάνερα διαφοροποιήθηκε από παγιωμένες θέσεις της αριστερής κριτικής, το βιβλίο παρακολουθεί την πορεία του ανανεωτικού αριστερού κριτικού λόγου και διερευνά τη γενεαλογία, την ποικιλία και την εμβέλειά του, ξεκινώντας από τον μεσοπόλεμο αλλά επικεντρώνοντας, κυρίως, στα πεδία της ελλαδικής, προδικτατορικής Αριστεράς, της πολιτικής εξορίας στην Ανατολική Ευρώπη και της μεταπολίτευσης. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, αναδεικνύεται η παρέμβαση και η συμβολή του Χατζή στον διμέτωπο αγώνα που μοιραζόταν με άλλους αριστερούς διανοούμενους της γενιάς του: από τη μια να απελευθερωθούν από τις παλαιές εξαρτήσεις και το δόγμα και από την άλλη να βρουν μια νέα μορφή υπευθυνότητας, συλλογικότητας και δημιουργικής αυτοδέσμευσης σε κοινούς σκοπούς.

εκδόσεις ΠΟΛΙΣ

ΟΜΗΡΟΥ 32, ΤΗΛ.: 210 36 43 382, FAX: 210 36 36 501, e-mail: polis@ath.forthnet.gr

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΩΤΙΚΟΙ ΘΗΛΩΣΙ
I ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΤΕΧΝΗΣ
(20-22 ΙΟΥΛΙΟΥ 1997)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Χάρης Καλλιγά - Αλέξης Μαλλιάρης

ΠΕΙΡΑΤΕΣ ΚΟΥΡΣΑΡΟΙ

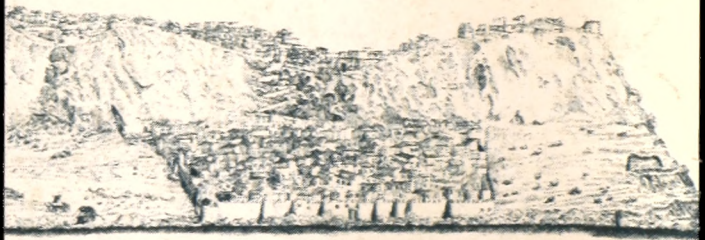
βιβλιοπωλείον της ΕΣΤΙΑΣ

βιβλιοπωλείον της ΕΣΤΙΑΣ

Χάρης Καλλιγά

Η Βυζαντινή Μονεμβασία και οι πηγές της ιστορίας της

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Μάριος Μπλέτας
ΕΙΣΑΓΩΓΗ: σερ Στήβεν Ρανσιμαν

βιβλιοπωλείον της ΕΣΤΙΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΓΑΒΑΛΑ
ΑΚΡΑΙΑ ΚΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΚΗ

βιβλιοπωλείον της ΕΣΤΙΑΣ
ΠΑΡΟΥΣΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤΑΜΕΛΟΣ
Ἀνδρέας Μιαούλης
Ἔπος καὶ τραγωδία

